

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמֻשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת מְשֻׁפָּטִים

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם. תִּרְגּוּם: וְאֵלֶּיךָ דִּינֵיָא דִּי
תְּסַדֵּר קְדָמִיהוֹן. אֵלֶּה אוֹתָם סְדוּרִים שְׁל הַגְּלָגוּל,
דִּינֵי הַנְּשָׂמוֹת שְׁנֵדוּנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ.

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשָׁבִיעִית
יֵצֵא לְחֻפְשֵׁי חָנָם. חֲבָרִים, תּוֹמָן כָּעֵת לְגִלוֹת
כַּמָּה סוּדוֹת נִסְתָּרִים שְׁל הַגְּלָגוּל. כִּי תִקְנֶה עֶבֶד
עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, כְּשֶׁתִּנְשָׂמָה תִתְּחַיְבָה
בְּגִלְגוּל, אִם הִיא מֵצַד אוֹתוֹ הָעֶבֶד מִטְּרוּן,
שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, כְּתוּב כּוּ שֵׁשׁ שָׁנִים
יַעֲבֹד. גְּלָגוּלִים שְׁלָה לֹא מִתְּחִיבָת אֵלָּא שֵׁשׁ שָׁנִים,
עַד שֶׁמִּשְׁלִימָה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
שְׁנִלְקַחָה.

אֲבָל אִם הַנְּשָׂמָה הִיא מֵצַד הַשְּׁבִינָה שֶׁהִיא
שְׁבִיעִית, וְדַאי מַה כְּתוּב? וּבְשָׁבִיעִית יֵצֵא
לְחֻפְשֵׁי חָנָם. שְׁצַדִּיק וְדַאי אֵינן כּוּ מְלָאכָה, וְכִיּוֹן
שֶׁאֵינן כּוּ מְלָאכָה, אֵינן כּוּ שְׁעָבוּד. וְהַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא

מִשָּׁם, נֹאמֵר בָּהּ וּבְשִׁבְעֵיתָ יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם, אִין
בָּהּ שְׁעָבוֹד.

בֵּין בָּךְ ^(דף צד ע"ב) יָרַד הַזִּקְוֹן אֵלָיו, אָמַר לוֹ, אִם בָּךְ
רַבִּי, מַה תּוֹסֶפֶת לְנִשְׁמָה שְׁחִיא מִמְּנָה,
שֶׁנֹּאמַר בָּהּ (שמות ב) לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֶתָּה
וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ עֲבָדֶיךָ וְגו'?

אָמַר לוֹ, זָקוֹן זָקוֹן, וְאֶתָּה שׁוֹאֵל אֶת זֶה? שְׁוֹדְאִי
זֶה נֹאמַר עַל נְשִׁמַת הַצַּדִּיק, שְׁאֵף עַל גַּב
שְׁהַתְּחִיב לָרֹדֶת בְּגִלְגּוֹל בְּכָל אֵלֶּה, אֶפְלוּ בְּעֶבֶד
וְאָמָה, וּבְהַמּוֹת שְׁהִם אוֹפְנִים, אוּ בְּכָל הַחַיּוֹת
שְׁמָהֶם נְשִׁמּוֹת בְּנֵי אָדָם, פְּתוּב בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מְלָאכָה, וְזֶהוּ (ויקרא כה) לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת עֶבֶד.
בְּצַדִּיק, שְׁהוּא יוֹם הַשְּׁבֶת, לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת
עֶבֶד, שְׁהוּא יוֹם שֶׁל חַל.

אַבְל זָקוֹן זָקוֹן, שְׁבֶת (הַנְּשִׁמָּה) שְׁהוּא בֵּת יְחִידָה, וְהוּא
בֵּת זוּגוֹ שֶׁל צַדִּיק שְׁהוּא שְׁבֶת. מַה זֶה אִם
אַחֲרַת יְקוּחַ לוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרִי וְדִאִי הַבְּדֻלָּה חֵלוֹ
שֶׁל שְׁבֶת, שְׁיֵשׁ אַחַר שְׁלֵא נִקְרָא חֵלוֹ שֶׁל שְׁבֶת,

אָלֵא חָלוּ שָׁל טַמְאָה שְׂפָחָה. אָמַר לוֹ, וַהֲרִי חָלוּ
שָׁל שְׂפָת מַה זֶה? אָמַר לוֹ, זוֹ אִמָּה, שְׂחִיא גּוֹף שָׁל
בַּת יְחִידָה, שְׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם אֲחֶרֶת יִקַּח לוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, נְשָׂמָה יֵשׁ שְׂנֵקְרֵאת אִמָּה, וַיֵּשׁ (נְשָׂמָה)
שְׂכִינָה שְׂנֵקְרֵאת שְׂפָחָה, (וּנְשָׂמָה) וּשְׂכִינָה יֵשׁ
שְׂנֵקְרֵאת בַּת הַמְּלָךְ. כָּאֵן יֵשׁ אִישׁ שְׂנֵאֱמַר בּוֹ (שְׂמוֹת
טו) ה' אִישׁ מְלַחֶמֶת. וַיֵּשׁ אִישׁ שְׂנֵאֱמַר בּוֹ (דְּנִיאל ט)
וְהָאִישׁ נְבִיאֵל.

וְלִבֵּן, נְשָׂמָה שְׂמַחֲיָבַת בְּגִלְגּוּל, אִם הִיא בַתוֹ שָׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם תֵּאמַר שְׂתַמְכֵּר
לְגוֹף נְבִרֵי שְׁשָׁם שְׁלֵמוֹן יֵצֵר הָרַע שְׂחִיא מֵצַד
סְמֵא"ל - חַם וְשָׁלוֹם, שְׂחֲרֵי כְּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה'
הוּא שְׂמִי וְכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, שְׂחִיא יֵצֵר הָרַע.
וְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁשָׁם שׁוֹרָה בַּת הַמְּלָךְ, אִם תֵּאמַר
שְׂנַמְכֵּר בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׂנַמְכֵּאוּ -
חֲלִילָה וְחַם. עֲלִיו נֶאֱמַר (ויקרא כה) וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכֹּר
לְצַמְתַּת כִּי לִי הָאָרֶץ. מִי גּוֹף שָׁל בַּת הַמְּלָךְ? זֶה
מִטְטְרוֹן, וְגוֹף זֶה הוּא אִמָּה שָׁל הַשְּׂכִינָה, אֵף עַל

גב שְׁהִיא נְשָׁמָה שְׁהִיא בַת הַמְּלָךְ, שְׁבוּיָה שָׁם,
בְּגִלְגּוּל בָּאָה, שְׁפָאִים גְּלִגּוּלִים מְשׁוּם שְׁפָאָה שָׁם.
מָה כְּתוּב בָּהּ? וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ לְאִמָּה לֹא
תֵצֵא כִּצְאֵת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא. אֶת
בֵּיתוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שָׁהֵם מֵצַד שָׁל בַּת
יְחִידָה נִקְרְאוּ בֵּיתוֹ. וְאִם תֹּאמַר שְׂיֵצְאוּ, כְּמוֹ שְׂאֵלָה
מֵצַד שָׁל הָעֶבֶד שְׁהוּא מִטְטְרוֹ"ן, שְׂיֵצְאוּ בְּמִנוּסָה
מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כִּצְאֵת הָעֶבְדִּים. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(ישעיה נב) כִּי לֹא בְּחַפְזוֹן תֵּצְאוּ וּבְמִנוּסָה לֹא תִלְכוּן.

בֵּיא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ מֵצַד
הַבְּהֵמָה מֵצַד שָׁל טַהַר, מֵצַד אֵלָה שְׁנִקְרְאִים
אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מֵצַד שָׁל
חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מֵצַד
שָׁל הַכֶּסֶא. וּשְׁלֵשֶׁת אֵלּוּ הֵם אִמָּה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה
שָׁל בַּת הַמְּלָךְ.

אִם זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדָרֶךְ אֲצִילוֹת,
מֵצַד שָׁל בַּת יְחִידָה, וְנִקְרְאֵת בַּת מְלָךְ. זָכָה

יֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוֹת מְצַד הָעֵמוּד
הָאֲמֻצָּעִי, וְנִקְרָא בֵּן לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְכֵה יוֹתֵר
- נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מְצַד שֶׁל אֲבָא וְאִמָּא. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים. אֵיזָה
חַיִּים? אֵלֶּא אֹתָם י"ה שְׁעָלֵיהֶם נֹאמֵר (תהלים קג) כָּל
חַנְּשָׁמָה תִּתְּלֵל יְהוָה, וְנִשְׁלָמָה בָּהּ יְהוָה.

וְכֵה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ יְהוָה בְּשִׁלְמוֹת הָאֹתִיּוֹת
- יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁחֹא אָדָם, בְּאַרְח
אֲצִילוֹת לְמַעְלָה. וְנִקְרָא בְּדַמוֹת רְבוּנוֹ. וְעָלְיוֹ נֹאמֵר
(בראשית א) וַיְרֹדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְזֶהוּ שְׁלִטוֹנוֹ בְּכָל
הַרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפָנִים וְהַשָּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל
הַחַיִּלוֹת וְהַכַּחוֹת שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה. וְלִבְנֵי בְּשִׁבְן
אָדָם זוֹכָה בְּנִפְשׁ מְצַד שֶׁל בַּת יְחִידָה, נֹאמֵר בּו
לֹא תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְרִים.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי נִפְגְּשׁוּ לִילָה אַחַד בְּמַגְדֵּל צוּר.
הַתְּאָרְחוּ שָׁם וְשָׁמְחוּ זֶה בְּזֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּמָה שָׁמְחֹתִי שְׂרָאִיתִי פָּנֵי הַשְּׂכִינָה, שְׁעַכְשָׁנוּ בְּכָל

הַדָּרֵךְ הַזֶּה הַצִּטְעָרְתִּי בְּזֶקֶן אַחַד סוֹחֵר שְׁתָּהִי
שׂוֹאֵל אוֹתִי (דף צה ע"א) כָּל הַדָּרֵךְ:

מִי הוּא נָחֵשׁ הַפּוֹרֵחַ בְּאֵיִר וְהוֹלֵךְ בְּפִירוֹד, וּבֵין
כֶּךְ וּבֵין כֶּךְ יֵשׁ מְנוּחָה לְנַמְלָה אַחַת שֶׁשׁוֹכֶכֶת
בֵּין שְׁנָיו, הַתְּחִיל בְּחִבּוּר וְסִיִּם בְּפִירוֹד? וּמָה הוּא
נֶאֱשֶׁר שֶׁמִּקְנֵי בְּאֵלָן שְׁלֵא הָיָה? בְּנֵיו שֶׁנִּגְזְלוּ, וְלֹא
מִהֲבְרִיּוֹת? שֶׁנִּבְרָאוּ בְּמָקוֹם שְׁלֵא נִבְרָאוּ?
כְּשֶׁעוֹלָיִם יוֹרְדִים, כְּשֶׁיוֹרְדִים עוֹלָיִם? שְׁנַיִם שֶׁהֵם
אַחַד, וְאַחַד שֶׁהֵם שְׁלֵשׁ? מָה זֶה עֲלָמָה יָפָה וְאֵין
לָּהּ עֵינַיִם, וְהַגּוֹף נִסְתָּר וּמִתְנַלָּה? הִיא יוֹצֵאת
בְּבִקָּר וְנִתְכַּסִּית בַּיּוֹם, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּקִשׁוּטִים שְׁלֵא
הִיוּ?

כָּל זֶה שְׂאֵל בְּדָרֵךְ, וְהַצִּטְעָרְתִּי. וְעַכְשָׁיו יֵשׁ לִי
מְנוּחָה. שְׂאֵלוֹ הֵיִינוּ בְּאַחַד, הַתְּעַסְקֵנוּ בְּדַבְרֵי
תוֹרָה מִה שֶׁהֵיִינוּ בְּדַבְרֵים אַחֲרִים שֶׁל תַּחֲו. אָמַר
רַבִּי חֵיִיא, וְאוֹתוֹ זֶקֶן סוֹחֵר יִדְעָתָּ בּוֹ מִשְׁהוּ? אָמַר
לוֹ, יִדְעָתִי שְׂאֵין מִמֶּשׁ בְּדַבְרָיו, שְׂאֵלוֹ הָיָה יוֹדֵעַ,
יִפְתַּח בַּתּוֹרָה, וְלֹא הִיָּתָה הַדָּרֵךְ בְּרִיקְנוֹת. אָמַר

רַבִּי תִיֵּיא, וְאוֹתוֹ הַסּוֹחֵר יִשְׁנוּ כָּאֵן, שְׁחֵרֵי לְפַעְמִים
 בְּאוֹתָם חֲרִיקָנִים יִמְצֵא אִישׁ פְּעֻמוֹנֵי זָהָב. אָמַר לוֹ,
 חֵרֵי הוּא כָּאֵן, וְהַתְּקִין חֲמוּרוֹ לְמֵאֲכָל.

קָרְאוּ לוֹ וּבֵא לְפָנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, כָּעֵת שְׁנַיִם הֵם
 שְׁלֹשָׁה, וְשְׁלֹשָׁה הֵם כְּאַחַד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
 וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שְׁכָל דְּבָרָיו רִיקָנִים וְהֵם
 בְּרִיקָנוֹת?! יֵשֵׁב לְפָנֵיהֶם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, אֲנִי נַעֲשִׂיתִי סוֹחֵר, וְרַק
 מִלְּפָנֵי מְעַט יָמִים, שְׁחֵרֵי בְּהַתְּחָלָה לֹא
 הָיִיתִי סוֹחֵר, אֲבָל בֵּן אֶחָד קָטָן יֵשׁ לִי, וְנָתַתִּי אוֹתוֹ
 לְבֵית הַסֵּפֶר, וְאֲנִי רוֹצֵה שְׁיַעֲמֶם בְּתוֹרָה, וּכְשֶׁאֲנִי
 מוֹצֵא אֶחָד מִתְּרַבָּנִים שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲנִי טוֹעֵן
 אַחֲרָיו, וְהַיּוֹם תְּזַה חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲשַׁמַּע דְּבָרִים חֲדָשִׁים
 בְּתוֹרָה, וְלֹא שָׁמַעְתִּי דָּבָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּכָל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי שְׁאֲמַרְתָּ
 לֹא תִמְחַתֵּנִי, אֲלֵא רַק מֵאֶחָד - אִו שְׁאַתָּה
 אָמַרְתָּ בְּשִׁטּוֹת, אִו שֶׁהֵם דְּבָרִים רִיקָנִים. אָמַר אוֹתוֹ
 זְקוּן, וּמַה תִּיא? אָמַר, נִעְרָה יָפָה וְכוּ'.

פָּתַח אֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אֵירָא
 מִהַ יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם. ה' לִי בְּעֹזְרֵי וְגו'. טוֹב
 לַחֲסוֹת בַּה' וְגו'. כַּמָּה טוֹבִים וְנַעֲיָמִים וְנִבְכָּרִים
 וְעֲלִיּוֹנִים דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה, וְאֲנִי אֵיךְ אֹמֵר לְפָנַי
 רְבוּתֵינוּ, שְׁלֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיהֶם עַד עַכְשָׁיו אִפְלוּ
 דְּבַר אֶחָד?! אֲבָל יֵשׁ לִי לֹאמֵר, שְׂאִין בּוֹשָׁה כָּלֵל
 לֹאמֵר דְּבַרֵּי תּוֹרָה לְפָנַי הַכֵּל.

הַתַּעֲטִיף אֹתוֹ הַזָּקֵן, פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבַת
 כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בְּתֵרוּמַת
 הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל. פְּסוּק זֶה סְמוּךְ עַל פְּסוּק אֲחֵר
 - (שם) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְנָרוּשָׁה וְנִדְרַע אִין
 לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ בְּנַעֲוִרֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ
 תֹאכַל וְכֹל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. פְּסוּקִים תִּלְלוּ
 בְּמִשְׁמָעֵם, אֲבָל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים סְתוּמִים.
 וְכַמָּה הֵם דְּבַרֵּי חֲכָמָה שְׁסֵתוּמִים כָּכֵל דְּבַר וְדְבַר
 שְׁבַת־תּוֹרָה, וְנִדְרָעִים לְאוֹתָם הַחֲכָמִים
 שְׂיִדְרָעִים דְּרַבֵּי הַתּוֹרָה, שְׁתַּרֵּי הַתּוֹרָה אֵינָם דְּבַרֵּי
 חֵלוֹם הֵם, שְׁנַמְסְרוּ לְמִי שְׁפוֹתֵר אוֹתָם וְנִמְשָׁכִים

אחר הַפֶּה, וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ לְפִתּוֹר אוֹתָם לְפִי דְרָכָם. וּמָה אִם דְּבָרֵי חֵלוֹם צָרִיךְ לְפִתּוֹר אוֹתָם לְפִי דְרָכָם - דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם שֵׁעֲשׂוּעֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עַל אַחַת פְּמָה וּבְמָה שֶׁצָּרִיכִים לְלָכֵת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּהֶם, שְׂפָתוֹב (הוֹשַׁע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי ה' וְגו'.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לֹזְמֵר, וּבֵת כֹּהֵן - זו הַנְּשָׁמָה הָעֲלִיזוֹנָה, בֵּיתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם אָבִינוּ רֵאשׁוֹן לַגֵּרִים, וְהוּא מוֹשֵׁךְ אֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה מִמָּקוֹם עֲלִיזוֹן. מָה בֵּין פָּסוּק שְׂאֹמֵר וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין פָּסוּק שְׂאֹמֵר וּבֵת כֹּהֵן, וְלֹא כִּתוּב אִישׁ? אֵלֶּא יֵשׁ כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹּהֵן מִמֶּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה תִּהְיֶה (אִישׁ) כֹּהֵן, וְתִהְיֶה סֶגֶן, וְתִהְיֶה כֹּהֵן גָּדוֹל, וְתִהְיֶה כֹּהֵן שְׂאִינוֹ גָּדוֹל. כֹּהֵן סֶתֶם גָּדוֹל וְעֲלִיזוֹן מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל זֶה יֵשׁ נְשָׁמָה, (דף צה ע"ב) וְיֵשׁ רוּחַ, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ.

וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר - זו הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשָׁכָה מִמָּקוֹם עֲלִיזוֹן וְנִכְנָסָה לְתוֹךְ סֵתֵר עֵץ הַחַיִּים, וּבְשָׂרוֹת הַכֹּהֵן הָעֲלִיזוֹן נוֹשָׁכָת וְנוֹתְנָת

נְשָׁמוֹת בְּאֵילָן הַזֶּה, פּוֹרְחוֹת מִשָּׁם אוֹתָם נְשָׁמוֹת
וְנִבְּנִסוֹת בְּאוֹצַר אֶחָד.

אִי לְעוֹלָם, שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהִשְׁמַר,
שְׁמוֹנִשְׁכִּים מְשִׁיבָה עִם יֵצֵר הָרָע, שֶׁהוּא אִישׁ
זָר, וּבֵת כַּהֵן הוּאֵת פּוֹרְחַת לְמִטָּה וּמוֹצֵאת בְּנֵי
בְּאִישׁ זָר. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁל אֲדוֹנָהּ, נִבְּנִסַת
לְשָׁם וְנִבְּפִית, וְלֹא יִכּוֹלָה לְשַׁלֵּט, וְלֹא הִשְׁתַּלְמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, הִיא בְּתֵרוֹמַת
הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, בְּשָׂאֵר כָּל הַנְּשָׁמוֹת
שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

עוֹד יֵשׁ בְּפִסּוֹק הַזֶּה, וּבֵת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר.
עֲלוּבָה הִיא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ
זָר, שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל הַגֵּר שֶׁהִתְגַּיַר, וּפְרָחָה אֵלָיו מִזֶּן
עֵדוֹן בְּדָרֶךְ נִסְתָּר עַל בְּנֵי שֶׁנִּבְּנָה מִעֲרָלָה טְמֵאָה,
זוֹ הִיְתָה לְאִישׁ זָר.

וְזֶהוּ סוֹד עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִהַכֹּל. בְּעֵמוּד שְׁעוֹמֵד
לְמֵאוֹנִים בְּתוֹךְ אֹיִר שְׁנוֹשֵׁב, יֵשׁ מִשְׁקָל
אֶחָד בְּצֵד זֶה, וְיֵשׁ מִשְׁקָל אֶחָד בְּצֵד זֶה. בְּצֵד זֶה

מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק, וּבְצַד זֶה מֵאֲזֵנֵי מִרְמָה. וְהַמְשַׁקֵּל הַזֶּה
 לֹא שׂוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וְנִשְׁמוֹת עוֹלוֹת וַיּוֹרְדוֹת,
 נִכְנָסוֹת וַיּוֹצְאוֹת, וַיֵּשׁ נִשְׁמוֹת עֲשׂוֹקוֹת, כְּשִׁשׁוּלֵט
 אָדָם בְּאָדָם, שְׁכַתּוֹב (קהלת ח) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
 בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וַדַּאי.

אֲבָל נִשְׁמָה זוֹ שֶׁהִיְתָה לְצַד הָאֲחֵר, אִישׁ זֶה,
 וְנִעְשָׂקָה מִמֶּנּוּ, זוֹהִי לְרַע לוֹ. לוֹ - לְאוֹתוֹ
 אִישׁ זֶה, וְהִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכֵל, עַד
 שְׁעוֹשָׂה בָּהּ הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעוֹשָׂה. כֹּא
 הַפְּסוּק וְאָמַר, וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶה, כֹּךְ
 זֶה.

כֹּאֵן יֵשׁ סוּד אִיךְ נִעְשָׂקוֹת הַנִּשְׁמוֹת. אֵלֶּא הָעוֹלָם
 הַזֶּה מִתְנַהֵג הַכֹּל בְּעֵין הַדַּעַת טוֹב וְרַע.
 וּכְשֶׁמִּתְנַהֵגִים בְּנֵי הָעוֹלָם בְּצַד הַטּוֹב, הַמְשַׁקֵּל
 עוֹמְדָת וּמְכַרְיָעָה לְצַד הַטּוֹב, וּכְשֶׁמִּתְנַהֵגִים בְּצַד
 הָרַע - מְכַרְיָעָה לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכֹל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהִיוּ
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בַּמְשַׁקֵּלָת, הִיָּה עוֹשֵׂק אוֹתָן וְלוֹקַח
 אוֹתָן.

אֲבָל לְרַע לוֹ, שְׂאוֹתָן נְשָׁמוֹת מְכַנְיָעוֹת (מְכַסּוֹת) אֶת
 כָּל מֵה שְׂמוֹצָאוֹת מֵצַד הָרַע וּמִשְׁמִידוֹת
 אוֹתוֹ, וְסִימָן לָזֶה - אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּעְשֶׂה לְתוֹךְ
 פְּלִשְׁתִּים וְשִׁלְמוֹ לְהַרֵּעַ לָהֶם. אֵף כֹּאן, אֵלּוֹ
 הַנְּשָׁמוֹת נִעְשָׂקוֹת מֵהַצַּד הַאֲחֵר לְהַרֵּעַ לָהֶן.

מֵה נִעְשָׂה מֵאוֹתָן נְשָׁמוֹת? רְאִינוּ בְּסִפְרֵי
 הַקְּדֻמוֹנִים, שְׁמֵהֶם הָיוּ אוֹתָם חֲסִידֵי אֱמוּנֹת
 הָעוֹלָם. וְאוֹתָם הַמְּמֹזְרִים שְׁהֵם תִּלְמִידֵי חֲכָמִים
 שְׁקוֹדְמִים לְכַהֵן גְּדוֹל עִם הָאָרֶץ וְחָשׁוּב בְּעוֹלָם, אֵף
 עַל גַּב שֶׁהוּא נִכְנָם לְפָנָיו וּלְפָנֵיהֶם. כָּכֵה הוֹקֵן הָיָה
 רַנֵּעַ אֲחֵר. תְּמַהוּ הַחֲבָרִים וְלֹא אָמְרוּ דָבָר.

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, אִם רָעָה בְּעֵינַי אֲדַנֶּיָּה אֲשֶׁר
 לֹא יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נְכָרֵי וְגו'. פִּרְשָׁה זֹו
 נִאֲמָרָה עַל הַסּוּד הַזֶּה, וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוֹ
 לְאִמָּה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים אִם וְגו'. רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, מִי לֹא יִפְחַד מִמֶּךָ, שְׂאֵתָה שׁוֹלֵט עַל כָּל
 מַלְכֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמִיָּה י') מִי לֹא יִרְאֶךָ
 מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לָךְ יֵאָתֶה וְגו'.

בַּמָּה הֵם בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם שְׂמֵשֶׁת־בָּשִׂים בַּפְּסוּק
 הַזֶּה, וְכֵלָם אוֹמְרִים, אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא
 מְתִישָׁר בְּפִיָּהֶם. וְכִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶךְ
 הַגּוֹיִם!?! וְהֵלֵא הוּא מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן נִקְרָא! שְׁחֵרֵי
 כְּתוּב (דברים לב) בְּהִנָּחֵל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם וְגו', וְכֵתוּב (שם)
 כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל.
 וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא נִקְרָא מְלֶךְ הַגּוֹיִם, חֵרֵי שְׂבַח
 שְׁלָתָם שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶךְ עֲלֵיהֶם, וְלֹא כִּמוֹ
 שְׂאוֹמְרִים שֶׁהֵם נִמְסְרוּ לַשְּׂמֵשִׁים וְלַמַּמְנִים שְׁלוֹ.

וְעוֹד סוּף הַפְּסוּק, שְׂכֵתוּב (ירמיה י) כִּי בְּכָל חֲכָמֵי
 הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ. כָּל זֶה
 הוּא שְׂבַח לְשֹׂאֵר הָעַמִּים. וְתַמִּיתָה הִיא אֵיךְ לֹא
 מְתַעֲלִים בַּפְּסוּק הַזֶּה לְרוּם (דף צו ע"א) תְּרַקִּיעַ? אֵלֵא
 שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סָמָא אֶת עֵינֵיהֶם וְלֹא יוֹדְעִים
 בּוֹ כֹּלֵל, שְׁחֵרֵי מַה שְׂאָנוּ אוֹמְרִים שְׂכָלָם אִין וְאֶפְסִים
 וְתָהוּ, שְׂכֵתוּב (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כָּאִין נִגְדוּ מֵאֶפְסִים
 וְתָהוּ נִחְשְׁבוּ לוֹ, חֵרֵי הָעֶקֶר הָעֲלִיוֹן הַגְּדוֹל וְהַנְּכַבֵּד
 שֶׁם אוֹתָם הַכְּתוּב הַזֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי תִּיָּא, וְהָרִי כָּתוּב מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל
 גּוֹזִים וְגו'. אָמַר לוֹ, אֲנִי רָאִיתִי שְׂאֵחַר הַכֶּתֶל
 שְׁלָחֶם תְּיִת, וַיַּצֵּאתָ בַּפֶּסוּק הַזֶּה לַעְזוֹר לָהֶם. תְּיָה
 לִי לְהַשִּׁיב בַּתְּחִלָּה עַל מַה שְׂאֵמְרָתִי. אֲבָל בֵּינּוֹן
 שְׂמַצֵּאתִי אוֹתָךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲעַבִּיר אוֹתָךְ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם
 אֵלַי לְהַעֲבִיר אֶת הַכֹּל.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַשְּׂמוֹת וְכָל כַּנּוּיֵי הַשְּׂמוֹת שֵׁשׁ
 לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּלָם מִתַּפְּשֻׁטִים
 לְדַרְכֵיהֶם, וְכָלֶם מִתְּלַבְּשִׁים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְכָלֶם
 נִחְלָקִים לְדַרְכִים וְשִׁבְלִים יְדוּעִים, פָּרַט לַשֵּׁם
 הַיְחִידִי, הַנִּבְחָר שֶׁל כָּל שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת, שְׁהוֹרִישׁ
 לָעַם הַיְחִיד הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים, וְהוּא - יו"ד ה"א
 וּא"ו ה"א, שְׂכַתוּב (דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עַמּוֹ. וְכַתוּב
 (שם) וְאַתֶּם תִּדְבְּקִים בָּהּ, בְּשֵׁם זֶה מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכָּל
 שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת.

וְשֵׁם אֶחָד מִכָּל שְׂאֵר שְׂמוֹתָיו, אוֹתוֹ שְׁהַתַּפְּשֻׁט
 וְנִחְלָק לְכַמָּה דַרְכִים וְשִׁבְלִים וְנִקְרָא
 אֱלֹהִים. וְהוֹרִישׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, וְנִחְלָק לַתְּחִתּוֹנִים

אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִחַלַק הַשֵּׁם הַזֶּה לְשִׁמְשֵׁים
 וְלִמְמַנִּים שִׁמְנֵהִינִים אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (במדבר כב) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם לִילָה. (בראשית כ)
 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. וְכֵן כָּל
 מְמַנָּה וּמְמַנָּה שְׁהוֹרֵישׁ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם
 לְשְׂאֵר הָעַמִּים נְכַלְלִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְאֶפְלוּ עֲבוּדָה
 זָרָה נִקְרְאת בַּשֵּׁם הַזֶּה. וְשֵׁם זֶה מְלֶךְ עַל גּוֹיִם, וְלֹא
 אוֹתוֹ הַשֵּׁם, שֶׁהוּא מְלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא יְחִידִי
 לְעַם הַיְחִידִי, לְעַם יִשְׂרָאֵל, הָעַם הַקְדוֹשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, עַל דְּרָךְ זֶה נִבְאָר אֶת הַפְּסוּק,

שְׁכַתוֹב (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם,
 שְׁחַרֵי הוּא שֵׁם שְׁמוּלָךְ עַל גּוֹיִם - אֱלֹהִים, שְׁחַרֵי
 תִּירָאָה שְׂרוּיָה בּוֹ וְתִדִּין שְׂרוּי בּוֹ - לֹא כָּךְ, וְלֹא
 עַל זֶה נֶאֱמַר. שְׂאֵם כָּךְ, אֶפְלוּ עֲבוּדָה זָרָה בְּכֻלָּל
 זֶה הִיא.

אֲבָל בֵּינּוֹן שֶׁחֲכָתֵל שְׁחֵייתָ סְמוּךְ אַחֲרָיו נִעְקַר,
 הַפְּסוּק עוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ בְּהַסְתַּכְּלוֹת קַטְנָה.
 מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם. וְאִם תֹּאמַר שְׁמוּלָךְ הַגּוֹיִם

נאמר על הקדוש ברוך הוא - לא כף. אלא מי
 הוא מלך הגוים שלא יראך, שלא פוחד ממך ולא
 יודעו ממך, מי מלך הגוים שלא יראך? כמו זה,
 (תהלים קיג) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'.
 מי ששמע אותו, לא יודע מה אמר. כיון שאמר
 הללויה, אף כף הללו עבדי ה'! שתייה לו לכתב,
 עבדי ה' הללו את שם ה'. אף כאן הנה לו לכתב,
 מי ממלך הגוים שלא יראך, אלא הכל על תקונו
 נתבאר.

כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך.
 מה הדבר שהתפשט ביניהם בכתמה שלהם?
 מאין פמוך, ובכלם מודים על זה. בשרואים
 בכתמתם מעשיך ונבורותיך, התפשט דבר זה
 ביניהם, ואומרים מאין פמוך בכל חכמי הגוים
 ובכל מלכותם. מאין פמוך אומרים, והתפשט
 ביניהם. שמחו החברים, ובכו ולא אמרו דבר. אף
 כף הוא פכה במקדם.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כא) וְתֹאמַר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ
הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֹתַי וְגו'. הַחֲבָרִים
הַתְּעוֹרְרוּ, שְׂרָצְתָה שָׂרָה לְפָנֹת מִבֵּיתָה עֲבוּדָה
זָרָה, וְעַל זֶה כָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךְ שָׂרָה
שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. כָּאֵן כָּתוּב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוּ -
זו הַנְּשֻׁמָּה בְּגִלְגּוּלִים עַל מַעֲשִׂים רָעִים שְׂפָעוּלָם.
לְאֵמָה - לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּגִלְגּוּל רַע שֶׁל
הַמְּשַׁקֵּל שְׁחֹזֵר, וְחָרִי נַעֲשֶׂקָה לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם.
וְדַאי לֹא תֵצֵא כִּיצֵאת הָעֲבָדִים, כֹּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת
שְׁנַעֲשֻׁקוֹת.

מִי הֵן כָּאֵן? הוּא סוּד אֵלֶּה אוֹתָן נְשָׁמוֹת
הַתִּינּוּקוֹת הַקְּטַנִּים, בְּשֵׁיהֶם יוֹנְקִים מִתּוֹךְ
תִּקְוָה שֶׁל אִמָּם, וְהַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה שְׂאֵם
יִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם, יִבְאֵשׁ רִיחָם וְיִחַמְיֶצוּ כְּמוֹ הַחֲמִיץ
תְּהֵא. לֹזְקָה אוֹתָם קְטַנִּים, בְּעוֹדָם נוֹתְנִים רִיחַ.

מָה עוֹשֶׂה? מִשְׁאִיר אוֹתָם לְהַעֲשֶׂק בְּיַד אוֹתָהּ
הָאֵמָה, וְזוֹתִי לִילִי"ת. שְׁכִינּוֹן (דף צו ע"ב) שְׁנַתְנוּ
בְּרִשׁוֹתָהּ, שְׁמַחָה (אוֹחֹת) בְּאוֹתוֹ תִּינּוֹק וְעוֹשֶׂקָת

אותו, ומוציאה אותו מן העולם כשהוא יונק מבח
אמו.

ואם תאמר שאותן נשמות יעשו טוב לעולם -
לא כן, שפתוב אם רעה בעיני אדניה,
שיתחמיץ אותו האיש בזה לאחר ימים, אם יתקיים
בה. זו נעשקת, ואחרת לא נעשקת, ועל אלה
בתוב, (קהלת ד) ופראה את כל העשוקים וגו', ותינו
אם רעה בעיני אדניה.

אשר לא יעדה. לא - בתוב בא"ל"ת. אם תאמר
שחרי באותו הצד האחר הזמין לה הקדוש
ברוך הוא מיום שהיתה - לא! ועכשו בגלגולי
המאזנים - לו יעדה, בוא"ו, מה שלא היה במקדם
לכן.

והפדה, מה זה והפדה? גאל אותה הקדוש ברוך
הוא עכשו, שמעלה ריח, מרם
שיתחמיץ, ומעלה אותה לרומי מרומים בישיבה
שלו. ואם תאמר, כיון שנעשקה מאתו הצד הרע,
נותן אותה, כמו שאמרו לחסדי אמות העולם

וְלֹאֲתֶם מִמְּזֵרִים תִּלְמִידֵי חֲכָמִים - בֶּן הַכֶּתוּב
 וּמוֹכֵיחַ, לְעַם נְבִירֵי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה, וְדַאי, בְּבִגְדוֹ
 בָּה, שְׁעוֹשֵׁק אוֹתָהּ בְּעֹשֶׂק שֶׁל גִּלְגּוּל הַמַּאֲזֵנִים,
 אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל וְדַאי, וְלֹא לְאַחֵר. וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִן
 הַמַּאֲזֵנִים, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֶבְרִים, אֲלֵא
 מִתְעַפְּרֵת בְּעִטְרָתָהּ בְּתַרְמָה עַל רֵאשֶׁהּ.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהַצַּד הַזֶּה הַכְּנִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ תִּינּוֹק
 - לֹא כֶּן, אֲלֵא נוֹטְלֵת אוֹתָהּ וּשְׂמִיחָה עִמָּה
 וּפּוֹרְחַת מִיָּדָה וְנִכְנָסֶת לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְהִיא פּוֹקֶדֶת
 אֶת אוֹתוֹ תִּינּוֹק וּשְׂמִיחָה בּוֹ וְצוֹחֶקֶת בּוֹ, וְתֹאבָה
 אֶת אוֹתוֹ הַבָּשָׂר, עַד שְׁאַחֵר כֶּן נוֹטֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְהִיא לְגוֹף. וְאַחֵר כֶּן הַכֹּל
 בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֶּן וְרֵאשֶׁה, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֶבְרִים, מַה יָּה?
 אֲלֵא בְּשַׁעֲה שְׁיּוֹצֵאת מִן הַמַּאֲזֵנִים וְאוֹתוֹ
 הַצַּד בְּשְׂמִיחָה, רוּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְחוֹתֶם
 אוֹתָהּ בְּחוֹתְמַת אַחַת, וּפּוֹרֵם עָלֶיהָ לְבוֹשׁ כְּבוֹד
 שְׁלוֹ, וּמִיָּהוּ? הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֵלֹהִים. וְזֶהוּ

בְּבִגְדוֹ בָּהּ, הִלְבוּשׁ הַנִּכְבָּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ עָלֶיהָ,
וְאִזּוּ הִיא שְׂמוּרָה, שְׂלֵא נִמְסְרָה לְעַם נְכָרִי אֶלָּא
לְיִשְׂרָאֵל לְחֹדֶר.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב (אִיּוֹב כַּמּוֹ) כִּי־מִי אֵלֹוֹהַ יִשְׁמְרֵנִי, וְעַל סוֹד
זֶה פָּתוֹב פָּאן, לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמִכְרָה
בְּבִגְדוֹ בָּהּ, בְּעוֹד שְׂלִבוּשׁ כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ בָּהּ. כִּי־זֶן
שְׂבִגְדוֹ בָּהּ, פָּתוֹב לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמִכְרָה.

מָה רְשׁוֹת יֵשׁ לְאוֹתוֹ צַד בָּהּ? בֵּא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּלָם בְּרְשׁוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּלְכָל־
יֵשׁ זְמַן בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהוּא רוֹצֵה לְסַלֵּקֵם מִן
הָעוֹלָם, וְזֶה אֵינֶן לוֹ זְמַן, וְעַל כֵּן הִיא צוֹחֶקֶת בָּהֶם
וּשְׂמַחָה בָּהֶם.

עוֹד, אִזְחָרָה לְאָדָם (בְּעוֹלָם הַזֶּה) יֵשׁ בְּפִסּוּקִים תֵּלְלוּ
וּכְמָה עֲצוֹת טוֹבוֹת עֲלִיּוֹנוֹת הֵן בְּכָל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה, וּבְלֶן אֱמֶת בְּדַרְךְ אֱמֶת, וְנוֹדְעוֹת לְחַכְמִים
שִׁיּוֹדְעִים וְהוֹלְכִים בְּדַרְךְ אֱמֶת. בְּזְמַן שֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְבְרֵא אֶת הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו,
וְצִיר אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן עֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בְּבִנֵי

אָדָם אַחַר כָּהֵן, וְכֹלֵן הַצִּמְטִירוֹ לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ צִיּוֹר
מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידִים לְהִיּוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר מִכֵּן, וְרֵאָה
כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַיֵּשׁ מִהֵן שְׁעֵתִידוֹת לְהִרְעֵ אֶת דְּרָכֵיהֶן בְּעוֹלָם,
וּבְשָׁעָה שְׁמַנְיַע וּמִנָּן, קוֹרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי וְהִכְנַסִּי בְּמִקּוֹם
פְּלוּנֵי לְגוֹף פְּלוּנֵי. וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, דֵּי לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׂאֵנִי יוֹשֶׁבֶת בּוֹ, וְלֹא
אֵלֶּךְ לְעוֹלָם אַחֵר שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בִּי וְאַתְּיָה מְלַכְלֶכֶת
בֵּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרְאָתָה, עַל מְנַת בֶּן נִבְרְאָתָה, לְהִיּוֹת בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם. בֵּיּוֹן שְׂרוּאָה הַנִּשְׁמָה כָּהֵן, בְּעַל פְּרֻחָהּ יוֹרֶדֶת
וְנִכְנָסֶת לְשֵׁם.

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתֶנֶת עֲצָה לְכָל הָעוֹלָם רוֹאֵה כָּהֵן,
וּמִזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְאוֹמְרָת: רְאוּ
כִּמָּה חָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מְרַנְלִית טוֹבָה
שְׁהִיתָה לוֹ, מְכַר לָכֶם בַּחֲנָם כִּדְרֵי שְׁתַּשְׁתַּעֲבְדוּ בָּהּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵת בְּתוֹ
 - זו הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה. לְאִמָּה - לְהִיּוֹת אִמָּה
 מִשְׁעֶפְדָּת בִּינִיכָם ^(דף צו ע"א) בְּעוֹלָם הָזֶה. בְּבִקְשָׁה מִכֶּם,
 בְּשָׁעָה שְׂמַנִּיעַ זְמַנָּה לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא
 תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְרִים, לֹא תֵצֵא מִטְּנַפְת בְּחַטָּאִים.
 תֵצֵא בֵת חוֹרִין, בְּרוּרָה נְקִיָּה, בְּדִי שִׁישְׁמַח בָּהּ
 אֲדוּנָה וַיִּשְׁתַּבַּח בָּהּ וַיִּתֵּן לָהּ שָׂכָר טוֹב בְּצַחְצוּחֵי
 זֶן עֲדוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצוּחֹת נַפְשֶׁךָ.
 וְדַאי כִּאֲשֶׁר תֵצֵא בְרוּרָה נְקִיָּה כְּרֵאוּי.

אֲבָל אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדוּנֵיהָ, בְּשִׁיוֹצֵאת מְלַכְלָכַת
 בְּטַנוּפֵי חַטָּאִים וְלֹא נִרְאִית לְפָנָיו כְּרֵאוּי -
 אוֹי לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁאֵבֵד מֵאוֹתָהּ נְשָׂמָה לְעוֹלָמִים.
 מִשׁוּם שֶׁכִּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת בְּרוּרוֹת וַיּוֹצֵאוֹת
 נְקִיּוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל נְשָׂמָה וְנְשָׂמָה נִכְנָסֶת
 לְסֵפֶר אוֹצֵר הַמְּלָאָה, וְכֵלֵן בְּשִׁמּוֹת, וְאוֹמֵר: זו הוּא
 נְשָׁמַת פְּלוֹנֵי עֲתִידָה תִהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁעֲזָבָה.
 וְאִזּוּ בְּתוֹב לוֹ יַעֲדָה, בּוֹ.

וּבְשִׁיּוּצֵאת רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, שְׂנֵטְמָאָה
 בְּחַטָּאִים וּבִטְנוּף שָׁל הַחַטָּאִים, אִז
 לֹא יַעֲדָה, בָּא'. וְנֶאֱכָר אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמְּנָה, וְהִיא לֹא
 מְוַדְמָנֶת אֵלָיו, פָּרַט לְאוֹתָהּ שְׁבַעֲלָה הַתְּרַצָּה וְשָׁב
 בְּתִשׁוּבָה שָׁל הַגּוֹף בָּהּ, אִז כְּתוּב וְהִפְדָּה, כְּמוֹ
 שְׁנֵאֱמַר (איוב לג) פָּדָה נַפְשׁוֹ מִעֵבֶר בַּשְּׁחַת. וְהִפְדָּה,
 זְהוּ בְּאָדָם, שְׁחַעֲצָה שָׁלוֹ שְׁיִפְדָּה אוֹתָהּ וַיֵּשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה. וְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה לְשֵׁנֵי
 צְדָדִים, וְהִפְדָּה בְּתִשׁוּבָה. אַחַר שְׁשָׁב בְּתִשׁוּבָה,
 פָּדָה אוֹתָהּ מִדְּרוֹךְ הַגִּיהֶנֶם.

לְעַם נְכָרֵי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה. מִי זֶה עִם נְכָרֵי?
 עֲלוּבָה הִיא הַנְּשָׁמָה, שְׁכַאֲשֶׁר יוֹצֵאת מִן
 הָעוֹלָם וּבֵן אָדָם מִסְטָה דְרָבוּ עִמָּה, הִיא רוֹצָה
 לְעֲלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ הַמַּחְנוֹת הַקְדוּשִׁים, מִשׁוּם
 שְׁתַּמְחֲנוֹת הַקְדוּשִׁים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דְרוֹךְ שָׁל גֵּן
 עֵדֶן, וּמַחְנוֹת נְכָרִים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דְרוֹךְ שָׁל
 הַגִּיהֶנֶם.

וְכִתְּתָה הַנְּשֻׁמָּה, וְאוֹתָהּ שְׁמִירָה וּפְרִישֵׁת לְבוּשׁ
 הַנִּכְבָּד עָלֶיהָ. כִּמָּה מַחְנֹת קְדוּשִׁים
 מְעַתְּדִים לָהּ לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהּ וּלְהַכְנִים אוֹתָהּ לְגַן
 עֵדֶן. לֹא וְכִתְּתָה - כִּמָּה מַחְנֹת נְכָרִים מְזַמְּנִים
 לְהַכְנִים אוֹתָהּ בְּדֶרֶךְ תְּגִיתָנָם, וְאוֹתָם מַחְנֹת שֶׁל
 מַלְאֲכֵי חַפְּלָה מְזַמְּנִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ נְקֻמּוֹת. בֶּא
 הַפְּתוּב וּמוֹכִיחַ, לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה -
 אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַפְּלָה. בְּבִגְדוֹ בָּהּ - אוֹתָהּ שְׁמִירָה
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָּהּ שְׁמִירָה שְׁלֵא יִשְׁלַט
 בָּהּ עַם נְכָרִי בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיסָה שֶׁשׁוֹמְרֵת עָלֶיהָ.

וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה. בֶּא וְרֵאָה כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם
 לְהִזְהַר שְׁלֵא יִסְטוּ דְרָכָיו בְּעוֹלָם תְּהִיָּה. שְׂאֵם
 וְכִּי אָדָם בְּעוֹלָם תְּהִיָּה וְשׁוֹמֵר אֶת הַנְּשֻׁמָּה בְּרֵאוּי,
 וְהוּא אָדָם שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה מִמֶּנּוּ,
 וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ בְּכָל הַיָּמִים בְּפִמְלִיָּה שְׁלוֹ וְאוֹמֵר: רֵאוּ
 בֶּן קְדוּשׁ שֵׁשׁ לִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, כִּי וְכִי עֲשֵׂה,
 כִּי וְכִי מַעֲשֵׂיו מְתַקְּנִים.

וּבְשֵׁנֵי־נִשְׁמָה זוּ יוֹצֵאת מִהָעוֹלָם הִזָּה וְזֶה זָכָה נִקְיָה
 וּבְרוּרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָהּ
 בְּכֹמֶה אֲרוֹת, בְּכֹל יוֹם קוֹרֵא עָלֶיהָ: זֹהִי נִשְׁמַת
 פְּלוֹנִי בְּנִי, שְׂמִירָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁעִזְבָּה.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה בְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת
 יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַה זֶה בְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת? כָּאֵן יֵשׁ
 סוּד לְחַכְמִים. בְּתוֹךְ הַסְּלַע הַחֲזֵק, הָרְקִיעַ הַטָּמוֹן,
 יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד שְׁנִקְרָא הֵיכַל הָאֱהָבָה, וְשֵׁם הַגְּנוּזִים
 טָמוּנִים, וְכֹל נִשְׁיָקוֹת הָאֱהָבָה שֶׁל מֶלֶךְ הַזֶּה שֵׁם,
 וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת אֱהוּבוֹת הַמֶּלֶךְ נִכְנָסוֹת לְשֵׁם.

כִּיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שֵׁם כְּתוֹב
 (בראשית כט) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מוֹצֵא שֵׁם אֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, מְקַדִּים
 מִיַּד וְנוֹשֵׂק לָהּ, וּמְנַפֵּף אוֹתָהּ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ אֵלָיו
 וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְזֶהוּ בְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, בְּדִין שְׂאֵב עוֹשֶׂה
 לְבָתוֹ, שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו, שְׁנוֹשֵׂק לָהּ
 וּמְנַפֵּף אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מִתְּנוּת. כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא עושה לנשמה הצדיקה בכל יום, כמו שכתוב
במשפט הכנות יעשה לה.

הינו שכתוב (ישעיה סד) יעשה למחכה לו. כמו
שהכתוב הואת משלימה עשייה בעולם הזה,
אף כך תקדוש פרוץ הוא משלים לה עשייה אחרת
בעולם הבא, שכתוב עין לא ראתה אלהים וולתך
יעשה (דף צו ע"ב) למחכה לו. וכאן כתוב יעשה לה. עד
כאן. אותו הוקן השתטח והתפלל תפלה, וככה
במקום.

ואמר, אם אחרת יקח לו וגו', מה זה אם אחרת?
וכי נשמה אחרת עתיד תקדוש פרוץ הוא
להשיב לצדיקים בעולם הזה, ולא נשמה זו
שהשלימה בעולם הזה את רצון רבוניה? אם כן,
אז אין הכטחה לצדיקים כלל. מה זה אם אחרת
יקח לו?

פתח אותו זקן ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על
הארץ בשהיה והרוח תשוב אל האלהים
אשר נתנה. פסוק זה פרשוהו החברים בתרבו בית

הַמְקַדֵּשׁ. (וְשֵׁם שְׁנֵינֹו) וַיָּשׁוּב הָעֶפְרַיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה.
כָּאֵן הוּא מַה שְּׂכַתוּב וְהַכְּנִיעַנִי אִזּוּ בְּאָרֶץ, כְּשֶׁהָיָה
וַדְּאִי. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתַנָּה, מַה
זֶה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב? זֹו שְׂכִינָה, שְׂהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.
כְּשֶׁרָאֲתָה שְׂכִינָה בְּאוֹתָם עֲשֶׂרָה מִסְּעוֹת שְׁנַסְּעָה,
וְלֹא רָצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלִמָה לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹלֵט הַסְּטָרָא אַחֲרָא עַל
הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וּפְרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

בֵּא וּרְאֵה, רוּחַ שְׁלֵ אִישׁ צַדִּיק מְתַעֲפָרֵת בְּדַמוֹת
בְּנֵן עֶדֶן שְׁלִמָּה, וּבְכֹל הַשְּׂכַתוֹת וְהַמוֹעֲדִים
וּרְאֵי חֲדָשִׁים מְתַעֲפָרוֹת רוּחוֹת וּמְתַפְּשָׁטוֹת,
וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. כְּמוֹ שְׂעֵשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה, כְּדִן גַּם
עוֹשָׂה בְּרוּחַ הַזֵּאת לְמַטָּה בְּנֵן עֶדֶן הַתַּחְתּוֹן
כְּשֶׁעוֹלָה לְפָנָיו, וְאוֹמֵר: זֹוהִי רוּחַ פְּלוֹנֵי הַגּוֹף. מִיָּד
מְעַטֵּר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ רוּחַ בְּכַמָּה
עֲפָרוֹת וּמְשַׁתְּעֵשֶׂע בָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר, שְׁהֲרִי מִשׁוּם רוּחַ זֶה הַשְּׂאִיר הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעָשָׂה לְנַשְׁמָה - לֹא כָּדָ!
אֵלָּא שְׂאֵרָה כְּסוּתָהּ וְעֲנָתָה לֹא יִגְרַע. אֵלֶּה אוֹתָם
שְׁלֹשֶׁת הַשְּׁמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים
זוֹלָתָךְ.

וּבְכֵלָם בְּעוֹלָם הֵבֵא וְנִמְשְׁכוּ מִשָּׁם. אֶחָד מֵהֶם
שְׂאֵרָה - מְשִׁיכָה שֶׁל הַתְּנוּצָצוֹת וְאוֹר
שְׂמֵאִיר בְּדָרְךְ נִסְתָּר, מְזוּז (לְנוֹ) שְׁזוֹן לְכֹל, וְנִקְרָא
יְהו"ה עִם נִקּוּד אֱלֹהִי"ם. שְׂאֵרָה בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת -
אֲשֶׁר ה', וְזֶה (בְּרֵאשִׁית מ"ט) מֵאֲשֶׁר שְׁמִנָּה לְחֶמּוֹ, וְזֶה
הוּא שְׂאֵרָה.

כְּסוּתָהּ - פְּרִישָׁה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. זֶה מְשִׁיכָה אַחֲרַת
שְׂמֵאִירָה וְשׁוֹמְרַת אוֹתָהּ תְּמִיד, פְּרִישָׁה
שֶׁל לְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ שְׁפוֹרֵשׁ עָלֶיהָ אֵלוֹתָהּ. זֶה בְּכַנְדוֹ
בְּהַ תְּמִיד, שְׁלֹא זֶה מְמַנָּה, וְזֶהוּ כְּסוּתָהּ.

וְעֲנָתָהּ, מִי הוּא? זֶה מְשִׁיכָה מִן הָעוֹלָם הֵבֵא שְׁבוּ
הַכֹּל. ה' צְבָאוֹת הוּא, וְזֶהוּ שְׂמֵאִיר בְּכֹל
הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁבוּ

שְׁמוֹרָה עוֹנָה, שְׁמִשָּׁם הִיא יוֹצֵאת, וְכָל זֶה בְּעֵדוּן
וּתְשׁוּקָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא.

שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יִגְרַע לָהּ, בְּשֵׁהִיא וּבְאִית בְּרֵאוּי.
וְאִם אֵינָה בְּרֵאוּי, שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים נִגְרָעוֹת
מִמֶּנָּה, שְׁלֹשׁ יַעֲשֶׂה לָּהּ עֲטָרָה אֲפִלּוּ מֵאֶחָד מֵהֶם.
בֹּא וְרֵאֵה מַה פְּתוּב, וְאִם שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ
- שְׁלֹשׁ זְכָתָה בָּהֶם, וְיִצְאָה חֲנָם אֵין כֶּסֶף - תִּצַּא
מִלְּפָנָיו, וְדוּחָה אֹתָהּ הַחוּצָה. אֵין כֶּסֶף - אֵין לָהּ
כֶּסֶף וְלֹא עֵדוּן כָּלֵל.

עַד כָּאן מוֹכִיחַה הַתּוֹרָה שֶׁכָּל הָעֲצוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ,
וְנוֹתְנַת עֲצָה טוֹבָה לְבְנֵי אָדָם. מִכָּאן וְהַלָּאֵה
נִחְזֹר לְדַבָּרִים הָרֵאשׁוֹנִים, בְּאֹתָהּ שְׁמִירָה עֲלִיוֹנָה
שְׁפוֹרֵשׁ עֲלֶיהָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּדִּי שְׁלֹשׁ תְּהִיָּה
לְעַם נְבָרִי, שְׁתֵּרִי בְּגֵדוֹ בָּהּ, וּשְׁמִירָה הִיא לָהּ
תְּמִיד.

וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה בְּמִשְׁפַּט הַפְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. אָמַר
אוֹתוֹ זְקוּן, חֲבָרִים, בְּשִׁתְּלֵכוּ לְאוֹתוֹ הַסֵּלַע
שֶׁהָעוֹלָם סָמוּךְ עֲלָיו, אָמְרוּ לוֹ שְׁיִזְכֹּר אֶת יוֹם

השֵׁלֵג שֶׁנִזְרָעוּ פִּוְלִים לַחֲמֹשִׁים וְשָׁנִים גְּזוּנִים, וְאַחַר
כֵּן קָרְאוּ אֶת הַפְּסוּק תְּזֹה, וְהוּא יֹאמֵר לָכֶם.

אָמְרוּ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מִי שֶׁתְּחִיל אֶת הַדָּבָר -
הוּא שִׁיאֲמַר! אָמַר לָהֶם, וַדַּאי שִׁידַעְתִּי
שֶׁאַתֶּם צְדִיקִים, וַיֵּשׁ לְרִמּוֹ לָכֶם רָמּוֹ שֶׁל חֲכָמִים.
וְעַל מַה שֶׁאֲנִי אוֹמֵר, בְּשִׁתּוֹכִירוּ לוֹ סִימָן זֶה, הוּא
יִשְׁלִים אֶת זֶה. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לוֹמֵר מִי הוּא שֶׁנִּקְרָא בֵּן
לְקַדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל ^(דף צח ע"א) מִי שֶׁהוּא זוֹכֵה לְשֵׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנִים וּמַעְלָה, נִקְרָא בֵּן לְבִנְיָם יִשְׂרָאֵל. וְכֹל
מִי שֶׁהוּא מִבֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה וְזוֹכֵה בָהֶם,
נִקְרָא בֵּן לְקַדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וַדַּאי. (דברים יד) בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

בְּשִׁתְּנֵי־דוֹד לְשֵׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְזוֹכֵה בְּאוֹתוֹ יוֹם
שֶׁנִּבְנְנָם לְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה, אִזּוֹ כְּתוּב (תהלים ב)
ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ. מַה
הַטַּעַם? שֶׁתִּרִי מִקֶּדֶם לָזֶה לֹא תִּיָּה לוֹ בֵּן, וְלֹא
שָׂרְתָה עָלָיו נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, שֶׁתִּרִי בְּשָׁנוֹת עֲרָלָה

הוא הָיָה, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתֶיךָ, הַיּוֹם וַדַּאי
 יִלְדֶתֶיךָ. אֲנִי, וְלֹא הַצַּד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה עַד
 עַכְשָׁיו, אֲנִי לְבַדִּי. בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנִים, מַה כָּתוּב
 בְּשִׁלְמָה? (משלי ד) כִּי בֶן הָיִיתִי לְאָבִי, לְאָבִי מִמֶּשֶׁ
 וַדַּאי.

וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה. בֶּן שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמֵעֵלָה,
 שֶׁהָרִי יֵצֵא מִרְשׁוֹת הַצַּד הָאֲחֵר שֶׁהוֹדְמָן לוֹ.
 מַה כָּתוּב? כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַה זֶה
 כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת? שְׁנֵינוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם רוֹאֶה
 הַקְּרוֹשׁ כְּרוּף הוּא אֶת אוֹתוֹ תִּינּוֹק שֶׁעוֹמֵד בְּרִשׁוֹת
 הָעֵרְלָה, וְהוּא יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְנִמְשָׁךְ לְבֵית הַסֶּפֶר,
 וְשׁוֹבֵר אוֹתָהּ. מַה עֲשֶׂה הַקְּרוֹשׁ כְּרוּף הוּא לְאוֹתָהּ
 נִשְׁמָה? מִכְּנִים אוֹתָהּ לַגֶּרֶן (תָּרַד לְמוֹד) שָׁלוֹ, וְנוֹתֵן לָּהּ
 מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת רַבִּים וּמִקְשֵׁט אוֹתָהּ בְּקִשׁוּטִים
 עֲלֵאֵיִם, עַד הַזְּמַן שֶׁמִּכְנִיסָהּ לַחֲפָה עִם אוֹתוֹ (תוֹךְ
 אוֹתוֹ) בֶּן מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמֵעֵלָה.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. כָּאֵן יֵשׁ סוּד הַסּוּדוֹת
 שֶׁלְחֻכְמִים נִמְסְרוּ, וַיֵּשׁ לְהוֹדִיעַ בְּרִאשׁוֹנָה

דְּבַר אַחֵר. בֹּא וּרְאֵה, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּשַׁעַה
 שְׁמִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, יוֹצְאוֹת נְשָׁמוֹת מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים,
 וּמְנַשְּׁבוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְתַחְתּוֹנִים
 וְנַחִים פָּהֶם כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת. וְאַחֵר שְׂיוֹצְאוֹת הַשַּׁבָּת,
 עוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְעַפְּרוֹת בְּעַפְּרוֹת קְדוֹשׁוֹת
 לְמַעְלָה. (וּבְשִׁמְתַעְפְּרוֹת בְּאוֹתוֹ טוֹב, אֵלֶּי הֵם בְּעָלְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ טוֹב וְדַאי)
 אִם כָּאֵן מִזְמִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ,
 וְזוֹהֵי נְשָׁמָה אַחֶרֶת, וְאִם עַל גַּב שְׂוֹ מְזַמְּנֵת לוֹ,
 הַנְּשָׁמָה שְׁהִיְתָה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאֵרָה הֵרֵאשׁוֹנָה,
 בְּסוֹתָהּ וְעֵנְתָהּ לֹא יִגְרַע, כְּמוֹ שְׁנֵת־כֶּאֱר.

בְּכָה אוֹתוֹ וְקוֹן בְּמִקְדָּם, וְהוּא אָמַר לְנַפְשׁוֹ, וְקוֹן
 וְקוֹן, בְּפֶה יִנְעֵת לְחִשׁוֹ דְּבָרִים קְדוֹשִׁים אֵלֶּי,
 וְעִבְשׁוֹ תֵאמַר אוֹתָם בְּרַנֵּעַ אַחֵד?! אִם תֵּאמַר
 שְׁתַּחֲוִים עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים וְלֹא תֵאמַר אוֹתָם -
 חֲרִי כְּתוּב (מִשְׁלֵי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלְיוֹ בְּהִיּוֹת
 לְאֵל יִדְּךָ לַעֲשׂוֹת.

מַה זֶה אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלְיוֹ? אֵלֶּי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּבְנִסְתַּיִשְׂרָאֵל הֵם כָּאֵן, שְׁחֲרִי

בְּכֹל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמָרִים דְּבָרֵי תוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּבְנִסְתַּיִשְׂרָאֵל שָׁם וּמִקְשִׁיבִים לָהֶם. וְאִזּוֹ אֹתוֹ
 עֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים מִשָּׁם
 וּמִקְשִׁיבִים לְאוֹתָם דְּבָרִים, אֹתוֹ צִד הַטּוֹב מִתְנַפֵּר
 וּמִתְעַלֶּה לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל
 מִתְעַטְרִים בְּאוֹתוֹ טוֹב, וְאֵלֶּה הֵם בְּעֲלִיו
 שֶׁל אֹתוֹ טוֹב.

זְקוּן זְקוּן, אֵתָה אֲמַרְתָּ דְּבָרִים אֵלָיו וְלֹא יִדְעָתָ אִם
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֵן, וְאִם אֵלֶּה שְׁעוֹמְדִים
 כָּאֵן וּכְבֹּאִים לְדְבָרִים הָאֵלֶּה. אֵל תִּפְחַד, זְקוּן, שְׁחֲרֵי
 חַיִּיתָ בְּכַמָּה קְרִבּוֹת שֶׁל גְּבָרִים חוֹקִים וְלֹא פְחַדְתָּ,
 וְעַכְשָׁיו אֵתָה פּוֹחֵד?! אֲמַר דְּבָרֶיךָ, שְׁחֲרֵי וּדְאֵי כָּאֵן
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרֵי הֵם
 אֵלֶּה שְׁכָאֵן. וְאִם לֹא כֵּן, לֹא חַיִּינוּ פּוֹנְשִׁים אוֹתָם
 וְלֹא הִתְחַלְנוּ בְּדְבָרִים הַלְלוּ. אֲמַר דְּבוּרְךָ, זְקוּן,
 אֲמַר לְלֹא פְחַד.

פְּתַח וְאֲמַר, (תהלים קד) ה' אֵלֵחֵי גְדַלְתָּ מְאֹד הוֹד
 וְהִדְרָר לְבָשֶׁת. ה' אֵלֵחֵי - זוֹ רֵאשִׁית

הַאֲמוֹנָה, עֲלִיַת הַמַּחְשָׁבָה וְהַעוֹלָם הַבֶּא, סוּד אֶחָד
 בְּלֹא פְרוּד. גְּדֻלַּת - זוֹ הִרְאֵשִׁית, הַיּוֹם הִרְאֵשׁוֹן
 וְאוֹתָם יָמִים עֲתִיקִים, צַד הַיָּמִין. מְאֹד - זֶהוּ צַד
 הַשְּׂמָאל.

הוֹד וְהֶדְר לְבָשֶׁת - אֵלּוּ שְׁנֵי בְּיַד עֲרָבוֹת. עַד כָּאֵן,
 בֵּינוֹן שְׁהַגִּיעַ לְתוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, נִטְמָן וְלֹא
 הִתְעַלָּה לְהִיּוֹת בְּמַנְיֵן מִשׁוֹם אוֹתוֹ מְאֹד. מַה זֶה
 מְאֹד? הַשְּׂמָאל, שְׁכָל הָעֲנָפִים שְׁלִמְטָה וּבְכָלֵל עֲנָף
 מִר אֶחָד. וְלִכֵּן נִטְמָן אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא רָצָה
 לְהִיּוֹת בְּמַנְיֵן הַזֶּה, עַד שֶׁחֲזַר כָּמוֹ מִקְדָּם וְשִׁפַּח בְּגִזָּן
 אַחֵר.

וְאָמַר, עֲטָה אוֹר כִּשְׁלֵמָה - זוֹ רֵאשִׁיתוֹ (שָׁל הָאוֹר)
 שָׁל (דף צח ע"ב) הַיּוֹם הִרְאֵשׁוֹן. נוֹטָה שָׁמַיִם -
 כָּאֵן נִכְלָל הַשְּׂמָאל, וְלֹא אָמַר מְאֹד, נִכְלָל הַשְּׂמָאל
 בְּיָמִין לְהִיּוֹת מְאִיר בְּכָלֵל שָׁל שָׁמַיִם. הַמְקַרָּה בְּמַיִם
 עֲלִיּוֹתָיו - כָּאֵן יוֹצֵא בְּשִׁמְחָה אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים,
 הַנֶּהָר שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ בְּמִיָּמוֹ אוֹתָם שְׁנֵי
 בְּיַד עֲרָבוֹת, שְׁחָם גְּדֻלִּים בְּמִיָּמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (אוֹתוֹ)

אֵילָן תְּחִיִּים, וְנִשְׂרְשׁוּ בּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שָׁחַם גְּדָלִים בְּמִימֵי, וְאוֹתוֹ נָהַר
 יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזָהוּ) (תהלים קד) הַמְּקַרָּה בַּמַּיִם עַל־יוֹתָיו. מִי הֵם
 עַל־יוֹתָיו? אֵלֹהֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְזָהוּ שְׁפָתוֹב (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשׁוֹ. וְזָהוּ
 סוֹד הַתְּתוֹב (תהלים מז) נָהַר פְּלָגָיו יִשְׁמְחוּ עִיר
 אֱלֹהִים. מִי הֵם פְּלָגָיו? אֵלֹהֵי הֵם שְׂרָשׁוֹ, וְכֹדֶ
 נִקְרָאִים. עַל־יוֹתָיו, שְׂרָשׁוֹ, פְּלָגָיו - כֵּלָם נִשְׂרְשׁוּ
 בְּאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל אוֹתוֹ נָהַר.

הַשָּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ - זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה
 הֵם עֲבִים. הַמְּהַלֵּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְתֵת
 רְפוּאָה לְעוֹלָם, וְזָהוּ רַפְאֵל. מִכָּאֵן וְהַלָּאָה עֲשֵׂה
 מִלְּאֲכָיו רוּחֹת וְגו'. זָקוֹן זָקוֹן, אִם כָּל אֵלֶּה יִדְעֶתָ,
 אָמַר וְאֵל תִּפְחַד, אָמַר דְּבָרֶיךָ וַיֵּאִירוּ דְבָרֵי פִיךָ!
 שְׂמְחוּ תַחֲבָרִים, וְהָיוּ מִקְשִׁיבִים בְּשִׂמְחָה לְדְבָרָיו
 הַקְּרוֹשִׁים. אָמַר, אִי זָקוֹן, אִי זָקוֹן, בְּמָה הַכְּנִסְתָּ אֶת
 עֲצֻמְךָ, נִכְנְסְתָּ לַיָּם הַגְּדוֹל? יֵשׁ לָךְ לְשׁוּטֵט וְלָצֵאת
 מִשָּׁם.

אם אחרת יקח לו. כִּמָּה גִּלְגּוּלִים עֲתִיקִים יֵשׁ כָּאֵן
 שְׁלֹא הִתְגַּלּוּ עַד עַכְשָׁיו, וְכֻלָּם אָמַת כְּרֵאוֹי,
 שְׂאִין לְסִטּוֹת מְדַרְךְ אָמַת אֶפְלוּ כִּמְלֵא נִימָה.
 בְּתַחֲלָה (עֲפָה) יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר, נִשְׁמוֹת הַגְּרִים בְּלֵן
 פּוֹרְחוֹת מִתּוֹךְ גֵּן עֵדֶן בְּדַרְךְ נִסְפָּר. כְּשֶׁמִּסְתַּלְקוֹת
 מִן הָעוֹלָם תְּהֵא, נִשְׁמוֹתֶם שְׁהֲרוּיְחוּ מִתּוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן,
 לְאִיזָה מְקוֹם חוֹזְרוֹת?

אֵלֶּא שְׂנִינּוּ, מִי שְׁנוּטִל וְאוֹיְחוּ בְּנִכְסֵי הַגֵּר בְּתַחֲלָה,
 זוֹכֶה בָּהֶם. אֵף כֹּךְ כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת
 הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁמֹזְמִין אוֹתָן הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ
 הוּא לְמַטָּה, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, בְּלֵן יוֹצְאוֹת לְזִמְנִים
 יְדוּעִים, (וְעוֹלוֹת) כִּדִּי לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּגֵן עֵדֶן (הַעֲלִיּוֹ),
 וּפּוֹגְעוֹת בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַגְּרִים. מִי שְׁאוֹיְחוּ בְּהֵן
 מֵאוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת (שְׁעוֹלוֹת), אוֹיְחוּ בָּהֶם וְזוֹכֶה בָּהֶם,
 וּמִתְּלַבְּשִׁים בָּהֶם וְעוֹלִים. וְכֵן עוֹמְדוֹת בְּלְבוֹשׁ זֶה,
 וְיִרְדּוּ לְתוֹךְ הַגֵּן בְּלְבוֹשׁ תְּהֵא, מִשּׁוּם שְׁכַנֵּן עֵדֶן לֹא
 עוֹמְדוֹת שָׁם אֵלֶּא בְּלְבוֹשׁ כָּל אֵלוּ שְׁעוֹמְדוֹת שָׁם.

אם תאמר שבשביל הלבוש הוה גורעים אותן
 נשמות מכל הענג שהיה להן בפתחלה, הרי
 פתוב אם אחרת יקח לו שארה כסותה וענתה לא
 יגרע? פנן עומדות בלבוש זה, שקדמו לאחו פהם
 וזכות פהם, וכשעולות למעלה מתפשטות ממנו,
 שהרי שם לא עומדות בלבוש.

בכה אותו זקן כמקדם ואמר לנפשו, זקן זקן,
 בנראי יש לה לבבות, בנראי יש לה לשפך
 דמעות על כל דבר ודבר, אבל גלוי לפני הקדוש
 ברוך הוא ושכינתו הקדושה שאני ברצון הלב
 ובעבודתם אמרתי, משום שהם בעליו של כל דבר
 ומתעטרים בהם.

כל אותן נשמות קדושות, כשיורדות לעולם הוה
 כרי לשרות כל אחת על מקומן שראויים
 להם לבני אדם, בלן יורדות מלבשות באותן
 הנשמות שאמרנו, וכך נכנסות לזרע הקדש.
 ובמלבוש זה עומדות להשתעבר מהם בעולם הוה.
 וכשנשאבים אותם לבושים מדברי העולם הוה,

אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת נִזְנָוֹת (נְהַנּוֹת) מִתְּרִיחַ שְׁמֵרִיחַ
 מִתּוֹךְ הַלְבוּשִׁים הַלָּלוּ.

כָּל הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁתְּקַדּוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה,
 הַבְּנִים אוֹתָם לְתוֹרַת הַקְּדוֹשָׁה, וְהַכֹּל נִמְצָא
 בַּתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ דָּבָר נִסְתָּר גְּלָתָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה,
 וּמִיָּד הַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אֲחֵר, וְנִטְמָן שָׁם וְלֹא
 הַתְּנַלְתָּה. וְהַחֲכָמִים שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵינַיִם, אֵף עַל גַּב
 שְׂאוֹתוֹ הַדָּבָר נִסְתָּר בְּלְבוּשׁוֹ (שָׁם), רוֹאִים אוֹתוֹ
 מִתּוֹךְ לְבוּשׁוֹ, וּבְשָׁעָה שֶׁהַתְּנַלְתָּה אוֹתוֹ דָּבָר, מָרָם
 יִכְנָס לְלְבוּשׁ, זוֹרְקִים בּוֹ פְּקִיחַת עֵינָיו, וְאֵף עַל גַּב
 שְׂמִיָּד נִסְתָּר, לֹא נִיָּאֵד מֵעֵינֵיהֶם (נ"א מְהֵם).

בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִזְהִיר הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עַל הַגֵּר
 (בְּדִי) שִׁיִּזְחָרוּ בּוֹ יַרְעֵה הַקְּדוֹשׁ, וְאַחֲרַי הוֹצִיא
 דָּבָר נִסְתָּר מִנְּרַתִּיקוֹ. (דף צט ע"א) וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּנַלְתָּה, חוֹזֵר
 מִיָּד לְנְרַתִּיקוֹ וְהַתְּלַבֵּשׁ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁהִזְהִיר עַל הַגֵּר בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יִצָּא
 הַדָּבָר מִנְּרַתִּיקוֹ וְהַתְּנַלְתָּה וְאָמַר, וְאַתֶּם
 יַדְעֶתֶם אֵת נֶפֶשׁ הַגֵּר. מִיָּד נִכְנָסָה לְנְרַתִּיקָה,

וְחֹזְרָה בְּלְבוֹשׁ וְנִטְמָנָה, שְׁפָתוֹב כִּי גֵרִים הֵייתֶם
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁחָשַׁב הַכֶּתוּב, שְׁבִגְלָל שְׁמִיד
 הַתְּלַבֵּשׁ, לֹא הָיָה מִי שִׁישְׁגִיחַ בּוֹ. בְּנִפְשׁ הַגֵּר הוּוּ
 יוֹדֵעַת הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְּנִית
 (וְשׂוֹאֵבֵת) מֵהֶם.

פָּתַח אֹתוֹ זְקֵן וְאָמַר, (שם כד) וַיֵּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ
 הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר וְגו'. עֵנָן זֶה מֵהוּ? אֵלֶּא
 זֶהוּ הַכֶּתוּב (בראשית ט) אֶת קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעֵנָן. שְׁנִינּוּ
 שְׂאוֹתָהּ קִשְׁתַּת הַפְּשִׁיטָה אֶת לְבוּשֶׁיהָ וְנָתַנָּה אֹתָם
 לְמֹשֶׁה, וּבְאוֹתוֹ לְבוֹשׁ עָלָה מֹשֶׁה לָהָר, וּמִמֶּנּוּ רָאָה
 מִה שְׂרָאָה וְנִתְּנָה מֵהַכֹּל. עַד אֹתוֹ מְקוֹם בָּאוּ
 אֹתָם הַחֲבֵרִים, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָי אֹתוֹ זְקֵן וּבְכוֹ
 וְאָמְרוּ, אֵלֶּמְלֵא לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֵלֶּא כִּדִּי לְשִׁמְעַ
 דְּבָרִים אֵלֹו מִפִּיךָ - דִּי לָנוּ!

אָמַר אֹתוֹ זְקֵן, (אם אֲחֵרֵת יִקַּח לוֹ) חֲבֵרִים, לֹא בְּשָׂבִיל
 זֶה בְּלִבְד הַתְּחִלְתִּי אֶת הַדָּבָר, שְׁחֵרֵי זְקֵן
 כְּמוֹנֵי לֹא בְּדָבָר אַחֵר עוֹשֶׂה קִישׁ קִישׁ וְלֹא קוֹרֵא,
 כִּמָּה פָּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּעַרְפוּבִיחַ בְּתַבּוּנָה שְׁלָהֶם,

וְלֹא רוֹאִים בְּדַרְךְ אֵמֶת בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה קוֹרְאִת
בְּכָל יוֹם בְּנִהְיָמָה (בְּאַהֲבָה) אֲלֵיהֶם, וְלֹא רוֹעִים
לְהָשִׁיב רֹאשׁם.

וְאִתָּה עַל גַּב שְׂאֵמֵרְנוּ שְׁחֵרֵי הַתּוֹרָה הוֹצִיאָה דָבָר
מִנְרֵתִיקָה, וְנִרְאָה קָטָן וּמְיָד נִטְמָן - בְּךָ הוּא
וְדַאי. וּבְזִמְן שְׁנַתְגַּלָּה מִתּוֹךְ נְרֵתִיקָה וְנִטְמָן מִיָּד,
לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה אֶלָּא לְאוֹתָם שִׂינְדְעִים בָּהּ
וְנִדְעִים בָּהּ.

מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דוּמָה? לְאַהוּבָה, שֶׁהֵיא יָפָה
בְּמִרְאָה וְיָפָה בְּתֵאֵר, וְהֵיא טְמוּנָה בְּהַסְתָּר
בְּתוֹךְ הַחֵיכָל שְׁלֵה, וַיֵּשׁ לָהּ אוֹהֵב יְחִידִי שֶׁלֹּא
יִדְעִים עָלָיו בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר. אוֹתוֹ
אוֹהֵב, מִתּוֹךְ הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, עוֹזֵר עַל
שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד, מֵרִים עֵינָיו לְכָל צַד. הֵיא יוֹדֵעַת
שְׁחֵרֵי הָאוֹהֵב סוֹבֵב שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד. מָה עוֹשֶׂה?
פּוֹתַחַת פֶּתַח קָטָן בְּאוֹתוֹ הֵיכָל נִסְתָּר שֶׁהֵיא שָׁם
וּמִגַּלָּה אֶת פָּנֶיהָ לְאוֹהֲבָהּ, וּמְיָד חוֹזֶרֶת וְנִתְכַּפִּיתָ.
כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ אֶצֶל הָאוֹהֵב, לֹא רָאוּ וְלֹא

הַסְתַּכְלוּ, פָּרַט לְאוֹהֵב לְבָדוֹ, וּמַעְיֹו וְלִבּוֹ וְנִפְשׁוֹ
הָלְכוּ אַחֲרֶיהָ. וַיִּזְדַּע שְׁמַתוֹךְ הָאֱהָבָה שֶׁהִיא אוֹהֶכֶת
אוֹתוֹ, נִגְלִית אֵלָיו רָנַע אֶחָד לְעוֹרֵר (אֵלָיו אֶהְבָּה) אוֹתוֹ.
כִּי הוּא דְבַר הַתּוֹרָה לֹא נִגְלָה אֶלָּא לְאוֹהֲבֵיו.
יִזְדַּעַת הַתּוֹרָה שְׁאוֹתוֹ תְּכַם לֵב סוֹכֵב שֶׁעַר פִּיתָהּ
כָּל יוֹם. מַה הִיא עוֹשָׂה? מִנְּגֶלֶה פְּנִיָּה אֵלָיו מִתּוֹךְ
תְּהִיכָל, וְרוֹמְזוֹת לוֹ רָמֹז, וּמִיַּד חוֹזֵרֶת לְמִקּוֹמָהּ
וְנִסְתָּרֶת. כָּל אֵלֹו שְׁשָׁם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְלִים,
אֶלָּא רַק הוּא בְּלִבּוֹ, וּמַעְיֹו וְלִבּוֹ וְנִפְשׁוֹ הוֹלְכִים
אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה הַתּוֹרָה נִגְלִית וְנִכְסִית וְהוֹלְכֶת
בְּאַהֲבָה לְאַהֲבֹוּכָה לְעוֹרֵר עִמּוֹ אֶהְבָּה.

בא וּרְאֵה, כִּי הִיא בְּרָכָה שֶׁל תּוֹרָה: פְּרָאשׁוּנָה
כְּשֶׁמֶתְחִילָה לְהַתְּגַלּוֹת אֶל הָאָדָם, (כְּרָנַע)
רוֹמְזוֹת לוֹ בְּרָמֹז. אִם יוֹדַע - אִז טוֹב, וְאִם לֹא יוֹדַע
- שׁוֹלַחַת אֵלָיו וְקוֹרְאֶת לוֹ פְּתִי. וְהַתּוֹרָה אוֹמְרֶת
לְאוֹתוֹ שֶׁשְׁלַחָה אֵלָיו: אָמְרוּ לְאוֹתוֹ הִפְתִּי שִׁיְקָרֵב
לְבָאן וְאֲדַבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִי פְתִי יָסַר הִנֵּה
חֲסַר לֵב וְגו'. קָרֵב אֵלֶיהָ, וּמִתְחִילָה לְדַבֵּר עִמּוֹ

מֵאַחַר פְּרֻכַת שְׁפוּרָשֶׁת לוֹ דְּבָרִים לְפִי דְרָכּוֹ, עַד
שִׁיתְבוּנֵן לְאֵט לְאֵט, וְזֶהוּ הַדָּרֵשׁ.

אַחַר כֵּן הַדָּבָר עִמּוֹ מֵאַחַר פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן דְּבָרֵי
חִידָה, וְזֹהֵי הַנְּגָה. אַחַר שֶׁהַתְּרַגְּלֵל אֵלֶיָּהּ,
נְגִלִית אֵלָיו פְּנִים בְּפָנִים וּמִדְּבָרַת עִמּוֹ כֹּל הַסּוּדוֹת
הַנִּסְתָּרִים שָׁלָה, וְכֹל הַדָּרְכִים הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁהָיוּ
שְׁמוּרִים בְּלִבָּהּ מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים, וְאִז (דף צט ע"ב) אוֹתוֹ
אָדָם הוּא שָׁלֵם, בַּעַל תּוֹרָה וְדַאי, בַּעַל הַבַּיִת,
שֶׁהָרִי כָּל סוּדוֹתֶיהָ גְּלָתָהּ לוֹ, וְלֹא רַחֲקָה וְלֹא
כִּסְתָהּ מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

אוּמָּרַת לוֹ, רְאִיתְךָ דְּבַר הָרְמֵז שְׁרַמְזֵתִי לָךְ
בְּתַחֲלָה? כֵּן וְכֵן הָיוּ הַסּוּדוֹת, כֵּן וְכֵן
הוּא. וְאִז רוֹאֶה (שֶׁהַעֲלִיּוֹנִים) שֶׁעַל הַדְּבָרִים הַלְלוּ אִין
לְהוֹסִיף וְאִין לְגַרֵעַ מֵהֶם, וְאִז פִּשְׁטַת הַכְּתוּב כִּמּוֹ
שֶׁהוּא, שְׁלֵא לְהוֹסִיף וְלֹא לְגַרֵעַ אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת.
וְעַל כֵּן אֲנָשִׁים צְרִיכִים לְהִתְחַדֵּר וְלְרַדֵּף אַחֲרֵי
הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת אוֹתֵהֶם שְׁלָה, כִּמּוֹ שְׁנַתְּבֵאֵר.

בֵּא וּרְאֵה, אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. הַגְּלוּלִים
 שְׂמֵת־גְּלוּלִים בַּפְּסוּק הַזֶּה כִּמָּה גְּדוּלִים
 וְעֲלִיזִים הֵם, שְׁחָרִי כֹל הַנְּשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת בְּגְלוּלוֹ,
 וְלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם וְרֵבִי הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אֵיךְ
 עוֹמְדִים הַמֵּאֲזִיזִים וְאֵיךְ גְּדוּזִים בְּנֵי אָדָם בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל זְמַן, וְאֵיךְ נְשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת לְדִין עַד שֶׁלֹּא
 בָּאוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵיךְ נִכְנְסוֹת לְדִין אַחַר
 שִׁיּוּצָאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

כִּמָּה גְּלוּלִים וְכִמָּה מַעֲשִׂים נִסְתָּרִים עוֹשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עִם כִּמָּה נְשָׁמוֹת
 מְעַרְטָלוֹת, וְכִמָּה רוּחוֹת מְעַרְטָלוֹת הוֹלְכוֹת בָּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִכְנְסוֹת לַפְּרָגוֹד שֶׁל הַמַּלְאָךְ, וְכִמָּה
 עוֹלָמוֹת מֵת־חַיִּי בָּהֶם, וְהָעוֹלָם שְׂמֵת־חַיִּי בְּכִמָּה
 פְּלָאִים נִסְתָּרִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁנִיחִים, וְאֵיךְ מֵת־גְּלוּלוֹת הַנְּשָׁמוֹת כְּאֶבֶן בְּכַף
 הַקַּלָּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת נַפְשׁ אִיבִיד יְקַלְעֶנָּה
 בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלָּע.

(והואיל והתחלנו לגלות) עָבָשׁוּ יֵשׁ לְגִלוֹת, שְׁחָרֵי כָּל
הַנְּשָׁמוֹת מִתְּאִילָן הַגָּדוֹל וְהַתְּקוּף, שֶׁהוּא הַנְּחָר
שִׁיּוּצָא מֵעֶדֶן, יּוּצָאוֹת, וְכָל הָרוּחוֹת מֵעֵץ אֲחֵר קָטָן
יּוּצָאוֹת. הַנְּשָׁמָה מִלְּמַעְלָה וְהָרוּחַ מִלְּמַטָּה,
וּמִתְּחִבּוֹת כְּאֶחָת כִּמּוֹ זָכָר וּנְקֵבָה. וְכֹאֲשֶׁר
מִתְּחִבּוֹת כְּאֶחָת, אִזּוּ מְאִירוֹת אֹרֶךְ עֲלִיּוֹן, וּבְחִבּוֹר
שָׁל שְׁנֵיהֶם נִקְרָא נֵר. נֵר ה' נְשָׁמַת אָדָם. מֵהוּ נֵ"ר?
נִשְׁמָה רְוִיחַ. וְעַל תְּחִבּוֹר שָׁל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד נִקְרָא
נֵר, שְׁכֶתוּב (משלי ב) נֵר ה' נְשָׁמַת אָדָם.

נְשָׁמָה וְרוּחַ - זָכָר וּנְקֵבָה לְהֵאִיר כְּאֶחָד, וְזֶה בְּלִי
זֶה לֹא מְאִירִים וְלֹא נִקְרָא נֵר.
וּבְשִׁמְתֵּי חִבּוֹרִים כְּאֶחָד, הַכֹּל נִקְרָא נֵר. וְאִזּוּ
מִתְּעַטְפֹּת הַנְּשָׁמָה בְּרוּיחַ לְעַמֹּד שָׁם לְמַעְלָה בְּהִיכָל
הַגִּבּוֹר, שְׁכֶתוּב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוּף. לֹא
כְּתוּב יִתְעַטֵּף, אֲלֵא יַעֲטוּף, מָה תַּטְעֵם? מִשּׁוּם
שֶׁנְּשָׁמוֹת אֲנִי עֹשִׂיתִי. שָׁם לְמַעְלָה בְּגֹן, בְּהִיכָל
הַגִּבּוֹר, מִתְּעַטְפֹּת וּמִתְּלַבְּשֵׁת הַנְּשָׁמָה בְּרוּיחַ כִּמּוֹ
שְׂרָאוּי.

וְכִיּוֹן שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיָּכֹל לֹא הָיָה וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ אֱלֹהִים
 בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה, הַנִּפְשׁ לֹא בָּאָה לְשֵׁם (מִשָּׁם),
 אֱלֹהִים מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שָׁם, וּכְשִׁינֹרְדַת לְתוֹךְ
 בֵּן עֶדֶן הִתְחַתְּוֶן, (בְּעוֹלָם הַזֶּה) מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ
 אֲחֵרֶת שְׂאֵמְרָנוּ, אוֹתָהּ שִׁינְעָאָה מִשָּׁם וְהִיְתָה מִשָּׁם,
 וּבְכֵלָן הִיא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בָּהֶם.

אוֹתָהּ רוּחַ שִׁינְעָאָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלֹא
 הִתְרַבְּתָה (שְׁלֹא נִמְתָּרָה) וְלֹא הִתְפַּשְׁטָה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, הוֹלְכַת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מוֹצֵאֵת מְנוּחָה. בָּאָה
 בְּגִלְגּוּל בְּעוֹלָם בְּאֶבֶן בְּכַף הַקַּלַּע, עַד שִׁינְעָאָה אוֹתוֹ
 גּוֹיָאֵל שִׁינְעָאָלְנָה, וּמִבִּיא אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי מִמֶּשׁ
 שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וּמְדַבֵּיק בּוֹ תְּמִיד רוּחוֹ
 וּנְפִשׁוֹ, וְהִיְתָה בֵּת זִיגוֹ, רוּחַ בְּרוּחַ, וְאוֹתוֹ הַגּוֹיָאֵל
 בּוֹנֶה אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם.

וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר וְנִדְבְּקָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, לֹא
 נִאֲבָדָה. שְׁחֵרֵי אֵין אֶפְלוּ דְבַר קָטָן בְּעוֹלָם
 שְׂאֵין לוֹ אֲתֵר וּמְקוֹם לְהַטְמִין וְלְהַתְּכִינֵם לְשָׁם, וְלֹא
 נִאֲבָד לְעוֹלָמִים. וּמִשׁוֹם כֵּן, אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר

בְּאוֹתוֹ כְּלֵי שָׁם, הוּא וְדַאי רוּחַ אַחַר הָעֶקֶר
וְהִיסוּד שְׁלוֹ שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ, וּמֵבִיא אוֹתוֹ וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ
בְּמִקוּמוֹ, בְּמִקוּם שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ בַּת זּוּגוֹ שְׁיִצָּאָהּ
עִמּוֹ, וּבְנִבְנָה שָׁם בְּמִקְדָּם, וְזוּהִי בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עֲכָשׁוּ
בְּעוֹלָם, רוּחַ חֲדָשָׁה וְגוֹף חֲדָשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, רוּחַ זֶה הִיא מֵה שְׁתֵּיהֶ - כִּדְּזֶה, אֲבָל
לֹא נִבְנִית אֶלָּא בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת
שְׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלֵי. (דף ק ע"א) כָּאֵן יֵשׁ סוּדוֹת (סוּד תְּפִלוֹת
בְּאוֹתוֹ כְּלֵי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּנִיזְן זֶה שְׁנִבְנָה, לֹא
נִבְנָה אֶלָּא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת שְׁהִשְׁאִיר שָׁם,
בְּאוֹתוֹ הַכְּלֵי. וּכְשֶׁתְּחִיל לְהַפְנוֹת, זֶה מוֹשֵׁף
אַחֲרָיו שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שְׁהוֹלֶכֶת עֲרִטִילָאִית וּמוֹשֵׁף
אוֹתָהּ אֵלָיו, וְשָׁם שְׁתֵּי רוּחוֹת שְׁהֵן אַחַת. אַחַר כִּדְּ
זוּהִי רוּחַ, וְזוּהִי נִשְׁמָה, וְשְׁתֵּיהֵן אַחַת.

אִם זָכָה לְהַטְהֵר כְּרָאוּי, שְׁתֵּיהֵן הֵן אַחַת לְהַתְּלַבֵּשׁ
בְּהֵן נִשְׁמָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה. כְּמוֹ שְׁיִישׁ לְשֶׁאֵר
בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שְׁזוֹכוֹת בְּהֵן תְּנַשְׁמוֹת, אוֹתָן
שְׁקוֹדְמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בְּהֵן, וְרוּחַ אַחֲרַת מְלַמְעָלָה,

וְהַנְשָׂמָה הַקְרוּשָׁה הַתְּלַבְּשָׁה בְּהֵן - אֵף כִּי גַם
 מִשָּׁלוֹ מִמֶּשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי רוּחוֹת כִּי לְהַלְבִּישׁ בְּהֵן
 הַנְשָׂמָה הָעֲלִיזָה.

יְהִי לָזֶה גּוֹף אַחַר שֶׁנִּבְּנָה עֲכָשׁוּ חֲדָשׁ. אוֹתוֹ
 הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ?
 אוֹ שְׂוֵה בְּרִיקָנוֹת, אוֹ שְׂוֵה בְּרִיקָנוֹת. לְפִי תְבוּנַת
 אָדָם נִשְׁמָע, שֶׁהָרֵאשׁוֹן הַזֶּה שְׁלֵא נִשְׁתַּלֵּם בְּתַחֲלָה
 נֶאֱבָר, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כֵּן, לְחַנֵּם הַשְׁתַּדְּל
 בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפְלוּ בְּאַחַת מֵהֶן? וְהִרִי אָנוּ
 יוֹדְעִים שֶׁאֶפְלוּ רִיקָנִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כֵּלָם מְלֵאִים
 מִצְוֹת כְּרֵמוֹן. וְגוֹף זֶה, אֵף עַל גַּב שְׁלֵא הַשְׁתַּלֵּם
 לְהַתְּרַבּוֹת וְלִזְכוּת וְלְהַשְׁתַּדְּל בְּעוֹלָם, מִצְוֹת
 אַחֲרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שָׁמַר, שְׁלֵא נֶאֱבָרוּ מִמֶּנּוּ,
 וְכִי לְחַנֵּם הֵם הִיוּ?

חֲבָרִים חֲבָרִים, פְּקַחוּ עֵינֵיכֶם, שְׁחַרְי אָנִי יִדְעָתִי
 שֶׁכִּי אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (תִּנְעֲלָה עַל תְּדַעַת)
 שֶׁכֵּל אוֹתָם גּוֹפִים נִצְטִירוּ הֵם בְּרִיקָנוֹת, שְׁאִין לָהֶם

קיום לעולמים. לא כן, וחס לנו להסתכל בדיברים הללו.

פתח הזקן ואמר, (תהלים קו) מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. מי הוא פעולם שיכול למלא הגבורות שעושה הקדוש ברוך הוא פעולם תמיד? אותו גוף הראשון שהשאיר, לא נאבד, ויהיה לו קיום לעתיד לבא, שהרי את ענשו סבל בכמה מינים, והקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר שום בריות שכרא, פרט לאותם שיצאו מתוך האמונה שלו ולא היה בהם טוב לעולמים, ופרט לאלו שלא כרעו במודים, שמאלה עושה הקדוש ברוך הוא בריות אחרות, כפי שלא יבנה באותו הגוף בדמות של אדם ולא יקום לעולמים. אבל אלה לא כן.

מה עושה הקדוש ברוך הוא? אם אותה רוח זוכה להתתקן פעולם תהיה באותו הגוף האחר, מה עושה הקדוש ברוך הוא? אותו הגואל שגואל אותה, אותה הרוח שלו שמכנים לשם,

וּמִשְׁתַּף וּמְעַרֵב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי,
 וְדַאי שְׁלֵא נְאֻכְרֵת. וּמָה נַעֲשֶׂה? שְׁהִירֵי יֵשׁ שֵׁם
 שְׁלֵשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוֹף אֶחָד בּוֹ יָקוּם. וּמָה עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? בֹּא
 וּרְאֵה, הַנּוֹאֵלָה תְּהִיָּא שְׁהִיָּה גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שְׁלֹו חֲרֵי נִכְנְסֵת שֵׁם וְנַעֲזֹבֵת,
 וּמִשְׁתַּתְּפֵת וּמִתְעַרְבֵת בְּכְלֵי תְּהוּא. וְאוֹתָהּ הַרוּחַ הַרְּאִשׁוֹנָה שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ כְּלֵי
 וְנִדְבְּקֵת בּוֹ, וְדַאי שְׁנִשְׁאֲרֵת שֵׁם וְלֹא נְאֻכְרֵת, וּמִשׁוּם זֶה אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁעֹזֵב בְּאוֹתוֹ
 תְּכְלֵי וְנִדְבְּקָה שֵׁם, הוּא רוּחַ אֶחָד הַשְּׂרֵשׁ שְׁלֹו וְהַיְסוּד שְׁלֹו שְׁהִיָּה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ
 וּמְבִיֵא אֵלָיו, וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שְׁהִיְתָה בֵּת זַנְגוּ. חֲרֵי שְׁלֵשׁ רוּחוֹת שֵׁם) -
 אַחַת שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלֵי וְנִשְׁאֲרָה שֵׁם, וְאַחַת
 אוֹתָהּ שְׁנִמְשָׁכָה לְשֵׁם וְהִיְתָה עַרְטִילָאִית, וְאַחַת
 אוֹתָהּ שְׁהַכְּנִים לְשֵׁם אוֹתוֹ הַנּוֹאֵל וְהַתְעַרֵב בְּהֵן.
 לְהִיּוֹת שְׁלֵשׁ רוּחוֹת אֵי אֶפְשָׁר, וּמָה נַעֲשֶׂה?

אֵלָּא כִּדְ הֵן תְּגַבּוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שְׁהַכְּנִים לְשֵׁם אוֹתוֹ
 הַנּוֹאֵל, בּוֹ תְּתַלְבְּשָׁה הַנִּשְׁמָה הַזֹּוּ בְּמָקוֹם שְׁלֵ לְבוּשׁ
 הַגְּרִים, (וְהוּא) וְאוֹתָהּ רוּחַ עַרְטִילָאִית שְׁשָׁכָה שֵׁם
 לְהַפְּנוֹת לְהִיּוֹת לְבוּשׁ לְנִשְׁמָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְאוֹתָהּ
 רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּתַחֲלָה שְׁנִשְׁאֲרָה בְּאוֹתוֹ כְּלֵי, פְּרָחָה
 מִשָּׁם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהּ מְקוֹם בְּתוֹךְ

סודות החלונות שפסלע שאחר בתפי הגן עדן,
 ונטמנת שם. ומתעלה לאותו הגוף הראשון שהיה
 בתחלה, ובאותה רוח יקום אותו הגוף, וזהו אחר
 מאותם השנים שאמרנו (למעלה).

אבל אותו הגוף טרם שיקום ענשו גדול, שהרי
 משום שלא זכה להתרבות, הורידו אותו
 לתוך האדמה, שפמוכה לארקא, ונדון שם. ואחר
 כך מעלים אותו לתבל הזאת. עכשו יורד ועכשו
 עולה, הנה עלה והנה ירד, אין לו מנוחה, פרט
 לשבתות וימים טובים ובראשי חודשים.

ואלה ישנים באדמת עפר. (דף ק ע"ב) אדמת -
 מאדמה. עפר - מתבל. ועל אלו כתוב
 (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי
 עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם. כל אלה שלא
 זכו להתתקן. אבל אם זכתה אותה רוח
 ערשילאית ששבה כמו מקדם להתתקן, אז צדיק
 הוא, שהרי אותה רוח שנאמר בה שנשמרה
 בפסלע, תתקן באותו הגוף הראשון, ועל אלה

בְּתוֹב אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לְחֶרְפוֹת וְגו'. כָּל
אוֹתָם שְׂלֵא זָכוּ לְהַתְקִין.

וְאֵלֹהֵי הַזֵּנוּבִים הַעֲלִיזוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיזוֹן
הַקְדוֹשׁ, וּכְלוּם לֹא נֶאֱכָר. אֲפֹלוּ הַכֹּל הַפֶּה
יֵשׁ לוֹ אֶתֶר וּמָקוֹם, וְהַקְדוֹשׁ פָּרוֹךְ הוּא עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ
מֵה שְׁעוֹשֶׂה, וְאֲפֹלוּ דְבוּר שֶׁל אָדָם וְאֲפֹלוּ קוֹל
אֵינּוּ בְּרִיקָנוֹת, וְאֶתֶר וּמָקוֹם יֵשׁ לְכֻלָּם.

זֶה שֶׁנִּבְנָה עֲבָשׁוּ וַיֵּצֵא לְעוֹלָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, אֵין
לוֹ בֵּת זוּג, וְעַל זֶה לֹא מְבַרְיִימ, שְׁחֲרֵי בֵּת זוּגוּ
אֲבָדָה מִמֶּנּוּ. בֵּת הַזוּג שְׁחִיָּתָה לוֹ נֶעֱשְׂתָה אִמּוֹ,
וְאֶחָיו לְאָבִיו.

זָקֵן זָקוּ, מָה עֲשִׂיתָ? טוֹבָה הָיְתָה לְךָ הַשְּׁתִּיקָה.
זָקֵן זָקוּ, חֲרֵי אֲמַרְנוּ שֶׁנִּבְנְסָתָ לַיָּם הַגְּדוֹל בְּלֵי
חֲבָלִים וּבְלֵי דָגָל, מֵה תַעֲשֶׂה? אִם תֹּאמֶר שְׁתַּעֲלֶה
לְמַעַלָּה - לֹא תוּכַל. וְאִם תֹּאמֶר שְׁתִּירָד לְמַטָּה -
חֲרֵי עֲמָקוֹ שֶׁל הַתְּהוֹם גְּדוֹל. מֵה תַעֲשֶׂה? אֵין זָקֵן,
אֵין זָקוּ, אֵין לְךָ לְחֹזֵר לְאַחֹזֵר. בְּזִמְנִים הִלְלוּ לֹא
חַיִּיתָ, וְלֹא הִתְרַגְּלָתָ לְהַחֲלִישׁ בְּכַחַךְ, שְׁחֲרֵי יַדְעָתָ

שָׂאָדָם אַחַר כָּכָל הַדֹּר הַזֶּה לֹא נִכְנָם לְאַיִן בְּעַמְּךָ
הַזֶּה שְׂאֵתָה שָׁם.

בֶּן יוֹחָאי יוֹדֵעַ לְשָׁמֵר אֶת דְּרָכָיו, וְאִם הוּא נִכְנָם
לַיָּם הַעֲמֻק, הוּא מִשְׁנִיחַ בַּהֲתַחֲלָה אִיךָ יַעֲבֹר
בְּפַעַם אַחַת וַיִּשׁוּט בֵּינָם טָרֵם שִׁיבָנָם. וְאַתָּה, זְקֵן,
לֹא הַשְׁגַּחְתָּ בַּתַּחֲלָה. עֲכָשׁוּ, זְקֵן, הוֹאִיל וְאַתָּה שָׁם,
אֵל תַּחֲלֹשׁ בְּכַתֵּף, אֵל תַּעֲזֹב אֶת כָּל דְּרָכָי, לְשׁוֹט
לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, לְאַרְךָ וְלָרַחֵב, לְעַמְּךָ וְלַגִּבָּה. אֵל
תַּפְּחֵר. זְקֵן זְקֵן, הַתַּחֲזִיק בְּכַתֵּף. כַּמָּה גְּבָרִים חֻזְקִים
שְׁבַרְתָּ בְּכַחֵם וּכְמָה קָרְבֹת נִצַּחְתָּ.

בְּכָה, פָּתַח וְאָמַר, (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם
חַתֻּנָתוֹ וּבְיוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ. פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, וְכֵן
הוּא. אֲבָל צְאִינָה וּרְאִינָה, וְכִי מִי יִכּוֹל לְרַאֲוֹת
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ? וְהִרִי
הוּא נִסְפָּר מִכָּל חֵילוֹת הַמְּרוֹמִים שֶׁלְמַעֲלָה בְּאוֹתוֹ
מְקוֹם, (ישעיה סד) שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וּזְלַתָּה,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ

שְׁלֵמָה? וְעוֹד, שְׁהָרִי כְבוֹדוֹ, כָּל הַמְּלֹאכִים
הָעֲלִיזִים שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אֲלֵא, מַה שֶּׁאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֵמָה, בְּעֶטְרָה כְּתוּבָה, וְלֹא כְּתוּבָה וּבְעֶטְרָה.
שָׁכַל מִי שֶׁרֹאֶה אֹתָהּ עֶטְרָה, רֹאֶה אֶת הַנְּעִם שֶׁל
הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹם. שֶׁעֶטְרָה לֹא אִמּוֹ, הָרִי שְׁנִינֹה,
קוֹרֵא לָהּ בֵּת וְקוֹרֵא לָהּ אֶחָזָה, קוֹרֵא לָהּ אִם,
וְהַכֹּל הוּא, וְהַכֹּל הִיא. מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל וַיֵּדַע אֶת זֶה,
יֵדַע חֲכָמָה נִכְבְּרָה.

עֲבָשׁוּ מָה אֶעֱשֶׂה? אִם אֲמַר סוֹד נִסְתָּר זֶה - לֹא
צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם לֹא אֲמַר - יִשְׁאַרוּ
הַצְּדִיקִים הַלָּלוּ יְתוּמִים מִן הַסּוֹד הַזֶּה. נִפְּלֵ אֹתוֹ
הַזִּקְן עַל פָּנָיו וְאָמַר, (תְּחִלִּים לֹא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי
בְּדִיתָה אֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. כְּלִי שֶׁהָיָה לְמִטָּה, אֵיךְ
יַעֲשֶׂה לְמַעְלָה? בְּעֶלְהָ שֶׁהָיָה לְמַעְלָה, אֵיךְ יִתְהַפֵּךְ
וַיְהִי לְמִטָּה? בֵּת זוּגוֹ נֶעֱשְׂתָה אִמּוֹ? תְּמִיחָה עַל
תְּמִיחָה. אָחִיו הוֹפֵךְ לְאָבִיו? אִם אָבִיו שֶׁפָּרָא שׁוֹנָה
יִגָּאֵל אֹתוֹ - יָפָה, אֲבָל אָחִיו שֶׁיְהִי אָבִיו? וְכִי זֶה

לא תמיתה?! עולם הפוך הוא! ודאי שעליונים
למטה ותחתונים למעלה.

אָלֵא, (דניאל ב) יהיה שם האלוה מבכר מן העולם
ועד העולם, שהחכמה והגבורה שלו היא,
והוא משנה עינים וזמנים וגו'. יודע מה פחשכה,
והאור עמו שרוי. בא וראה, מי ששרוי באור לא
יוכל להסתכל ולראות מה שפחשכה. אבל
הקדוש ברוך הוא לא כן, (דף קא ע"א) יודע מה פחשכה
אף על גב שהאור שרוי עמו. מתוך האור מסתכל
פחשך ויודע כל מה ששם.

עכשו יש להקדים בראשונה דבר אחר שאמרנו
הקדמונים באותם מראות הלילה.
ששנינו, מי שבא על אמו בחלום, יצפה לבניה,
שפתוב (משלי ב) כי אם לבניה תקרא. כאן יש
להתבונן, אם משום שהיא אם - יפה, והיה לו
לכתב כן: שמי שרואה אמו בחלום, יזכה לבניה.
אבל מי שבא על אמו למה?

אֵלֶּא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, מִשּׁוּם שְׁהִתְחַפֵּךְ וְעָלָה
 מְלֻמְטָה לְמַעְלָה. בֵּן הָיָה בְּתַחֲלָה, בֵּינּוֹן
 שְׁעָלָה לְמַעְלָה, מִתְחַפֵּךְ הָאֵילָן, וְנַעֲשֶׂה הוּא
 מַעוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְזוֹכָה לְבִינָה.

בְּתַחֲלָה בְּשַׁעוֹלָה אָדָם לְשָׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מַה
 בְּתוֹב? (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אֲתָה
 אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. אִזּוּ הוּא לְמֻטָּה מִמְּנָה. בֵּינּוֹן
 שְׁעָלָה אֵלֶיהָ, חֲרִי הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׁחֲרִי
 הַתַּעֲלָה לְדַרְגַּת יוֹסֵף, וְזֶה (ו'דא) זוֹכָה לְבִינָה.

אִם בְּךָ הַכְּלִי הָיָה בְּתַחֲלָה הוּא הָיָה בְּדַרְגַּת יוֹסֵף,
 בַּעַל הָאֵילָן הַתְּחַתּוֹן, עוֹמֵד בְּרַצּוֹנוֹ וְשׁוֹלֵט
 עָלָיו, שְׁחֲרִי כָּל נִקְבָּה בְּדַמוֹת הַנִּקְבָּה הָעֵץ
 הַתְּחַתּוֹן עוֹמְדָת. בֵּינּוֹן שְׁהוּא לֹא רָצָה לַעֲמֹד
 בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הִתְקַיֵּם לְשִׁמְשׁ כָּה
 וְלַהֲתַרְבּוֹת בְּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, אִזּוּ יוֹרֵד
 לְמֻטָּה, וְהִיא נַעֲשִׂית אִמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל יוֹרֵשׁ אֶת
 יְרֵשֶׁת יוֹסֵף, שְׁחֲרִי הוּא בְּרַאשׁוֹנָה וְהוּא יוֹרֵד
 לְמֻטָּה.

בִּיּוֹן שְׁיָרֵד לְמַטָּה, אִזְ הַתְּקַיִם בּוֹ, ה' אָמַר אֵלַי
בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. הַתְּהַפְּךְ הָאֵילָן.
מַה שְׁהָיָה תַּחְתּוֹ וְהוּא שָׁלַט עָלָיו, תּוֹר וְשָׁלַט
הָאֵילָן הַהוּא עָלָיו, וְהוּא יָרַד לְמַטָּה. בִּיּוֹן שֶׁהוּא
יָרַד לְמַטָּה, אוֹתוֹ שְׁיָרֵשׁ יִרְשֶׁת מְקוֹם יוֹסֵף, אָבִיו
נִקְרָא, אָבִיו יִהְיֶה וַדַּאי, וְהַכֹּל בָּא עַל תְּקוּנוֹ וַדַּאי
בְּרֵאשִׁי.

בַּתְּחִלָּה הָיָה מֵעוֹלָם הַזְּכוּר, וְהָרִי נִעְקַר מִשָּׁם,
וְעַכְשָׁיו הוּא מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה. וְמַה שֶׁהוּא
הָיָה שׁוֹלֵט עָלֶיהָ - הִיא שׁוֹלֵטָת עָלָיו, וְחוֹזֵר לְהִיּוֹת
בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וְעַל זֶה אֵין לוֹ בְּכֹלל בֵּת זוּג, וְלֹא
מִכְרִיזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שְׁתֵּרִי הוּא תּוֹר לְהִיּוֹת
מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, אֶלְמָלֵא יִדְעוּ
וַיִּסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ
בְּשִׁיעָקָר מִן עוֹלָם הַזְּכוּר וְחוֹזֵר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה, יִדְעוּ
שְׁתֵּרִי אֵין צַעַר בְּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַצַּעַר. בֵּת זוּג אֵין
לוֹ, שְׁתֵּרִי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמְקוֹם שָׁל זָכָר. לֹא מִכְרִיזִים

עָלְיוֹ עַל הַנִּקְבָּה, שְׁתָּרִי הוּא מְעוֹלָם הַנִּקְבָּה. וְאִם
 יֵשׁ לוֹ בֵּית זוּג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ עִם (בְּאֵחָת) נִקְבָּה,
 שְׁעָר עֲכָשׁוּ אִין לָהּ בֶּן זוּג. וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, שְׁמַא
 יִקְדָּמְנוּ אַחַר בְּרַחֲמִים, אַחַר שְׁשִׁינוּ. וְהַכֹּל הוּא עַל
 תְּקוּנָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא כב) וּבֵית כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמָּנָה
 וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אִין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ
 בְּנִעוּרֶיהָ. וּבֵית כֹּהֵן - הָרִי בְּאֲרָנוּ דָּבָר זֶה. אֱלֻמָּנָה
 - מֵאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן. וּגְרוּשָׁה - שְׁלֵא נִכְנְסָה
 לְפִרְגוֹד הַמִּלָּךְ. שְׁכָל אוֹתָם שְׁלֵא עוֹמְדִים בְּעוֹלָם
 הַזְּכָר, אִין לָהֶם כּוֹ חֵלֶק. הוּא הַשְׁתַּמֵּט וְעָקָר עֲצָמוֹ
 מְעוֹלָם הַזְּכָר, אִז אִין לוֹ חֵלֶק כּוֹ, וְעַל כֵּן הוּא
 גְרוּשָׁה. וְזָרַע אִין לָהּ - שְׁאֵם תִּיהָ לָהּ זָרַע, לֹא
 נִעְקָר מִמֶּנּוּ וְלֹא תִיהָ יוֹרֵד לְעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מַה זֶה בֵּית אָבִיהָ? זֶה
 עוֹלָם הַנִּקְבָּה, שְׁאוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית
 אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ כְּלִי שְׁתִּיהָ מִתְקַן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כּוֹ,
 הַתְּהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ כְּלִי עוֹלָה

לְמַעַלָּה. כְּנַעֲוִירָה - כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן שְׁכַתוֹב אֲנִי
 הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. יְלֻדְתִּיךָ וַיֵּרֵא, יָשׁוּב לְיָמַי עַל־וָמִי,
 כְּמוֹ שְׁהִיָּה (בַּתְּחִלָּה) מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעַלָּה.

אִם זָכַתָּה לְהִתְקַן - הוֹאִיל וְשָׁכַח אֵל בֵּית אָבִיָּה,
 מְלָחֶם אָבִיָּה הַנֶּאֱכָל, (דף קא ע"ב) תִּתְעַנֵּג מֵאוֹתוֹ
 הָעֵנֶג שֶׁל עוֹלָם הַנִּקְבָּה שְׂאוֹכְלִים מְלָחֶם אֲבִירִים
 שְׂיִוֵּרֵד מְלַמַּעַלָּה. אֲכַל לְהַסְתַּכֵּל וְלִהְנוֹת כְּמָה
 שְׁנֵהָנִים שָׂאֵר הַצְּדִיקִים לֹא יָכוֹל, מִשּׁוּם שְׁהִיָּה זָר
 לְשֵׁם. וְעַל זֶה הוּא לֹא אוֹכֵל קִדְשׁ, אֲכַל אוֹכֵל
 תְּרוּמָה, כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

וּמִתְנַדֵּךְ שֶׁהוּא מֵעוֹלָם הַנִּקְבָּה, לֹא אוֹכֵל אוֹתוֹ
 אֵלָּא בְּלִילָה, שְׁכַתוֹב (וַיִּקְרָא כב) וַיָּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ
 וַיִּטְהַר וַאֲחֵר יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
 שְׁתֵּרֵי קִדְשׁ שֶׁהוּא מֵעוֹלָם תִּזְכָּר לֹא נֵאָכֵל אֵלָּא
 בַּיּוֹם. מִשּׁוּם כֶּךָ (יִרְמִיָּה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
 תִּבּוֹאָתָהּ, רֵאשִׁית עֲלִיזָה שֶׁל כָּל עוֹלָם תִּזְכָּר הִיא
 קִדְשׁ, וּמָה שֶׁעוֹלָה בּוֹ, בְּקִדְשׁ הָיָה יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם
 כֶּךָ קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאָתָהּ.

בְּשֵׁרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת, בְּאוֹתָם זְמַנִּים שְׁפוֹקְדִים אֶת
 בֵּית הַקְּבָרוֹת, אוֹתָם לֹא פּוֹקְדִים,
 שְׁהִירִי לֹא זוֹכוֹת לְעוֹלָם הַקֹּדֶשׁ, שְׁפָתוֹב (ויקרא כג)
 וְכֹל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא זָכְתָה
 לְהִתְקַן בְּרֵאוּי, בִּיּוֹן שְׁחֵזַר בְּגִלְגּוֹל אֶפְלוֹ בְּאוֹתוֹ
 מְקוֹם, לֹא אוֹכַל בְּתְרוּמָה, וְנִקְרָא זָר אֶפְלוֹ לְעוֹלָם
 הַתְּחִתּוֹן וְלֹא אוֹכַל בָּהּ. עַד כָּאֵן בְּסוּד זֶה.

זְקוֹן זְקוֹן, בִּיּוֹן שְׁהִתְחַלְתָּ לְשׁוֹט בְּיָם הַגְּדוֹל, לִךְ
 בְּרֵצוֹנָךְ לְכָל צַדִּירֵי הַיָּם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְגִלוֹת,
 שְׁהִירִי אֲמַרְנוּ, שְׁכַשְׁפָּא הַגּוֹיָאֵל הוּא וְנִכְנַם אֵל אוֹתוֹ
 הַכְּלִי שְׁאֲמַרְנוּ, מִכְּנִים לְשֵׁם וּמִדְּבִיק שֵׁם אֶת הָרוּחַ
 (שֶׁל הָעוֹלָם) שְׁלוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי וְכִלּוּם לֹא נִיאָכַד, אֶפְלוֹ
 הַכֵּל תִּפְּה - יְפָה הוּא וְכֹךְ הוּא. זְקוֹן זְקוֹן, אִם תֹּאמַר
 וְתַגְּלָה, אֵימַר כְּלִי פִּחַד.

שְׁאֵר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שְׁעוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְהִירִי
 יִדְעֵנוּ שְׁרוּחוֹ הַשְּׂאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁהִיתָה
 לוֹ, וְהַכְּנִים לְשֵׁם רוּחַ, מַה נַּעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ?
 וְאִם נִשְׂאֵת הָאִשָּׁה הַזֶּה, אֵיךְ כֹּךְ - מַה נַּעֲשֶׂה

מאותה רוח שהשאיר בָּהּ בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן, שְׁחֵרֵי
אִישׁ אַחֵר בָּא עָלֶיהָ?

לְהִתְקַיֵּם רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר, שְׁחֵרֵי זֶה
שָׁעֲבָשׁוּ בָּא עָלֶיהָ, הַכְּנִים בָּהּ רוּחַ, וְכֵן
אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הַכְּנִים בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ
רֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הָיוּ לוֹ בְּנִים, וְזֶה שֶׁל עֲבָשׁוּ אֵינּוּ
גּוֹיָל רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ כְּלִי, וְכֵן
הָאֵחֵר תָּזָה וְהַכְּנִים בָּהּ רוּחַ, וְדַאי שְׂלֵא יוּכְלוּ
שְׁנֵיהֶם לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ גּוֹף הָאִשָּׁה בְּאֶחָד. וְאִם
נֹאמֵר שְׁנֵי אֲבָבָד - אִי אֶפְשָׁר. מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ?

אֵת כֶּךָ אִם הֵיא לֹא נִשְׁאַתָּה, אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר
בָּהּ בַּעֲלָהּ מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה? אִם נֹאמֵר
שְׁתֵּי אֲבָבָד - לֹא כֶּךָ. כָּל זֶה צָרִיךְ עֲבָשׁוּ לְגִלּוֹת. זְקוּן
זְקוּן, רֵאִה מָה עֲשִׂיתָ וּבְמָה הַכְּנַסְתָּ אֶת עֲצָמְךָ. קוּם
זְקוּן תֵּרֵם הַגְּלָדָּה! קוּם זְקוּן וְהִשְׁפֵּל עֲצָמְךָ לְפָנַי
רְבוּנָה!

פְּתַח אוֹתוֹ זְקוּן וְאָמַר, (תְּחִלִּים קְלֵא) ה' לֹא נָבַח לְבִי
וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְנָו'. הַיּוֹד הַמְּלַךְ אָמַר אֶת זֶה

מִשׁוּם שֶׁהָיָה מִלֶּךְ עֲלִיּוֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל הַמְּלָכִים
 הָעֲלִיּוֹנִים וְהַשְּׁלִיטִים שֵׁשׁ מִמְּוֹרָח וְעַד מִעֶרֶב, וְלֹא
 עָלָה עַל לְבוֹ לְסֻטּוֹת מִן הַדְּרָה, וְתָמִיד שָׁפַל לְבוֹ
 לְפָנָי רַבּוֹנוֹ, וּבִשְׁתֵּיהֶם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיָה מִתְנַפֵּר
 בְּאַרְיֵה, וְעֵינָיו תָּמִיד מִנְּמֻכּוֹת לְאַרְצָן מִפֶּתַח רַבּוֹנוֹ,
 וּבִשְׁתֵּיהֶם הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם, לֹא הִיָּתָה בּוֹ נַפְסוֹת הַרוּחַ
 בְּלָל.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלא) ה' לֹא נָבַח לְבִי וְגו'. לֹא
 נָבַח לְבִי, אֵיךְ עַל גַּב שְׂאֵנֵי מֶלֶךְ שְׁלִיט עַל
 כָּל שְׂאֵר מְלָכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינָי, בְּזִמְנֵי שְׂאֵנֵי
 עוֹמֵד לְפָנָיו וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלֹא הִלְכֹתִי בְּגִדְלוֹת
 וּבְנִפְלְאוֹת מִמֶּנִּי, בְּשַׁעַח שְׂאֵנֵי הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם. וְאִם
 יָדוּד הַמֶּלֶךְ אָמַר כֵּן - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת
 כַּמָּה וְכַמָּה. וְאֵנִי כַּמָּה אֲנִי שָׁפַל לֵב עִם עֵינַי נְמוּכָה
 לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְחָבַל לִי שְׂפָדְכָרִים קְדוֹשִׁים
 שָׁלַח הַתּוֹרָה יְרוּם לְבִי. כָּכָה וְדַמְעוֹתָיו נוֹפְלוֹת עַל
 זְקָנָו.

אמר, וְקֹזַע עֵינַי בְּכַח, כִּמְהַ יָּפֹת הַדְּמָעוֹת עַל
 וְקִנְיָה, כִּמּוֹ שְׁחָתָה יָפֹה הַשָּׁמֶן הַטּוֹב כְּשֶׁחָתָה
 יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן שֶׁל הַזֶּקֶן הַטּוֹב אֲהָרֹן. אָמַר וְדָבָרָה,
 וְקֹזַע, ^(דף קב ע"א) שְׁחָרֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כָּאֵן. שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם
 שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְהַשְּׂאִירוּ רוּחַ בָּאוֹתוֹ
 בְּלִי שְׁחָיו מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ, וְנִשְׂאָה, וְכֵן אַחַר
 וְהַכְּנִים לְאוֹתוֹ בְּלִי רוּחַ אַחֲרָת, מֵהַנַּעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ
 רֵאשׁוֹן, כִּמּוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר?

בֵּן וְרֵאָה, כִּמְהַ עֲלִיּוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִי יָכוֹל לְהַגִּיד אוֹתָם.
 כְּשֶׁהַבַּעַל הַשְּׂנִי הָיָה בֵּן וּמִכְּנִים רוּחַ לְאוֹתוֹ בְּלִי,
 הַרוּחַ הַרֵאשׁוֹנָה מִקְטָרְגַת בְּרוּחַ הַזֶּה שֶׁנִּכְנָסָה
 (גְּלַחֲמַת), וְלֹא מִתֵּי־שְׂבוֹת בְּאֵחֵר.

וּמִשׁוֹם כִּךְ הָאִשָּׁה לֹא מִיִּשְׁכַּת כְּרֵאִי עִם בַּעֲלָהּ
 הַשְּׂנִי, מִשׁוֹם שֶׁהַרוּחַ הַרֵאשׁוֹנָה
 מְכַשְׁפֶּשֶׁת בָּהּ, וְאִזּוֹ הִיא זוֹכֶרֶת אוֹתוֹ תָּמִיד וּבֹכָה
 עָלָיו אוֹ נִאֲנַחַת עָלָיו, שְׁחָרֵי רוּחוֹ מְכַשְׁפֶּשֶׁת
 בְּמַעֲיָהּ בְּנַחֲשׁ, וּמִקְטָרְגַת עִם הַרוּחַ הַאֲחֵרֶת

שְׁנֹכְנֶסָה בָּהּ מִהַבְּעַל הַשְּׂנִי. עַד זְמַן רַב מִקְטָרְגִים
זֶה בָּזָה.

וְאִם מִעֲבִירָה זֶה שְׁנֹכְנֶסָה לְאוֹתָהּ (הַתְּעוֹרְרוֹת) שְׁהִיתָה
רֵאשׁוֹנָה (לְאַחַר בָּרָה) - זֶה הָרֵאשׁוֹנָה יוֹצֵאת
וְהוֹלֶכֶת לָהּ. וְלִפְעָמִים שְׂדוּחָה הָרֵאשׁוֹנָה הִזּוּ אֶת
אוֹתָהּ הַשְּׂנִיָּה וְנִעְשִׂית לָהּ מִקְטָרְגִי, עַד שְׂמוּצִיָּאָה
אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שְׂנִינִי, שְׂמֻשָּׁנִים וְמַעְלָה
לֹא יֵשֵׁא אָדָם אֶת הָאִשָּׁה הִזּוּ, שְׂחֲרֵי מִלְּאָד הַמּוֹת
הַתְּחִיבָה בָּהּ, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים שְׂחֲרֵי הָרוּחַ,
כִּיּוֹן שְׂנֵתְחִיב וְנִצַּח אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ הָאֲחֶרֶת
הַשְּׂנִיָּה, מִכָּאן וְהִלְאָה לֹא יִתְעַרֵב אִישׁ אַחֵר עִמָּה.
חֲבֵרִים, חֲרֵי יִדְעֵנוּ שְׂבִמְקוֹם זֶה יֵשׁ לָכֶם לְהַקְשׁוֹת
וְלוֹמַר, אִם בָּרָה, הַשְּׂנִי הַזֶּה לֹא מִת בְּדִין
וְלֹא דָנוּ אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּל הוּא בְּדִין
שְׂיִנְצַח פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִי אוֹ שְׂלֹא יִקְטָרְגִי עָלָיו פְּלוֹנִי
לְפְלוֹנִי, וּמִי שְׂנוֹשֵׂא אֶלְמָנָה כְּמוֹ שְׂנֹכְנֶס לַיָּם
בְּרוּחוֹת עֲזוֹת בְּלֵי חֲבָלִים, וְלֹא יוֹדֵעַ אִם יַעֲבֹר
בְּשָׁלוֹם אוֹ יִטְבַּע לְתוֹךְ הַתְּחִימוֹת.

וְאִם זֶה שְׁהַכְנִים אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנֵיָהּ הַתְּחִיב וְנִצַּח
 אֶת אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן - אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן יוֹצֵא
 מִשָּׁם וְהוֹלִיךְ לוֹ. לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלִיךְ לוֹ וּמָה נַעֲשֶׂה
 אִתּוֹ? זָקוּן זָקוּן, מָה עֲשִׂיתָ? חֲשַׁבְתָּ שְׁתִּדְבֵר מְעַט
 וַיִּצְאָתָּ לָזֶה? הֲרֵי נִכְנַסְתָּ לְמְקוֹם שְׁלֹא נִכְנַס לְשָׁם
 אִישׁ אַחֵר, וּמִיּוֹם שְׂדוּיָאג וְאַחִיתָפֵל עָשׂוּ קִשְׁיוֹת
 אֵלָיו, בְּאוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת קִשְׁיוֹת, שְׁחִיו מְקֻשִׁים
 עַל מְגִדֵל הַפּוֹרֵחַ בְּאֵוִיר וְלֹא הִשְׁיב עֲלֵיהֶן אִישׁ, עַד
 שָׁבָא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וּבִרַר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל
 תְּקוּנָו. זָקוּן זָקוּן, הַסּוֹד הָעֲלִיּוֹן שְׁחִיָה טְמִיר בְּאֵת
 לְגִלוֹת, מָה עֲשִׂיתָ?

זָקוּן זָקוּן, בְּתַחֲלָה תִּהְיֶה לָךְ לְשֹׁמֵר בְּדִרְכָּךְ, וְתִסְתַּכֵּל
 בְּרֵאשִׁיךְ. אֲבָל עֲבָשׂוּ אִינָה שְׁעָה לְהַתְּחַבֵּא.
 זָקוּן, חֹזֵר בְּכַחֲךָ. אוֹתָהּ רוּחַ שְׁיִצְאָהּ, לָאֵן הוֹלְכֶתָ?
 בָּכָה וְאָמַר, תְּחַבְּרִים, כָּל הַכְּבִיּוֹת הִלְלוּ שְׁאֲנִי בּוֹכָה
 אֵינָם בְּגִלְלָכֶם, אֵלָּא פּוֹחַד אֲנִי לְרַבּוֹן הָעוֹלָם שְׁאֲנִי
 מְגַלֶּה דְרָכִים נִסְתָּרוֹת בְּלִי רְשׁוֹת. אֲבָל גְּלוּי לְפָנֶי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לְכַבּוֹדִי עֲשִׂיתִי וְלֹא לְכַבּוֹד
 אָבִי, אֲבָל רְצוֹנִי הוּא לְעַבּוֹדָתוֹ, וְאֲנִי רוֹאֶה הַכַּבּוֹד

שָׁל אַחַד מִכֶּם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאַחַר יִדְעֵתִי שְׂכָרְךָ
הוּא, אֲבָל לֹא גָלוֹי לְפָנַי, וְעִבְשׁוּ רְאִיתִי.

שְׁנֵינוּ, הוֹחִים אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, בְּכַמָּה דְרָכִים
נִסְתָּרוֹת גְּדוּחִים. אוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
שְׁנִדְחָתָה מִלְּפָנַי אוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה, לָאֵן הוֹלְכָתָ?
אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת וְהוֹלְכָתָ וּמְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם, וְלֹא
יִדוּעַ, וְהוֹלְכָתָ לְקַבְרוֹ שָׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמִשָּׁם
מְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם וְנִרְאִיתָ בְּחֵלוֹם לְבָנֵי אָדָם,
וְרוֹאִים בְּחֵלוֹם אֶת דְּמוֹת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמוֹדִיעַ
לָהֶם דְּבָרִים לְפִי דְרָכָה שָׁל אוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
שְׁנִמְשָׁכָה מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כִּי
מְשׁוֹטְטָת זוֹ וּמוֹדִיעָה בְּעוֹלָם תְּהֵא.

וְכִי הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטְט בְּעוֹלָם, וּפּוֹקֶדֶת תְּמִיד אֶת
אוֹתוֹ הַקֶּבֶר עַד הַזְּמַן שֶׁהַרוּחֹת פּוֹקֶדוֹת
לְקַבְרוֹת הַגּוֹפִים. אִזּוֹ הָרוּחַ הַזֶּה מֵתְחַבֶּרֶת בְּאוֹתָהּ
רוּחַ שָׁלוֹ, וּמֵתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּשֶׁנִּכְנָם
לְמַקוֹמוֹ, מֵתְפַשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וַיֵּשׁ לוֹ מְקוֹם (בְּאוֹתָן רוּחֹת בְּנֵי

עֲדֹן) (דף קב ע"ב) בְּאוֹתָם הַיְכָלוֹת שֶׁל גֵּן עֲדֵן אִוּ בַּחוּץ לְפִי
 דְּרָכֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְשָׁם נִשְׁמָר.

וּבְשִׁתְרוּחוֹת הַוְּקָדוֹת אֶת הָעוֹלָם הָיָה, שֶׁהַמֵּתִים
 נִזְקָקִים אֶל הַחַיִּים, הֵם לֹא נִזְקָקִים
 אֲלָא רַק בְּאוֹתָהּ מְשִׁיבַת הַרוּחַ, וְכֵן מִתְּלַבֶּשֶׁת
 רוּחַ אַחֲרָת. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, אִי זֶה תּוֹעֵלֶת
 לְרוּחַ, וְהַאֲשֶׁה הַזֶּה עוֹשֶׂה תּוֹעֵלֶת לְכָל - לֹא כֵּן,
 שְׂאֵלְמָלֵא לֹא נִשְׁאַה לְאַחַר וְאוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
 לֹא הִיָּתָה נְדַחִית מִלְּפָנֵי הָאִישׁ הָאֶחָד הַזֶּה, תּוֹעֵלֶת
 אַחֲרָת הִיָּתָה לוֹ בְּגֵזֶן אַחַר, וְלֹא יִהְיֶה יִגַּע בְּעוֹלָם
 כְּמוֹ שְׁהוּא, וְלֹא יוֹדִיק לַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ
 שֶׁתִּיָּה מְשׁוֹטֵט כָּאֵן וְכָאֵן.

אִם כֵּן, הַזֵּוּג הַשְּׁנִי שֶׁל הָאֲשָׁה הַזֵּה לֹא הִיָּה
 מִלְּמַעְלָה, וְאִתָּה אֹמֵר שֶׁנִּדְּחָה אִישׁ מִפְּנֵי
 אִישׁ? וְאִמְרָנוּ שֶׁהַבַּעַל הַשְּׁנִי שֶׁנִּשְׁאַ אֶת הָאֲשָׁה הַזֵּה
 הִיא בֵּת זִוְגוֹ מִמֶּשׁ, וְאוֹתוֹ הִרְאִישׁוֹן לֹא הִיָּה מִמֶּשׁ
 בֶּן זִוְגָה, וְהַשְּׁנִי הִיָּה שְׁלָה, וּבְשִׁתְרוּחַת זְמַנּוֹ נִדְּחָה זֶה
 מִפְּנֵיו - וְדָאֵי זֶה כֵּן, שֶׁחֲרִי לֹא נְדַחִית אוֹתָהּ רוּחַ

ראשונה שְׁהִיתָה בְּאִשָּׁה הַזֶּה אֵלֶּךָ בְּשָׂבִיל הַשְּׂנִי
תָּוָה, שְׁתוּא בֶּן זִוְנָה. (שְׁחָבֵן חִיא בֵּת זִוְנָה) (וְהָ הַשְּׂנִי).

וְכָל אֹתָם הַשְּׂנִיִּים שְׁנִדְחִים מִלְּפָנֵי הָרֵאשׁוּנִים -
הָרֵאשׁוּנִים הָיוּ בְּנֵי זִוְנָם וְלֹא אֵלֶּהָ, וְלִבֵּן אִין
לָהֶם קִיּוּם עַמָּם, וְנִדְחִית הָרוּחַ הַשְּׂנִיָּה מִלְּפָנֵי הָרוּחַ
הָרֵאשׁוּנָה. וְלִבֵּן מִי שְׁנִוּשָׁא אֶלְמָנָה, קוֹרְאִים עָלָיו
(מִשְׁלִי ז') וְלֹא יָדַע כִּי בְּנִפְשׁוֹ הוּא. (שֵׁם א) כִּי חָנָם מְזָרָה
הָרֵשֶׁת וְנָו'. וְלֹא יָדוּעַ אִם חִיא בֵּת זִוְנָה מִפְּשׁ וְאִם
לֹא.

אֶלְמָנָה שְׁלֵא נִשְׂאָתָה, אִף עַל גַּב שְׁפָא בֶּן זִוְנָה
וְהִיא לֹא רוּצָה לְהַנְשֵׂא - הַקְּרוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא לֹא כּוּפָה אֹתָה מִן הַדִּין, וְהַקְּרוּשׁ פְּרוּךְ הוּא
מְזַמֵּן לְאֹתוֹ הָאִישׁ אִשָּׁה אַחֲרָתָה, וְלֹא נִכְנָסֶת בְּדִין
בְּזָה (וְאִין עָלֶיהָ בֵּית דִּין בְּזָה) בְּאֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאִף עַל גַּב
שְׂאִין לָהּ בֶּן, שְׁחֵרִי אִשָּׁה לֹא מְצָוָה עַל פְּרִיָּה
וְרִבְיָה, כְּמוֹ שְׁפִארוּהָ.

הָאִשָּׁה הַזֶּה שְׁלֵא נִשְׂאָה פַּעַם שְׂנִיָּה, אֹתָה רוּחַ
שְׁתֵּשְׂאִיר בָּהּ בְּעָלָהּ, מַה נַּעֲשֶׂה מִמָּנָה?

יושבת שם שנים עשר חדשים, ובכל לילה ולילה
 יוצא ופוקד את הנפש, וחוזר למקומו אחר שנים
 עשר חדשים, כשהסתלק דינו של אותו האיש.
 שהרי כל אותם שנים עשר חדשים, זו הרוח
 כפופה בעצבות כל יום. אחר שנים עשר חדשים
 יוצאת משם והולכת ועומדת בשער גן עדן
 ופוקדת את העולם הזה אל אותו הכלי שיוצאת
 ממנו. וכשהאשה הזו מסתלקת מן העולם, אותה
 רוח יוצאת ומתלבשת באותה רוח שלה, וזוכה
 בה לבעלה, ושניהם מאירים כראוי בחבור אחד.
 כיון שבאנו למקום זה, עכשו יש לגלות דרכים
 נסתרות של רבון העולם ולא יודעים בהם
 בני אדם, וכלם הולכים בדרך אמת, כמו שנאמר
 (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בהם
 ופושעים יכשלו בהם. ובני אדם לא יודעים ולא
 משגיחים כמה הם עליונים מעשי הקדוש ברוך
 הוא וכמה הם משנים, ובני העולם לא יודעים,
 וכלם בדרך אמת, שלא סוטים ימינה ושמאלה.

אֵלֶּה שְׁמֵתֵנְלָנְלִים, שְׁגִרְשׁוּ בְּגֵרוּשֵׁינִי מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם
 וְאִין לָהֶם בֵּית זוּג, בֵּית הַזּוּג שְׁהֵם מְזוֹדְוֹגִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאִיפֹה הֵן אוֹתָן נָשִׁים שְׁמֵזוֹדְוֹגוֹת עִמָּם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁחֲרִי (גִּרְשׁ אוֹתָהּ וְאִין לוֹ בֵּית זוּג כְּאוֹתָם גְּבָרִים שְׁלֹא
 גִּרְשׁוּ וּמְזוֹדְוֹגִים עִם נְשׁוֹתֵיהֶם) לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בֵּית זוּג, חוּץ
 מִזֶּה?

רְאוּ עֲבָשׁוּ כִּמָּה גְּדוֹלִים וְעֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹתָיו. שְׁנִינוּ,
 מִי שְׁמֵגִרְשׁ אִשְׁתּוֹ הִרְאֵשׁוֹנָה, מְזַבֵּחַ מוֹרִיד
 עָלָיו דְּמָעוֹת. לָמָּה מְזַבֵּחַ? אֵלֶּה הֵרִי אֶמְרָנוּ שְׁכָל
 נְשׁוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת הַמְזַבֵּחַ הַזֶּה, וְעַל זֶה
 הֵן יוֹרְשׁוֹת שְׁבַע בְּרָכוֹת, שְׁכָלָן הֵן מְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל.
 וְאִם הוּא (דף קג ע"א) מְגִרְשׁ אוֹתָהּ, חוֹזֶרֶת הָאֵבֶן (שֶׁל הַמְזַבֵּחַ
 הָעֲלִיוֹן) לְגִרְעוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁמֵתֵחֲבָרִים
 תִּגְרוּשֵׁינִי זֶה עִם זֶה.

וְסוֹד זֶה, שְׁכַתּוּב (דברים כד) וְכַתֵּב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת
 וְנָתַן בְּיָדָהּ וְגו', וְיֵצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה
 וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר. מִמִּשְׁמַע שְׁאֵמַר וְהִלְכָה וְהִיתָה
 לְאִישׁ, לֹא יִדְעֵנוּ (שְׁאוֹתָהּ שֶׁהוֹלֶכֶת אֵצֶל בַּעֲלָהּ שְׁגִרְשׁ אוֹתָהּ) (שְׁוֹה)

אינו) (אותו שגַרש אִתָּה) ? מַה זֶה אַחֲרָי? אֵלֶּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר,
 שְׁנִינּוּ אַחֲרַי, וְאַחֲרַי כָּתוּב, וְאַחֲרַי קוֹרְאִים אוֹתוֹ,
 שְׁכָתוּב (איוב ה) וּמַעַפָּר אַחֲרַי יִצְמָחוּ. וְהַגְּרוּשִׁים
 מִתְּחַפְּרִים כְּאַחֲרַי, גְּרוּשִׁים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם
 וְגְרוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וְכֵן שֶׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת הִיְתָה
 בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן, תְּרֵי הַשְּׁתַּעֲבָדָה לְדִיוֹקָן תַּחְתּוֹן,
 קוֹרְאִים לוֹ אַחֲרַי.

וְקוֹרְאִים לוֹ אַחֲרוֹן. מִנֵּיין לָנוּ אַחֲרוֹן? שְׁכָתוּב (שם)
 וְאַחֲרוֹן עַל עֶפְרַי יָקוּם. וְכֵן כָּתוּב
 וּשְׁנֵאָה הָאִישׁ הָאֲחֲרוֹן. אוֹ, כִּי יָמוּת הָאִישׁ
 הָאֲחֲרוֹן. אַחֲרוֹן? שְׁנֵי הֵיךְ צָרִיךְ לְהִיטֵת! וְאִם
 תֵּאמַר שֶׁלֹּא תִזְדוּג אֲפִלּוֹ לַעֲשֶׂרָה זֶה אַחֲרַי זֶה - לֹא
 כֵּן. וְכִי לַבַּעַל הַזֶּה תִזְדוּג וְלֹא לְאַחֲרַי. מַה זֶה
 אַחֲרוֹן?

אֵלֶּא זֶהוּ הָאֲחֲרַי הַזֶּה שֶׁאֲמַרְנוּ, וְהוּא אַחֲרַי, וְהוּא
 אַחֲרוֹן. עֲכָשׁוּ הָאֵבָן מִתְּנַלְנָלָת כְּכַף הַקַּלָּע.
 לָמָּה אַחֲרַי נִקְרָא כֵּן? שֶׁתְּרֵי כָּל הַבְּנֵינִי נִפְלֵ וְחִזַּר
 לַעֲפָר, הוּא הֵיךְ מַה שֶׁתְּיָה וְלֹא אַחֲרַי. לָמָּה קוֹרְאִים

לו אחר? אף כף למה נקרא אחרון, וכי הוא
אחרון? והרי אם יתיישר - יפה, ואם לא - יחזר
ויתגלגל וינטע במקדם. למה נקרא אחרון?

אבל בא וראה, כתיב (בראשית א) **וירא אלהים את
כל אשר עשה והנה טוב מאד**. מה זה טוב?
שנינו, זה מלאך הטוב. מאד - זה מלאך המות.
ולכל הקדוש ברוך הוא הזמין תקונו.

בא וראה, כתיב (שם ב) **ונחר יצא מעדן להשקות
את הגן**. נחר זה לא שוכך לעולמים מלרבות
ומלגדל ולעשות פרות. ואל אחר הסתרים, ואין לו
תשוקה לעולמים, ולא מרבה ולא עושה פרות.
שאמלא עשה פרות, יבלבל את כל העולם.

ומשום כף אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם
נקרא רע, ולא רואה פני שכינה
לעולמים, שכתוב (תהלים ה) **לא יגרד רע**. האיש הזה
שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר
שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, משום כף

נִקְרָא אַחֵר, וְהַשֵּׁם גּוֹרֵם לוֹ. הוּא הוּא, וְאַחֵר
נִקְרָא, אַחֵר וְדַאי.

אַחֲרוֹן - מֵרֵאשׁוֹן וְאֵילָךְ אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ,
וְאַחֲרוֹן נִקְרָא. שְׁנֵי הוּא, וּמִיָּד נִקְרָא
אַחֲרוֹן, וְכֵן קוֹרְא לוֹ הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אַחֲרוֹן,
מִשּׁוֹם שֶׁנִּתְקַן לְהִיּוֹת אַחֲרוֹן וְלֹא יָשׁוּב כְּמִקְדָּם.
הַשְּׁלִישִׁי אֵף כֵּן. וְכֵן בְּכָל הַפְּעָמִים מִתְּרַאשׁוֹן
וְאֵילָךְ, כֵּן נִקְרָא אַחֲרוֹן, וְכֵן צָרִיךְ לִקְרֹא אַחֲרוֹן,
שֶׁאֵלְמַלְא נִקְרָא מִיָּד שְׁנֵי, הֲרִי יֵשׁ פְּתִחוֹן פֶּה לְחֹזֵר
כְּמִקְדָּם, וְאוֹתוֹ בְּנִין נִתְּרָם.

בְּנִין לָנוּ? מִבֵּית שְׁנֵי שֶׁנִּקְרָא אַחֲרוֹן, שְׁפָתוֹב (חֲנִי
ג) גְּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת תְּהִיָּה הָאֲחֵרוֹן מִן
תְּרַאשׁוֹן. שְׁתֵּרֵי מֵרֵאשׁוֹן וְאֵילָךְ נִקְרָא אַחֲרוֹן, שְׁתֵּרֵי
לֹא יִהְיֶה פְּתִחוֹן פֶּה שְׁאוֹתוֹ בְּנִין יִפְּל וְיִחֹזֵר
כְּמִקְדָּם.

אֵף זֶה כֵּן, אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ. וְלָכֵן פְּתוֹב לֹא
יֻבַל בַּעֲלָה תְּרַאשׁוֹן אֲשֶׁר שְׁלָחָה לָשׁוּב
לְקַחְתָּהּ. לֹא יֻבַל? לֹא יִקְחָנָה תְּהִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!

מה זה לא יוכל? אלא כיון שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשתעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי ולתדבק באותה דרגה שאינה שלו.

ובא ראה, אם האשה הזו לא נשאת, אפלו תזנה עם כל האנשים שבעולם - אם רוצה בעלה, ישוב אליה. אבל אם נדבקה בנשואין לאחר, (ואחר) זה (זה) לא יוכל לשוב לדרגתו הראשונה שהיה בתחלה אליה. לא יוכל ודאי להשיב אותה תדרגה לעולמים.

אחרי אשר הטמאה. שנינו, שהטמאה בלבן. אם כן, אפלו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין? אלא כיון שנדבקה לאחר, הרי קבלה עליה את החלק של אותו הצד, ובעלה (דף קג ע"ב) הראשון שהיא מצד אחר טוב של טוב, לא יהיה לו כה חלק לעולמים, ולא ירבה כלל את אותו מקום. הרי אם שלחה האישה האחרון או כי ימות האישה האחרון - לראשון אסורה, אבל לשאר בני אדם

מִתְּרַת. אוֹלַי תִּמְצָא מָקוֹם כְּמוֹ מִקְדָּם, וְאַחֲרוֹן
יָקוּם וַיִּזְדוֹג עִמָּה.

מִי שֵׁשׁ לוֹ בָּנִים מֵאִשְׁתּוֹ הִרְאֵשׁוּנָה וּמִכְּנִים אֶת
זוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא נִדְבֵק בְּחֶרֶב
קָשָׁה שְׂמֵת־הַפֶּכֶת בְּשִׁבִיל שְׁנֵי צְדָדִים. אַחַד - שְׁחָרֵי
שָׁנִים הִיא דְחָתָה הַחוּצָה, וְעַכְשָׁו הוּא הַשְּׁלִישִׁי.
וְעוֹד - כְּלֵי שְׂהַשְׁתַּעֲבֵד (שְׂהַשְׁפִּיחַ) בּוֹ אַחַר, אִיךָ הוּא
יָבֵא לְתֵת כָּה רוּחוֹ שָׁלוֹ וַיִּשְׁתַּתֵּף עִמָּה וַיִּדְבֵק בָּהּ?
לֹא שֶׁהִיא אֲסוּרָה, אֲבָל וַדַּאי שְׂתוּף רַע הוּא
לְעֵצְמוֹ (כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ).

רַבִּי לְוִיטֵם אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ הָיָה צוֹחֵק וּמִתְלוֹצֵץ
עַל הָאִשָּׁה הַזֹּאת, בְּשָׂרָאָה מִי מוֹזְדוֹג עִמָּה, וְהָיָה
אוֹמֵר, (מִשְׁלֵי לֹא) וַתִּשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן כְּתוּב. מִי
שֶׁנִּדְבֶקֶת בּוֹ בְּאִישׁ אַחֲרוֹן, אַחַר כֵּן הִיא צָחוּק.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְחֹזֵר וּלְעֵינַי עַל מָקוֹם (נ"א אֵילָן) אַחַד גָּדוֹל
וְעֵלְיוֹן שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם, וְגִזַּע וְשָׂרֵשׁ שֶׁל אֱמֶת,
וְהוּא עוֹבֵד אֲבִי יֵשׁי אֲבִי דָוִד, שְׁחָרֵי נֶאֱמַר שֶׁהָיָה
אַחֲרוֹן, אִיךָ יֵצֵא שָׂרֵשׁ אֱמֶת מִהַמָּקוֹם הַזֶּה?

אֵלֶּא עוֹבֵד נִתְקַן בְּתִקּוֹן עֲלִיּוֹן, וְחֹזֵר הַשְׂרֵשׁ שָׁל
הָאֵילָן שְׁחַתְּחִיבָהּ עַל תְּקוּנָהּ, וְהִתְעַלָּה בּוֹ
וְהִתְתַּקַּן כְּרֵאוּיָהּ, וְעַל זֶה נִקְרָא עוֹבֵד, מֵחַ שְׁלֵא זָכוּ
כֹּהֵן שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.

הוּא בָּא, עֹבֵד וְעוֹדֵר אֶת עֵקֶר וְשֵׁרֵשׁ הָאֵילָן, וְיֵצֵא
מֵהַפְּנִים הַמְּרִים, וְחֹזֵר וְנִתְקַן בְּנוֹף שָׁל אֵילָן
אַחֵר עֲלִיּוֹן. בָּא יֵשִׁי בְּנוֹ וְחֹזֵק אוֹתוֹ וְתִקַּן אוֹתוֹ,
וְנִאָּחַז בְּעֲנַפֵּי הָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן הָאַחֵר, וְחִבֵּר אֵילָן
בְּאֵילָן, וְהִסְתַּכְּבוּ זֶה בְּזֶה. כִּיּוֹן שְׂבֵא דוֹד, מְצֵא
אֵילָנוֹת מְסֻכָּכִים וּמֵאֲחָדִים זֶה בְּזֶה. אִזּוּ יֵרֵשׁ
הַשְּׁלֵטוֹן בְּאַרְצָהּ, וְעוֹבֵד נִרְם אֶת זֶה.

בְּכַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, אִי זָקֵן זָקֵן, וְלֹא אָמַרְנוּ לָךְ
שְׁנִכְנַסְתָּ לַיָּם הַגְּדוֹל?! עֲכָשׁוּ אֶתָּה הוּא
בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַגְּדוֹלִים. הִתְתַּקַּן לְעֵלוֹת. זָקֵן זָקֵן,
אֶתָּה נִרְמַתָּ לָזֶה, שְׂאֵלְמֵלֵא הֵייתָ שׁוֹתֵק בְּתַחֲלָה,
הָיָה נֶאֱחָה לָךְ, אֲבָל עֲכָשׁוּ לֹא יִכְלַת וְאִין מִי שְׂיֵאֲחֹז
בְּיָדָהּ, אֵלֶּא אֶתָּה בְּלִבְדָּהּ. קוּם זָקֵן וְעֲלֵה בְּמַעְלָה.

עוֹבֵד זֶה הִתְתַּקֵּן וַיֵּצֵא מִתּוֹךְ שָׂדֵה רַע שָׁל בּוֹרוֹת
 רָעִים. כָּא יֵשִׁי בְּנֹו וְהִתְקִין וְעָדַר אֶת הָאֵילָן,
 וְעַם כָּל זֶה, (וְעוֹבֵד) זֶה סוֹד הַסּוּדוֹת, וְלֹא יִדְעֵתִי אִם
 אָמַר וְאִם לֹא אָמַר. אָמַר דְּבַרְיָה, וְקֹו, וַדַּאי אָמַר,
 בְּזֶה יְדוּעִים כָּל שְׂאֵר בְּנֵי הַגְּלִגּוּל. (עוֹבֵד הִתְקִין אֵילָן וְעַם
 כָּל זֶה שֶׁהִתְקִין אֵילָן) עוֹבֵד עִם כָּל זֶה הִתְקִין אֵילָן. כְּשֶׁבֵּא
 דוֹד הַמְּלָךְ, נִשְׂאָר בְּאֵילָן הַתְּחִתּוֹן שָׁל הַנְּקִבָּה,
 וְהַצְּטָרֵךְ לְקַבֵּל חַיִּים מֵאַחַר. וּמָה אִם זֶה שֶׁהִתְתַּקֵּן
 וְהִתְקִין הַכֹּל כֶּךָ - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂכָאִים
 בְּגִלְגּוּל, שְׁלֹא יְכוּלִים לְהִתְתַּקֵּן כֶּךָ, עַל אַחַת בְּמָה
 וּבְמָה.

בְּכֹל הַצְּדָדִים מִתְּחִלָּה בְּגִלְגּוּל. כֶּךָ הָיָה פְּרִיץ. כֶּךָ
 הָיָה פֵּעוּז. כֶּךָ הָיָה עוֹבֵד. (וְעַם כָּל זֶה הָאֵילָן נִתְקַן)
 וּבְכֹל יוֹצֵא אֵילָן מֵצַד הָרַע, וְאַחַר כֶּךָ נִדְּבַק בְּצַד
 הַטּוֹב. בְּתַחֲלָה, וַיְהִי עַר כְּבוֹר יְהוּדָה רַע. (אֵינֹו אֵף כֶּךָ)
 מִחֲלוֹן אֵף כֶּךָ וְלֹא כָּל כֶּךָ. אֲבָל בְּאֵלֶּה הַתְּעַכְבֵּל
 הָרַע, וַיֵּצֵא אַחַר כֶּךָ טוֹב, (וַיֵּצֵא) אוֹתוֹ שְׂכָתוֹב כּו
 (שְׂמוּאֵל א' מו) וְטוֹב רָאִי. וְה' עִמּוֹ. עֲבָשׁוּ עוֹמֵד אֵילָן
 תְּחִתּוֹן עַל תְּקוּנֹו, וּמְלָךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם.

בְּרֵאשִׁית הַכֹּל, מֵעַקֵּר וַיִּסּוֹד עֲלֵיוֹן הַשְּׁתָרְשׁוֹ
 דְּרָגוֹת, רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן לְוִי יְהוּדָה. מֵה
 פְּתוּב בּוֹ? (בראשית כט) הַפֶּעַם אֹדָה אֶת ה'. וְכַתוּב
 וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ. תִּינּוּ (ישעיה נד) רְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה.
 מִשׁוּם שְׂכַשְׁנוּלָד יְהוּדָה, יֵצֵאָה נִקְבָּה דְבוּקָה בְּזִכְרָה,
 וְלֹא הִיָּתָה עַל תְּקוּנָתָהּ פָּנִים בְּפָנִים וְלֹא הִכְשָׁרָה
 לְלֵדָתָהּ. כִּיּוֹן שְׁנִפֵּסר אֹתָהּ תְּקַדּוּשׁ פְּרוּף הוּא וְהִתְקַיֵּן
 אֹתָהּ, (פָּנִים בְּפָנִים) אִזּוּ הִכְשָׁרָה לְהִתְעַבֵּר וְלִלְדָתָהּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּף, וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ לֹא נֶאֱמַר עַל
 לֵאָה, אֶלָּא נֶאֱמַר עַל רְחֵל, אֹתָהּ
 שְׂמִיכָה (דף קד ע"א) עַל בְּנֵיהָ, אֹתָהּ שְׁנִשְׁרָשָׁה בִּיהוּדָה
 - יח"ו ד"ה. וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ, שְׁחֵרִי לֹא נִתְקַנָּה.

בַּתְּחִלָּה דִּיוֹקֵן הָעֲלִיּוֹן הָיָה הַכֹּל רְאוּבֵן - או"ר
 ב"ן. (בראשית א) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, וַיְמִין אֹר. (ב"ן) שְׁמֵעוֹן שְׂמֵאל אֹר, כְּאוֹתוֹ סִיג
 שְׁהִתְהַב עִמּוֹ - שָׁם עֵזוֹ. לְוִי - חֲבוּר שֶׁל הַכֹּל
 לְהִתְחַבֵּר מִשְׁנֵי צְדָדִים. יְהוּדָה - נִקְבָּה עִם זָכָר

נְדַבְקָתָּ. יְה"ו - זֶה זָכָר. ד"ה - זוּ נִקְבְּהָ שְׁהִיתָה
עמו.

ד"ה, לָמָּה ד"ה? אֵלֵּא ד' בְּהַדְבָּקוֹת שֶׁל רַע עֲמָה
היא דל"ת, היא עֲנִיָּה, וְצָרִיכָה לָשׁוּב
בְּגִלְגּוּל לְבַעַר אֶת אוֹתוֹ הָרַע וְלְהַתְּבַלּוֹת בַּעֲפָר,
וְאַחַר לְצַמֵּחַ בְּצַד הַטּוֹב וְלְצַאֵת מֵעֲנִי לְעֵשָׂר, וְאִז
ה'. וְעַל זֶה יְה"ו ד"ה.

צֵא זָקֵן מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, אֵל תִּפְחָר, בַּמָּה סְפִינּוֹת
מְזַמְנּוֹת לְךָ בְּשַׁעַה שְׁתִּשׁוּמַ בַּיָּם כִּי לָנוּחַ
בָּהֵן. בָּכָה כְּמוֹ מִקְדָּם וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אוֹלֵי
יֹאמְרוּ הַמַּחְנֹנּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שְׂאֵנִי זָקֵן וּבּוֹכָה
בְּתִינּוֹק. גְּלוּי לְפָנֶיךָ שָׁעַל כְּבוֹדְךָ אֲנִי עוֹשֶׂה, וְלֹא
עֲשִׂיתִי לְכְבוֹדִי, שְׁהָרִי בַתְּחִלָּה הָיָה לִי לְהַשְׁמֵר
שֶׁלֹּא אֶכְנֶס לַיָּם הַגָּדוֹל, וְעַכְשָׁו כִּינּוֹן שְׂאֵנִי בּוֹ, יֵשׁ
לִי לְשׁוּמַט בְּכָל הַצְּדָדִים וְלְצַאֵת מִמֶּנּוּ.

יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אַחִיךָ, (בְּלָם מוֹדִים עַל הַשֵּׁם הַזֶּה) תִּינּוּ
מֵה שְׂאֵנִי אוֹמְרִים כְּרוּךְ אֶתָּה, הוּא כְּרוּךְ

וְהִיא אֶתָּה. לְכֹל בְּנֵי לֹא אָמַר יַעֲקֹב אֶתָּה, אֵלָּא
לְמָקוֹם שֶׁהֶצְטַרְךָ. וְהוּא אֶתָּה.

הַשֵּׁם הָיָה (וְדַאי אֶתָּה) יוֹדוּךְ אַחִיד. כִּלָּם מוֹדִים לָךְ
עַל הַשֵּׁם הָיָה. וְדַאי אֶתָּה יוֹדוּךְ אַחִיד, עַל
הַשֵּׁם הָיָה הַסְּתַלֵּק וְנִכְפָּה הֵצַד הָאֲחֵר, מִשּׁוֹם
שֶׁכְּשֶׁנִּקְרָא וְנִזְכָּר, תְּרִי יוֹצֵא אֶתּוֹ הֵצַד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן
שֶׁאֲמָרִים אֶתָּה, שְׁלֵטוֹן וְנִדְלָה יֵשׁ לָהּ, וְהֵצַד הָאֲחֵר
נִכְפָּה וְלֹא נִרְאָה שָׁם. וְדַאי שֶׁכְּשֵׁם הָיָה נִרְשָׁם
וְנִבְחָר מִהֵצַד הָאֲחֵר. וְזוֹ הָעֲלִיָּה וְהַמְּשָׁלָה שְׁלָהּ,
וְשָׁבַר וְרַע לֵצַד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שֶׁיּוֹדוּךְ אַחִיד עַל הַשֵּׁם
הָיָה, אֶתָּה, אִי יוֹדוּךְ בְּעֶרְףְּ אִיבִיךָ, מִיָּד נִכְנָעִים
אֵלֶיךָ, וְהַשֵּׁם הָיָה גִּזְרָם.

יִדְעָתִי, חֲבָרִים, יִדְעָתִי, שֶׁאֶתָּה תְּרִי הַשֵּׁם הָיָה,
אֶתָּם אֲמָרִים לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן אֲחֵר,
שֶׁכְּתוּב (תהלים קי) אֶתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, כִּיּוֹן הָעֲלִיּוֹן.
יָפָה הוּא, שֶׁתְּרִי כִּיּוֹן שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדִים לוֹ
עֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְזָכָה לְכֹל. כֹּל מֵה שֶׁהוּא
אוֹמֵר, כִּיּוֹן זֶה וְיָפָה.

אֲבָל כְּשִׁתְּהוּ מִגִּיעִים אֵלָיו, אָמְרוּ לוֹ וְהִזְכִּירוּ לוֹ
אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פֹּלִים לַחֲמֻשִּׁים
וְשָׁנִים גְּוָנִים, שְׁחָרִי אֶתָּה כִּהֵן. כָּאֵן נִקְשָׁר כּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה בַּיָּמִין בְּלִי פִּרּוֹד כָּלֵל, וּמִשּׁוֹם כָּךְ, אֶתָּה כִּהֵן
לְעוֹלָם. כָּאֵן נִקְשָׁר כּוֹס בַּיָּמִין כְּרֵאוּי.

וְעַל זֶה אָמַר הַכֶּתוּב, יְהוּדָה אֶתָּה, לְאֶתָּה הָיְתָה
יְזוּדוֹף אֶחִידָה, וְלֹא כְּתוּב יְהוּדָה יְזוּדוֹף אֶחִידָה
וְלֹא יוֹתֵר, אֵלָּא עַל שֵׁם שֶׁל אֶתָּה. אֶתָּה - מְקוֹם
זֶה הַצְּטִרָה לְשֵׁם הָיְתָה, וְלֹא אַחֵר.

יְהוּדָה - הָאֵב הַרְאֵשׁוֹן וְהָאֵב הַשְּׁנִי, וְלֹא הָיְתָה כּוֹ
חִלּוּף לְעוֹלָמִים. וּמִשּׁוֹם כָּךְ פָּרִץ הַתְּנַבֵּר
כּוֹ בְּנִבְוֵתוֹ מֵה שֶׁלֹּא הָיְתָה כָּךְ לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם.
וְעַל כָּךְ בְּנִינּוֹ שֶׁל דָּוִד מִתְּחִיל אֶת הַחֲשֻׁבּוֹן מִפָּרִץ,
וְלֹא מִבְּעוֹ, שְׁחָיָה כּוֹ שְׁנוּי. חֲבָרִים, אִם תִּשְׁגִּיחוּ,
לֹא אֶמְרָתִי דְבָרִים בְּסִתָּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם
נִסְתָּרִים.

וְעַל כָּךְ יְהוּדָה הַרְוִיחַ אֶת הַשֵּׁם הָיְתָה שֶׁנִּקְרָא
אֶתָּה. עָמַד עַל בְּרִיז פַּעַם רֵאשׁוֹנָה וּפַעַם

שְׁנֵיָהּ וְלֹא הִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזָרְעוֹ מוֹדִים
 וְאוֹמְרִים כִּי אַתָּה אֲבִינוּ, מִה שְׂאִין בֵּן לְשָׂאֵר בְּנֵי
 הַגְּלוּל לְעוֹלָמִים. שָׂאֵר בְּנֵי הַגְּלוּל, שְׁנֵי אֲבוֹת,
 שְׁתֵּי אִמֹת, יֵשׁ לָהֶם גִּוּן לְבַנְיָן. וְסוֹדוֹת הִלְלוּ
 בְּעַמְּקֵי הַיָּם, הֵם בָּלֵב הִתְהוֹמֹת, מִי יָכוֹל לְהוֹצִיא
 אוֹתָם? קוּם זָקֵן, הִתְנַפֵּר וְהִתְחַזַּק בְּתוֹקֶךָ וְהוֹצֵא
 מִרְגְּלֵיֹת מִתּוֹךְ הִתְהוֹמֹת!

בְּעֵז נִרְאָה שְׁתִּיָּה בּוֹ שְׁנוֹי כְּשֶׁהוֹלִיד אֶת עוֹבֵד,
 שְׁתֵּרֵי עוֹבֵד (מַעֲשֶׂה) הוּא כְּשֶׁנוֹי. לֹא כֹה. אֲבִצֵן
 הוּא בְּעֵז, הוּא הָאֵב הָרֵאשׁוֹן שֶׁלֹּא עָשָׂה שְׁנוֹי. וְאִם
 תֵּאמַר שֶׁהוּא תִּהְיֶה, וְדַאי כְּשֶׁהִתְעוֹרַר לְמַעֲשֶׂה תִּהְיֶה
 תִּהְיֶה בּוֹ, מִי שֶׁהוּא גָּבוּר כְּאֵרִי וּכְלָבִיא תִּהְיֶה בּוֹ, כִּדֵּי
 שְׁלֹא (דף קד ע"ב) יִהְיֶה שְׁנוֹי בְּדוֹה, וְחֹזֵר תִּדְבֵּר לְעַקֵּר
 תְּרֵאשׁוֹן כִּדֵּי שֶׁחֶבֶל יִהְיֶה מֵאֵב אַחַד, וְשֶׁלְּשֵׁלֶת
 אַחַת. וְחֶבֶל אַחַד, וְלֹא תִּהְיֶה שְׁנוֹי בְּגְלוּל שֶׁל זָרַע
 דָּוִד. וְעַל זֶה אַתָּה, מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, בְּלֵי שְׁנוֹי כָּלֵל.
 עֲבָשׁוּ יֵצְאָתָּ זָקֵן מֵעַמְּקֵי שֶׁל לֵב הַיָּם. יְהוּדָה אַתָּה,
 וְדַאי מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, וְלֹא רָאוּי לְכָל שָׂאֵר

הַבָּנִים שִׁיקְרָאוּ אֶתְּהָ, אֵלֶּא לֹא לְבַדּוֹ. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ
 שֶׁל דָּוִד שֶׁכָּבֹד נִבְחַר וְהִתְעַלָּה מִשָּׂאֵר הָעַקָר שֶׁל
 אָדָם בְּאֶרֶץ.

יְדוּדָה אַחִידָה, יְדוּדָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הִנֵּה צָרִידָה
 לְהִיזוֹת! מָה הַטַּעַם אַחִידָה? אֵלֶּא שֶׁדָּרָךְ כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא מִתְיַבְּמִים לְגִלְגּוֹל אֵלֶּא מִהַצַּד שֶׁל
 הָאֲחִים, וְהָאֵח מְזַמֵּן לְיָבוּם, (וְאֶתְּה בְּעֶצְמָךְ הַיְדַמְנֵת לְיָבוּם),
 וְכֵאן כָּל אַחִידָה יְדוּדָה, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלְּשֵׁל מֵהֶם וְלֹא
 מֵאַחַד מֵהֶם שֶׁלְּשִׁלְתָּ הַמְּלוּכָה, אֵלֶּא אֶתְּה לְבַדָּךְ.
 אֶתְּה מֵרֵאשִׁי וְעַד סוֹף אֶתְּה עֲשִׂיתָ, וּמִמָּךְ יֵצֵא כָּל
 הַשְּׁלִשְׁלֵת וְגִזְע (דְּמוּת וְגוֹף) שֶׁל הָאֶרֶץ.

בְּנֵיךְ בְּנֵי אֶרֶץ, שֶׁלֹּא עָבְרוּ לְשֵׁנוֹי שֶׁל אַחִידָה, לֹא
 הִתְחַלְּפוּ לְטָלָה וְלֹא לְשׂוֹר וְלֹא לְגְדֵי וְלֹא
 לְשׂוּם דְּיוֹקָן אַחֵר, אֵלֶּא אֶרֶץ הִתְחִיל לְבָנוֹת,
 וְאֶרֶץ סִיָּם אֶת הַבְּנֵי. כָּל הַשְּׁלִשְׁלֵת שֶׁלָּךְ הֵם בְּנֵי
 אֶרֶץ, שֶׁאֵלְמֵלֵא בָּא גִלְגּוֹל מֵצַד אַחִידָה, יִתְחַלְּפוּ כָּל
 הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְיִתְעַרְבוּ אֵלֶּה בְּאַלְהָה. וְלִבְּנֵי יְדוּדָה
 אַחִידָה, שֶׁלֹּא הִנֵּה אַחַד מֵהֶם בְּגִלְגּוֹל הַשְּׁלִשְׁלֵת שֶׁל

בְּנִיָּהּ. יָדָךְ הָרַם, שְׁלֹא הָיָה בְּךָ עֲרֻבוּכָיָה אַחֲרַת
מֵהֶם. וְהִינּוּ מִטָּרְף בְּנֵי עֲלִיָּת, שְׁלֹא הָיָה מִטָּרְף
לְאַחַר עַל שְׁלִחְנָךְ.

כָּרַע - בְּמִיתַת עַר. רַבִּין - בְּמִיתַת אוֹנָן. אַחַר כֵּן
הִתְגַּבֵּר פְּאָרֵי לְהַקִּים אֶת פֶּרִץ, וּבְלָבִיא
לְהַקִּים אֶת יָרַח. מִי יִקְיָמֵנוּ? שְׁכַתּוּב (בראשית לח) וְלֹא
יִסַּף עוֹד לְדַעְתָּהּ, וְתִרְגָּוִם: וְלֹא פָסַק. מִי יִקְיָמֵנוּ,
מִי הוּא שְׁאֹמֵר אֲסוּרָה אֲשֶׁה זֶה. מִי הוּא שְׁאֹמֵר,
הוֹאִיל וְהַשְׁלִימָה אֶת צְרָכֶיהָ, לֹא הִצְטַרְכָּה לָךְ
יֹתֵר, יְבָמָה זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהַשְׁלִימָה דְרָכֶיהָ, לֹא
הִצְטַרְכָּה לָךְ יֹתֵר, וְנִרְאִית לְפָרֵשׁ מִמֶּנָּה. אֲבָל מִי
יִקְיָמֵנוּ, וְדַאי שְׁמֵשֶׁם וְהִלָּאָה הִיא שְׁלוֹ, שְׁחֲרֵי
הוֹצִיאָה מִי שְׁמֵכְשֵׁשׁ בְּמַעִיָּה.

סוֹד נִסְתָּר כָּאֵן, אֲחֵי הָאָדָם לָמָּה? וְעוֹד, יְהוּדָה
שָׁהָיָה אָבִיו לָמָּה? אֵלָּא אוֹתוֹ שְׁמֵכְשֵׁשׁ
בְּמַעִיָּה רוּאָה שְׁמִי שְׁשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מִקְטָרֵג עָלָיו
קְטָרוּגִים כָּכֵל הַצְדָּדִים וְרוּצָה לְצֵאתָ. כִּיּוֹן שִׁיּוּצָה,
מִזְמִין אַחַר אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרָתָהּ, וּבָאִים לְהַכְנִס כָּמוֹ

מקדם, עד שנבנה כמו מקדם בכת הקטרוג הקשה
שמקטרוג באחיו. משם והלאה מתרת לו האשה
הזו.

אשרי חלקו של יהודה. בהתחלה היה גור. אחר
כך אריה, שמתגבר ומתפשט בכתו (ואחר
כך) באריה. וסיום בלביא. כל שאר בני העולם לא
כה, ועל זה יהודה, כמו שאמרנו.

ראובן שמעון לוי - הרי שלשה, כמו שאמרנו.
יהודה התחר עמם, והכל פראוי.
יששכר וזבולון שתי ירכים. מקום שיונקים נביאי
האמת. יששכר ירד ימין, כתוב ומבני יששכר
יודעי בינה לעתים (זבולון ירד שמאל), וכתוב (דברים לג)
שמח זבולן ביצאתך. ובשעור גדול כתוב (בראשית מט)
זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגית. מה
הטעם? משום שזינכתו על צידן. שעור (הירד שלו)
עד צידון.

בנימין נשאר למעלה בין הירכים, שהרי יוסף
היה דיוקנו בארץ, ולהשתמש בעולם

הַזֶּה, וְעָמוּ הַשְּׂתֵמֵשׁ מִזֶּשֶׁה, שְׂכַת־טוֹב (שמות יג) וַיִּקַּח
מִזֶּשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עָמוּ. בְּנִימִין הִסְתַּלֵּק
לְמַעַלָּה, בְּנִימִין צְדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם.

מְבָרְכִים לְמַטָּה - הֵן וְנִפְתָּלִי גֵד וְאֲשֶׁר. בְּיַרְדֵּי
שְׁמַאל - הֵן עַד פָּרֶק הַרְגֵל, פָּרֶק הַרְגֵל
נִפְתָּלִי, וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחָה, קַל
בְּרִגְלָיו. בְּיַרְדֵּי יָמִין גֵּד, וְהוּא יָגֵד עֲקֵב, עַד פָּרֶק
הָעֵקֵב. אֲשֶׁר פָּרֶק שֶׁל עֲקֵב יָמִין, וְטַבֵּל בְּשִׁמּוֹן רִגְלוֹ,
וְכַתּוּב בְּרִזֵּל וְנַחֲשֵׁת מְנַעֲלָיָהּ.

כָּל אֵלֶּה הֵם דְּיוֹקְנָאוֹת עֲלִיזִים, דְּיוֹקֵן שֶׁלְמַעַלָּה.
וּמִשׁוֹם שֶׁהָיוּ בְרִיּוֹת מִמֶּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, נִתְקַנְּהָ
בָהֶם הַשְּׂכִינָה (דף קה ע"א) בְּשָׁנִים עֲשָׂר הַפָּרָקִים הַלְלוּ
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ מִמֶּשׁ
מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂכַת־טוֹב כָּל אֵלֶּה שְׂכַטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים
עֲשָׂר. הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה נִקְרָאִים.
לְהַתְּפִשְׁטוֹת שֵׁם שֶׁל מ"י לְהִיּוֹת בְּנִין בְּרֵאוֹנִי,
לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים. אֵל"ה הוּא

יִשְׂרָאֵל בְּכֻלּוֹ. מ"י חֵבֶר (בְּרֵא) אֵלֶּה עַמּוֹ, וְהָיָה בְּנֵי
שָׁלֹם עַל תְּקוּנָו, שֵׁם אֶחָד מִמֶּשׁ.

וְהוּ שָׁאֵמַר לוֹ לְיַעֲקֹב אֹתוֹ הַמְּמַנָּה שֶׁל עֵשָׂו,
שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית לֵב) כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים, (עִם
אֲנָשִׁים וְתוֹבֵל) לְמַעַלָּה, בְּתַקּוּן רֵאשׁוֹן בְּבִנְיָן רֵאשׁוֹן. כָּל
אֵלֶּה, וְדֵאֵי בְּנֵי רֵאשׁוֹן הוּא.

וְלָכֵן אֵין בְּלִיּוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.
וְחַם וְשָׁלוֹם, אֶלְמָלֵא יִכְלוּ, הַשֵּׁם הָיָה לֹא
הָיָה. וְהוּ שְׁפָתוֹב (יְהוֹשֻׁעַ ז) וְהַבְּרִיתוֹ אֶת שְׁמִנּוֹ מִן
הָאָרֶץ וּמֵה תַעֲשֶׂה לְשִׁמּוֹד הַגְּדוֹל. שֵׁם הַגְּדוֹל זֶה
הַבְּנֵי הָרֵאשׁוֹן, שֵׁם הָרֵאשׁוֹן אֱלֹהִים. וְעַכְשָׁו
שְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת, (וְתַחֲבֵר) בְּכִיבוֹל נֶפֶל כָּל הַבְּנֵי,
וְלַעֲתִיד לָבֵא כְּשִׁינְאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵי
מֵהַגְּלּוֹת, מ"י וְאֶל"ה שְׁחִיו בְּפִרּוֹד בְּגִלּוֹת יְתַחֲבְרוּ
כְּאֶחָד, וְשֵׁם הָאֱלֹהִים יְהִי שָׁלֹם עַל תְּקוּנָו וְהַעוֹלָם
יְתַבַּסֵּם. וְהוּ שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיה ס) מִי אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוֹפִינָה
וּכְיוֹנִים אֵל אַרְבַּתִּיהֶם.

וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא שֵׁם אַחֵר, לֹא כְּתוּב מִי וְאַלֶּה, אֱלֹהִים
 מִי אֱלֹהִים, שֵׁם אַחֵר לְלֹא פְּרוּד, וְהוּא
 אֱלֹהִים. שֶׁעֲבָשׁוּ בְּגִלוֹת הַתְּעַלָּה מִי לְמַעַלָּה,
 בְּבִיכּוּל הָאֵם מֵעַל הַכְּנִיּוֹת, וְהַכְּנִיּוֹת נִפְלוּ, וְהַשֵּׁם
 שֶׁהָיָה שָׁלֵם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הַגָּדוֹל הַרְאֵשׁוֹן,
 נִפְלָה.

וְעַל זֶה אָנוּ מִתְּפַלְּלִים וּמְקַדְּשִׁים בְּכַתְּבֵי כְּנִסְיוֹת
 עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁיִּכְפֹּתָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאוֹמְרִים
 יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיָּה רַבָּא. אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא
 מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל,
 מִשּׁוֹם שֶׁאֵין לוֹ בְּנֵי אֱלֹהִים עִמָּנוּ. מִי לֹא יִכְפֹּתָה
 לְעוֹלָם אֱלֹהִים בְּאֱלֹהִים. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי אֱלֹהִים
 בְּעַבְדֵי תְּעוֹפִינָה, וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָרִי הַשֵּׁם
 הָעֲלִיּוֹן נִתְקַן עַל תְּקוּנָתוֹ.

וְאֵם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקַן וְנִכְפְּתָה עַל תְּקוּנָתוֹ, הָרִי
 יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת
 יִחְזְרוּ עַל תְּקוּנָתוֹ, וְיִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי
 כָּלָם תְּלוּוִיִּים בְּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, רֵאשׁוֹן לְכָל הַכְּנִיּוֹת.

סוד זה, כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולמות.
ראשון לכל הבנינים, שם זה נבנה, שכתוב
(ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. ברא
שמו על תקונו. וכשפרא אלה, ברא (שמו) אותו
בכל החילות שנראים לו להיות שמו על תקונו
בראו, שכתוב המוציא במספר צבאם.

מה זה במספר? אלא בן אחד שמאיר מסוף
העולם ועד סוף העולם יש
לקדוש-ברוך-הוא, והוא עין גדול וחזק. ראשו
מגיע לגבה השמים, וסופו מתפשטים שרשיו,
ומשרשים בעפר הקדוש, ומספר שמו. ותלוי
בשמים העליונים, וחמשה רקיעים תלויים ממנו
עד המספר הזה, וכלם נוטלים שם זה בגללו,
שכתוב (תהלים יט) השמים מספרים, בגלל מספר זה.
כל (בשכיל השם הזה מספר) השמים מרויחים את השם
הזה בגללו. ועל זה המוציא במספר צבאם,
שאמלא מספר זה לא ימצאו חילות ותולדות
לעולמים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כג) מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר
 אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁנַיִם הֵם שְׁמֵנוּ צֵאן וְנִבְנָנוּ
 בְּחִשְׁבוֹן עַל יְדֵיהֶם, בְּגִלְלֵי שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין
 הָרַע. מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב - הָרִי אַחַד שְׁעֵשָׂה
 חִשְׁבוֹן. וּמִסֶּפֶר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל - הָרִי מוֹנֵה אַחַר.

וְעַל שְׁנֵי אֵלֹהִים לֹא שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין הָרַע, שְׁהָרִי מִי
 מָנָה לְעֲפָר יַעֲקֹב - אֵלֹהִים אוֹתָן אֲבָנִים (דְּרָגוֹת)
 קְדוֹשׁוֹת, אֲבָנִים מְפֻלְמוֹת שְׁמֵהֶן יוֹצְאִים מִים
 לְעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית כח) וְהָיָה וְרַעַף כַּעֲפָר
 הָאָרֶץ. מָה אוֹתוֹ עֲפָר הָעוֹלָם מִתְפָּרֵף בְּשִׁבְלֹו, אַף
 כִּי (בראשית כב) וְהִתְפָּרְכוּ בְּזֶרְעָךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ.
 כַּעֲפָר הָאָרֶץ מִמַּשׁ. וּמִסֶּפֶר, שֶׁהוּא מוֹנֵה שְׁנֵי, מָנָה
 אֶת רִבְעֵי כָּל אוֹתָן נִקְבוֹת, מְרַנְּלִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שֶׁל
 הַמַּטָּה שֶׁשׁוֹכֵב עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל.

וּמִשָּׁם (דף קה ע"ב) וְהִלָּאָה הוּא מוֹנֵה לְכֹל, מִשׁוֹם שֶׁהוּא
 טוֹב עֵין. זֶהוּ שְׁכַתוּב מוֹנֵה מִסֶּפֶר
 לְבוֹכָבִים. מִי הוּא שְׁמוֹנֵה אֶת הַבוֹכָבִים? מִסֶּפֶר.
 מוֹנֵה מִסֶּפֶר לְבוֹכָבִים. וְעַל יְדוֹ עוֹבְרִים כָּלָם

בְּחֶשְׁבוֹן. וְלַעֲתִיד לָבֹא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֵּאֵן
עַל יְמֵי מוֹנָה. וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא. אֲלֵא מִשׁוֹם
שָׂבָאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַכֹּל בְּיַחְוֹד בְּלֹא פְרוּד, הַכֹּל
יִהְיֶה (וְהַכֹּל יִהְיֶה) מוֹנָה אַחֵר.

קוֹם זְקוֹן, הַתְּעוֹרֵר וְהַתְּנַבֵּר בְּכַחַד וְשׁוֹט בְּיָם. פֶּתַח
וְאָמַר, (במדבר כג) מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר
אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יִתְעוֹרֵר לְהַחֲיוֹת מֵתִים - אֵלֹו שֶׁחֲזָרוּ בְּגִלְגּוֹל שְׁנֵי
גּוֹפִים בְּרוּחַ אַחַת, שְׁנֵי אֲבוֹת, שְׁתֵּי אִמָּהוֹת, כְּמָה
גִּלְגּוֹלִים מִתְּגַלְגְּלִים עַל יְדֵי זֶה, אֵף עַל גַּב
שְׁנֵת־כַּאֵר, וְכֹךְ הוּא. אֲבָל מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב, וְהוּא
יִתְקַן הַכֹּל, וְלֹא יֵאבֵד כְּלוּם, וְהַכֹּל יִקּוּם.

וְחָרִי נֹאמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אַדְמַת עֵפֶר
יִקְיִצּוּ. אַדְמַת עֵפֶר אֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר
בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, כְּשֶׁהַחֲבָרִים הִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתָן
אוֹתִיּוֹת (שְׂמֻסוֹת) בְּאֵוִיר כּוֹ, וְהֵם אַע"ד פִּמַת"ר, הֵינּוּ
אַדְמַת עֵפֶר. הֵינּוּ (קהלת ד) וְשָׁבַח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים
שֶׁכָּבְדוּ מֵתוֹ. אַדְמַת עֵפֶר הֵן אוֹתִיּוֹת, וְקוֹל מִתְּעוֹרֵר

וּמֹדִיעַ וְכִךְ אֹמֵר בְּבִנְיַן הַשְּׁנִי. עֶפֶר - עֶפֶר רֵאשׁוֹן.
 אֲדַמַּת - שְׁנִי. שְׁהִתְתַּקֵּן הָעֶפֶר הָרֵאשׁוֹן פְּסֻלַּת
 אֱלֹוֹ.

אֲדַמַּת עֶפֶר - בָּלָם - יְקִיצוּ, אֵלֶּה שְׁהִתְתַּקְּנוּ לְחַיֵּי
 עוֹלָם. (יְקִיצוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ. חֲבָרִים הִסְתַּכְּלוּ

בְּאֵלוֹ הָאוֹתוֹת אֲדַמַּת עֶפֶר (וְהֵן אַע"ד פִּמַּת"ר) אוֹתָן אוֹתוֹת טָסוֹת בְּאֵוִיר, וְקוֹל
 מִתְעוֹרֵר וּמֹדִיעַ (וּמְבַרֵּי) הִקְיָצוּ וְרִנְנוּ שִׁבְנֵי עֶפֶר, וְהָיוּ בִּנְיַן שְׁנִי שְׁנִתְקַן. וְכִךְ אָמַר
 בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ: בִּנְיַן שְׁנִי עֶפֶר שְׁנִתְקַן. רֵאשׁוֹן אֲדַמַּת. וְאוֹתוֹ רֵאשׁוֹן פְּסֻלַּת לְגַבֵּי
 שְׁנֵי שְׁנִתְקַן. וְאֵלוֹ יִשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר בָּלָם יְקִיצוּ אֵלֶּה שְׁנִתְקַנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם) מִי זֶה
 עוֹלָם? זֶהוּ עוֹלָם שְׁלִמְטָה, שְׁחֵרֵי לֹא זָכוּ לְהִיּוֹת
 בְּעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה. וְאֵלֶּה שְׁלֹא זָכוּ - לְחֻרְפוֹת
 וּלְדַרְאוֹן עוֹלָם. מַה זֶה לְחֻרְפוֹת? מִשׁוֹם שֶׁצָּד
 הָאֲחֵר יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְתִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁאִיר
 אֶת אֵלֶּה שֶׁהָיוּ מִנְּבִיעַת אוֹתוֹ הֵצֵד לְחֻרְמֵיהֶם בָּהֶם
 אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

מִי גָרַם כָּל זֶה? אוֹתוֹ שְׁלֹא רָצָה לְהִתְרַפּוֹת בְּעוֹלָם
 וְלֹא רָצָה לְבָנִים (בְּדַרְבָּנָה שֶׁל אוֹתוֹ נִחַר שְׁחוּא) בְּרִית
 חֲקוּדֵשׁ, וְלָכֵן גָּרַם כָּל מַה שֶׁגָּרַם וְכָל הַתְּלַוּוֹלִים

הָלָלוּ שְׂאֵמְרָנוּ עֲלֶיהָ עַד כָּאֵן. (וְהוּוּ) עַד כָּאֵן זְקוֹן.
שָׁתַק רַנֵּעַ אַחֵר, וְהַחֲבָרִים הָיוּ תְמִיחִים, וְלֹא הָיוּ
יֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אִם הָיָה לַיְלָה, אִם עוֹמְדִים
שָׁם אִם לֹא עוֹמְדִים.

פָּתַח אֹתוֹ זְקוֹן וְאָמַר, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי יֵשׁ
שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשָׁבִיעִית וְגו'. פְּסוּק זֶה מוֹכִיחַ
עַל כָּל מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר. בֵּא וּרְאֵה, כָּל זָכָר עוֹמֵד
בְּדִיוֹקוֹן בְּעוֹלָם הַזְּכָר, וְכָל נִקְבָּה עוֹמֶדֶת בְּדִיוֹקוֹן
בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה. בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד שְׂנֵדָבֶק בּוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן יֵשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת,
וְאִם עָקָר עֲצָמוֹ מֵעֲבוּדָתוֹ, יַעֲקֹר אֹתוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן יֵשׁ שָׁנִים שָׁל עוֹלָם הַזְּכָר,
וַיִּמָּסַר לְאָדָם שֶׁהוּא מְשִׁשָּׁה צְדָדִים, יַעֲבֹד לוֹ יֵשׁ
שָׁנִים, וַיַּעֲקֹר מְשִׁשׁ שָׁנִים (קַדְמוֹנִיּוֹת) שְׁלִמְעָלָה.

אַחֵר כִּף יוֹרֵד מִשָּׁם וְנִמָּסַר לְעוֹלָם הַנִּקְבָּה. הוּא
לֹא רָצָה לַעֲמֹד (בְּעוֹלָם) בְּזָכָר - יוֹרֵד וְעוֹמֵד
בְּנִקְבָּה. בָּאָה הַנִּקְבָּה, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, וְנוֹטְלָת
אֹתוֹ. הָרִי מִכָּאֵן וְהִלָּאָה הוּא מֵעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

לֹא רָצָה לְעַמֵּד בָּהּ וּבִנְאֻלָּהּ שְׁלָהּ - יוֹרֵד לְמַטָּה
וְנִדְבָק לְמַטָּה וְנִאָּחַז בְּצַד הָאֲחֵר. מִכָּאן
וְהִלָּאָה נִעְקָר מֵעוֹלָם הַזֶּכֶר וּמֵעוֹלָם הַנְּקִבָּה. הֲרִי
נִאָּחַז בְּאוֹתָם עֲבָדִים שֶׁהֵם מְצִד הָאֲחֵר.

עֲבָשׁוּ, בֵּינָן שְׂפָךְ הוּא, הַצְּטִירָךְ פָּנָם וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ
רָשָׁם שֶׁל פָּנָם, שְׁתֵּרִי כָּל פָּנָם הוּא שֶׁל
צַד הָאֲחֵר, וּמִיּוֹבֵל וְהִלָּאָה חוֹזֵר לְגִלְגּוּל, וְשָׁב
לְעוֹלָם בְּמִקְדָּם, (אם זוֹכֵה וּמִתְקַן עֲצֻמוֹ, נִדְבָק) וְנִדְבָק בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם הַנְּקִבָּה וְלֹא יוֹתֵר. זָכָה - עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת
בְּעוֹלָם הַנְּקִבָּה, וְכֵלָם סוֹד הַכְּתוּב (תהלים מה)
בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ מוֹבְאוֹת לָהּ. וְאַשְׁרִי
בְּשִׁמְתֵתִיקָן וְזוֹכֵה לְכָהּ.

וְאִם לֹא זָכָה אֶפְלוּ בְּגִלְגּוּל הַיּוֹבֵל, הֲרִי הוּא כֹּלֵל
הִיָּה, שְׁחָזֵר וְלֹא הַשְּׁלִים יָמָיו לְהַנְשֵׂא בְּעוֹלָם
וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת. מַה כְּתוּב? אִם כְּנִפּוֹ יָבֵא כְּנִפּוֹ
יֵצֵא. אִם יְחִידִי יִכְנַס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלִי תּוֹלְדוֹת
וְלֹא רָצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָהּ, וַיֵּצֵא מִהָעוֹלָם תְּהֵא וְיְחִידִי
בְּלִי (דף קו ע"א) זָרַע - הוֹלִיךְ כְּמוֹ אֶבֶן בְּכַף תְּקַלָּע עַד

אותו מקום של הסלע החזק, ונכנס לשם, ומיד
 נושבת רוח של אותו יחיד שנועזב מנזבתו, והולך
 יחידו בנחש שלא מתחבר עם אחר בדרך, ונושב
 בו.

ומיד יוצא מתוך אותו מקום של הסלע החזק
 הוא לבדו, והולך ומשויטט בעולם עד
 שמוצא גואל להשיבו. והינו אם בגפו יבא בגפו
 יצא, זה שלא רצה לשאת שיהיו לו תולדות.

אבל אם פעל אשה הוא, שנשא והשתדל באשתו
 ולא יכל - ההוא לא מנרש פאותו אחר, לא
 יבגם יחידו ולא יצא יחידו. אלא אם פעל אשה
 הוא, הקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר כל
 בריותיו, אף על גב שלא זכו לבנים, מה פתוב?
 ויצאה אשתו עמו. ושניהם באים בגלגול וזוכים
 להתחבר באחד במקדם. וזה לא נשא אשה של
 גרושין, אלא אותה שהשתדל בה בהתחלה ולא
 זכו - פעת יזכו באחד אם יתקנו מעשיהם, ועל
 זה ויצאה אשתו עמו.

אם אֲדַנְיוּ יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו'. (עֲפָה) חוֹזֵר הַכֶּתוּב
 לְדַבָּרִים אֲחֵרִים (לְדַבָּר הַרְאִשׁוֹן), לְאוֹתוֹ שִׁיִּצְא
 יַחֲדֵי בְּלִי נִקְבָּה כָּלֵל, וַיִּנָּאֵל אוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שְׂבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׂבִיעִית נִקְרָאת אֲדַנְיוּ,
 הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדַנְיוּ - זֶה חָם עָלָיו
 וּמְשִׁיב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה יַחֲדֵי כְּמוֹ שְׂתֵיָהּ, וְנוֹתֵן
 לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שְׂמוּבָת הוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמַעוֹת,
 וּמִתְחַבְּרִים בְּאַחֵר. וַיִּלְדָּה לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה
 וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדֻנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

שְׂתֵיָהּ אִם שָׂב וְהִתְקִין אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂפָנִים בְּחֵייוֹ,
 מִתְקַבֵּל לְפָנָיו הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, נוֹטֵל אוֹתוֹ
 וּמִתְקַנּוֹ עַל תְּקוּנוֹ אַחֵר כָּהֵן. וְזֶה נִקְרָא בְּעַל
 תְּשׁוּבָה, שְׂתֵיָהּ יֵרֵשׁ אֶת מוֹשְׁבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם
 שֶׁל אוֹתוֹ נֶהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא, וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ
 מִמַּה שְׂתֵיָהּ בְּתַחֲלָה. (אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנַפְנָם וּמִתְקַן אוֹתוֹ עַל תְּקוּנוֹ
 בְּחֵייוֹ, מִתְקַבֵּל לְפָנָיו הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְלוֹקֵחַ אוֹתוֹ אַחֵר כָּהֵן, וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה,
 שְׂתֵיָהּ תִּקְוֵן עֲצָמוֹ מִמַּה שְׂתֵיָהּ בְּתַחֲלָה) כִּיּוֹן שְׂנַתְקַן וְשָׂב בְּתִשׁוּבָה,
 תֵּרֵי עָלָה עַל תְּקוּנוֹ. שְׂאִין דְּכָר בְּעוֹלָם וְאִין מִפְּתַח
 בְּעוֹלָם שְׂלֵא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ שֶׁשָׂב בְּתִשׁוּבָה.

מה זה יצא בגפו? הרי נתבאר. אבל עוד סוד יש בו, יצא בגפו - כמו שנאמר (משלי ט) על גפי מרמי קרת. מה לשם עלוי והתעלות, אף כּאן עלוי והתעלות. מקום שבעלי תשובה עולים, אפלו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם. ומשום כך, כיון שישב בתשובה, הקדוש ברוך הוא מקבל אותו ודאי מיד.

שנינו, אין דבר בעולם שעומד לפני התשובה, ואת הכל הקדוש ברוך הוא מקבל ודאי. ואם יש בתשובה, הרי מזמן כנגדו ארח חיים. ואף על גב שפנם מה שפנם - הכל נתקן והכל חוזר על תקונו, שחרי אפלו כמה שיש בו שבועה, (לפני הקדוש ברוך הוא נקרא בו כי ה' צבאות יעין ומי יפר. זהו סוד סתום. ועוד, כאשר הקדוש ברוך הוא נשבע שבועה, לא נשבע אלא אם לא יעשה תשובה, שחרי אין דבר שעומד בפני התשובה, ועל הכל מכפר הקדוש ברוך הוא כאשר עושים תשובה שלמה) הקדוש ברוך הוא מקבל, שכתוב חי אני נאם ה' כי אם יהיה פניהו וגו'. וכתוב כתבו את האיש הזה ערירי וגו'. ואחר שישב בתשובה כתוב, וכני יכניה אפר בנו וגו'. מפאן

שְׁתִּישׁוּבָה מִשְׁכַּרְת כַּמָּה גִזְרַת וְדִינִים וְכַמָּה
שְׁלֵשָׁאוֹת בְּרוּל, וְאִין מִי שְׁעוּמַד לְפָנַי הִתְשׁוּבָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים בְּנִי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִּי לֹא כָּתוּב, אֲלֵא
הַפְּשָׁעִים בְּנִי. שְׁלֹא רוֹצִים לָשׁוּב וּלְהִתְנַחֵם עַל מַה
שְׁעָשׂוּ. אֲבָל בֵּינָן שְׁהִתְנַחְמוּ, הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִקְבֵּל אוֹתָם.

לְכֵן הָאָדָם הַזֶּה, אֵף עַל גַּב שְׁפָשַׁע בּוֹ וּפָנָם
בְּמָקוֹם שְׁלֹא צָרִיךְ וְיָשָׁב לְפָנָיו - מִקְבֵּל אוֹתוֹ
וְחָם עָלָיו, שְׁתֵּרֵי הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ^(דף קו ע"ב) הוּא מְלֵא
רַחֲמִים, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפֹלוֹ עַל
בְּהִמּוֹת וְעוֹפּוֹת מְגִיעִים רַחֲמָיו. אִם עָלִיהֶם מְגִיעִים
רַחֲמָיו, כָּל שָׂכֵן עַל בְּנֵי אָדָם שִׂיזְדָּעִים וּמְכִירִים
לְשִׁבְחָ רְבוּנָם שְׂרַחֲמָיו מְגִיעִים עָלִיהֶם וְשׁוֹרִים
עָלִיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה'
כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיִנִי.

אם על רשעים מניעים רחמיו, כל שכן על צדיקים. אלא מי צריך רפואה? אותם בעלי כאבים. ומי הם בעלי כאבים? אלה אותם רשעים, הם צדיקים רפואה ורחמים, שתקדוש פרוץ הוא (מרחם) עליהם שלא יהיו עזובים מפנו, והוא - שלא מסתלק מהם, וישונו בנגדו. כשתקדוש פרוץ הוא מקרב, הוא מקרב בימין. וכשדוחה, דוחה בשמאל. ובשעה שדוחה, הימין מקרבת. מצד תזה דוחה ומתצד תזה מקרב, ותקדוש פרוץ הוא לא עוזב את רחמיו מהם.

בא וראה מה כתוב, (ישעיה ט) וילך שוב בדרך לבו. וכתוב אחריו, הרביו ראיתי וארפאהו ואנחתו ואשלם נחמים לו ולאבליו. וילך שוב, אף על גב שתדשעים עושים כל מה שעושים בודון, שהולכים בדרך לבם, ואחרים עושים בהם התראה ולא רוצים לציית להם - בשעה ששבים בתשובה ונוטלים דרך טובה של תשובה, הרי הרפואה מזמנת בנגדם. עכשו יש להתבונן, אם על החיים אומר הכתוב, או שעל המתים אומר

הַכְּתוּב, שְׁחֵרֵי רֹאשׁ הַפְּסוּק אֵינּוּ סוּף, וְהַסּוּף אֵינּוּ
 רֹאשׁ - רֹאשׁ הַכְּתוּב מֵרֵאשִׁית עַל הַחֲתִיּוּם, וְסוּפוֹ
 מֵרֵאשִׁית עַל הַמִּתִּים. אֵלֶּא שְׁהַפְּסוּק (רֹאשׁ הַפְּסוּק) אֹמֵר,
 בְּעוֹד שְׁהֶאֱדָם הוּא בְּתִיּוֹ, וְכֵן הוּא - וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב
 בְּדֶרֶךְ לְבוֹ, מִשׁוּם שֵׁשׁ בּוֹ יֵצֵר הָרַע תָּזַק וּמִחֲזוּק
 בּוֹ, וְלָכֵן הוֹלֵךְ שׁוֹכֵב וְלֹא רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה.

תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה אֶת דְּרָכָיו שְׁהוֹלְכִים
 בְּרַע בְּלִי תוֹעֵלֶת, אֹמֵר תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: אֲנִי צָרִיךְ לְהַחֲזוּק בְּיָדוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב דְּרָכָיו
 רְאִיתִי (וְאֶרְפָּאֵהוּ), שְׁהוֹלְכִים בְּחִשְׁכָה, אֲנִי רוֹצֵה תֵּת
 לוֹ רְפוּאָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְאֶרְפָּאֵהוּ. תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִכְּנִים לְלִבּוֹ דְּרָךְ הַתִּשׁוּבָה שְׁלוֹ וְרְפוּאָה
 לְנַשְׁמָתוֹ. וְאֵנְחָהוּ, מַה זֶה וְאֵנְחָהוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שְׁמוֹת ל"ב) לֵךְ נִחַח אֶת הָעַם. תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַחֵם
 אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר כְּמִי שֶׁמִּחֲזוּק בְּיָדוֹ שֶׁל אַחַר
 וּמוֹצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ תְּחִשְׁכָה.

וְאֵשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבָלָיו, חֵרֵי נִרְאָה שֶׁהוּא
 מֵת! (אֵלֶּא) כֵּן הוּא וְדָאֵי מֵת וְעוֹמֵד

בַּחַיִּים. שְׁהוֹאִיל (אֵלֶּא שְׁהִיא הוּא וְעוֹמְדִים בַּחַיִּים, וְהוֹאִיל) וְהוּא
 רָשָׁע, נִקְרָא מֵת. מַה זֶה וְאֲשֵׁלֶם נִחְמִים לוֹ
 וְלֹאֲבַלְיֹו? אֵלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם
 בְּנֵי אָדָם, שְׁפִינֹן שְׁנַכְנָם מִשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים
 וּמַעֲלָה, מִפְּקִיד עִמּוֹ שְׁנֵי מִלְּאָכִים שׁוֹמְרִים
 שְׁשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אֶחָד מִיַּמִּינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמָאלוֹ.

בְּשִׁאָרָם הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, הֵם שְׂמִחִים בּוֹ
 וּמִחְזִיקִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה, מִכְּרִיזִים
 לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: תָּנוּ כְבוֹד לְדַמוֹת הַמֶּלֶךְ.
 וּכְשֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ עִקְמָה, הֵם מִתְאַבְּלִים עָלָיו וְעוֹבְרִים
 מִמֶּנּוּ. כִּינֹן שְׁחַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִחְזִיק בּוֹ וּמִנְהִיג
 אוֹתוֹ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ כְּתוּב וְאֲשֵׁלֶם נִחְמִים לוֹ
 וְלֹאֲבַלְיֹו. וְאֲשֵׁלֶם נִחְמִים לוֹ בַּתְּחִלָּה, שְׁהוּא
 הַתְּנַחֵם עַל מַה שְּׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה וְעַל מַה שְּׁעוֹשֶׂה
 עַכְשָׁיו וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה. וְאַחַר כֵּן וְלֹאֲבַלְיֹו, אוֹתָם
 מִלְּאָכִים שְׁהִיו מִתְאַבְּלִים עָלָיו בְּשִׁעְבָרוֹ מִמֶּנּוּ,
 וְעַכְשָׁיו שְׁחִזְרוּ עִמּוֹ, תְּרֵי וּדְאֵי נַחֲוִים לְכָל
 הַצְּדִדִים.

וְעַכְשָׁיו הוּא וְדַאי חַי. חַי בְּכָל הַצְדָדִים, אֲחוּז בְּעֵץ
 הַחַיִּים. וְכִיּוֹן שְׂאֲחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים, אִז
 נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁתֵּרִי בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת
 אַף כִּף תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה.
 וְהִרְאֵשׁוּנִים אָמְרוּ, בַּעַל תְּשׁוּבָה מִמָּשׁ. וְעַל זֶה
 אֶפְלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד
 בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאתִי
 וְהִרְעֵ בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְךָ, מַה
 זֶה לָךְ לְבַדְךָ? אֵלֶּא מַשׁוּם שְׂיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא
 אָדָם לְקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וַיֵּשׁ חֲטָאִים
 שְׁחֲטָא לִבְנֵי אָדָם וְלֹא לְקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא, וַיֵּשׁ
 חֲטָאִים שְׁחוּטָא לְקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא
 לִבְנֵי אָדָם (אַחֲרִים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֲטָא לְקְדוּשׁ כְּרוּף
 הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לִבְנֵי אָדָם.

וְאִם הִיאֵמַר, תֵּרִי ^(דף קז ע"א) חֲטָא אֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל בַּת
 שֶׁבַע, וְשִׁנִּינוּ, מִי שֶׁבַע עַל אִשָּׁה עֲרוּהָ
 בְּרִצּוֹנָה אִסֵּר אֹתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְחֲטָא לְתַכְרוֹ,

וְחָטָא לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - לֹא בְּךָ הוּא. שְׂחָהוּא
שְׂאִתָּה אֹמֵר בְּחֵתֵר הָיָה, וְדוֹד לְקַח אֶת שְׁלוֹ, וְגַט
הָיָה לָהּ מִבְּעֵלָהּ מָרָם שְׂיִצְאָ לְקָרְבֵּי, שְׂכָךְ הָיָה
מִנְהַג שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹתָנִים גִּט זְמַן לְאִשְׁתּוֹ כָּל
שְׂיִצְאָ לְחֵיל, וְכֹךְ עָשָׂה אֹרְיָה לְבַת שְׂבַע, וְאַחַר
שְׂעֵבֵר זְמַן וְחֵיתָה פְטוּרָה לְכָל, לְקַח אֹתָהּ דָּוִד,
וּבְחֵתֵר עָשָׂה כָּל מַה שְׂעָשָׂה.

שְׂאִלְמָלֵא לֹא בְּךָ וְזֶה הָיָה בְּאִסּוּר, לֹא הָיָה
מִשְׂאִיר אֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּיָדוֹ. וְחֵינּוּ שְׂכַתוּב לְעֵדוּת, (שְׂמוּאֵל-ב יב) וַיִּנָּחֶם דָּוִד
אֶת בֵּית שְׂבַע אִשְׁתּוֹ. עֵדוּת שְׂאִשְׁתּוֹ הִיא, וְדַאי
אִשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הָיְתָה שְׂחֻזְמָנָה אֵלָיו מִיּוֹם
שְׂנִבְרָא הָעוֹלָם. (וּסוּד הַדְּבָר - מַלְכוּת שֶׁל מַעֲלָה שְׂחָהוּא נַעֲשָׂה רָגַל
רְבִיעִית לְמַרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִקְרָא בֵּית שְׂבַע, עַל אֲנָן אַחַת שְׂבַעָה עֵינָיִם) הַרְי
עֵדוּת שְׂלֵא חָטָא דָּוִד אֶת חָטָא בֵּית שְׂבַע כְּמוֹ
שְׂאִמְרָנוּ.

וּמָה הַחָטָא שְׂחָטָא? (אֵלֵא) לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוֹ
וְלֹא לְאַחַר. שְׂחָרַג אֶת אֹרְיָה בְּחָרְבַּ בְּיַי עֲמוּזִין

וְלֹא תִּרְגַּם אֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׂאֵמֶר לוֹ וְאֵלַי יוֹאֵב, שְׂהִירִי
 דָּוִד הָיָה רַבּוֹן עָלָיו (ועל יואב), וְהִכְתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׂכַתוּב (שם כג) יֵאלֶּה שְׂמוֹת הַנְּבָרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, וְלֹא
 אֲשֶׁר לְיוֹאֵב. וְלֹא תִּרְגַּם אֹתוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְתִרְגַּם
 אוֹתוֹ בְּתֵרֵב בְּנֵי עֲמוּן.

וְהִכְתוּב אוֹמֵר וְלֹא נִמְצָא אֹתוֹ דְּבַר, רַק בְּדַבַּר
 אוֹרְיָה תַּחְתִּי. רַק לְמַעַט הוּא בָּא. בְּדַבַּר
 אוֹרְיָה, וְלֹא בְּאוֹרְיָה. וְתִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
 וְאוֹתוֹ תִּרְגַּם בְּתֵרֵב בְּנֵי עֲמוּן. וְכָל תֵּרֵב בְּנֵי עֲמוּן
 הָיָה חָקוּק בּוֹ נְחֹשׁ עֵקֶם, דְּיוֹקֵן שֶׁל דְּרַקוֹן, וְהוּא
 עֲבוּדָה זָרָה שְׁלֵהֶם. אָמַר תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, נְתַתְּ
 כַּח לְאוֹתוֹ שְׂקוּיָן. (שְׂפִינּוֹן שְׂתֵרֵב בְּנֵי עֲמוּן הַתְּנַבְּרָה אוֹתָהּ שְׁעָה עַל
 אוֹרְיָה, בְּמָה חוּק הַתְּמוּק אוֹתוֹ נְחֹשׁ עֵקֶם) מִשּׁוּם שְׂבִשְׁעָה שְׂהִירֵנוּ
 בְּנֵי עֲמוּן אֶת אוֹרְיָה, וְעֲמוֹ רַבִּים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְהַתְּנַבְּרָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה תֵּרֵב בְּנֵי עֲמוּן, בְּמָה חוּק
 הַתְּמוּקָה אוֹתָהּ עֲבוּדָה זָרָה שְׂקוּיָן.

וְאִם תֵּאמַר שְׂאוֹרְיָה לֹא הָיָה צְדִיק, כִּינּוֹן שְׂכַתוּב
 עָלָיו אוֹרְיָה תַּחְתִּי - לֹא כֵּן! צְדִיק הוּא תִּיהָ,

אֵלֶּא שְׁשֵׁם מְקוֹמוֹ הָיָה חֲתִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפְתַּח
הַגְּלָעָדִי, עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ נִקְרָא כָּדֵּי.

וְעַל זֶה בְּדַבַּר אֲוֵרֵיָה חֲתִי, שֶׁשִּׁקוּיָן בְּנֵי עֲמוֹן
הִתְגַּבְּרוּ עַל מַחְנֵה אֱלֹהִים, שֶׁמַּחְנֹת דָּוִד הָיוּ
מִמָּוֶשׁ דִּיּוֹקָן שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁפָּנַם דָּוִד
מַחְנֵה זֶה, פָּנַם לְמַעְלָה מַחְנֵה אַחֵר. וְעַל זֶה אָמַר
דָּוִד, לָךְ לְבַדְּךָ חֲטָאתִי. לְבַדְּךָ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהוּא
הָיָה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁחֲטָא אֵלָיו. וְזֵהוּ בְּדַבַּר אֲוֵרֵיָה,
וְזֵהוּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עֲמוֹן.

כְּתוּב, כִּי ה' עֵינָיו מִשְׁטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אֵלֹו
הַנִּקְבּוֹת. וְכְתוּב, (זכריה ד) עֵינֵי ה' הִמָּה
מִשׁוֹטְטִים, אֵלֹו הַזְּכָרִים. וְהָרִי הֵם יְדוּעִים. דָּוִד
אָמַר (תהלים נא) וְחָרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ? לְפָנֵי
עֵינֶיךָ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא מַה זֶה בְּעֵינֶיךָ? אָמַר
דָּוִד, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁחֲטָאתִי, בְּעֵינֶיךָ הָיָה. שֶׁחֲתִיתִי
יִדְעַ שֶׁחֲרִי עֵינֶיךָ הָיוּ זְמִינִים וְעוֹמְדִים לְפָנֵי וְלֹא
הִחְשַׁבְתִּי אוֹתָם, חֲרִי הַחֲטָא שֶׁחֲטָאתִי וְעֲשִׂיתִי,
בְּאֵיזָה מְקוֹם הָיָה? בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תְּזוּכָה בְּשִׁפְטֶךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי
 בְּתַחֲזֹן פֶּה לֹאמֹר לְפָנֶיךָ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל אֲמֵן
 בְּשִׁמְדֶכָּה, הוּא מְדַבֵּר בְּאֲמֵנוֹתָיו. דָּוֵד הָיָה בְּדַחַן
 הַמֶּלֶךְ, וְיָאֵף עַל נֹב שְׁתָּיָה בְּצַעַר, בִּיּוֹן שְׁתָּיָה לְפָנֶי
 הַמֶּלֶךְ, שָׁב לְבַדְחָנוֹתָיו כְּמוֹ שְׁתָּיָה בְּדִי לְבַדַּח אֶת
 הַמֶּלֶךְ.

אָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי אֲמַרְתִּי (שם כו) בְּתַנְנִי ה'
 וְנִסְנִי, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁלֵא אוֹכַל לַעֲמֹד
 בְּנִסְיוֹנֶךָ. חֲרִי חֲטָאתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ וַיִּהְיֶה
 דְּבָרְךָ אֱמֶת, שְׁאֵלְמֵלֵא לֹא חֲטָאתִי, יִהְיֶה דְבָרִי
 אֱמֶת, וַיִּהְיֶה דְבָרְךָ בְּרִיקָנוֹת. עֲכָשׁוּ שְׁחֲטָאתִי, בְּדִי
 שְׁיִהְיֶה דְבָרְךָ אֱמֶת, נָתַתִּי מְקוֹם לְצִדִּיק דְּבָרֶיךָ, לְכֹן
 עֲשִׂיתִי, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תְּזוּכָה בְּשִׁפְטֶךָ. חוֹד
 דָּוֵד לְאֲמֵנוֹתָיו וְאָמַר תוֹךְ צַעְרוֹ דְּבָרִי בְּדַחַנוֹת
 לְמֶלֶךְ.

שְׁנִינֹו, דָּוֵד לֹא הָיָה רָאוּי לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שְׁחֲרִי
 הוּא אָמַר, (שם קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקַרְבִּי (נְקוּד חָלַל,
 שְׂבָבָר הָיָה חָלַל בְּקַרְבִּי) (דף קז ע"ב) כִּי הוּא. אֲבָל דָּוֵד אָמַר, בְּלִב

יש שני היכלות, באחד דם ובאחד רוח. אותו אחד
 שפלא בדם, בו יש דיור לייצר הרע, ולפי לא פה,
 שהרי הוא ריקן, ולא נתתי דיור לדם רע לשכן
 בו יצר הרע, ולפי הוא ודאי חלל בלי דיור (דס)
 רע, וכיון שפך זה, לא ראוי דוד לאותו חטא
 שחטא, אלא כדי לתת פתחון פה לרשעים,
 שיאמרו, דוד המלך חטא ושכב בתשובה ומחל לו
 הקדוש ברוך הוא, כל שכן לשאר בני אדם. ועל
 זה אמר (תהלים נא) אלמדה פשעים דרכיך וחטאים
 אליך ישובו.

וכתוב, (שמואל ב טו) ודוד עלה במעלה היותים עלה
 ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף.
 ראש לו חפוי ויחף למה? אלא היה נזוף, עשה
 עצמו נזוף לקבל ענש, והם היו רחוקים ממנו
 ארבע אמות. אשרי העבד שפך עזב לרבו ומודע
 לחטאו לשוב ממנו בתשובה שלמה.

בא וראה, יותר היה מה שעשה לו שמעי בן נרא
 מכל הצרות שעברו עליו עד אותו היום, ולא

הַשִּׁיב דָּוִד בְּנִגְדּוֹ דָּבָר, שְׂפָךְ הָיָה רְאוּי לּוֹ, וּבָזָה
הַתְּכַפְּרוּ חַטָּאֵיו. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן, שְׁמַעִי הָיָה
תִּלְמִיד חָכָם, וְחֻכְמָה רַבָּה הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה יֵצֵא
לְדוֹד וְעֹשֶׂה לּוֹ כָּל מַה שְׁעֹשֶׂה? אֵלֶּא מִמָּקוֹם אַחֵר
הָיָה תְּדַבֵּר, וְהַכְּנִים לּוֹ בְּלִבּוֹ דָּבָר זֶה, וְכָל זֶה
לְתוֹעֲלָתוֹ שֶׁל דָּוִד, שְׁחֵרִי מַה שְׁעֹשֶׂה לּוֹ שְׁמַעִי,
גַּרְם לּוֹ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְשִׁבַּר לִבּוֹ בְּשִׁבַּר
רַב, וְשִׁפְךְ הַרְבֵּה דְמַעוֹת מִתּוֹךְ לִבּוֹ לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה אָמַר, כִּי ה' אָמַר לּוֹ קַלֵּל. יֵדַע
שְׁחֵרִי מִמָּקוֹם עֲלִיוֹן יֵרֵד תְּדַבֵּר.

שְׁנֵי צוּוּיִים צָוָה דָּוִד אֶת שְׁלֵמָה בְּנֵו - אַחַד שֶׁל
יּוֹאֵב, וְאַחַד שֶׁל שְׁמַעִי, עִם שְׂאֵר הַצּוּוּיִים
שֶׁצָּוָה אוֹתוֹ. שֶׁל יוֹאֵב - שְׂפָתוֹב (מַלְכִים-א ב) וְגַם אֶתָּה
יִדְעָתָ אֵת עֹשֶׂה לִי יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה. דָּבָר נִסְתָּר הָיָה,
שְׁחֵרִי אֶפְלוֹ שְׁלֵמָה לֹא הָיָה לּוֹ לְדַעַת. אֵלֶּא מִשּׁוּם
שְׂאֵחֵרִים יֵדְעוּ (אוֹתוֹ), זֶה הַתְּנַלָּה לְשְׁלֵמָה. וְעַל זֶה
אָמַר, וְאַתָּה יִדְעָתָ וְגו', מַה שְׁלֵא רְאוּי לְךָ לְדַעַת.

נָשָׁל שְׁמָעִי - שְׁכַתוּב וְהִנֵּה עֹמֵד שְׁמָעִי בֶן גֵּרָא. מַה
 זֶה וְהִנֵּה עֹמֵד? מִזְמַן הוּא עֹמֵד תָּמִיד, רַבּוּ
 הָיָה, וּמִשׁוּם כֶּף לֹא אָמַר לוֹ עַל יוֹאֵב וְהִנֵּה עֹמֵד
 יוֹאֵב. אֲבָל שְׁמָעִי זֶה שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד עִמּוֹ, אָמַר
 וְהִנֵּה עֹמֵד.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשְׁמָעִי וַיֹּאמֶר בָּנֵה לְךָ בַּיִת
 בִּירוּשָׁלַם. אֵיפֹה הִיא חֲכָמְתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה
 בְּזֶה? אֵלֶּא הַכֹּל עָשָׂה בְּחֲכָמָה, וְלִכְלֹל הַצְּדָדִים הוּא
 הַתְּבוּנָן. שְׁחָרֵי שְׁמָעִי הָיָה חָכֵם, וְאָמַר שְׁלֹמֹה, אֲנִי
 רוֹצֵה שְׁתַּגְדֵּל תּוֹרָה עַל יְדֵי שְׁמָעִי וְלֹא יֵצֵא
 הַחוּצָה.

עוֹד דָּבָר אַחֵר הַשְּׁנִיחַ שְׁלֹמֹה בְּחֲכָמָה, שְׁכַתוּב
 (שְׁמוּאֵל-ב טז) יֵצֵא יֵצֵא וּמְקַלֵּל. מַה זֶה יֵצֵא
 יֵצֵא פְעָמִים? מִסְפִּיק וַיֵּצֵא וַיִּקְלֵל (טז). אֵלֶּא יֵצִיֵּא
 אַחַת - שְׁיֵצֵא מִבַּיִת מִדְּרָשׁוֹ לְדוֹד, וַיֵּצִיֵּא אַחַת -
 שְׁיֵצֵא מִירוּשָׁלַם אֶל עַבְדּוֹ שְׁמֵת עֲלָיו. יֵצִיֵּא אַחַת
 לְמֶלֶךְ, וַיֵּצִיֵּא שְׁנֵיחַ לְעַבְדָּיִם. וְכֹל זֶה רָאָה שְׁלֹמֹה

וְהַשְּׁנִיחַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָהּ הַיְצִיאָהּ הַשְּׁנִיחָה, וְעַל
זֶה אָמַר וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ. יִדַע שְׂפִי צִיאָה יָמוֹת.

וְעַפְרָר בְּעַפְרָר מֵהוּ? אָמַר שְׁלֹמֹה, אֵל אָבִי זֶה הָיָה
בְּעַפְרָר, אֵל שְׁמִיעִי זֶה יְהִיָּה בְּמִים, שְׂפָתוֹב
וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעַבְרָתָ אֶת נַחַל קְדְרוֹן. שָׁם עָפְרָר
וְכֹאֵן מִים. שְׁנִיחָם דָּן שְׁלֹמֹה, לְהִיּוֹת עָפְרָר וּמִים
כְּמוֹ סוּמָה, לְמִי שֶׁהֶסְטִין דְּרָכּוֹ לְאָבִיו.

כְּתוּב וְהוּא קָלְלֵנִי קָלְלָה נְמַרְצָת. וְכְתוּב וְאֶשְׁבַּע
לוֹ בְּה' לֵאמֹר אִם אֶמִיתְךָ בְּחָרְב. וְכִי שְׁמִיעִי
הָיָה מִפֶּשׁ? שְׂאֵלוֹ בְּךָ הַשְּׂבִיעַ אוֹתוֹ, שְׂלֵא יֹאמֵר
בְּחָרְב לֹא, אֲבָל בְּחִנִּית אוֹ בְּחִין בִּין.

אֶלֶּא שְׁנֵי דְבָרִים יֵשׁ כָּאֵן. אֶחָד אָמַר הַתִּינוֹק, בְּנוֹ
שָׁל הַדָּג הַגְּדוֹל, אוֹתוֹ ^(דף קח ע"א) שְׂקֵשְׂקֵשׁוּ
עוֹלָיִם לְרוּם הָעֲנָנִים. שְׂבוּעָתוֹ שָׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ,
בְּשִׁתְּיָה רוּצָה לְהַשְּׁבַע, הָיָה מוֹצִיא אֶת חֲרָבּוֹ שְׁשָׁם
הָיָה חֲקוּק שָׁם חֲקוּק וְשָׁם נִשְׁבַּע. וְכֵךְ עֲשֵׂה
לְשְׁמִיעִי, שְׂפָתוֹב וְאֶשְׁבַּע לוֹ בְּה' לֵאמֹר אִם אֶמִיתְךָ
בְּחָרְב. בְּמָה הָיְתָה הַשְּׂבוּעָה הַזֹּאת? בְּחָרְב. (בְּחָרְב הַזֹּאת)

שְׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רַקֵּם בָּהּ שְׁבוּעָה) בַּחֶרֶב נִשְׁפָּע. וְדַבֵּר אַחֵר דָּן
 שְׁלֵמָה. אָמַר, בְּקִלְקֵלָה בָּא אֵל אֲבִי, בְּדַבָּרִים - הִרִי
 דַּבָּרִים אֵלָיו. וּבְשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ הָרַג אֹתוֹ וְלֹא בַּחֶרֶב.
 וְלִכֵּן שְׁלֵמָה עָשָׂה כֵּן.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁכִינֵן שְׁדוּד הַשְּׂפִיעַ אֹתוֹ,
 לָמָּה הָרַג אֹתוֹ, שְׁנִרְאָה שֶׁשְׁבוּעָה זוֹ הִיְתָה
 בְּעֵלִילָה, שְׁחֵרֵי הַלֵּב וְהַפֶּה לֹא הָיוּ כְּאַחֵר? אֵלֶּא
 וְדַאי דָּוִד לֹא הָרַג אֹתוֹ, וְחֵרֵי יְדוּעַ, כָּל אֵינֵרֵי
 הַגּוֹף מְקַבְּלִים הַכֹּל, וְהַלֵּב לֹא מְקַבֵּל אֶפְלוֹ כְּחוֹשׁ
 שֶׁל נִימָה שֶׁל שִׁעְרָה. דָּוִד הַמְּלֹךְ הָיָה הַלֵּב, וְקִבֵּל
 מִה שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ לְקַבֵּל, וּמִשׁוֹם כֵּן, וַיִּדְעָתָ אֵת
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לוֹ כְּתוּב. וְעוֹד, שְׁחֵרֵי הָאֵילָן גּוֹרֵם
 לְהִיּוֹת נוֹטֵר וְנוֹקֵם בְּנִחְשׁ.

כְּתוּב (תהלים נא) כִּי לֹא תִחַפֵּץ זָבַח וְאַתְנָה עֹלָה
 לֹא תִרְצָה. זָבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה לֵב
 נִשְׁפָּר וְנִדְרָה אֱלֹהִים לֹא תִבְוָה. כִּי לֹא תִחַפֵּץ זָבַח,
 וְכִי לֹא רוּצָה הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא שִׁיִּקְרִיבוּ לְפָנָיו
 קָרְבָּן, וְחֵרֵי הוּא תִקַּן לְרִשְׁעִים קָרְבָּן שִׁיִּקְרִיבוּ

וַיִּתְכַפֵּר לָהֶם תְּטָאֵם? אֵלֹא שְׁדוּד אָמַר אֶת זֶה
 לְשֵׁם אֱלֹהִים, וְקָרָבָן לֹא מִקְרִיבִים לְשֵׁם אֱלֹהִים,
 אֵלֹא לְשֵׁם יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. שְׁתֵּרֵי לְדִין תִּקְשָׁה,
 מִדַּת הַדִּין, לֹא מִקְרִיבִים קָרָבָן, שְׁפָתוֹב (ויקרא א)
 אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרָבָן לַה'. לַה', וְלֹא לְשֵׁם
 אֱלֹהִים. וְכִי תִקְרִיב קָרָבָן מִנְחָה לַה'. וְזִבַח תֹּודָה
 לַה'. וְזִבַח שְׁלָמִים לַה'.

וּמִשּׁוֹם כָּה, כִּינּוֹן שְׁדוּד תִּמְלֹךְ אָמַר לְאֱלֹהִים,
 תִּצְטַדֵּךְ לְכַתֵּב כִּי לֹא תִחַפֵּץ זִבַח וְאַתְנָה
 עוֹלָה לֹא תִרְצָה. שְׁתֵּרֵי לְשֵׁם תִּזָּה לֹא מִקְרִיבִים,
 אֵלֹא רוּחַ נְשַׁפְּרָה, שְׁפָתוֹב וְזִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ
 נְשַׁפְּרָה. קָרָבָן שֶׁל אֱלֹהִים הוּא עֶצֶב וְשִׁבְרוֹן לֵב.
 וּמִשּׁוֹם כָּה, מִי שֶׁחָלַם חֲלוֹם רַע, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת
 עֲצָבוֹת, שְׁתֵּרֵי בְּמִדַּת אֱלֹהִים (דִּין) עוֹמֵד, וְזִבַח שֶׁל
 מִדַּת הַדִּין צָרִיךְ עֲצָבוֹת וְרוּחַ נְשַׁפְּרָה, וְאוֹתָהּ
 עֲצָבוֹת מְרַפֵּאת אֶת הַחֲלוֹם הָרַע, וְלֹא שׁוֹלֵט עָלָיו
 הַדִּין. שְׁתֵּרֵי תִזְבַּח שְׁרָאוֹי לְמִדַּת הַדִּין, תִּקְרִיב
 לְפָנֶיהָ.

לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְּזֶה. מַה זֶה לֹא
 תִבְּזֶה? מִכָּל שֵׁשׁ לֵב שֶׁהוּא בּוֹזֶה? כֵּן. זֶהוּ
 לֵב שֶׁהוּא גֵּאָה, לֵב בְּנִסּוֹת חֲרוּת, הִינּוּ לֵב בּוֹזֶה,
 אֲבָל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְּזֶה.

הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָךְ אֶת צִיּוֹן תִּבְּנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם.
 מַה זֶה הִיטִיבָה? נִרְאָה שְׁחָרֵי טוֹב יֵשׁ
 בָּהּ, וְעָכְשׁוּ הִיטִיבָה עַל אוֹתוֹ הַטוֹב?! וְדַאי כָּךְ
 הוּא, שְׁחָרֵי מִן הַיּוֹם שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּדֵּל
 בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעָלָה עַד עָכְשׁוּ, אוֹתָהּ
 הִטְבָּה שֶׁל רְצוֹן לֹא שָׂרְתָה עַל אוֹתוֹ הַבִּנְיָן, וְעַל
 כֵּן לֹא נִתְקַן. שְׁחָרֵי בְּשַׁעַת שֶׁהִרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן
 יִתְעוֹרֵר, הוּא יִיטִיב וְיִדְלִיק אֶת הַמְּנֹרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ
 הַבִּנְיָן וְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שְׂאֵפְלוֹ הַמְּלֹאכִים שֶׁל
 מַעְלָה לֹא יוּכְלוּ (לא) לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ
 וְלֹא בְּאוֹתוֹ בִּנְיָן, וְאִזּוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַמַּעֲשֶׂה
 נִתְקַן.

תִּבְּנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם. וְכִי מִיּוֹם שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד עָכְשׁוּ לֹא בָּנָה אוֹתָם? (א)

אם חומות ירושלים עד עכשו לא בנה - בית
המקדש על אחת כמה וכמה. אלא שכל מעשי
הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם. כשפני
אדם פנו בית המקדש למטה, פתחלה עשו את
חומות העיר, ולבסוף עשו את בית המקדש.
חומות העיר פתחלה כדי להגן עליהם, ואחר כך
בנין הבית. והקדוש ברוך הוא לא כך, אלא בונה
בתחלה את בית המקדש, ובסוף כשזריר אותו
מן השמים ויושב אותו על מקומו, אז יבנה את
חומות ירושלים, שיהן חומות העיר. ועל זה אמר
דוד המלך עליו השלום, (תהלים נא) היטיבה ברצונך
את ציון - פתחלה, ואחר כך תבנה ^(דף קח ע"ב) חומות
ירושלם.

כאן יש סוד. כל המעשים שעושה הקדוש ברוך
הוא, פתחלה מקדים אותו שלבחוי, ואחר
המח שלפנים, וכאן לא כך. בא וראה, כל אותם
המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו
של בחוי, המח הקדים במחשבה, ובמעשה אותו
של בחוי, שחרי כל קלפה היא מצד האחר, והמח

מן המח, ותמיד הצד האחר מקדים ונגדל ומתרבה
 ושומר הפרי. כיון שמתרבה, וזרקים אותו
 החוצה, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזרקים את
 אותה קלפה, ומברכים את הצדיק בעולם. אבל
 כאן, כבנין בית המקדש, שהצד הרע יעבר
 מהעולם - לא צריה, שחרי המח ותקלפה שלו
 תיה. הקדים המח, שכתוב היטיבה ברצונך את
 ציון - בפתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים.
 אותה חומה תחיצונית, שהיא קלפה, שלו היא
 מפוש, שכתוב (וכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת
 אש סביב. אני ולא הצד הרע.

ישראל הם המח העליון של העולם. ישראל עלו
 במחשבה בפתחלה. העמים עובדי עבודת
 בוכבים ומולות, שהם קלפה, הקדימו, שכתוב
 (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום
 לפני מלך מלך לבני ישראל. ועתיד הקדוש ברוך
 הוא להקדים את המח בלי קלפה, שכתוב (ירמיה ב)
 קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. המח קודם
 לקלפה. ואף על גב שהמח יעמד בלי קלפה, מי

הוא שיושיט יד לאכל ממנו? משום שכל אנליו
יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה'.

באותו זמן, (תהלים נא) אז תחפץ זכחי צדק. היות
שחרי אז יתחבר הכל בחבור אחר, ויהיה
השם שלם בכל תקונו, ואז הקרבן יהיה שלם לה'
אלהים. שעכשו אלהים לא מתחבר לקרבן,
שאלמלא התחבר בו, כמה אלהים יעלו אזנים
להתחבר לשם. אבל באותו זמן, (שם פו) כי גדול
אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך. ואין
אלהים אחר.

ובאותו זמן כתוב, (דברים לב) ראו עתה כי אני אני
הוא ואין אלהים עמדי. (ראו עתה) ראו כי
אני אני הוא גדול, מה זה עתה? אלא שלא תהיה
קדם לבן, ובאותו זמן זה יהיה. אמר הקדוש ברוך
הוא, עתה ראו מה שלא יכלתם לראות מקדם
לבן.

כי אני אני, למה פעמים? אלא כדי לדיק, שחרי
אין שם אלהים, אלא הוא. שחרי כמה פעמים

שָׁנָאֵמֵר אֲנִי פַעַם אַחַת וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה שָׁם הַצַּד
הָאֲחֵר. אֲבָל עֲבָשׁוּ אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי,
שְׁחָרִי כָּל הַצַּד הָאֲחֵר הָעֵבֶר, וְדוֹקֵא אֲנִי אֲנִי.

אֲנִי אֲמִית וְאַחֲיָת. עַד עֲבָשׁוּ תַמַּח הָיָה מִן הַצַּד
הָאֲחֵר. מִכָּאן וְהִלָּאָה, אֲנִי אֲמִית וְאַחֲיָת.
מִכָּאן שְׂבִאוֹתוֹ הַזְּמַן, כָּל אוֹתָם שְׁלֹא טָעְמוֹ טַעַם
הַמּוֹת - מִמֶּנּוּ יִהְיֶה לָהֶם מוֹת, וַיִּקִּים אוֹתָם (מִיָּד).
לָמָּה? כִּי שְׁלֹא תִשָּׂאֵר מֵאוֹתָהּ הַזְּהֻמָּה בְּעוֹלָם
כָּלֵל, וַיִּהְיֶה עוֹלָם חָדָשׁ בְּמַעֲשֵׂי יְדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

וְאִם אָמַר יֹאמֵר וְגו' לֹא אֵינָא חֲפָשִׁי, כְּמוֹ
שְׂנֵתִּבְיָא, אִזּוּ פּוֹנִים אוֹתוֹ בְּפָנָם. אִם בְּנִפּוֹ
יִבֵּא, מַה זֶה בְּנִפּוֹ שְׁנִינּוּ, כְּתִרְגוּמוֹ - לְבַדּוֹ. יִפָּה
הוּא. אֲבָל חֲרִי שְׁנִינּוּ, כָּל הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֶלָּא
עַל סִנְפִיר אֶחָד שֶׁל לוֹיִתָּן.

וְסוּד זֶה, בְּשַׁעָה שְׁעוֹמְדִים זָכָר וְנִקְבָּה, שְׁזוֹכֵר
וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּבְכָל מַה שְׁהוֹלְכִים, הָעוֹלָם מוֹדְעוֹעַ, וְאֶלְמָלֵא

שְׁמֵרָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַזְכוֹר וְצִנֵּן אֶת
הַנִּקְבָּה, הָיוּ מִקְרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן לֹא
עוֹשִׂים תּוֹלְדוֹת. (ומי שלא עושה תולדות בנפשו) אִם בְּנִפְּו יבֹא,
תַּחַת אוֹתוֹ סְנִפִּיר שְׁלֹא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת נִכְנָם.
וְהוֹאִיל וְכֵן בְּנִפְּו יֵצֵא, לְשֵׁם נִדְחָה, וְלֹא נִכְנָם
לְפָרְגוֹד כָּלֵל, וְנִדְחָה וְנִטְרָד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם. בְּנִפְּו
יֵצֵא, בְּנִפְּו יֵצֵא וְדַאי.

בֵּיא וְרֵאָה מַה פְּתוּב, (ויקרא ט) עֲרִירִים יָמְתוּ. עֲרִירִים
(פְּתוּב) - כָּלֵל שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. כְּסוּד שֶׁל זָכָר
נִכְנָם, וּכְסוּד שֶׁל נִקְבָּה יֵצֵא. נִכְנָם פְּזָה וְיֵוֹצֵא פְּזָה.
וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁנִּדְבַק בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁחֵרֵי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה שְׂיִפְנִים לְפָנָיו מִי
שֶׁמְסָרָם עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בֵּיא וְרֵאָה מִן הַקְרָבָן, שְׁלֹא (דף קט ע"א) הָיוּ מִקְרִיבִים
לְפָנָיו מְסָרָם, וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ שְׁלֹא יִקְרַב
לְפָנָיו, וְצָוָה וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבִאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ.
וְכֵן לְדוּרֵי דוֹרוֹת אָסַר לְסָרָם אֶת הַפְּרִיּוֹת שֶׁפָּרָאָם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שְׁחֵרֵי כָּל סְרוּם הוּא

שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר. וְאִם הוּא הַשְּׂתֵדֵל וְנִשְׂא אִשָּׁה וְלֹא עָשָׂה תּוֹלְדוֹת וְלֹא רָצָה, וְיָאֵף עַל גַּב שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהִיא לֹא רָצָתָה, וְנִכְנָס לְאוֹתוֹ עוֹלָם בְּלִי תּוֹלְדוֹת - מַה פְּתוּב? אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלֹא הַשְּׂנִיחוֹ לְפַעַל יְדֵי רַבּוֹנָם, וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמוֹ. הוּא יִכְנָס בְּנַפְשׁוֹ שֶׁל זָכָר, וְהִיא בְּנִקְבָּה. בְּנַפְשׁוֹ יָבֵא בְּנַפְשׁוֹ יֵצֵא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבַאֵר, הַכֹּל עַל תְּקוּנָו.

אִם אֲדָנִי יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבַאֵר. אִם אֲדָנִי - זֶה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה - מִכָּאן שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד לְשֵׁאת אִשָּׁה, אֶלָּא (הַכֹּל מִשְׁלֵי טו) פֶּלֶם וּמֵאוּנֵי מִשְׁפֵּט לְה') הַכֹּל בְּמֵאוּנֵים לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, שְׁחֵרֵי זֶה לֹא בְּרִשׁוֹתוֹ הוּא, וּמִי הִיא? תְּהִיָּא שְׂאִינָה שְׁלוֹ וְלֹא הוֹדְמָנָה אֱלִיו, וּמִי הִיא? אוֹתָהּ שֶׁהִיָּתָה מְוַמְנֵת לְאַחַר, וְהַקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִטְל אוֹתָהּ, זוֹ נִתְּנָה לוֹ, שֶׁלֹּא רְאוּיָה לוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּאָה מִרְחוֹק וְרוּאָה אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁעֵתִידָה לְהוֹצִיא תּוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, מִקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִתְּנָת לוֹ, וְעוֹשָׂה פְרוֹת, וְזוֹרֵעַ זֶרַע בְּאִשָּׁה (בְּנִי) שְׂאִינָה שְׁלוֹ, מִשּׁוּם כֶּךָ הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ

תהיה לאדניה, והוא יצא בגפו. אי עני מסכן,
במה השתדל בריקנות, התיגע ונשתדל לעשות
פרות בגן שאינו שלו, ויצא בריקנות.

זקן זקן, בזמנים (בענינים) הללו לא היית ברנליך
דוחה את השער, כמי ששוכב בארץ בלי
בת, שהרי נחלש, ומחלשה רבה, שלא יכול דוחה
ברנליו. התחזק זקן ואל תפחד. העני המסכן הזה
שהשתדל לריק, אמר למה? אם משום שזרע בגן
אחר שאינו שלו - יפה. אם כך (אבל כאן) הרי
הקדוש ברוך הוא נתן לו אותו תנן לזרע בו, שהרי
לא הוא שלקח אותה.

אלא בא וראה, כל הדברים שעושה הקדוש
ברוך הוא, בלם הם ברין, ולא היה דבר
לריק. זה שהקדוש ברוך הוא נתן לו אשה ועשה
בה פרות וגדולים, אין זה כשאר בני הגלגול, ולא
דומה מי שמשתדל בעולם הזה להגדיל את האילן
(ולא יכול), למי שלא רוצה להגדיל ולהשתדל, ועוקר
ומפיל את העלים של האילן ומקטין הפרי שלו.

וְהָאִשָּׁה כְּרִי לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, הִרִי
 הַשְּׂתִדְל בְּהַתְחָלָה כְּרִי לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן וְלֹא
 יִכַּל. וְכִיּוֹת כָּל כֶּךָ אֵין לוֹ, (שָׁל כְּנִים גַּם בֵּן אֵין לוֹ) שָׂאם
 הָיָה צְדִיק כְּרִאוּי, לֹא הָיָה שָׁב בְּגִלְגּוּל (כְּאֵבֶן כְּבֹד הַקְּלָע),
 שְׂחֵרִי כְּתוּב (ישעיה נז) וְנִתְּתִי לָכֶם כְּבִיתִי וּכְחַמְתִּי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מְכֻנִים וּמְכֻנוֹת. וְעַכְשָׁו שְׂלֹא זָכָה,
 הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא רֹאֵה שְׂחֵרִי הַשְּׂתִדְל וְלֹא יִכַּל.
 וְהָאִשָּׁה כְּרִי לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר. וְכִיּוֹן שְׂחָם
 עָלָיו הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא וְנִתְּן לוֹ כְּרַחֲמִים, הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא גּוֹכָה מִשְׁלוֹ בְּהַתְחָלָה, וְנוֹטֵל מֵה שְׂנֵרַע
 אוֹתוֹ הַמְּעִין. וּמִשׁוֹם כֶּךָ, הָאִשָּׁה וִילְדִיָּה תִּהְיֶה
 לְאִדְנִיָּה, וְאַחַר כֶּךָ יֵשׁוּב וַיִּשְׂתִּדְל עַל עֲצָמוֹ
 לְהַשְׁלִים גְּרַעוֹנוֹ. עַד כָּאֵן סוּד הַכְּתוּב.

זָקֵן זָקוֹ, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל זֶה שְׂלָרִיק הַשְּׂתִדְל, וְלֹא
 הַשְּׂנֵחַת עָלֶיךָ שְׂלָרִיק אֶתָּה הוֹלֵךְ בְּמַה
 שְׂאֲמַרְתָּ, שְׂחֵרִי הַכְּתוּב רוֹדֵף אַחֲרָיךָ, שְׂסוֹתֵר אֶת
 כָּל הַבְּנֵין שְׂכֻנִית עַד עַכְשָׁו, וְאַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֶתָּה
 מִשִּׁיט אֶת הַיָּם לְרַצוֹנְךָ. וּמַהוּ? שְׂכְּתוּב וְאִם אָמַר
 יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶתְּבִיתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אִשְׁתִּי וְנָו'.

אִי זָקוּן וְזָקוּן, עֵינֶיךָ כַּח, מֶה תַּעֲשֶׂה? חֲשַׁבְתָּ שְׁלֹא
 יִהְיֶה מִי שְׂיִרְדֶּךָ אַחֲרָיִךָ, תִּרְי תִּכְתּוּב תְּהִי רֹדֶךָ
 אַחֲרָיִךָ וַיּוֹצֵא מֵאַחַר הַכֶּתֶל כְּאֵילָה בַּשָּׂדֶה, מְדַלֵּג
 דְּלוּגִים אַחֲרָיִךָ, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה דְלוּגִים דִּלֵּג אַחֲרָיִךָ
 וְהַשִּׁיג אוֹתְךָ. מֶה תַּעֲשֶׂה, זָקוּן? עֲכָשׂוּ יֵשׁ לְךָ
 לְהַתְנַבֵּר בְּכַחֲךָ, שְׁחֲרִי גְבוּר תִּזְק תִּיִתְ עַד הַיּוֹם.
 זָקוּן וְזָקוּן, תִּתְהַיֶּה זֹכֵר אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג בְּשִׁוְרַעְנוּ
 פּוֹלִים, וְהָיוּ כַּמָּה גְּבָרִים בְּנֵי ^(דף קט ע"ב) חֵיל בְּגִנְדָּךָ,
 וְאַתָּה לְבִדְךָ נִצַּחְתָּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה גְּבָרִים תִּזְקִים בְּנֵי
 חֵיל, שְׁכָל אֶחָד מֵהֶם הוֹרֵג אֶרְיָה טָרָם שְׂיֵאכֹל.

אִם אֶת אוֹתָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה גְּבָרִים נִצַּחְתָּ - אֵלֶּה
 שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה שְׂאִין בָּהֶם כַּח, אֵלֶּה דְּבָרִים, עַל
 אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כָּתוּב אָמַר יֹאמֵר. אֵלֶּה תִּקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְדָבָר לַעֲשׂוֹת דִּין לְכֹל. בְּשִׁמְנֵיעַ זְמַנָּה
 שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת לְמַצֵּא אֶת בֶּן זִוְגָהּ, מָה עוֹשֶׂה?
 הוֹרֵג אֶת זֶה, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֶּן זִוְגָהּ, וְהוּא
 יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם תְּהִי לְבָדוֹ יְחִידוֹ.

וְאִם אָמַר יֹאמֶר, הֲרִי בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים כִּפְשֵׁט
הַכְּתוּב. וְאִם אָמַר - בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ
הַשָּׁנִים. יֹאמֶר - בְּסוֹף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים מָרַם תְּכַנֵּם
הַשְּׂבִיעִית. שְׁהֲרִי אִם אָמַר כְּשֶׁהוּא אֶפְלוֹ בְּיוֹם אַחַד
מִהַשְּׂבִיעִית - דְּבָרָיו בְּטָלִים. מָה הַטַּעַם? כְּתוּב
הָעֶבֶד, בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד, בַּשָּׁנָה הַשְּׂשִׁית. אָמַר
בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים וְלֹא אָמַר בְּסוֹף שֵׁשׁ
הַשָּׁנִים - אֵינּוּ כְּלוּם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ פְּעָמִים אָמַר
יֹאמֶר.

וְכֵאֵן בְּעוֹד שֶׁהוּא כְּבֹאֶשֶׁה הַזֶּה, מְרַבָּה תְּפִלוֹת
וּבִקְשׁוֹת בְּכָל יוֹם לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ. כְּמוֹ
שֶׁתִּיהָ תְּרֵאשִׁית בְּרַחֲמִים, כֵּךְ הוּא תְּסוֹף בְּרַחֲמִים.
וְזֶהוּ אָמַר יֹאמֶר. אָמַר - בְּתַחֲלָה, כְּשֶׁתִּקְדִּים
בְּרַחֲמִים. יֹאמֶר - בְּסוֹף, וַיִּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים. וְזֶה
יֹאמֶר? אֶתְחַבְּתִי אֶת אֲדֹנָי. שֶׁבְּגִלְלָה זֶה וּבְרַב
תְּתַפְּלוֹת אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִתְקַן
מֵעֲשִׂיו, וְאוֹמַר אֶתְחַבְּתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אֲשֶׁתִּי וְאֶת
בְּנֵי לֹא אֵינָא חֲפָשִׁי. וְתִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל
אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה וּבְאוֹתָן תְּתַפְּלוֹת תְּרַבּוֹת.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מַה שְׁהִיָּה מִזְמַן
 לְהַחְזִירוֹ בְּגִלְגּוֹל וְלִסְכַּל עֲנָשִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 עַל מַה שְׁעָשָׂה - לֹא מִחְזִירוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה
 עוֹשֶׂה? מִקְרָב אוֹתוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ,
 וְדָנִים אוֹתוֹ וּמוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבֵית הַמַּלְקוֹת, וְרוֹשֵׁם
 אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיךְ נִמְסָר לְבֵית הָעֲנָשׁ,
 וּפּוֹנֵם אוֹתוֹ לְהִיּוֹת פְּתַח שְׁלֵמוֹן הָעֶרְלָה (וּמְצִיחַ אוֹתוֹ
 לְהִיּוֹת פְּתַח שְׁלֵמוֹן הַיּוֹבֵל) עַד זְמַן יְדוּעַ, וְאַחַר כֵּן גּוֹאֵל
 אוֹתוֹ.

אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁעוֹשִׂים לוֹ פָּנִם, אִם הַגִּיעַ יוֹבֵל,
 אֶפְלוּ יוֹם אַחַד לַיּוֹבֵל - נִחָשֵׁב כְּמִי שְׁמַצָּא
 זְמַן עַד הַיּוֹבֵל. כֵּן גַּעְנָשׁ וְלֹא יוֹתֵר. כֵּן הַיּוֹבֵל
 וּנְגָאֵל, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַפְּרָגוֹד. עַד כֵּאֵן.
 הַסְתִּיר אוֹתוֹ זְקַן אֶת עֵינָיו רָנַע אַחַד.

פְּתַח וְאָמַר, (מִיבֵה ו') שְׁמָעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'
 וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לַה' עִם עַמּוֹ
 וְגו'. אִי זְקַן, עַד כֵּאֵן הֵייתָ בְּעַמְּקֵי הַיָּם, וְעַכְשָׁו
 דַּלְגַּתָּ עַל הָרִים חֲזֻקִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם קָרָב?! אֵלֵא

וְדַאי עַד עַכְשָׁו אֲתָהּ בַּיָּם הַחֹזֵק, אֲבָל עַד שְׁהִלְכָתְךָ
 לְעַמְּקֵי הַיָּם, פְּנִישָׁתְךָ אֶת אוֹתָם הָרִים תְּחַזְּקִים שְׁפָתוֹךָ
 הַיָּם וְנִתְקַלְתָּ בָּהֶם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְךָ לְעַרְךָ קָרָב
 בְּעַמְּקֵי הַיָּם וּבְהָרִים הַלְלוּ.

זָקֵן עֵינָי בַּחַ, מִי נִתְנָהּ בְּזֶה? הֲיִיתָ בְּשָׁלוֹם, וְרָצִיתָ
 אֶת כָּל זֶה?! אֲתָה עָשִׂיתָ - אֲתָה סוּבַל. עַכְשָׁו
 אֵינְךָ אֵלָּא לְעַרְךָ קָרָב וּלְנִצַּחַת אֶת הַכָּל וְלֹא לַחֲזוֹר
 לְאַחֲזוֹר. הַתְּחִיזְךָ בְּכַחְךָ, חֲגַר מִתְּנִיךָ וְאַל תִּפְחַד
 לְשֹׁבֵר אֶת הַהָרִים הַלְלוּ שְׁלֹא יִתְחַזְּקוּ עֲלֶיךָ. אָמַר
 לָהֶם: הָרִים רָמִים, הָרִים תְּחַזְּקִים, אֵיךְ אֲתֶם
 מִתְּנַבְּרִים?

שְׁנֵי פְסוּקִים בְּתוֹבִים. אַחַד בְּתוֹב, (שם) קוּם רִיב
 אֶת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ, וְאַחַד
 בְּתוֹב, שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. אֵלָּא יֵשׁ הָרִים וְיֵשׁ
 הָרִים. יֵשׁ הָרִים שְׁהֵם הָרִים רָמִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
 לְאַלְהָ בְּתוֹב שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. וְיֵשׁ הָרִים
 שְׁהֵם הָרִים תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה מֵהֶם, וְלְאַלְהָ בְּתוֹב

קום ריב את הַהָרִים, שְׁתֵּרֵי רוֹדֵף מְרִיבוֹת יֵשׁ לָהֶם.
וְלִבֵּן יֵשׁ הָרִים וַיֵּשׁ הָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, זָקֵן, הָרֵי כְּתוּב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת,
אֵלֶּה גְּבָעוֹת כָּל אֹתָם שְׁלֵמָה, וְעַכְשָׁו אַתָּה
עוֹשֶׂה אֹתָם הָרִים? אֵלֶּה כֶּן הוּא - לְאֹתָם הָרִים
רָמִים נִקְרָאִים גְּבָעוֹת. כְּשֶׁהֵם לְבָדִם הֵם נִקְרָאִים
הָרִים.

בא וְרָאָה, כְּתוּב וְהֵאֱתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ. כִּיֹּן
שְׁכַתוּב שְׁמַעוּ הָרִים, ^(דף קי ע"א) מִי הֵם הָרִים וּמִי
הֵם אֱתַנִּים? אֵלֶּה הָרִים וְהֵאֱתַנִּים הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.
אֲבָל אֹתָם שְׁלֵשָׁה עֲלִיּוֹנִים מֵעַל רְאִשֵׁיהֶם, וְאֹתָם
שְׁלֵשָׁה לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֵלָם אֶחָד. הָרִים לְמַעְלָה,
וְעֲלִיָּהֶם אָמַר דָּוִד, (תהלים קכא) אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים.
וְאֵלֶּה הֵם שְׁלֵשָׁה הָרָאשׁוֹנִים. וְהֵאֱתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ,
אֵלֶּה הֵם שְׁלֵשָׁה אַחֲרוֹנִים, לְמַטָּה מֵהֶם, שְׁנֵי עֲמוּדֵי
הַבַּיִת וְאֶחָד שְׂמֹחַת הַבַּיִת, וְאֵלֶּה נִקְרָאוּ מִסְדֵי
אֶרֶץ. אֱתַנִּים הֵם, וְהֵאֱתַנִּים נִקְרָאוּ.

זָקֵן וְזָקוּ, הָרִי יָדַעְתָּ, מִי שְׁעוֹרֵךְ קָרַב, אִם לֹא יוֹדַע
 לְהִשָּׁמֵר, לֹא יִנְצַח בַּקְּרִבוֹת. צָרִיךְ לְהַכּוֹת
 בְּיָדוֹ וּלְהִשָּׁמֵר בְּרַעֲיוֹנָו, מֵה שְׂיִהְיֶה אַחַר חָשׁוֹב,
 שְׂיִהְיֶה הוּא חָשׁוֹב, וַיֵּד יָמִין מְזַמְּנֵת תָּמִיד לְהַכּוֹת.
 וּמַחְשְׁבוֹתָיו וַיֵּד שְׂמֵאלִית וְיָמִינִים תָּמִיד לְקַבֵּל
 וּלְהִשָּׁמֵר, וַיָּמִין חֶבֶל.

עֲבָשׁוּ אָמַרְתָּ וְהָאֵתָנִים. אֵיתָנִים הֵם לְמִטָּה,
 וְהָרִים לְמַעְלָה. הַשָּׁמֵר זָקֵן, שְׁהָרִי רַעֲיוֹן
 אַחַר כְּנַגְדָּה, שְׂפָתוֹב (שם פט) מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי.
 וְזֵהוּ אֲבָרְתָם הַזָּקֵן, וְנִקְרָא אֵיתָן. וְאִם אֲבָרְתָם הוּא
 אֵיתָן, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב נִקְרָאוּ אֵיתָנִים. קוּם זָקֵן, שְׁהָרִי
 יָדַעְתָּ רַעֲיוֹן זֶה הָיָה מִכָּה אֶת רַעֲיוֹנָהּ.

וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשְׁבֵךְ וְשִׁים בְּסִלַּע קִנְדָּה
 (במדבר כד). אֵיתָן - זֶה בִּקְרָ שָׁל אֲבָרְתָם, וְהֵינּוּ
 (בראשית מד) הַבִּקְרָ אֹר. זֶה הָעַמּוֹד שְׁכָל הָעוֹלָם עוֹמֵד
 עָלָיו, וְאֵת אֹרֹו יֵרֵשׁ מֵאֲבָרְתָם. נִקְרָא נָהָר הַיּוֹצֵא
 מֵעַרְוֹ. אִי זָקֵן וְזָקוּ, הָיָה רַעֲיוֹן אַחַר כְּנַגְדָּה, וְלֹא

יִדְעַתָּה לְהַשְׁמֵר אֵיךְ עוֹרְכִים קָרַב. וְקֹנֵי אֵיפֶה הַכַּח
שְׁלֶךְ? וְדַאי לֹא לַגְּבוּרִים הַמְּלַחֵמָה.

כָּתוּב מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכָתוּב מִשְׁכִּיל
לְדוֹד. זֶה נֶהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא תְּרַגְּמֵן
לְדוֹד לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים
הָעֲלִיוֹנִים. אִם מִשְׁכִּיל הוּא נֶהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, אִז
אִיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם הוּא לְמַעַלָּה וְדַאי. זֶה
יִדְעַתִּי. וְאֵף עַל גַּב שְׂאֵנֵי וְקֹנֵי, עַל רַעֲיוֹן זֶה אֲנִי
מוֹחָה. אִיתָן הָאֲזָרְחִי הֵם שְׂתֵי דְרָגוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
בְּקַר אֹר. אֹר זֶה אֲבָרְהָם. בְּקַר זֶה נֶהָר. אֵף בְּךָ
אִיתָן הָאֲזָרְחִי. אֲזָרְחִי הוּא אֲבָרְהָם. אִיתָן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה אוֹתוֹ נֶהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן.

עֲבָשׁוּ, וְקֹנֵי קוּם עֲמַד עַל מְרַכְבֵּתָהּ, שֶׁעֲבָשׁוּ תַּפְּל
וְלֹא תוּכַל לְקוּם. הֲרֵי שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ בָּא
בְּכַחוֹתָיו וּמְרַכְבוֹתָיו וּגְבָרָיו וּפְרָשָׁיו וּבָא בְּגִבְדָּה.
קוּם צֵא מִן הַשָּׂדֶה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא אוֹתָךְ שָׁם. כָּתוּב
(מַלְכִים-א ח) וַיִּקְהֲלוּ אֶל הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בְּיַרְחַת הָאֲתָנִים בְּחָג וְגו'. יַרְחַת שְׁנוֹלְדוֹ בּוֹ הָאִיתָנִים,

וְמִי הֵם? הָאֲבוֹת, וְהֵם אֵיתָנִי הָעוֹלָם, וַיֵּרַח זֶה הוּא
הַיְשָׁרִי. שְׂאֵלָפָא בֵּיתָא חוּזַר לְמַפְרַע מִמִּטָּה לְמַעְלָה.

וְעוֹד מְדַבְרִיהּ, נָאֵה שְׂתַצֵּא מִן הַשְּׁדָה וְלֹא תַמְצֵא
שָׁם. אֱלוֹ פְתוּב מִשְׁכִּיל אֵיתָן הָאֲזָרְחִי - אִז
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָתָּ. אֲבָל עֲכָשׁוּ שְׂכַתוּב מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן
הָאֲזָרְחִי, הַקָּרָב שְׁלָדָּ אֵינּוּ כְלוּם, וְתַצֵּא מִן הַשְּׁדָה
בְּעַל כְּרַחֲךָ וְלֹא תִתְרָאֵה שָׁם.

אִי זָקוּ, עֲנִי מִסְכּוֹ, אֵיךְ תַצֵּא? אִם כָּהּ, יִנְצָחוּ
אוֹתְךָ וְתִבְרַח מִן הַשְּׁדָה, כָּל כְּנִי הָעוֹלָם יִרְדְּפוּ
אֲחֵרֵיהּ, וְאִין לָךְ פְּנִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי אִישׁ
לְעוֹלָמִים. כָּאִן נִשְׁבַּע אֲנִי שְׁלֵא אֵיצֵא מִהַשְּׁדָה,
וְכָאִן אֲרָאֵה פְּנִים בְּפְנִים בְּשִׁלְמָה הַמְלָךְ, וְכָל אִישׁ
יִשְׂרָאֵל, וְהַגְּבָרִים וְהַפְּרָשִׁים וְהַמְרַכְּבוֹת שְׁלוֹ.
הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא יִסְיַע לָךְ, זָקוּ, שְׁחֵרִי אֶתְהָ עֵינֶךָ
כֶּת. קוּם זָקוּ, הַתְּגַבֵּר בְּכַחֲךָ וְהַתְּחַזֵּק, שְׁעַד הַיּוֹם
תְּהִיָה תְּהִיתָ גְבוּר חֲזוֹק בְּגַבְרִים.

פְּתַח וְאָמַר, מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי. אֱלוֹ פְתוּב
מִשְׁכִּיל לְדוֹד - אִז כְּמוֹ שְׂאֵמְרָתָּ, אֲבָל

מִשְׁכִּיל לְאִיתָן כָּתוּב. יֵשׁ מִשְׁכִּיל וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל. יֵשׁ מִשְׁכִּיל לְמַעְלָה וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל לְמַטָּה. מִשְׁכִּיל לְאִיתָן, בְּזִמְנֵי שְׁאוֹתוֹ אִישׁ (נְהַר) עוֹמֵד בְּתִשׁוּקָה, כָּל

הָאִיבָרִים שְׂמֵחִים וּמְתַחַבְרִים עִמּוֹ. וְאִם הוּא ^(דף קי ע"ב) עוֹלָה, עַד שֶׁהַמַּח הָעֲלִיּוֹן מִתְפַּיֵם אֵלָיו וְשִׂמַּח בְּנִגְדּוֹ. וְאִזּוֹ מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי, מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ וּמוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אֲבָרָהֶם (עַל יְדֵי שֶׁל אֲבָרָהֶם) אוֹתְבוֹ כָּל מֵה שֶׁצָּרִיךְ, וְאוֹתוֹ מִחַ עֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל לְאִיתָן. וּבְשִׁדּוֹד הַמֶּלֶךְ נִתְקַן בְּתִשׁוּקָה אֵלָיו, הוּא מִשְׁכִּיל לְדוֹד, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַמַּח הָעֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ. וְלִבְנֵי יֵשׁ מִשְׁכִּיל וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל. (יֵשׁ מִשְׁכִּיל).

בְּיֵרַח הָאֲתָנִים, שְׁנוֹלְדוֹ הָאִיתָנִים בְּיֵרַח הַזֶּה. תְּבַנֵּן לְמַטָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וְנוֹלְדוֹ בּוֹ הָרִים וְאִיתָנִים. הָרִים נִסְתָּרִים. אֲתָנִים - יֵרֻכִים תְּזַקֹּת בְּנִחְשָׁת, וְאוֹתוֹ הָאִיתָן בִּינֵיהֶם.

קוּם זְקוּן, תִּפְּחָ לְכָל הַצְּדָדִים. בְּשַׁעַת שֶׁעָלָה מִשָּׁה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, מִסֵּר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבָעִים מִפְּתָחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְחַמְשִׁים

(לְשֵׁמִים) וְתִשָּׁעָה, הָיָה מִפְּתַח אֶחָד גָּנוּז וְנִסְתָּר, שְׁלֹא
הָיָה מוֹסֵר לוֹ. הִתְחַנַּן לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: מִשָּׂה, כָּל
הַמִּפְתָּחוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחִתּוֹנִים תְּלוּיִים בַּמִּפְתָּח
הַזֶּה. אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, מַה שָּׁמוּ? אָמַר לוֹ:
אֵינְךָ. וְכֹל אוֹתָם אֵינְתָּנִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְכוּ עוֹמְדִים
מִחוּץ לַגּוֹף, שְׁתוֹרָה שְׂבֻכְתָּב הוּא, מוֹדִיעַ לוֹ
וּמִשְׁכִּיל אוֹתוֹ, הוּא עֶקֶר וְהַמִּפְתָּח שֶׁל תוֹרָה
שְׂבֻכְתָּב.

וּכְשֶׁנִּתְקַנְּהָ תוֹרָה שְׂבֻעַל פֶּה אֱלֹו, עֶקֶר הַהִיכָל
הוּא הַמִּפְתָּח שְׁלֵחַ (אֱלֹו), וְדַאי שְׂאֵז
מִשְׁכִּיל לְדוֹד. וּמִתוֹךְ שְׁיִרְשָׁה תוֹרָה שְׂבֻעַל פֶּה (אֱלֹו)
אוֹתִיּוֹת לְמִפְרָע. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא תִּשְׁר"י, הוּא
תִּשְׁר"ר, אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם תְּקוּדוֹשׁ, חֲתוּם
בּוֹ תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת שֶׁל שָׁמוּ י'. בַּמְּוִבָּח
חֲתוּם בּוֹ ה', תְּרִשֶׁת עַד תְּצִי הַמְּוִבָּח. כָּאֵה דְבוּרָה
וְחֲתוּמָה בּוֹ ו', וְהֵינּוּ מַה שְׂבֻכְתוֹב (שׁוּפְטִים ה) וְתִשְׁר
דְבוּרָה. וּבְמָקוֹם הַזֶּה חֲחוּתָם שֶׁל הַשֵּׁם תְּקוּדוֹשׁ
שְׂחָתָם בּוֹ.

וְאוֹתוֹ הַמִּפְתִּיחַ, כְּשִׁפּוֹתֶיךָ בַּתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה,
צָרִיכִים לְהוֹדִיעַ לוֹ, וְזוֹהוּ תַּנְיָא, אֵיִתְּנָן
מוֹשְׁבֵיךָ, בְּרִיָּתָא מִחוּץ לַגּוֹף. אֵיִתְּנִים הֵם תַּנְיָאִים,
עֲמוּדִים תּוֹמְכִים מִחוּץ לַגּוֹף. עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהוֹדִיעַ
דְּבָר, בְּזִמְנֵי שְׂאֵלָה לְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב נִקְרָאִים אֵיִתְּנִים
- לְתוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה נִקְרָאִים תַּנְיָאִים. אֵיִתְּנָן אֶל
הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. תַּנְיָא אֶל הַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה,
וְהַכֹּל כְּרֵאוּי.

חֲבֵרִים, הֲרִינִי בַּשְּׂדֵה. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבוּרִים
הַחֲזוּקִים שָׁלוּ יָבֵא וַיִּמְצָא זְקֵן אֶחָד עֲיִף
בְּכַחוֹ, תּוֹק גְּבוּר, מְנַצֵּחַ קְרֵבוֹת. הֲרִינִי יוֹדֵעַ שֶׁיָּבֵא,
וְעוֹמֵד אַחַר סֵלַע הַשְּׂדֵה וְהוּא מְשַׁנֵּיחַ בִּי וְאִיךָ
גְּבוּרָתִי עוֹמֶדֶת בַּשְּׂדֵה, לְבַדּוֹ מְשַׁנֵּיחַ, שֶׁהוּא אִישׁ
שָׁלוֹם, בַּעַל הַשְּׁלוֹם, וְהוֹלֵךְ לוֹ. עֲבָשׁוּ, זְקֵן, גְּבוּרָתְךָ
עָלֶיךָ, וְאַתָּה לְבַד בַּשְּׂדֵה, שׁוֹב לְמִקוּמְךָ וְתִתֵּר כְּלִי
וַיִּנְדֵּךְ מֵעָלֶיךָ. (כְּמִי שִׁינְיָא מִן הַשְּׂדֵה).

שְׁמָעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' וְהֵאֱתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ (מִיכָה
ו). שְׁמָעוּ הָרִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. וְהֵאֱתַנִּים

מסְדֵי אֶרֶץ, מִסְדֵי אֶרֶץ וְדֹאֵי, שְׁתֵּרֵי מִמֶּנּוּ נִזְוֵינִית,
וּמֵהֶם מְקַבְּלֵת כָּל יוֹם, וְהֵם מִסְדֵי אֶרֶץ.

כִּי רִיב לְה' עִם עַמּוֹ. מִי הוּא זֶה שְׂיִכּוֹל לְקוֹם
בְּרִיב שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (כָּל שָׁבוֹ) בְּיִשְׂרָאֵל?
וְעַל זֶה אָמַר לְאַלֶּהָ, שְׂמַעוּ תְּהִיִּם אֶת רִיב ה' - זֶהוּ
רִיב אֶחָד. קוֹם רִיב אֶת הַתְּהִיִּים - זֶה רִיב שְׁנִי.
שְׂמַנְצַח בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הַרִיבוֹת הַלָּלוּ
לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אוֹתָם תּוֹכְחוֹת, כִּלָּם כָּאֵב הַמוֹכִיחַ
אֶת בְּנֵו, וְתֵרֵי פִרְשׁוּהָ.

בְּיַעֲקֹב כְּתוּב בְּשַׁעַה שְׂרָצָה לְנִצְחַ עַמּוֹ, מֵה
כְּתוּב? (הוֹשַׁע יב) וְרִיב לְה' עִם יְהוּדָה
וְלִפְקֹד עַל יַעֲקֹב. מֵתוּ תְּהִיִּב? כְּכַתוּב, כְּכַטֵּן עַקֵּב
אֶת אֶחָיו. עַל דְּבַר זֶה כָּאֵה תּוֹכְחָה, וְכָל אוֹתָם
רִיבוֹת. וְכִי לֹא דְבַר גְּדוֹל הוּא, כְּכַטֵּן עַקֵּב אֶת
אֶחָיו וְגו' ? זֶה אֵינּוּ דְבַר קָטֵן מֵה שְׂעַשָּׂה כְּכַטֵּן. וְכִי
רַמְאֹת עֲשָׂה כְּכַטֵּן? כֵּן, וְדֹאֵי.

ס"א

(וְהָרִי נֹאמֵר) (אָבֵל) שְׁבִבְל דָּחָה יַעֲקֹב אֶת עֵשָׂו אָחִיו, בְּרִי
 שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּלָל. עֵשָׂו לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא
 מֵאֶחָד שָׁהֵם שְׁנַיִם, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כו) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה
 פְּעַמִּים. פְּעַמִּים הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב), מַה זֶה "זֶה"?
 אֲלֵא אֶחָד שָׁהֲקִישׁ לְשְׁנַיִם, אֶחָד שְׁיִצֵּא לְשְׁנַיִם,
 וּמַהוּ? בְּכֹרְתִי. שְׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִהְיָה בְּרֹכְתִי.
 זֶה פְּעַמִּים - אֶחָד שָׁהֲקִישׁ לְשְׁנַיִם.

וְלֹא יָדַע עֵשָׂו מַה שְׁעָשָׂה לוֹ בְּפָטָן, אָבֵל הַשָּׂר
 הַמְּמַנֶּה שְׁלוֹ הָיָה יוֹדַע, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רִגַּשׁ אֶת הַשָּׁמַיִם וְחִילִיָּהֶם לְקוֹל הַזֶּה, שְׁהָרִי בְּרָכָה
 וּבְכוּרָה לֹא תִבַע הַמְּמַנֶּה שְׁלוֹ, וְלֹא אָמַר. שְׁהָרִי
 בְּרָכָה הָיָה לוֹ לְתִבַע וְלֹא תִבַע. אָחִיו הָרִי וְדַאי
 שְׁתִּבַע, שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם, וְלֹא
 רָצָה יַעֲקֹב לָתֵת לוֹ לְאָבֵל, עַד שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ אֶת
 בְּכוּרָתוֹ.

אִיזוֹ בְּכוּרָה נִטַּל מִמֶּנּוּ? הַבְּכוּרָה שְׁלִמְעָלָה
 וְלִמְטָה. בְּכֹרְתָה חָסֵר ו'. אִזּוֹ הוּא עַקֵּב אֶת

אָחִיו. וְדַאי שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ עֵקֶב וְזָרַק אוֹתוֹ לְאַחֹר.
 אֵיזָה אַחֹר? שְׁהִקְדִּים אוֹתוֹ, שְׂיַצֵּא פְּרֵאשׁוּנָה
 לְעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ, טַל אֶתָּה אֶת
 הָעוֹלָם הַזֶּה פִּתְחָלָה, וְאֲנִי אַחֲרֵי כֵּן.

בֵּא וּרְאֵה מַה פָּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵּן יֵצֵא אָחִיו וְיִדּוּ
 אֶחָוֶת בְּעֵקֶב עֵשׂוֹ. מַה זֶה בְּעֵקֶב עֵשׂוֹ? וְכִי
 יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׁתִּיחַ אוֹתוֹ אֶת יָדוֹ בְּרַגְלוֹ? לֹא
 כֵּן. אֲלֹא יָדוֹ אוֹחָוֶת בְּמִי שֶׁהוּא הָיָה עֵקֶב. וּמִיָּהוּ?
 עֵשׂוֹ, שְׁתֵּרֵי עֵשׂוֹ נִקְרָא עֵקֶב מִשְׁעָה שְׁעֵקֶב אֶת
 אָחִיו, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם קוֹרָא לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עֵקֶב, שְׁכַתוּב הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ
 עֵקֶב. אֶתָּה שֶׁנִּקְרָא עֵקֶב תִּשׁוּפְנֵנוּ בִּפְתִּיחָה, וְלִבְסוּף
 הוּא שְׂיִמְחָה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעֲלֶיךָ. וּמִיָּהוּ? סַמָּא"ל,
 שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַנְּחָשׁ שְׂמִיכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל זֶה בִּפְטָן עֵקֶב אֶת אָחִיו, שֶׁם עָלְיוֹ לְקִיּוֹת
 עֵקֶב, וְנִטַּל עֵשׂוֹ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהִתְחַלָּה.
 וְזֶה סוּד הַכְּתוּב וְאַלְהַ הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכּוּ בְּאַרְצֵי
 אֲדוּם לְפָנַי מְלָךְ מְלָךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ הַסּוּד

שָׁאֵמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, (משלי ב) נִחַלָה מִבְּהִלָּת
בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תִבְרָךְ, בְּסוֹף הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה (הושע יב) בִּפְטוֹן עֵקֶב אֶת אֲחִיו וּבֵאוּנוּ שָׂרָה
אֶת אֱלֹהִים. מַה זֶה וּבֵאוּנוּ? כִּי אָמְרוּ, בְּכַח
וְהַתְקוֹף שָׁלוֹ נָאֵת. אֲבָל לֹא כִּי. בְּרוּר הַדְּבָר -
שְׂיַעֲקֹב הָיָה דְיוֹקָן עֲלִיּוֹן וְנוֹף קְדוֹשׁ, שְׂאִין גּוֹף
מִיּוֹם שֶׁהָיָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּמוֹ הַנוֹף שֶׁל יַעֲקֹב.
וַיִּפְּיוּ שֶׁל אָדָם, מִמָּשׁ אוֹתוֹ הִיפִי הָיָה לְיַעֲקֹב.
וְדְיוֹקָן שֶׁל יַעֲקֹב, דְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִמָּשׁ.

אָדָם הָרֵאשׁוֹן, בְּשַׁעַה שֶׁבָּא הַנְּחָשׁ וְהַתְּפִתָּה עַל
יָדוֹ, יָבֵל לוֹ הַנְּחָשׁ. מַה הַטַּעַם? כִּי לֹא הָיָה
כַּח לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְעַד עַכְשָׁיו לֹא נוֹלַד מִי שֶׁהָיָה
הַכַּח שָׁלוֹ. וּמִיָּהוּ תִקְפוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן? זֶה אֵשֶׁת,
שֶׁהָיָה בְּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִמָּשׁ, שְׂכַתוֹב
(בראשית ה) וַיּוֹלַד בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
אֵשֶׁת. מַה זֶה בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ? שֶׁהָיָה מְהוּל. וּכְשֶׁבָּא
הַמְּמַנָּה שֶׁל עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד תִּקְפוֹ שֶׁל

יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֶהוּ וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים.

(עד כאן מצאתי).

הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה שְׂיִכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהֵאָחֹז

בָּהּ כְּמוֹ כָּלֵב בְּכַלְבָּהּ, מַה הוּא?

אֵלֶּא בֵּא וּרְאֵה שְׂאִין בְּכָל קוֹלוֹת הַנְּשִׁים שֶׁל

הָעוֹלָם שְׂיִכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהַדְבֵּק בּוֹ וּלְהֵאָחֹז בּוֹ

וּלְהַשְׁתַּתֵּף בּוֹ. אֵלֶּא שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שְׂיִכּוֹל קוֹל

הַנְּחֹשׁ לְהֵאָחֹז בָּהֶן - אַחַת זֹו שְׁלֹא שׁוֹמְרַת טְמֵאֹת

נְדָה וַיְמִי לְבוֹנָה פְּרָאוֹי, אוֹ שְׂמֻקְדִימָה יוֹם אַחַד

לְטַבֵּל, וְאַחַת זֹו אִשָּׁה שְׂמֵאֲחֶרֶת לְבַעֲלָהּ אֶת

עוֹנָתָהּ לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ, פְּרָט אִם אֵינּוּ מְקַפֵּיד

וְלֹא מְשַׁנֵּיחַ עַל זֶה.

וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים. שְׁתֵּי כְּמוֹ שְׂהַקְדִימוֹ, כִּי הֵן

מְתַאֲחֲרוֹת לְקוֹל הַנְּחֹשׁ, עַד שְׁנִדְבֵּק קוֹל

בְּקוֹל, וְכְמוֹ שְׂמֵת־אֲחֲרוֹת לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ

(בְּעִבְרִית) בְּעֵפוֹב מְצוּהָ, כִּי מְקַדִּים קוֹל הַנְּחֹשׁ

לְהַדְבֵּק בְּקוֹל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה. וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים

שְׁקוּל הַנְּחָשׁ אוֹחוֹ בְּקוּל שְׁלֶהֶן כְּמוֹ כָּלֵב כְּכֹלְבָה,
טְמֵאָה אַחַר טְמֵאָה, מִיֵּן אַחַר מִיֵּנוּ.

וְאִם תֹּאמֶר, מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם אוֹחוֹ קוּל בְּקוּל
וְאִם לֹא אוֹחוֹ? אוֹי שְׂכָךְ מִתְאַפְּדִים בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּלִי דַעַת. הַקּוּל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה,
בְּשִׂמְתֶּעֲרַב וּמִשְׁתַּתֵּף יַחַד עִם קוּל הַנְּחָשׁ, בְּשָׁעָה
שֶׁהִרְשָׁעָה וּמִרְשָׁעַת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ (הָאִיפָה) וּמִשׁוֹטְטֵת
בְּעוֹלָם, אִם הִיא פּוֹנֵשֶׁת בְּאוֹתָם שְׁנֵי קוּלוֹת, קוּל
הַנְּחָשׁ וְקוּל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה מִתְחַמֶּמֶת בָּהֶם וְהֵם
בָּהּ, וְכִיּוֹן (שְׂמֵת־חַמָּמִים נַעֲשִׂים רוּחַ וְהוֹלְכִים עִמָּה), שְׂמֵת־חַמָּמֵת
נַעֲשִׂים רוּחַ, וּמִתְנַשֵּׂם עִמָּה, עַד שְׂמִשׁוֹטְטֵת
וְנִכְנָסֶת לְמַעֵי אוֹתָהּ הָאִשָּׁה.

וְהַתִּינּוֹק הַזֶּה שִׁיּוֹלְדֶת, בְּשִׁבְאָה אוֹתָהּ רְשָׁעִית
(לִילִי"ת), פּוֹקֶדֶת אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהוּא
חֲבוּר רַע, קוּל הַנְּחָשׁ שְׂמֵכ־שֶׁשׁ בָּהּ, וְהוּא צוֹחֵק
בְּתִינּוֹק, עַד שִׁבְאָה אוֹתָהּ הָרְשָׁעִית (לִילִי"ת) כְּמוֹ
אִשָּׁה שֶׁפּוֹקֶדֶת בֵּן לְאִשָּׁה אַחֲרָת, וּמִפְּטָפֶטֶת לוֹ
וְצוֹחֶקֶת לוֹ בְּפִטְפוּט עַד שֶׁתֵּבֵא אָמוֹ. כִּךָ עוֹשָׂה

אוֹתָהּ הָרוּחַ. וּפְעָמִים רַבּוֹת שָׁהוּא שְׁלִיחַ שָׁל אוֹתָהּ
הִרְשָׁעִית, וְהוֹרְגַת אוֹתוֹ. וְהוּ שְׁכָתוּב (קהלת ד) וּמִיֵּד
עֲשִׂקִיָּהֶם כַּח, וְלֹא ^(דף קיא ע"ב) כָּמוֹ שְׁאַתָּם אוֹמְרִים,
אֲלֹא אוֹתוֹ כַּח שָׁל אוֹתָהּ רוּחַ. וְעַל זֶה פְּעָמִים
כָּתוּב בַּפְּסוּק הַזֶּה וְאִין לָהֶם מְנַחֵם - אַחַד מְלִילִית
הִרְשָׁעָה, וְאַחַד מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ.

אִי סָבֵא, עָתָה יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים, וְאַתָּה מְדַבֵּר כְּמִי
שְׁלֹא רָאָה אֵלָיו הַיּוֹצֵאִים לְקָרְבֵךְ, הֲרִי בְּלָם
בְּשָׁלוֹם עִמָּךְ. עָתָה מִכָּאן וּלְהֵלָאָה לֹא אֶפְשַׁט
מֵעַלִי כְּלֵי הַקָּרֵב בַּעֲבוּר שְׁאַזְכִּיר שָׁמַי.

אוֹתוֹ חֲטָאת רַבִּין עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח כְּמוֹ כָּלֵב.
בְּזִמְן שְׁהַקּוּל הָאֲחֵרוֹן שְׁנוֹתְנַת הָאִשָּׁה
יוֹצֵא, הוּא מְדַלֵּג מֵעַל הַפֶּתַח וְעוֹבֵר מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ
אֲחֵרִיָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלַח מִפֶּתַח אַחַד שָׁלוֹ, וְהַקּוּל פּוֹרֵחַ, וְהַמִּפְתָּח
בָּא, וְהַנְּחָשׁ הוֹלֵךְ אַחַר הַקּוּל שָׁהוּא יוֹצֵא לְעוֹלָם,
וְעַד הָחָר שְׁכַבְּטָן הוֹלֵךְ וּמְכַשְׁפֵּשׁ, עַד הַזִּמְן
שְׁפַתְנִקִּית מֵאוֹתָהּ תִּזְחָמָה שָׁל נְשִׁיכוֹת תִּנְחָשׁ

הָרַע. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים וְעוֹשֶׂה
מַעֲשִׂים בְּרָאוּי.

וְכָל זֶה מְשׁוּם שְׂאוֹתָהּ הַפֶּטֶן נִדְחָתָה. הִרִי וַדַּאי
שֶׁנִּדְחָה מֵאוֹתָהּ הַפֶּטֶן, וְאִין לֹא חֶלְקָה, וְנִדְחָה
מִהַפֶּטֶן שְׁלֹמֶטָה שֶׁל שְׂאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שְׂאֵף עַל
גַּב שְׁעוֹשֶׂה צַעַר, לֹא נִתְּנָת לֹא רְשׁוֹת לְשֹׁלֵט בָּהֶם.
וְאִיזוֹ פֶּטֶן נִתְּנָת לֹא וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ? אוֹתָהּ הַפֶּטֶן שֶׁל
הַסּוֹטָה, שְׂפָתוֹב (במדבר ה) וְצָבְתָה בְטָנָה. מְשׁוּם
שֶׁבְפֶטֶן הַזֶּה עוֹשֶׂה בָּהּ נְקָמוֹת בְּרָצוֹנוֹ, וְהַפֶּטֶן הַזֶּה
הִיא שְׁלוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לֹא בְשֶׁבִיל שְׁלֹא
יִדְחָה מִהַכֹּל. עֲבָשׁוּ, אֲהוּבִים שְׁלִי, הַקְשִׁיבוּ. לֹא
רְאִיתִי אֶתְכֶם וְדַבַּרְתִּי עִמָּכֶם, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים
יִגְעִים, לֹא יָכוֹל אִישׁ לְדַבֵּר, אֲפֹלוֹ דְבָרֵי הַתּוֹרָה
הֵם יִגְעִים.

כְּתוּב (בראשית לה) וַיִּזְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ
עָמוֹ, וְכְתוּב וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לֹא וַיִּגַע בְּכַף
יָרְכוֹ. וְאוֹתָהּ יָרַךְ שְׁהַרְוִיתָ מִיַּעֲקֹב. וְאוֹתָהּ תִּיָּרֶךְ
בְּחֻלְשָׁתָה עַד שְׂבֹא שְׁמוּאֵל. מַה זֶה בְּחֻלְשָׁה? שְׁלֹא

מִשֶׁךְ נְבוּאָה. כְּשָׂבָא שְׁמוּאֵל, נָטַל אוֹתָהּ יֵרֶךְ
וְהַעֲלָה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם וְחִטָּף אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ,
וּמֵאוֹתוֹ זְמַן הָעֵבְרָה מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה לוֹ חֶלֶק
בְּקִדְשָׁה כָּלֵל.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קִפַּח וְלֹא דָחָה אוֹתוֹ מִן
הַכֵּל, מִשּׁוֹם שְׁשִׁמוּאֵל נָטַל אֶת הַיֵּרֶךְ
שָׁלוֹ, אֵלֶּא נָתַן לוֹ חֶלֶק אַחֵר, וּמֵהוּ? נָתַן לוֹ אוֹתָהּ
יֵרֶךְ וּבִטָּן שָׁל הַסּוּטָה הַמּוֹרֶת אוֹתָהּ יֵרֶךְ וּבִטָּן
שֶׁהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אֶת שְׁנֵיהֶם נָתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת הַמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ פָּנּוּי מְכַל טְמֵאָה.

וְלִנְפֹל יֵרֶךְ. מַה זֶה וְלִנְפֹל? וְנִפְלָה יֵרֶכָה הָיָה
צָרִיךְ לְהִיּוֹת! וְלִצְבוֹת, וְצִבְתָּה הָיָה צָרִיךְ
לְהִיּוֹת! אֵלֶּא כְּמִי שֶׁזּוֹרֵק עֵצִים לְכָלֵב וְאוֹמֵר לוֹ:
טַל אֶת זֶה לְחֶלְקֶךָ. וּמֵהַכֵּל לֹא הִרַע לְפָנָיו אֵלֶּא
שְׁגוּלוֹ (שְׁהוּצִיאוֹ) מִמֶּנּוּ יֵרֶךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא יָנַע וְהִתְעַיֵּף
עָלֶיהָ וְהִרְוִיחַ אוֹתָהּ וְהוּצִיאוֹ אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִפִּיל לוֹ אֶת הָעֵצִים הַזֵּזוֹ שָׁל

הַסּוֹטָה וְהוֹצִיא אוֹתוֹ לוֹ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וּבָזָה הוּא
רְוָה וְשָׂמַח.

כָּל אוֹתָן הַמְרַבּוֹת וְהַסּוֹעֵי שְׁלוֹ תָמִיד רוֹצִים
יָרֶה, וְהוֹלְכִים בְּתִשׁוּקָה אַחֲרֶיהָ, וּמִשׁוֹם כָּךְ
הַמְרַבּוֹת שֶׁל הַרְבָּנִים עֵינַיִם, וְזֶה מִן זֶה. שְׂכָל
הַתִּשׁוּקָה שֶׁלָּהֶם אַחַר הַיָּרֶךְ הִיא, וְכָל שֶׁכֵּן יָרֶךְ שֶׁל
חֲכָמִים, וְכָל דָּבָר חוּזֵר לְמָקוֹמוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא גוֹרֵעַ כְּלוּם מִכָּל מַה שְׂצָרֶיהָ, וְלֹא רוֹצֵה
שִׁיתְקַרֵּב לְקַדְשָׁהּ חוּץ מֵעַמּוֹ וּגְדוּלוֹ, חֶלְקוֹ וְנִחְלָתוֹ.
כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה, כָּךְ עוֹשִׂים
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְכָךְ צָרֶיהָ לַעֲשׂוֹת. וְכָךְ שְׂנִינּוּ, אֲסוּר
לְיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת,
שְׂכָתוֹב (תהלים קמז) מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עֲשֶׂה
בֵּן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְלִכֵּן דָּחָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב וְדָחָה אוֹתוֹ שְׂמוּאֵל, שְׁלֹא
יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק ^(דף קיב ע"א) בְּקַדְשָׁהּ. וּמִשׁוֹם כָּךְ כָּל
שְׂמִירַת הַשְּׂנֵאָה לְיִשְׂרָאֵל הִיא עַל כָּף. לְכָלֵּב
שְׂחַטָּף עוֹף טָהוֹר מִתִּשׁוּקָה וְהִבִּיא אוֹתוֹ, וְטָרַם

שְׁנַשְׁבֵּר בָּא אִישׁ אֶחָד וְחָטַף אוֹתוֹ מִפְּנֵי, וְאַחַר כֵּן
נָתַן לוֹ עֵצָם בְּגֵרָת אַחַת בְּלִי תוֹעֵלָת.

כֵּן לְשֵׁרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ הַכְּטָן,
חָטְפוּ מִפְּנֵי אֶת אוֹתָהּ הַיָּרֵךְ, אַחַר כֵּן נָתַנוּ
לוֹ עֵצָם אַחַת - אוֹתָהּ הַכְּטָן וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ שֶׁל
הַסּוֹטָה, וְלֹא אַחַר. זֶה הָעֵצָם שֶׁנָּתַנוּ לְחֶלְקוֹ וְלִגְדוֹלוֹ
וְעֶרְבָה לוֹ. וּמִשּׁוֹם כֵּן כָּל דִּינֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֵם דִּינֵי אֱמֶת, וּכְנִי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁנִיחִים
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם בְּדָרֵךְ אֱמֶת. הִיא הַסְּטָתָה
אֶת עֲצָמָה מִבְּעֵלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ב) הַעֲזֹבֵת
אֵלּוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו'. אִף כֵּן הָאִשָּׁה כְּגוֹן שֶׁלָּהּ בְּאֶרֶץ.

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמוֹצֵא חֵבֶר כְּמוֹתוֹ שֶׁעוֹשֶׂה
כְּמַעֲשָׂיו בְּעוֹלָם, אוֹהֵב אוֹתוֹ וְנִדְבֵק עִמּוֹ
וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ טוֹב. אֲבָל הַצַּד הָאֲחֵר לֹא כֵּן; כִּיּוֹן
שֶׁמוֹצֵא מִי שֶׁעֹזֵב אֶת צַד הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבֵק בּוֹ, אִזּוֹ הוּא
רוֹצֵה לְכַלּוֹתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם. הָאִשָּׁה הַזֹּאת
עֲשֵׂתָה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבְּקָה בּוֹ, רְאֵה מֵה הוּא עֹשֶׂה

בָּהּ - וְצִבְתָּהּ בְּמִנְהָ וְנִפְלָה יִרְכָהּ. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֵינוֹ כָּךְ; מִי שְׁעוֹזֵב אֶת הַצַּד הָאֲחֵר וְנִדְבָק
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָז אֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּל
 טוֹב שְׂפָעוּלָם. עֲבָשׁוּ, זָקֵן, תִּקְוֵן עֲצָמָה, שְׁחֵרֵי
 הַנְּחֹשׁ הַלֶּךְ לוֹ וְרוֹצֶה לְהַתְנַדְּרוֹת כָּךְ וְלֹא יָכוֹל.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
 שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְכִי לֹא בָּא שְׁלֹמָה
 אֲלָא לְלַמֵּד דְּבַר זֶה? אֵלּוּ אָמַר (וכי מה בא שלמה המלך
 ללמד בדבר זה? ועוד, אלו אמר) בְּעֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל - יָפֵת, שְׁחֵרֵי
 נִשְׁאָר עֲמַל שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן. אֲלָא כִּיּוֹן שְׂפָתוֹב בְּכָל
 עֲמָלוֹ, חֵרֵי הַכָּלָל שֶׁל הַכָּל - שְׁלֹא נִשְׁאָר כְּלוּם
 שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן.

אֲלָא שְׁלֹא לְכָל אָדָם אָמַר שְׁלֹמָה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה,
 אֲלָא יֵשׁ אָדָם בְּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּרַע
 וּלְחָרַע, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בְּטוֹב אֲפִלּוּ רָנַע אַחֵר, וְעַל
 זֶה כָּתוּב עֲמָלוֹ וְלֹא כָּתוּב יִגִיעוֹ. עֲמָלוֹ - כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (תהלים ס) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֵאשׁוֹ. וְלֹא רָאָה עֲמַל
 בְּיִשְׂרָאֵל. יִגִיעוֹ - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קכח) יִגִיעַ כַּפִּיךְ

כִּי תֹאכַל וְגו'. וְכָתוּב (בראשית לא) וְאֵת יְגִיעַ כַּפֵּי רֹאֵה
אֱלֹהִים. אֲכַל עֲמֶלוֹ, כָּתוּב (תהלים י) עֲמַל וְכַעַס.
הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ הִיא תְּמִיד לְרַע, וְעַל כֵּן הוּא תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ.

בַּשָּׁעָה שֶׁהָאָדָם הֵיחָ מִשְׁתַּדֵּל בְּרַע, עַל זֶה כָּתוּב
(איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְדָּר בְּעַמּוֹ וְגו',
שְׁתֵּרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה
תּוֹלְדוֹת, שְׁאֵלְמֵיִלָּא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת, הֵיחָ מִחֲרִיב
אֵת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב מָה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ. וּמִי שְׁלֵא מִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, גְּדַבֵּק
בַּצַּד הַזֶּה שֶׁל אָדָם רַע, וְנִכְנָס תַּחַת כְּנַפְיוֹ.

רוֹת אִמְרָה, (רות ג) וּפְרִשְׁתָּ כְּנַפֶּיךָ עַל אִמְתְּךָ, כִּדִּי
לְהַזְדַּיֵּג עִם הַצַּדִּיק, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵם כְּפָנָיו עַל בֶּן אָדָם כִּדִּי
לְהַתְּרַבּוֹת בְּעוֹלָם, וּמִי שְׁלֵא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
תּוֹלְדוֹת, כְּנַפּוֹ יָבֵא - כְּנַפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא
הוֹלֵךְ עֲרִירֵי כְּנַחֵשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי. כְּנַפּוֹ יֵצֵא -
כְּמוֹ שְׁנֵתְכָאָר, הוּא שְׁלֵא הַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,

הָרִי נִתְבָּאָר כָּל מַה שְּׁצָרֶיךָ. (בא וְרָאָה שְׁנֵשׁ לְחֹדֶר וְזָמַן בְּדָבָרִים
הָרָאשׁוֹנִים).

הָרִיב שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִי נֹאמֵר, רִיב
- שְׂפָתוֹב (מיכה ו) קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים. מִי
הֵם? אֵלָא אוֹתָם הָרִים שְׁלִמְטָה. לָמָּה הָרִיב הָיָה?
מִשׁוּם שְׂפָהָם תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל
לְאַבְיָהֶם שְׂבֻשָׁמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ
יּוֹדְעִים שְׂמוֹשׁ שָׁל כָּל הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים
שְׂבֻשָׁמִים, וְלֹא נֶעְלָם מֵהֶם אִפְלוּ שְׁמוֹ שָׁל אַחַד
מֵהֶם, וְכָל הַשְּׂמוֹשׁ שְׁלָהֶם.

וּבְשָׁנֵי צָדָדִים הָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. אַחַד - שְׁהִיוּ
יּוֹדְעִים לְמַשְׁךְ אֶת כַּחַם שָׁל הַכּוֹכָבִים
וְהַמְּזוֹלוֹת לְאַרְצָן. וְאַחַד - שְׁהִיוּ יּוֹדְעִים אִיךְ
לְהַשְׁבִּיעַם בְּכָל מַה שְׁהַצְטָרְכוּ, וְלִכְּזֶן רְצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין. וְכִיּוֹן שְׂפָהָם יִהְיֶה
רִיב וְדִין, כָּל הַשְּׁלִשְׁלוֹת נוֹפְלוֹת, שְׁהִרִי לֹא תִהְיֶה
בוֹ תוֹעֵלוֹת, וּמִשׁוּם כֶּךָ קוֹם רִיב וְגו'. וְתִשְׁמַעְנָה
הַנְּבֻעוֹת קוֹלָהּ, (דף קיב ע"ב) מִי הַנְּבֻעוֹת? אֵלָה הֵן

האמהות, הדרגות שנקראות בתולדות אחריה וגו',
 ומשום כך ותשמענה הנבעות קולך. שפך היו
 עושים ישראל עד שהשתתפו בדרגות תחתונות.
 בא וראה שיש לחזר, זקן, לדברים ראשונים,
 שפך היו עושים ישראל עד שהשתתפו
 בדרגות התחתונות. תירך שאמרנו, הרבה
 התקיפו את ישראל באותה תירך. מרדכי היה
 מראה לאותו הזמן הרשע את אותה ירך שלו,
 ולכן היה רוגז, דבר שנראה לו, והוא הרגיו אותו
 עמו. ראו החברים מה פתוב - (בראשית כו) ותקח
 רבקה את בגדי עשו בנה הנדל החמדת וגו'.
 בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל
 ברכותיו ומהכבוד.

ומשום כך, העלה שפצאו המרכבות שלו
 לחכמים הוא החפוף שלהם עם בגדי
 רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם.
 ואלו שני הדברים היו של הצד האחר, וכל זה
 משום שגזלו ממנו אותם, ואין להם עלה אלא

לַחֲכָמִים. וּמִשׁוֹם כֶּן הַבְּגָדִים הִלְלוּ שָׁל הַחֲכָמִים
 הֵם מִתְבַּלִּים מִתְחַבּוֹף שְׁלָהֶם, וְהַכְּרָבִים הַכּוֹשְׁלוֹת
 הִלְלוּ זֶה מֵהֶם וְדָאֵי, וּמִשְׁלָהֶם הָיוּ, וּמֵהֶם נוֹטְלִים
 תּוֹאֲנָה, וּמִמָּה שֶׁהָיוּ מֵהֶם. וְרוֹצִים לַחֲכָמִים, שְׁהֵם
 כָּלֵל שָׁל אוֹתוֹ שִׁיּוֹשֵׁב אֱהָלִים, וְלִכֵּן אֵין עֲלָה כְּלִי
 עֲלָה, וְלִכֵּן אֵין דְּבַר כְּלִי דִין, וְכֹל דְּבַר שָׁב
 לְמִקּוֹמוֹ.

שְׁלֵמָה אָמַר, (קהלת ד) וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה אֶת כָּל
 הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה
 דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיֵּד עֲשִׁקִיהֶם
 כֵּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. הַפְּסוּק הַזֶּה רְמִזְנוּ בוֹ
 וּנְתַבְּאֵר. אֲבָל שִׁבְתִּי אֲנִי, וְכִי מֵאִיזָה מְקוֹם שָׁב
 שְׁלֵמָה? אִם נֹאמֵר, לְאַחַר שֶׁאָמַר דְּבַר זֶה שָׁב כְּמוֹ
 מִקְדָּם וְאָמַר דְּבַר אַחַר - יִפֶּה. אֲבָל שִׁבְתִּי וְאֶרְאֶה.
 שָׁם שָׁנִינוּ, בְּכֹל יוֹם הָיָה מִקְדָּים שְׁלֵמָה בְּכַקֵּר
 וְהָיָה שָׁם פָּנָיו לְצַד מְזֻרְחָ וְרוֹאֶה מַה שְׁרוֹאֶה,
 וְאַחַר כֶּן שָׁב לְצַד דְּרוֹם וְרוֹאֶה מַה שְׁרוֹאֶה, וְאַחַר

כִּדְּשָׁב לְצַד צָפוֹן וְעוֹמֵד שָׁם. מִנְּמִיד עֵינָיו וּמְרִים
רֵאשׁוֹ.

בַּשָּׁעָה הַזֹּאת הָיָה עֹמֵד אִישׁ וְעֹמֵד עֲנָן הָיוּ בָּאִים,
וְעַל אוֹתוֹ עֹמֵד הָעֲנָן הָיָה בָּא נֶשֶׁר אֶחָד,
וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר הוּא גָּדוֹל וְחָזָק. וְכִדְּ הָיָה בָּא: כְּנֶפֶס
יָמִין עַל גְּבִי עֹמֵד הָאִישׁ, וְהַגּוֹף וְכְנֶפֶס שְׂמָאל עַל
גְּבִי עֹמֵד הָעֲנָן. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מְבִיא שְׁנֵי עָלִים
בְּפִיו. בָּא עֹמֵד הָעֲנָן וְעֹמֵד הָאִישׁ, וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
עֲלֵיהֶם, וּמְשַׁתְּחוּיִם לְפָנָיו שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ.

בָּא הַנֶּשֶׁר וְהַנְּמִיד לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ אוֹתָם עָלִים.
לוֹקַח אוֹתָם הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה וּמְרִיחַ בָּהֶם, וְהָיָה
יֹדֵעַ בָּהֶם סִימָן וְאוֹמֵר: זֶהוּ הַנּוֹפֵל, וְזֶהוּ גְלוֹי
הָעֵינָיִם. בַּשָּׁעָה שְׁשָׁנֵי עָלִים הָיוּ, הָיָה יוֹדֵעַ שְׁשָׁנֵיהֶם
- נוֹפֵל וְגְלוֹי עֵינָיִם - רוֹצִים לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים.

מָה עָשָׂה? חָתַם אֶת כַּסָּאוֹ בְּחוֹתָם שֶׁהָיָה חָקוֹק
בוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנוֹטֵל טַבַּעַת שֶׁחָקוֹק עָלֶיהָ
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעוֹלָה לְגַג וְרוֹכֵב עַל אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מְתַעֲלָה לְרוֹם הָעֲנָנִים,

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עָבַר, הָיָה הָאֹר נֶחֱשָׁף.
הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁחֲשָׁף הָאֹר, הָיוּ
יּוֹדְעִים, וְהָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ תִּרִי הוֹלֵךְ
וְעוֹבֵר כָּאֵן. וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מָקוֹם הָיָה הוֹלֵךְ.
הַטַּפְּשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ אוֹמְרִים, שֵׁהֵם הָיוּ עֲנָנִים
שֶׁהוֹלְכִים וּמַחְשִׁיכִים אֶת הָעוֹלָם.

הַגְּבִיָּה הַנֶּשֶׁר עִמּוֹ וּפּוֹרַח אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָאוֹת,
עַד שֶׁמִּנְיַע לְהִרִי תַחֲשֶׁךְ. שָׁם הוּא תִרְמוֹד
בְּמִדְבָּר בְּהָרִים, וְהוּא יוֹרֵד שָׁם. מֵרִים רֵאשׁוֹ וְרוֹאֶה
הַר חֲשׂוֹף, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְהָיָה
יּוֹדֵעַ שְׁשָׁם יָפִינָם. הָיָה רוֹכֵב עַל הַנֶּשֶׁר בְּמִקְדָּם,
וְשָׁם וְנִכְנָם לְתוֹךְ הַהָרִים עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשָׁם
תֵּוִית, קוֹרָא בְּחִיל וְאוֹמֵר, ה' רַמָּה יִדְּךָ בַּל יִחְזוּן
וְגו'.

נִכְנָם לְשָׁם, עַד שֶׁקָּרַב לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְשָׁם מִבַּעַת
לְפָנֵיהֶם וְקָרַב, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה
שֶׁרָצָה מֵאוֹתָן תְּחִמּוֹת וְרוֹת שֶׁרָצָה לְדַעַת. בֵּינוֹן
שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ כָּל מַה שֶׁרָצָה, אִזּוֹ הָיָה רוֹכֵב עַל

אותו (דף קיג ע"א) נָשָׂר, וְיָשָׁב לְמִקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שָׁהָיָה יוֹשֵׁב
עַל כִּסֵּאוֹ, הִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדַעְתּוֹ
דְּבָרֵי חֲכָמָה וְנִכְבְּדָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה אוֹמֵר,
וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶהָ. שִׁבְתִּי וַדַּאי מֵאוֹתָהּ דְּבָרָה,
שִׁבְתִּי מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה וְהִתְיַשְּׁבָה בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי.
וְאִזּוֹ, וְאֶרְאֶה אֶת כָּל הַעֲשׂוֹקִים. (וכי מעטים הם בעולם שהיא
אָמַר אֶת כָּל הַעֲשׂוֹקִים?)

(העלה על דעתך שכל העשוקים שהיו בעולם הנה
רוצה שלמה המלך?! אלא מי העשוקים
הללו שהיא אמר? אותם התינוקות שמתים בתיק
אמותיהם, שהרי הם עשוקים מכמה צדדים -
עשוקים במקום עליון שלמעלה, ועשוקים למטה.
והרי התעוררו החברים, וכך הוא, אבל רבים הם.
קום וקום, התעורר בכתף. וקום, אמר דברך, שוודאי
תאמר בלי פחד.

אין עשוק באותם עשוקים, שהיה הוא עשוק
בהתחלה, או משלישי לאחר, כפתוב (שמות

(לד) פֶּקֶד עֵזֶן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל
שְׁלֵשִׁים וְעַל רַבְעִים.

אִיךָ הָיָה עוֹשֶׂק? שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר, (משלי
כה) אָדָם עֹשֶׂק בְּרֵם נֶפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּם אֵל
יִתְמָכוּ בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּרֵם נֶפֶשׁ, הוּא אִו
בְּנוֹ אִו בֶּן בְּנוֹ יִהְיוּ עֹשׂוֹקִים בְּמֵאוֹנִים, שְׁכַתוֹב עַד
בּוֹר יָנוּם אֵל יִתְמָכוּ בּוֹ. עַד אֹתוֹ הַבּוֹר רַק יָנוּם
מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ, וְאֵל יִתְמָכוּ בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן
שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּרֵם נֶפֶשׁ, הוּא אִו זֶרְעוֹ יִהְיוּ עֹשׂוֹקִים
מֵאוֹתוֹ הַצַּד הַאֲחֵר.

יֵשׁ עֹשׂוֹק מִשְׁאָר עֹשׂוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂק
אֶת רֵעִי. הוּא עֹבֵר וְעֹשֶׂק, הוּא עֹשׂוֹק בְּבָנָיו,
מֵאוֹתוֹ הַצַּד הַאֲחֵר, וּמִשׁוֹם כֶּף אָמַר אֶת כָּל
הָעֹשׂוֹקִים. אָמַר שְׁלֵמָה, עֲמַדְתִּי בְּכֹל אוֹתָם
עֹשׂוֹקִים בְּכֹל הַצַּדִּים שֶׁעֹשֶׂק.

וְלָמָּה הֵם עֹשׂוֹקִים? אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ.
אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אֲשֶׁר גָּרוּ הָיָה צָרִיךְ לְהִיזָת!

מה זה אשר נעשו? אם העשיה היא לשבת, אין עשיה שלהם אלא למעלה מן השמש.

אבל ודאי נעשו. איך נעשו? אלא בין שעשוקים מרוחם שם, למה באים לעולם הזה? אלא ודאי רוחות נעשו, נעשו ברוחות וגוף בעולם הזה. בין שנתקן הגוף שלהם ונעשתה אותה רוח בגוף וך ונקי בלי לבלוד של חטאים בעולם הזה, אז נעשק הגוף כמו שנעשקה הרוח. וזהו הגוף שנהנה בו יותר מהכל. ויש עשוקים אחרים בכמה מינים מרוחות שם, ולא נעשו בגופים. אבל אלה הם עשוקים אשר נעשו.

יש אחרים אשר נעשו, והטריחו בני אדם את רבונם. ומי הם? מי שעשק אשת חברו בסתר או בגלוי, ואותו ולד שנולד מהם הוא עשוק, בלי רצון רבונם, ולא יודע בעל האשה שאותם המעשים הם עשוקים, והטריחו את הקדוש ברוך הוא לעשות להם גוף ולציר להם צורה. אלו עשוקים אשר נעשו. אשר נעשו ודאי הגופים

שָׁלַחֵם עַל כְּרַח. מִשּׁוֹם כֹּךְ שְׁלַמַּח הַמֶּלֶךְ אֹמֵר,
 (קהלת ד) וְאֶרְאֶה אֶת כָּל הַעֲשׂוּקִים, בְּכָל מִינֵי
 עֲשׂוּקִים עַמְדָּתִי, אֹתָם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְנַעֲשׂוּ בַעֲשִׂיָה.

כְּמוֹ שְׂאֵלָה (הוא בְּעֶרְלָה, אֵינוֹ גִּדְּל וְעוֹשֶׂה, וְאַחַר כֹּךְ עוֹשְׂקִים אוֹתוֹ מִמְּנוֹ,
 כֹּךְ) אֹתָם עֲשׂוּקִים, שְׂכָבָר נַעֲשׂוּ בְּעֶרְלָה,
 וְהַתְּרַבָּה וְנָטַל וְגִדְּל הַגּוֹת, וְעָשָׂה אוֹתוֹ, וְאַחַר כֹּךְ
 עוֹשְׂקִים אֹתָם מִמְּנוֹ וְלוֹקְחִים אֹתָם, תְּרִי עֲשׂוּקִים
 אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל הַכֹּל עָמַד הַמֶּלֶךְ שְׁלַמַּח וְאֹמֵר,
 עַמְדָּתִי עַל כָּל הַעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

וְהִנֵּה דְמַעַת הַעֲשׂוּקִים, כְּלָם שׁוֹפְכִים דְמַעוֹת עִם
 טַעֲנָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא. אֵלוֹ שׁוֹפְכִים
 דְמַעוֹת, שְׁתֵּרֵי הָעֶרְלָה מִרְבָּה וּמִגְּדֻלַּת אֹתָם עַד
 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחַר כֹּךְ עוֹשְׂקִים אֹתָם
 מִהָעֶרְלָה וְהַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ אֹתָם. תְּרִי לָךְ
 עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כְּבָר.

עֵבֶר עֵבְרָה - הוֹרְגִים אוֹתוֹ. לָהֶם יֵשׁ טַעֲנָה,
 וְעֵתִידִים לוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, תִּינּוֹק בֶּן יוֹמוֹ
 שְׁחָטָא, דְּנִים אוֹתוֹ דִּין? אֲנִי בֶּן יוֹמֵי תְּיִיתִי, שְׁתֵּרֵי

מאותו יוֹ קוֹרָא לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֶּן, שְׁכַתוֹב
 (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתָּה אֲנִי (דף קיג ע"ב) הַיּוֹם
 יִלְדְתִיךָ. רַבּוֹן הָעוֹלָם, יִלֵּיד בֶּן יוֹם, דִּין עוֹשִׂים לוֹ?
 חֲרֵי דְמַעַת אוֹתָם הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.

וַיֵּשׁ עֲשׂוּק אַחַר, אוֹתוֹ עֲשׂוּק שְׁנַקְרָא מִמְּזוּר,
 בְּשִׁיזְצָא מִן הָעוֹלָם, מִיַּד מִפְרִידִים אוֹתוֹ
 מִקְהַלֵּת הָעָם הַקְדוֹשׁ. אוֹתוֹ מִמְּזוּר, עָנִי מִסְכֵּן,
 שׁוֹפֵךְ דְּמַעוֹת לְפִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְטוֹעֵן לְפָנָיו:
 רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אֲבוֹתֵי חָטְאוּ, אֵיזָה חָטָא אֲנִי
 עֲשִׂיתִי? חֲרֵי מַעֲשֵׂי תְקִינִים הָיוּ לְפָנֶיךָ, וְהִנֵּה
 דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכֹל אוֹתָם
 עֲשׂוּקִים יֵשׁ לָהֶם טַעֲנָה לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמֵאוֹתָהּ טַעֲנָה אִין לָהֶם מְנַחֵם, וְאִין שְׁיָשִׁיב דְּבַר
 עַל לִבָּם.

וְכֵּה שְׁאָמַר וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים - אֵלּוֹ אוֹתָם
 שְׁמַתִּים בְּחִיק אֲמוֹתֵיהֶם, אֵלָּה עוֹשִׂים לְשַׁפְּךָ
 דְּמַעוֹת לְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁאִין דְּמַעוֹת
 שְׁיִזְצָאוּת מִן הַלֵּב בְּדְמַעוֹת הַלָּלוּ, שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם

תוהים ואומרים: דיני הקדוש ברוך הוא הם אמת, והולכים על דרך אמת. התינוקות המסכנים הללו שלא חטאו, למה מתו? איפה דין האמת שעושה רבון העולם? אם בחטאי אבותם מסתלקים מן העולם - למה? ודאי אין להם מנחם.

עוד, והנה דמעת העשוקים - אותה דמעה שלהם באותו העולם, שמגנים על החיים. ששנינו, יש מקום מתקן להם באותו עולם שאפלו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם. והקדוש ברוך הוא אוהב אותם ונדבק בהם, ומתקן בהם את הישיבה העליונה שלו, ועליהם פתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדף עז. ומה התועלת שעושים שם, ולמה עוללים לשם? שפתוב למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. וכן יש מקום אחר לבעלי תשובה.

שנינו, עשרה דברים נבראו בערב שבת וכו'. הפתב והמכתב והלוחות, שפתוב (שמות לב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. מה המדבר מכה שתינה ערב שבת,

וְאוּלַי זֶה הָיָה אֵלֶיךָ שָׁנָה אַחֵר כָּךְ, אִם בְּשָׁעָה
שָׁעַמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? אֵלֶּיךָ וּדְאַי שְׁוֹהָ הָיָה
בְּעָרֵב שַׁבָּת. בֵּא וּרְאֵה, בְּכֹל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית לֹא
נֹאמַר שֵׁם מְלֵא, אֵלֶּיךָ אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכֹל מֵה
שָׁנִבְרָא, וּבְכֹל שֵׁם אֱלֹהִים, עַד שְׁכָל הַמַּעֲשֵׂה נִתְקַן
בְּעָרֵב שַׁבָּת. מִשְׁנִתְקַנּוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, נִקְרָא ה' **אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא.**

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים, לֹא נִתְקַן
בְּעֲשִׂיָה כָּל מֵה שָׁנִבְרָא עַד עָרֵב שַׁבָּת.
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַכֹּל נִתְקַן בְּעֲשִׂיָה, שַׁכְּתוּב (בראשית ב)
מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מְכֹל מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.
וְעוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂה. וְלִבֵּן כְּתוּב וְהִלְחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים,
בְּשִׁנְתְּקַן הָעוֹלָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשֵׂה, וְלֹא אַחֵר
כָּךְ, שַׁכְּתוּב ה' אֱלֹהִים. וּבְזוֹה נִתְקַן הָעוֹלָם וְעַמְד
עַל קִיּוּמוֹ.

בֵּא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשָּׁבַר מִלְּשָׁה אֶת
הַלּוּחֹת, שַׁכְּתוּב (שמות לב) וַיִּשְׁבֵּר אֶתֶם תַּחַת
הַהַר, צָר הָאוֹקֵינּוּם מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה לְשִׁטְף אֶת

הָעוֹלָם. רָאָה מֹשֶׁה שְׂאוֹקֵינוֹם עוֹלָה אֵלֵיהֶם וְהָיָה
רוֹצֵה לְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם, מִיָּד - וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָה
אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וְגו', וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם.
עָמַד מֹשֶׁה עַל מֵי הָאוֹקֵינוֹם וְאָמַר: מַיִם מַיִם, מָה
אַתֶּם רוֹצִים? אָמְרוּ: וְכִי מֵתִקְיִים הָעוֹלָם אֵלָּא
בְּתוֹרַת הַלּוֹחוֹת?! וְעַל הַתּוֹרָה שֶׁשִּׁקְרוּ בָּהּ פְּנֵי
יִשְׂרָאֵל (וְעָשׂוּ אֶת עֶגְלַת הַזֶּהָב אֲנֵנוּ רוֹצִים לְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם).

מִיָּד אָמַר לָהֶם: הֲרִי כָּל מַה שֶׁעָשׂוּ בְּחַטָּא הָעֶגְלָה,
הֲרִי מְסוּר לָכֶם, וְלֹא דִי כָּל אוֹתָם הָאֵלֶּפֶים
שֶׁנִּפְּלוּ מֵהֶם?! מִיָּד - וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְלֹא הָיוּ
הַמַּיִם שׁוֹכְכִים עַד שֶׁנִּטְּלָה מֵהֶם וְהִשְׁקָה אוֹתָם. מִיָּד
נִשְׁקַע הָאוֹקֵינוֹם בְּמִקוֹמוֹ.

נִשְׁתַּחֲוֶה בְּאוֹתוֹ הַמְדַבֵּר לֹא הָיוּ מַיִם, שְׂכַתוֹב (כמדבר
ג) לֹא מִקוֹם זֶרַע וְגו'. וּמַיִם אֵינִן לְשִׁתוֹת.
וְאִם תֹּאמַר, לְבֹאֵר מְרִים זֶרַק - חֵם וְשָׁלוֹם שֶׁשָּׂם
יִזְרַק מֹשֶׁה אֶת הַזֶּבֶר הַזֶּרַע הַזֶּה לְשִׁתוֹת מִמֶּנּוּ
אַחַר כֵּן. וְעוֹד, שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא הִיָּתְהָ לָהֶם בְּאֵר,
עַד שֶׁבָּאוּ לְמִדְבַּר מִתְּנָה, שְׂכַתוֹב בְּאֵר תְּפָרוּחַ

עָרִים וְגו'. וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַה. מִשָּׁם יֵרְשׁוּ בְּאֵר. כְּתוּב
עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכְתוּב שָׁם עַל פְּנֵי תְהוֹם.

חָרוֹת עַל הַלְּחָת. מַה זֶה חָרוֹת עַל הַלְּחָת? כִּי
פְּרָשׁוּהָ, חָרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמְּוֹת, חָרוֹת
מִשְׁעָבוֹד מַלְכֵיזוֹת, (דף קיד ע"א) חָרוֹת מִהַכֹּל. כִּי הוּא.

וּמַה זֶה חָרוֹת? חוֹתָם שֶׁל הָעוֹלָם הַבֵּא, שָׁבוּ יֵשׁ
חָרוֹת בְּכֹל מִיַּי חָרוֹת. וְאַלְמָלֵא לֹא נִשְׁפְּרוּ, כֹּל
מַה שָּׁבֵא לָעוֹלָם אַחֲרֵי כֵן - לֹא בָא, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל
בְּדִיוֹקְנָאוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל
כֵּן מִכְרִיז הַכְּתוּב וְאוֹמֵר וְהַלְּחָת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
וְגו'. אֵל תֹּאמֵר שְׁלֹא אַחֲרֵי שֶׁהָעוֹלָם נִתְקַן וְנִזְכָּר שָׁם
מֵלֵא הָיוּ, אֲלֵא בְּשַׁעַה שֶׁנִּתְקַן בְּשֵׁם אֱלֹהִים, מָרָם
שֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת.

הַמָּה, מַה זֶה הַמָּה? הַפּוּךְ מִה"ה הָיוּ, מִשְׁנֵי
צְדָדִים הָיוּ - אַחֲרֵי כִּמְעֵשֶׂה, וְאַחֲרֵי מִחְרוֹת
שֶׁל מַעֲלָה. רָשׁוּם לְמַעֲלָה לְשֹׁמֵר אֶת הַכֹּל. וְעַל זֶה
הַמ"ה. וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא - אֵשׁ שְׁחָרָה
עַל נַפְי אֵשׁ לְבָנָה. מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא, תִּינּוּ

שְׁפֹתַיב וְעֵבֶד הַלְוִי הוּא. חֲרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
שְׁחַרְי יוֹבֵל נִקְרָא חֲרוֹת, וְעוֹשֶׂה חֲרוֹת לְכָל
הָעוֹלָמוֹת.

לְבֵן, חֲבָרִים, מִכָּאן וְהִלָּאָה תִדְעוּ שְׁחַרְי הַצַּד הִרְע
לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיכֶם, וְאֲנִי יִיבֹא סָבֵא עוֹמֵד
לְפָנֵיכֶם לְעוֹרֵר דְּבָרִים אֵלָיו. קָמוּ הֵם, כְּמִי
שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתוֹ, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְלֹא הָיוּ
יְכוּלִים לְדַבֵּר. אַחֲרַי כְּשָׁעָה הֵם בָּכוּ.

פֶּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, שִׁימְנֵי בַחֲוֹתֵם עַל לְבָבְךָ
בַחֲוֹתֵם עַל זְרוּעֶךָ וְגו'. שִׁימְנֵי בַחֲוֹתֵם,
בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְבָקָה בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַעֲלָהּ, הִיא אָמְרָה
שִׁימְנֵי בַחֲוֹתֵם עַל לְבָבְךָ. דְּרָךְ הַחֲוֹתֵם, בִּיּוֹן שֶׁנִּדְבָק
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּדְבָק, מִשְׁאִיר בּוֹ אֶת כָּל דִּיּוֹקְנוֹ.
אִף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ חוֹתֵם הוֹלֵךְ כָּאֵן וְכָאֵן וְלֹא
עוֹמֵד שָׁם וְנִעְבֵּר מִמֶּנּוּ, כָּל דִּיּוֹקְנוֹ מִשְׁאִיר שָׁם,
וְשָׁם עוֹמֵד. אִף כִּי אָמְרָה בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בִּיּוֹן
שֶׁנִּדְבָקְתִי בָּהּ, כָּל דִּיּוֹקְנֵי יִתְיָה חֲקוּק בָּהּ, שֶׁאִף עַל

גב שאֵלֶךְ לְכָאן וּלְכָאן, תִּמְצָא אֶת דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק
בָּךְ וְתִזְכֹּר אוֹתִי.

וּבְחֹתָם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שיר ב) שְׂמֵאלוֹ
תַּחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבַקְנֵי, אֵף בָּךְ
יְהִי דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק שָׁם, וּבְכֵן אֶהְיֶה דְבוּקָה בָּךְ
לְעוֹלָמִים וְאֵל אֲשַׁתְּבַח מִמֶּךָ. כִּי עֵינַי כְּמוֹת אֶהְבֶּה,
חֲזָקָה כְּמוֹת אֶהְבֶּה, בְּחֹזֶק חֹזֶק, כְּמוֹ אוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁשׁוּרָה בּוֹ הַמּוֹת. אֶהְבֶּה - אוֹתוֹ מְקוֹם שִׁשְׁקָרָא
אֶהְבֶּת עוֹלָם.

קָשָׁה כְּשֵׁאוֹל קְנֵאָה - אֵף בָּךְ, שְׁחֲרֵי אֵלוֹ הַשְּׂמוֹת
הֵם מֵאוֹתוֹ צַד. רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ, מַה הֵם
רְשָׁפִי אֵשׁ הִלְלוּ? אוֹתָם אֲבָנִים וּמְרַנְלִיּוֹת טוֹבוֹת
שֶׁנּוֹלְדוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ. שְׁלֶהֶבֶת יְהוָה, מֵאוֹתָהּ שְׁלֶהֶבֶת
שִׁיוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְנִאֲחֶזֶה בְּכִנְסַת
יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת הַכֹּל יְחוּד אֶחָד. וְאֵנּוּ, הֲרֵי אֶהְבֶּה
וְרְשָׁפִי שְׁלֶהֶבֶת שֶׁל הַלֵּב אֶחָרִיף, יְהִי רְצוֹן
שְׁחֲדִיּוֹקָן שְׁלֵנוּ יְהִי חֲקוּק בְּלִבְךָ כְּמוֹ שְׁחֲדִיּוֹקָן
שְׁלֶךְ חֲקוּק בְּלִבְנוּ. נִשְׁק אוֹתָם וּבִרְךָ אוֹתָם וְהִלְכוּ.

בַּשְּׂהֲגִיעוֹ אֶל רַבֵּי שְׂמֵעוֹן וְסָפְרוּ לוֹ כָּל מַה
 שֶׁקָּרָה לָהֶם, שָׂמַח וְתָמָה וְאָמַר,
 אֲשֶׁרִיכֶם שְׂזוּכִיתֶם לְכָל זֶה. וּמָה הֵייתֶם עִם הָאֲרִיָּה
 הָעֲלִיּוֹן גְּבוּר תּוֹק, שֶׁכַּפָּמָה גְּבוּרִים לֹא הָיוּ אֵלָיו
 כְּלוּם, וְלֹא יִדְעֶתֶם לְהוֹדֵעַ לוֹ מִיָּד, תַּמְהִתִּי אִיךָ
 נִצַּלְתֶּם מִעַנְשׁוֹ, אֲלֹא שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה
 לְהַצִּילְכֶם. קָרָא עֲלֵיהֶם, וְאֵרַח צַדִּיקִים כְּאֹר נִגְהַ
 הוֹלֵךְ וְאֹר עַד נִכוֹן הַיּוֹם. בְּלִבְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ
 וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכְשֵׁל. (ישעיה ס) וְעַמּוּךְ כָּלֵם צַדִּיקִים
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נִצֵּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפֹאֵר.

(עַד כָּאן מִן רַב יִיבֵא סָבֵא)

רַעֲיָא מְהִימְנָא

כִּי יִנְצִו אֲנָשִׁים - אֵלָיו מִיכָאֵל וְס"מ. וְנִגְפּוּ אִשָּׁה
 קָרָה - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיֵּצְאוּ יְלָדֶיהָ - בְּנֵי לֵוִי.
 עֲנוּשׁ יַעֲנֵשׁ - זֶה ס"מ. כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו כַּעַל
 הָאִשָּׁה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מְצֻוָּה (מא) אַחַר זֶה - לְהַשִּׁיב אֲבֵרָתָהּ, וְאַחֲרָיו -
 לְהַשִּׁיב הַגּוֹל. אָמַר מְנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְזִיר לְךָ אֶת הָאֲבֹדֹת שְׂאֵבֶדֶת
 מִשּׁוּם הָעֶרֶב רַב, וְזוֹ הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ, שְׂבֹזְמֵן שְׁעֵשׂוֹ
 הָעֶרֶב רַב אֶת הָעֶגְלָה, יִצְאָה הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ. וְהוּ שְׂפֹתוֹב
 (שְׁמוֹת לֵב) וַיִּשְׁלֹךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלְּחָת.

וְנֹאמַר בְּךָ לְךָ יְהוָה. שָׁם נִרְמְזָה יְרִידָה שְׁלֹךְ לְגִלּוֹת
 הַרְבִּיעִית. לְךָ - (דף קיד ע"ב) כְּמוֹ (בראשית יב) לְךָ
 לְךָ מֵאֶרֶץ וְגו'. כָּאֵן שׁ, (איוב לב) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל
 אֵל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר. כָּאֵן רוֹמְזוֹ לְךָ לְךָ שְׁלֵשׁ
 פְּעָמִים (בְּגִלְגוֹל) בְּגִלּוֹת. בְּרַב־יְעִית יְהוָה, בְּשִׁבִיל בַּת
 יַחֲדָה, הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ שְׂנַפְלָה. וְהוּ שְׂפֹתוֹב (עמוס ה)
 נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד שְׂאֵתָה יוֹרֵד בְּשִׁבִילָה,
 תִּקּוּם עֲלֶיךָ, וְזוֹ (וּזוֹ הַשְּׂבֵת אֲבֹדָה, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהַתְּגִלָּתָה עַל יְהוָה, וְזוֹ)
 הִיא הַשְּׂבֵת הָאֲבֹדָה שְׁלֹךְ. שְׁלֵא לְחַנּוּם נִגְלָתָה לְךָ
 תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעֵלְתָה אֵלַיךְ כְּמוֹ מִי
 הַבָּאָר שְׁעָלוּ אֵלַיךְ, וְלֹא לְאֲבוֹת וְלֹא לְאִישׁ, שְׁחֲרִי
 הַבָּאָר מִכִּירָה אֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְעַל הַתּוֹרָה הוּזוֹ נֹאמַר
 (במדבר כא) וּמִשָּׁם בָּאָרָה הִיא הַבָּאָר וְגו'. הַבָּאָר הִיא
 מְלֵאָה, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּנָּה תְּחוּצָה, וְהִיא בָּאָר מִי

הַתּוֹרָה שְׁמוּצִיָּאָה כָּל הַמִּים, וְכָל הַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם
נִכְנָסִים בָּהּ, וְלֹא יוֹצֵאִים מִיָּמֶיהָ הַחוּצָה.

וְהִיא הַבַּיִר שְׂאֵפְלוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹאֲבִים
מִמֶּנָּה מִים וְאֵפְלוֹ כָּל עַנְיֵי הָעוֹלָם, לֹא
חִסְרִים מִמֶּנָּה אֵפְלוֹ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה. מִשּׁוּם שְׂבִיִּיר
זוֹ אֵין לָהּ סוּף. יוֹתֵר עֲמֻקָּה הִיא מִן הַתּוֹרָה
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (אִיוב יא) וְרַחֲבָה מִנִּי יָם. וּבִכְרָם שֶׁל מִי
שֶׁשׁוֹאֵב מִמֶּנָּה מִים, הוּא בּוֹלֵעַ (כָּל מֵימוֹת וְכָל חֻקִּים) אֶת
כָּל חֻקֵּי הָעוֹלָם. כָּל שֶׁכֵּן הַבַּיִר עֲצֻמָּה.

וְכֵן עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לָךְ אֶת הַגּוֹל
שְׁלָךְ, שֶׁהוּא הַמַּטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב' כג)
וַיִּגְדַּל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי, שֶׁעָלֶיךָ נֶאֱמַר אִישׁ
מִצְרִי. וּבְגָלוֹת שְׁלָךְ וּבְגָלוֹת שְׁלָךְ יִפְרִישׁ לָךְ עָרֵי
מִקְלָט לְהִנָּצֵל מִכַּפָּה שְׂרוּדֵפִים אֲחֵרֶיךָ שֶׁאֵין לָהֶם
סוּף.

וְזוֹהִי מִצְוָה (כב) (אחת) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מִקְלָט לְמִי
שֶׁחָרַג, מִשּׁוּם אֹתוֹ הַמִּצְרִי שֶׁחָרַגָּת
בְּמִצְרַיִם, שֶׁשָּׂם הָיָה נֶחֱשׂ הַקְּדוֹמוֹנִי וְכָל מַחֲנֹת

שָׁהוּ מְקִיפִים אוֹתוֹ, וְהִרְגַּת אוֹתוֹ כְּלִי זְמַנּוֹ, וְלֹא
כְּחֻדָּת מִהֲרוֹדִפִּים שָׁלוֹ, שְׂכַכְמָה מְקוֹמוֹת רָדְפוֹ
אַחֲרָיָה כְּמָה נָשִׁים בְּנִעְרוֹתָהּ, שָׁחַן נִעַמָּה אֲנִי"ת
לִי"ת שְׁחָרָה. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָךְ עָרִי
מִקְלָט לְהִנָּצֵל מִחַז, וְהֵם שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה.

מִשׁוּם שְׂאֵתָה בֶּן יְהוֹ, בֶּן שָׁל אֲפֵא וְאֲפֵא. אַחַר
שְׁחֻרָתָ בְּה"א בְּתְּשׁוּבָה, עָלִיתָ לְבִינָה,
יח"ו, עֵץ הַחַיִּים, וּבִגְלָלָה זְכִיתָ לְאוֹת ה', מִשׁוּם
שֶׁהִכְנַסְתָּ אֶת עֲצָמְךָ אַחֲרָיָה בְּתְּשׁוּבָה לְהַחֲזִירָה
לְרִבּוֹנָךְ וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִתְּהַלּוֹת, וְלֹא שְׂתִקְבֵּל אֶתָּה
שָׁכֵר.

וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁם שְׁמוֹ בְּךָ, וּמִשׁוּם
שֶׁמִּחְשַׁבְתָּ הִיָּתָה לְעֵלָת הָעֲלוֹת, שָׁם
בְּךָ מִחְשַׁבְתּוֹ, שְׁהִיא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְעֵלָת
הָעֲלוֹת הוּא מִיַּחַד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ בְּךָ בְּרִי
לְהַכִּיר אוֹתוֹ בְּאוֹתֵיּוֹת הִלְלוּ.

וּמִשׁוּם שְׂאֵתָה הִיָּתָה גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׂכִינָה,
שְׂכַל הַמְצוֹת שְׁלָךְ לְקַיֵּם, אֵיזוֹתוֹ חֲסִיד?

הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנֵו - נָתַן לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּמִשׁוּם
 שְׁשִׁמְרַת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהָיָה לָךְ לְהַתְנַבֵּר עַל
 יִצְרָךְ, לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ תַּחַת יָדְךָ, וְלֹא הַשְׁתַּדְּלֵת
 בְּמִצְוֵה הַזֶּה, אֲלֵא לְקַשֵּׁר אֶת סִמָּא"ל תַּחַת יָדוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבֵת זִוְגוֹ, שֶׁהִיא שְׂפָתָה רַעָה,
 תַּחַת יַד גְּבֻרָתָהּ, אוֹתָם וְאֵת כָּל הַמְּמַנִּים וְהַמְּחַנְוֹת
 שְׁלָהֶם - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָךְ אֶת מִדַּת
 גְּבוּרָתוֹ לְהִיּוֹת בְּעֶזְרְךָ שְׂיִתְחַלְּחוּ וַיִּפְתְּרוּ מִמְּךָ
 סִמָּא"ל וּבֵת זִוְגוֹ, וְכָל הַמְּמַנִּים וְהַמְּחַנְוֹת שְׁלָהֶם,
 וַיְהִיו קַשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת תַּחַת יָדְךָ.

וּמִשׁוּם שְׁתַּוְרַת בְּתִשׁוּבָה בְּאוֹת הַבְּרִית, יִרְדָּה
 בִּינָה יח"ו לְהַתְחַבֵּר בְּצַדִּיק. בְּשִׁבְלֵךְ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָךְ אוֹת בְּרִית צַדִּיק שְׁלוֹ.
 וּמִשׁוּם שְׂבִמְחִשְׁבָה מוֹכָה עֲשִׂית אֶת הַכֹּל, כֶּךָ יִרְד
 שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ (שֶׁל רַבּוֹנָה) עֲלֶיךָ, וּמִשָּׁם (הַרְשָׁם שְׂיָרָה) יִרְד
 עֲלֶיךָ.

וּמִשׁוּם שְׂאֵתָה תִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם בְּשִׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם
 שְׁלָךְ בְּתַפְלָה, לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנְךָ בְּאֵדְנֵי

שְׁפָתַי תִּפְתַּח בְּשִׁתִּי הַשְּׁפָתִים שְׁלֹף, בְּנִבְיָאִים
 וּבְכַתּוּבִים, וּבְכָל מִינֵי זֶמֶר וְנִגּוּן בְּתַפְלָה - הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם בְּשִׁפְתֵי שְׁלֹף. כָּל שֶׁבֶן
 הַדְרָגָה שְׁלֹף, עֲמוּד הָאֲמָצִי, וְבוֹ הַשְׁתַּדְּלֹת בְּכָל
 יְמֵי בְּאֵמֶת - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתוֹ לָךְ
 לְהַעֲלוֹת אוֹתָךְ בּוֹ, בְּתוֹרַת אֵמֶת, כְּלוּלָה מְכֹל
 הַמִּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בְּאַרְבַּע
 הָאוֹתִיּוֹת.

שְׁקִדְמִי שְׁתוּרָת בְּתִשׁוּבָה (דף קטו ע"א) לֹא הָיִיתָ אֵלָּא
 בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע. עֶבֶד וְנֹעַר הָיָה שְׁמֹךְ
 בְּתַחֲלָה, וְהִנֵּה נֹעַר בָּכָה, עֶבֶד נְאֻמָּן. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (במדבר יב) לֹא בֶן עֶבְדִּי מוֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא.
 וְאוֹתוֹ הָרַע, הַשְׁתַּף שֶׁל הָעֶבֶד, גָּרַם לָךְ לַחֲטֹא
 בְּסֵלַע, מִשׁוֹם שְׁתַּמְטָה שְׁנַמְסַר לָךְ (בְּיָדְךָ) הָיָה שֶׁל
 הָעֵץ טוֹב וְרָע. מִטְטְרוֹ"ן טוֹב, סַמָּא"ל רָע.

וּבְשֵׁם שְׁתוּרָת בְּתִשׁוּבָה וְנִדְבַקְתָּ בְּעֵץ הַחַיִּים, הָרִי
 יֵצֵאתָ מֵעֶבֶד, וְהַפְּכָתָ לְהִיּוֹת בֶּן
 לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְהַמְטָה שְׁנַמְסַר בְּיָדְךָ יְהִיָה עֵץ

החיים, ו', שְׁהוּא בֶּן י"ה, וְתַכְנִים בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי
הַפָּנִים שֶׁלָּךְ בַּתּוֹרָה, וַיַּעֲשֶׂה מוֹט, וַיִּתְקַיֵּם בָּךְ (תהלים
נח) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי
פָּנִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמֵעֵי יִשְׂרָאֵל
וּבְרוּךְ שֵׁם, שֵׁשׁ תִּבּוֹת הַתִּבּוֹת שֶׁל הַיְחֹדֵד הָעֲלִיּוֹן,
ו' עֲלִיּוֹנָה תִּפְאֶרֶת. שֵׁשׁ תִּבּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל בְּרוּךְ
שֵׁם, ו' שְׁנֵי צַדִּיק. מ"ט. בְּאַמְצַע ו'. וַיִּשְׂאוּהוּ בַּמוֹט
בְּשָׁנִים.

בְּלֹא וְא"ו בְּאַמְצַע, הוּא מ"ט. (בְּלֹא א' הָאֲמֻצָּעִית שֶׁל ו"ו)
וְצַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע, וּמִי גִרַע אֶת זֶה? א'.
אֶחָד מִחַמְשִׁים, שְׁחַמְשִׁים שְׁעָרִים נִתְּנוּ לָךְ חֶסֶד
אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבָּאָרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חַמְשִׁים שְׁעָרֵי
בֵּינָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה חוּץ מֵאֶחָד. וְזֶהוּ א' שְׁחֶסֶד
מִחַמְשִׁים, וְנִשְׂאָרוּ מ"ט, וְזֶה גָּרַם לָךְ צַדִּיק מ"ט
לְפָנֵי רָשָׁע. מִי הִרְשָׁע? זֶה סַמָּא"ל.

וְזֶהוּ מ"ט, מִהַמָּטָה שֶׁלָּךְ, שְׁנַאֲמַר בּוֹ (שְׁמוֹת י"ז) וּמִמָּטָה
הָאֱלֹהִים בְּיָדֵי. הַמָּטָה שֶׁלָּךְ הוּא הַמָּטָה שֶׁל
מֹשֶׁה, וּמִשׁוֹם זֶה א, שְׁחֵיָא בֵּינָה, חוֹזֶרֶת לָךְ, כְּמוֹ

שְׂבָאוֹתָ בַּמִּשְׁנָה, אֵלֶּה בִּינָה. שְׁהִיא חוֹזֶרֶת לָךְ
בְּתִשְׁבָּחָה וְתִכְנִים בֵּין ו"ו, וְתַעֲשֶׂה וְא"ו, לְתָנִים בְּךָ
לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבְּצֶךָ (ירמיה לא)
וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֶם). מִשָּׁם וְאֵילֶךְ יִתְקַיֵּם בְּךָ, לֹא יִתֵּן
לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּמוּ בְּךָ שְׁתֵּי מִצְוֹת: אַחַת - (דברים
כב) הִקֵּם תְּקִים עִמּוֹ. שְׁנִיָּה - עֹזב תַּעֲזֹב
עִמּוֹ. הִקֵּם עִם ו' עֲלִיוֹנָה, מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם
ו' שְׁנִיָּה. עִמּוֹ - זֶה בֶּן עֶמְרָם, שְׁעֲלִיתָ לְבִינָה שְׁהִיא
א'.

וְאַתָּה מִי הִקֵּם תְּקִים? אֵת אוֹת ה', שְׁנַפְלָה בְּאֵלֶּה
הַחֲמִישִׁי אַחֵר ע"ב, בְּמִנְיַן עִזו"ב תַּעֲזֹב עִמּוֹ.
עֹזב - ע"ב ו"ו. וְזֶה שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, וַיִּסַּע
וַיָּבֵא וַיֵּט. זֶה וְא"ו מִן וְה"ו, שָׁם עֵזֶר, וְלֹא קִימָה,
וְזֶהוּ עֹזב תַּעֲזֹב, שָׁם (שם יא) בְּעֵתוֹ יוֹרָה וּמְלָקוֹשׁ
וְאִם כֹּתֵת דְּנֶנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל. לְקַט
שְׂבָחָה וּפְאָה, (ויקרא יט) לְעֵנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֶתָּם.

כָּאֵן לְמִדְנֹו מְצֹוה שְׁלִישִׁית. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר עֲלֵיהֶם,
 שְׁחָרִי מִצַּד הַצְּדִיק, עָנִי - עֹזב תַּעֲזֹב, צְדִיק.
 עֲמוֹ - זֶה בֶּן עֲמָרָם. וְזֶהוּ לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם.
 גֵּר אֶתָּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ בַּתְּחִלָּה עִם עָנִי, (שמות יח)
 גֵּר תִּיְיִתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה.

אֲבָל הַקָּמָה בְּדִרְגָּה שְׁלֹשָׁה, הָקָם - ו' תַּחֲתוֹנָה.
 תְּקִים עֲמוֹ - עִם בֶּן עֲמָרָם, בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה
 שְׁלֹשָׁה, תַּפְּאֶרֶת. כַּמ"ה שְׁלֹשָׁה הַשָּׁם הַמְּפָרֵשׁ
 בְּשִׁלְמוֹת. אַחַר ק' ק' שָׁל הָקָם תְּקִים (ומשום כָּךְ הָקָם
 תְּקִים) נִשְׁאָר תִּים. מַה זֶה מְרָאָה? (בראשית כה) יַעֲקֹב
 אִישׁ תָּם. עֲמוֹ - עִם בֶּן עֲמָרָם יָקִים. הָקָם - צְדִיק.
 תְּקִים - תָּם.

מְצֹוה אַחַר זֶו לְפָדוֹת עֶבֶד עִבְרִי וְאִמָּה הָעִבְרִיָּה,
 לִיעַד אִמָּה הָעִבְרִיָּה לָדוֹן בְּקִנְיָן עֶבֶד עִבְרִי,
 הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי
 שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מִהֵן שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וּמִהֵן קִנְיָנוּ?
 אֵלֶּה בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מִטְּטָרוֹ"ן עֶבֶד ה' כּוֹלֵל שְׁשָׁה
 צְדָדִים בְּחֻשְׁבוֹן שֵׁשׁ אוֹתִיוֹתָיו, שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.

וּבְהֵן יֵשׁ לְאָדָם לַעֲבֹד לְרַבּוֹנוֹ לְהִיּוֹת לוֹ עֶבֶד (מְבַרְר),
 לַעֲשׂוֹת קִנְיָן בְּסִפּוֹ שֶׁל כֶּסֶף יָמִין, שְׂאֵבְרָהֶם חֶסֶד
 הוּא תְּדַרְגָּה שְׁלוֹ, הַתּוֹרָה נִתְּנָה מִשָּׁם.

וּמִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בָּהּ בְּדֵי לְזִכּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא, נִקְרָא
 קִנְיָן. בְּסִפּוֹ - עוֹלָם הַכְּסוּף. קִנְיָן - עַל שֵׁם
 (בראשית יד) אֵל עֲלִיּוֹן קִנָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. קִנָּה חֲכָמָה
 קִנָּה בִּינָה. קִנָּה לוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה. רַבּוֹ אַחֵר שֶׁקִּנָּה
 לוֹ, נֶאֱלָה תִּתְּיָה לוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא קִנּוּי (לו) לְעוֹלָם, וְיֵשׁ
 שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ שֶׁשׁ שָׁנִים. מִי שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ לְעוֹלָם,
 כְּתוּב בּוֹ וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע וַעֲבָדוּ
 לְעֵלָם. אִין עוֹלָם אֵלָא עוֹלָמוֹ (דף קטו ע"ב) שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהֵם
 חֲמִשִּׁים. וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שְׁשָׁם כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת,
 עֲרֵבִית וְשַׁחֲרִית. חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה.

אַחֵר שֶׁמִּיּוֹד בָּהֶם הָאָדָם אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלוֹ, בְּעַל הַתְּפִלִּין עַל רִאשׁוֹ,
 וְאֲזָנוֹ נִרְצָעָה וּפְתוּחָה לְשִׁמְעַת קְרִיאַת שְׁמַע, הֲרֵי
 שְׁמַע - בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאֵתָה שׁוֹמֵעַ, שֶׁהֵינוּ מְשַׁמְעוֹת.

נְשָׂמִי שְׁפָדְיוֹנִי תְלוּי בְּקִרְיַאת שְׁמַע, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל
 חֲמִשִּׁים, אֵין לוֹ פְּדִיּוֹן עַל יְדֵי אֲחֵר בְּגִלְגּוּל,
 שְׂרָצוּעַ הוּא לְרַבּוֹנוֹ. כָּאֵן לֹא נֶאֱמַר אִו דוּדוֹ אִו בֶּן
 דוּדוֹ יִנְאָלְנוּ. שְׁבֵת־פְּלֵת הָאָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד
 שְׁנֶאֱמַר בּוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וְאֵין עֲבוּדָה אֵלָּא
 תְּפִלָּה. שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד - ג' רֵאשׁוֹנוֹת וְג' אַחֲרֹנוֹת
 שֶׁל שְׁלִיחַ צְבוּר מוֹצִיא אֶת הָאָדָם יְדֵי חוֹבְתוֹ לְמִי
 שְׁלֹא יוֹדֵעַ לְהַתְּפִיל בָּהֶם, שְׁצַדִּיק חֵי הָעוֹלָם נִקְרָא
 בָּהֶם עַל שְׁמוֹ. בְּעוֹ, צַדִּיק, גּוֹאֵל, קָרוֹב וְנֶאֱמָן. (וְשֵׁם)
 קָרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו. וְטוֹב לוֹ לְאָדָם שָׁכֵן קָרוֹב
 מֵאֵח רְחוֹק, שְׁחִינּוֹ עֲמוּד הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא
 בֶּן יְהוָה, שֶׁהַתְּעִלָּה לְמַעַלָּה שֶׁהוּא לְבִינָה, שְׁעוֹלָם זֶה
 הוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת
 תִּיחֻד. שְׁבַע עוֹלָם תִּזְהַי כּוֹל אָדָם לְהִיּוֹת לוֹ פְּדִיּוֹן
 בְּצַדִּיק ו' שָׁנִים שְׁכוּלִיל שְׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, וְשְׁלֹשׁ
 אַחֲרֹנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה. ו' קִטְנָה הוּא שֵׁשׁ שָׁנִים
 יַעֲבֹד.

אֲבָל בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁשָּׁם
 חֲמִשִּׁים אוֹתוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֵין שְׁלִיחַ
 צְבוּר מוֹצִיא אוֹתוֹ יְדֵי חוֹבְתוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁאֵין לוֹ
 פְּדִיוֹן עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ שֶׁשְׁמַע, בְּכָל לְשׁוֹן
 שֶׁאֵתָּה שׁוֹמֵעַ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ רוֹמֵז, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי
 לִי. מ"י - וַדַּאי עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל.

מִיָּד שֶׁשָּׁמְעוּ דְבָרִים הַלָּלוּ רָאִשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהָיוּ
 יוֹרְדִים עִם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, פָּתְחוּ וְאָמְרוּ,
 רוּעָה הַנְּאֻמָּן, פִּי הַשְּׂכִינָה הָעֲלִינָה וְהַתְּחַתּוֹנָה,
 שֶׁבְשִׁתִּיחֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבַר עֲמֹד פֶּה אֶל פֶּה
 בְּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל
 בְּגוֹזָנִים וְחֶרֶב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. שְׁחֲרֵי וַדַּאי י' רֵאשׁ
 הַחֶרֶב שֶׁסּוֹבְבַת אֶת הַשְּׂפָה שְׁלֶךָ. ו' לְשׁוֹן הַחֶרֶב
 שְׁלֶךָ. ה' ה' שְׁתֵּי פִיפְיוֹת, בְּשִׁתֵּי שִׁפְתוֹתֶיךָ. וְחֲרֵי
 וַדַּאי שֵׁם רְבוּנְךָ מְדַבֵּר בְּפִיךָ. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א
 הוּא בְּמַחְשַׁבְתְּךָ שֶׁמוֹצִיא אֶת הַחֲמִשִּׁים הַלָּלוּ
 מִפִּיךָ.

בְּיַדְאֵי מִשּׁוֹם הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֵלֵיהוּ הַתְּעַבֵּב
 לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא תָּפוּם, שְׁלֹא יוֹרֵד אֵלֶיךָ,
 שֶׁהֲרִי בְּכַמָּה עֶשֶׂר הָיָה יוֹרֵד אֵלֶיךָ, וְהוּא תָּפוּם
 לְמַעַלָּה, שְׁלֹא יוֹרֵד אֵלֶיךָ. מִשּׁוֹם שֶׁהֶעֱנִי שְׁלֹךְ הוּא
 בְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוֹם כֶּן אָמַר מְשִׁית, עַד שֶׁיָּבֹא
 עֲנִי, וְזָהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נג) וּבְחִבְרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לָהֶם, אִם כֶּן, נַעֲשֶׂה לוֹ הַתְּרָה וְיִרֵד אֵלַי,
 שֶׁחָשׁוֹב הוּא לִי מְכַל מְמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְהֲרִינִי מוֹחֵל וּמִשְׁחַרֵּר אוֹתוֹ וּמִתִּיר לוֹ אֶת
 הַשְּׁבוּעָה, וְאִף אַתֶּם הַתִּירוּ לוֹ. וְאִם צָרִיךְ הַתְּרָה
 יוֹתֵר, נִשְׁתַּדֵּל בְּחִבְרָתוֹ, כִּדְרֵי שְׁיִרֵד אֵלַי.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁבוּעַת ה', הִיא
 שְׁכִינָה, בַּת יְחִידָה. וְלֹא לְחִנָּם תִּקְנוּ שְׁלֹשֶׁת
 בְּנֵי אָדָם לְפִטֵּר אוֹתוֹ, אֵלֶּא ש' שֶׁל שַׁבָּת, שְׁלֹשֶׁת
 עֲנָפֵי הָאֲבוֹת, בַּת יְחִידָה, שְׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁתַּתְּפָה (כ"ה
 כ"א ודאי) בָּהֶם.

בְּיַדְאֵי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֵלָּא עַל דְּבַר שְׁיִישׁ בּוֹ
 מִמַּשׁ. נִדָּר חָל אֲפִלוּ עַל דְּבַר שְׁאִין בּוֹ

מִמָּשׁ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ בַּמִּשְׁנָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא יוֹתֵר
אָמְרוּ, נְדָרִים עַל גְּבִי שְׁבוּעוֹת עוֹלָיִם, וְכָל הַנִּשְׁבָּע
בְּאֵלוֹ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עֲצֻמוֹ, וְכָל הַנּוֹדֵר בְּאֵלוֹ נוֹדֵר
בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לָהֶם רוּעָה הַנְּאֻמָּן, רְאֵי יְשִׁיבוֹת, יִדְעֵתִי
בְּכֶם שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים, אֲכַל אוֹתוֹ שְׁמַחֲדֵשׁ
בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יְחַדֵּשׁ לָכֶם חֲדוּשִׁים,
שְׁתֵּרֵי וְדָאֵי קַהֲלַת אָמַר, (קַהֲלַת א) אֵינן כָּל חֲדָשׁ תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ. אֲכַל לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ. וּבְסִתְרֵי
תוֹרָה אֲנִי רוּעָה לוֹמַר, (תַּחֲלִים סד) שְׁמֵשׁ וּמִנּוֹן ה'
אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בְּעוֹלָם שָׁלוֹם, וְלֹא בְּעוֹלָם שָׁל
הַדְּיוּט. אַף עַל גַּב שְׁנוּהָ לְעַמַּת זָה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים,
מִתוֹךְ הַחֲשִׁכָה יוֹצֵא הָאוֹר.

וּבְוִדְאֵי בְּעוֹלָם הַבָּא, בִּינָה הִיא לְמַעְלָה מִהַשֶּׁמֶשׁ,
שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמֻצְעֵי. מִשָּׁם עוֹלָיִם נְדָרִים
עַל גְּבִי שְׁבוּעָה וְחָלִים עַל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ מִמָּשׁ,
מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׁבוּעָה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׂאִין לוֹ קִיוֹם

אֵלָא עַל יְסוּד. וְהוּ שְׂפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד
עוֹלָם. (דף קטז ע"א)

וּבוֹ שְׂבוּעָה, שְׂפָתוֹב חֵי ה' שְׂבָבִי עַד הַבְּקָר.
שְׂשִׁבְיָנָה תַחַתוֹנָה, כַּתֵּל מְעַרְבִי הוּא הַדִּיּוֹר
שְׁלָה, עַל שֵׁם שֶׁהוּא תֵל שְׂהַכֵּל פּוֹנִים בּוֹ. כ"ו
ת"ל, יְדוֹ"ד כ"ו, וְדַאי שְׂבִינָה הִיא תֵל שְׁלוֹ, עַל
שֵׁם (שיר ה) קְנֻצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחָרוֹת כְּעוֹרֵב.
וּפְרָשׁוּהָ עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תִּלְיֵי תִלִּים שָׁל הַלְכוֹת.
ד' מִן אַחַד, תֵּל שְׂהַכֵּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהַקּוּץ הָיָה
אַחוּז בֵּין א"ח וּבֵין ד'. וְהוּ שְׂפָתוֹב כִּי כָל בְּשָׁמַיִם
וּבְאָרֶץ, וְתִרְגָּם יְהוֹנָתָן, שְׂאַחוּז בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

וְעָלְיוֹ בְּאָרוֹ בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה בַּחֲגִינָה, עַל מָה הָעוֹלָם
עוֹמֵד? עַל עַמּוּד אַחַד שְׂשָׁמוֹ צַדִּיק,
שְׂנַאֲמַר וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וּבְדַאי הוּא בְּרִית שָׁל
שְׂבוּעָה שְׂעָלְיוֹ עוֹמְדִים א"ח ד', שֶׁהֵם שָׁמַיִם וְאָרֶץ,
שְׂפָתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. א"ח שָׁמַיִם, וְהוּ שְׂפָתוֹב

(מלכים א-ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. ד' הָאָרֶץ, וְהוּ
שָׁפְתוּב (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הָדָם רַגְלֵי.

וּמִשּׁוֹם שְׁפָרִית אֲחִיזָה בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ וּבָה
שְׁבוּעָה, וְהוּ שָׁפְתוּב חֵי ה' שְׁכַנִּי עַד
הַבָּקָר. מִי שֶׁנִּשְׁפָּע בְּשֵׁמוֹ לְשָׁקֵר, כְּאֵלוֹ הָרַם אֶת
בְּנֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַחַיִּי וְהַתְּוֹר אֶת הָעוֹלָם לְתַהוּ
וּבַהוּ. שָׂאם אָדָם יִזְוֶה הַקּוֹץ שֶׁל ד' מִן אֶחָד, יִשְׁאַר
אֶחָד, סמ"ל בְּמִקוֹמוֹ שָׁקֵר. וּכְאֵלוֹ אוֹתוֹ אִישׁ
בוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל שָׁקֵר. וְאַמֶּת עוֹמֵד, שָׁקֵר לֹא
עוֹמֵד. הָרַם הַבְּנֵי, וְנִפְלוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ.

וְזָהוּ כְּאֵלוֹ הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אָרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
שְׁמֵי נוֹתֵן אָרֶץ בְּשָׁמַיִם, שְׁאֵמֵר (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ
מִשָּׁמַיִם אָרֶץ? וְדַאי זֶה שְׁכִינָה, וְתִפְאֶרֶת עֲמָה,
שֶׁלֹּא נִפְרָד מִמֶּנָּה בְּנִפְלִתָהּ, לְקַיָּם כָּהֵן (ישעיה מב) אֲנִי
ה' הוּא שְׁמֵי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן. וּמִנֵּינ לָנוּ
שְׁאֵמֵת נִפְל עֲמָה? שְׁפְתוּב (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת
אֶרְצָה. וּמִי שֶׁנִּשְׁפָּע אֶמֶת הוּא מְקַיָּם (תהלים פה)
אֶמֶת מִ"אָרֶץ תִּצְמַח. שְׁהוּא הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי

שָׁבוּ הַבְּנֵי קָיָם. וְהוּ שְׁכַתוֹב בְּר"א אֱלֹהִים אֵ"ת,
וְאַחַר כֵּן - הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

וּמִשּׁוֹם שֶׁשְׁבוּעָה הִיא בְּנֵן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין
לוֹ קִיּוֹם לְלֹא יְסוֹד, דְּבָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמַּשׁ.
נֶדֶר, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָה עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה,
וְהוּא חָל עַל דְּבָר שֵׁאֵין בּוֹ מִמַּשׁ, שְׁלֹא צְרִיכָה
יְסוֹד לְעִמּוּד עֲלִיו, שֶׁהוּא בְּרִית, שָׁבוּ תִשְׁמִישׁ
הַמַּטָּה. וּמִשּׁוֹם כֵּן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, הָעוֹלָם הַבָּא,
שָׁבוּ תִקְנּוּ כָּל נְדָרֵי, אֲסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמַּטָּה.

שָׁם אֵזֶת בְּרִית, י' הִיא תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה צְדִיק,
כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹתָ, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא
אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא תִשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, אֲלֹא
צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעִטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם.

וּמִשּׁוֹם שֵׁאֵין שְׁמוּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּתָג, בְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי
הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. שְׁתָּג
לְמַטָּה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַנְּקַדָּה שְׁמוּשׁ הָאֵזֶתִיּוֹת.
אֲבָל בְּעוֹלָם הַבָּא אֵין שְׁמוּשׁ בְּאֵזֶתִיּוֹת, וְלָכֵן בְּסֵתֶר
תּוֹרָה אֵין נִקּוּד בְּאֵזֶתִיּוֹת, אֲלֹא תְּנִים. וְלָכֵן מִי

שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה חוֹלָף, וְכֹךְ מִי שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ
בְּמִי שְׁשׁוֹנָה הַלְכוֹת, עָלָיו בְּאָרוּ רַבּוֹתֵינוּ
שְׁהַמְשַׁתֵּמֵשׁ בְּתַנָּא - חוֹלָף.

בָּאוּ כָּל רְאֵי הַיְשִׁיבוֹת וְהַשְׁתַּמְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ,
וַדַּאי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיָּה, וְלוֹ אָנוּ
מִשְׁתַּחֲוִים. וְאָנוּ מְכִירִים בְּדַבָּרִים הַלְלוּ שְׂאִין יְלוּד
אִשָּׁה אַחַר פָּרֵט לָךְ שְׂיִכּוֹל לְדַבֵּר אוֹתָם. וַדַּאי
שְׁהַדַּבָּרִים הַלְלוּ מְעִידִים בָּךְ שְׁאַתָּה הוּא שְׁנֵאֱמַר
בּוֹ (במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אִין לְעַכְב אֵת
אֵלֶיהוּ אֵלֶיךָ, אֵלָא לְפִיָּם אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂיִזְרִיד אוֹתוֹ אֵלֶיךָ, מָלֵא עֵשֶׂר וּמְלֵא סְגֻלוֹת אֵלֶיךָ.

רוּעָה הַנֶּאֱמָן, עֵבֶד נֶאֱמָן, אֵלֶיךָ עֵבֶד עֲבָרִי - (דברים
טו) הַעֲנִיךָ תַעֲנִיךָ לוֹ. הַעֲנִיךָ - לוֹ, תַעֲנִיךָ -
לְבָנָיו, בְּדַבָּרִים הַגְנוּזִים הַלְלוּ. וּמְגֻרְנָךְ - גְּרָנָה שֶׁל
הַתּוֹרָה שְׁלָךְ. וּמִיָּקְבֶךָ - בְּגֻרְן וְיִקְבַּת הַכֶּתוּב מְדַבֵּר,
כְּמוֹ שְׁבְּאָרוּ בְּעֵלֵי הַמְשָׁנָה, בְּפִסְלֵת גֻרְן וְיִקְבַּת
הַכֶּתוּב מְדַבֵּר.

יִקְ"ב - י"חוד, ק"דָּשָׁה, בְּרָכָה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וְזוֹ הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא בְּרָכָה שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִיָּמִין, וְהִיא קְדָשָׁה מְשֻׁמָּלוֹ, וְהִיא
 יְחודוֹ בְּאַמְצֵעַ, וְכָךְ עוֹלוֹת אוֹתֵינוּתֵינוּ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יב"ק. כְּמוֹ (דף קטז ע"ב) זֶה הַקַּב"ה בְּחֻשְׁבוֹן
 יב"ק.

וְמִי שֶׁהוּא בְּק"י בְּהִלְכָה שְׁלוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה -
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמוֹ, שֶׁבְשִׁבְלָהּ לֹא יוֹזֵז
 מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם. שֵׁישׁ הִלְכָה שֶׁהִיא נִעְרָה שְׁלֵה מִצַּד
 שֶׁל נֵעֵר, וּבְגִלְלָהּ נֹאמֵר הִלְכָה כְּפִלוֹנִי. אֲבָל
 הַהִלְכָה שְׁלֵף, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, הִיא שְׁנֹאמֵר כָּה
 הִלְכָה לְמִשְׁחָה מְסִינִי. מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתֵּן לָךְ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּתוֹ.

וְלִכֵּן עַל הִלְכוֹת אֲחֵרוֹת נֹאמֵר, (משלי לא) רַבּוֹת
 כְּנֹת עָשׂוּ חֵיל. עַל הִלְכָה שְׁלֵף נֹאמֵר, וְאַתָּה
 עֲלִית עַל כְּלָנָה. שֶׁהַתְּנַבְּרָתָּ עַל כָּלָם כְּגְבוּרָה.
(שופטים ו) ה' עִמָּךְ גְּבוּרַת הַחֵיל. נִתְקַן (נתיבות) בְּךָ

והשלים בְּנִין הַמֶּלֶךְ, וְהוּא בּוֹנֵה בְּנֵינוּ עַל פִּיךָ וְעַל
יָדְךָ. אֲשַׁרְיָךְ!

פָּתַח הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן וְאָמַר, (בראשית מח) הַמֶּלֶךְ אֶלֶךְ
הַנְּאֻל אֹתִי מִכָּל רָע, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה
שֶׁנְּאֻמַּר בָּהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים. יְבָרַךְ
אֶתְכֶם בְּעוֹלָם הַבָּא, וַיְדַגּוּ לָרַב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁתְּהִיָּה שְׁלִיטַתְכֶם בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת
שֶׁאַתֶּם חַיִּים. שְׁמִי שֶׁהוּא מִהָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא חַי,
בְּכַתּוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמְּחַיִּיקִים בָּהּ. חַיִּים
שָׁם - חַיִּים פֶּאֶן.

מֵה שְׂאִינוּ בָּךְ, מִי שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּקַלְפוֹת הַקָּלוּ,
שֶׁל עוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים שֶׁל הַגּוֹף
הַשָּׂפֵל, שֶׁהָרוּחַ מֵתָה שָׁם. מָה הַמֵּת לֹא רוֹאֵה וְלֹא
שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר וְאִין לוֹ תְּנוּעָה בְּכָל אֵיבָרָיו, בָּךְ
הָרוּחַ לֹא רוֹאֵה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁנְּאֻמַּר עֲלֵיהֶם
בַּתּוֹרָה, דַּע מֵה לְמַעְלָה מִמֶּךָ - עֵין רוֹאֵה וְאִין
שׁוֹמֵעַת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפּוֹר נִכְתָּבִים.

שִׁבְכָה מְלֹאכִים הוֹלְכִים עִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (תהלים
 זא) כִּי מְלֹאכֵי יִצְוֶה לָהֶּן. וְאִין לוֹ רְשׁוֹת
 בְּנוֹף תְּוֶה לְהַסְתַּכַּל בָּהֶם וְלִשְׁמַע בְּקוֹלָם, שֶׁהֵם
 חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ, מְדַבְּרוֹת וּמְקַדְּשׁוֹת וּמְבָרְכוֹת
 וּמְיַחַדוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד,
 כָּל שֶׁכֵּן אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא עֲלֵיהֶם, כָּל שֶׁכֵּן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מַעַל לְשְׂכִינְתּוֹ, שֶׁכָּה הוּא
 מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמִשׁוּם הַחֲטָאִים הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁים בְּקַלְפוֹת הַלָּלוּ,
 כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁחֲטָא אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם.
 וְזֶהוּ שֶׁבָּאָרוּ בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, כְּשֶׁאֲחִזּוּם מַעֲשֵׂה
 אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמִשׁוּם הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ שֶׁל
 הַחֲטָאִים, אָמַר תְּכַתּוּב (ישעיה נט) כִּי אִם עֲזַנְתִּיכֶם
 הָיוּ מְבַדְּלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. וּבְשִׁבִיל
 הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּכַסֶּה בְּכַמָּה
 כְּנָפִים, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר (שם ו) בְּשִׁתִּים יְכַסֶּה פָּנָיו
 וּבְשִׁתִּים יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגו'.

לְעֵתִיד לְבֹא, (שם ל) וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ
 עֵינֶיךָ רְאוֹת אֶת מוֹרִיךְ. שְׁאַתֶּם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, שְׂאִין לָכֶם קְלָפוֹת וְעוֹרוֹת, יֵשׁ לָכֶם רְשׁוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנֵי הָעוֹלָם, וְלִבְנֵי הָעוֹלָם (אין) יֵשׁ רְשׁוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בָּכֶם, וְלִכְּזֹנְ עֲלֵיכֶם נֹאמֵר שְׁאַתֶּם חַיִּים,
 וְעוֹלָמְכֶם הוּא עוֹלָם הַחַיִּים. אֲבָל הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל
 הוּא עוֹלָם הַמֵּתִים, שָׁפֵל אֱלֹהוֹת שָׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם
 מִבְּלָעֲדֵי ה', בָּלֵם מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, (הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה) (רוּעָה הַנְּאֻמָּן), עַם
 כָּל זֶה שְׁאַתָּה לֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנֵי
 הָעוֹלָם הַבָּא בְּעֵינַיִם וְלֹא בְּמִלְאָכִים, כָּל שְׂכֵן
 בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְשִׁכְיָנָתוֹ, אֲבָל בְּעֵין הַשָּׁפֵל
 שָׁל לִבָּךְ אֲתָה רוֹאֶה אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא,
 וּבְמִלְאָכִים וּבְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיָנָתוֹ
 שְׂמַקְיָפִים אוֹתָךְ. וּמִשׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, שְׁכַתוֹב
 בּוֹ (מִלְכִים-א ה) וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם, (קַהֲלַת א) וְלִבִּי
 רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת.

אֲבָל בְּנִבְיָאָה אֵין רְשׁוֹת לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ (כַּל שְׂבוֹן) נְבִיא
 בְּעֵין הַשֶּׁכֶל, אֵלָּא בְּעֵינַיִם, שְׁהִיא מְרָאָה
 וְחִזְיוֹן הָעֵינַיִם. וְהוּ שְׁכַתוּב בַּמְרָאָה אֵלִיו אֶתְנַדְע.
 וְעוֹד בְּחִזְיוֹן לִילָה - מְרָאָה בַּיּוֹם, תְּחִיזוֹן פְּלִילָה.
 וְהַכֵּל בְּעֵינַיִם, וְלֹא בְּעֵין הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַלֵּב. וְהָעֵינַיִם
 הֵן שְׁנַי סְרַסוּרֵי הַלֵּב, וּמְשַׁמְשִׁים שָׁלוֹ, וְהוּא מְלַךְ
 בִּינֵיהֶם (אֵלֵיהֶם), וְלָבֵן חֶכֶם עֲדִיף מִנְבִיא. וְכֹדָּהֶם
 שְׁתֵּי הָאֲזוּנַיִם, שְׁנַי שְׁמַשֵּׁי הַלֵּב.

וּמִשׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הַלֵּב רוֹאָה וְהַלֵּב
 שׁוֹמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שְׁנַאֲמַר בַּלֵּב, הַלֵּב
 מִבִּין, הַלֵּב יוֹדֵעַ. (שְׁמוֹת לֹא) וּכְלֵב כָּל חֶכֶם לֵב נְתַתִּי
 חֲכָמָה. הֲרִי חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת בַּלֵּב, שְׁפָתָהֶם
 נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְתַחֲוֹמוֹת, וּכְהֵם נַעֲשֶׂה חַמְשָׁכֵן.
 (דף קיז ע"א) וְהוּ שְׁכַתוּב (שֵׁם) וְאַמְלֵא אֶתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים
 בְּחֲכָמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. מַה שְּׂאִין כָּל זֶה בְּעֵינַיִם.
 וְרוֹעָה הַנְּאֻמָּן, מִי שֶׁכֵּל זֶה בְּלִבּוֹ רוֹאָה יוֹתֵר
 מִנְבִיא, כָּל שְׂכֵן מַחֲשַׁבְתּוֹ שְׂאִין לָהּ סוּף,
 וְכֵה תַסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ שְׂאִין לוֹ סוּף, מַה שְּׂאֵלָּה הִתְתָּה

לְךָ רְשׁוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִסְתַּכַּל בְּעֵינַיִם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(שם לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.

מִפְּשֵׁי הַלֵּב הִלְלוּ הֵם מִתִּים, וְעוֹרִים בְּקִלְפוֹת
הִלְלוּ. אֲבָל אֵלֶיךָ אֵינָם חֲשׁוּבִים לְכָלוֹם,
וְאֵינָם מִפְּסִיקִים בִּינְךָ לְבֵין הַקְּרוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
וְשְׂכִינְתּוֹ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵבֵא וְהַמְּלֹאכִים, שְׂכָךְ
יִכְנָס אֵלֶיךָ בְּאוֹתָם חִלּוֹנוֹת שֶׁל הָעֵינַיִם וְהָאָזְנִים
וְנִקְבֵי הַחֹטֵם וְהַפֶּה, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁנִּכְנָס בְּכֶסֶף
לְחֻדְרֵי חֻדְרִים לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ. וּמִשׁוֹם זֶה מִתְּפַלְּלִים
יִשְׂרָאֵל בּוֹ בְּתַפְלָתָם: אֵתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֻדְרֵי בְטֵן
רוּאָה כְּלִיּוֹת וְלֵב וְאֵין כָּל דְּבָר נֶעְלָם מִפָּנֶיךָ.

וְהֵינּוּ מַה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחִלּוֹנוֹת
וְנֹו'. וְאֵלֶּה הֵם הַחִלּוֹנוֹת שֶׁל עֵינַיִם וְאָזְנִים
וְנִקְבֵי הַחֹטֵם וְהַפֶּה. בְּשִׁבְעַת הַנְּקִבִים הִלְלוּ עוֹלָה
הַנְּשָׁמָה בְּשִׁבְעָה מִיַּי בְּשָׁמַיִם, וְכֶךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה
בְּשִׁבְעָה הַבְּשָׁמַיִם הִלְלוּ, שְׁהֵם: (שם ד) גִּרְדֵּי וְכִרְכֹּם
קִנְיָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל עֵצֵי לְבוֹנָה מֵרַ וְאֵהֲלוֹת עִם
כָּל רְאֵשֵׁי בְּשָׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׂכָךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה,

מִקְטָרֶת מֵר וְכוּ'. הַקְדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא שׂוֹאֵל עֲלֶיךָ,
 (שם ג) מִי זֹאת עֲלֶה מִן הַמְדָּבָר וְגו', מִקְטָרֶת מֵר
 וְלִבְנָה וְגו'. מִי זֹאת וְדַאי, מִצַּד שֶׁל מ"י הִיא וְדַאי
 בִּינָה, כְּלוּלָה מִשְׁבָּעָה מִיְיָ בְּשָׁמַיִם.

וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, כְּלוּלָה מִחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם
 כ"ה כ"ה, כְּלוּלָה מִשְׁבַּע בְּרָכוֹת, בְּשֶׁחַר -
 שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרְב - שְׁתֵּים
 לְפָנֶיהָ וּשְׁתֵּים לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם: הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה
 וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָה וְהַהוֹדָה, עַד לְךָ ה' הַמְּלֻכָּה,
 שֶׁהִיא מְלֻכּוֹת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁלֹשָׁה בְּשָׁמַיִם:
 מִקְטָרֶת מֵר - זֶה כְּתוּב, וְלִבְנָה - זוֹ חֲכָמָה, מְכַל
 אֲבָקַת רוּכַל - זוֹ בִּינָה. קוּם וְהַשְׁלֵם אֶת מְצוּוֹת
 רַבּוֹנָךְ.

לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעַת וְגו', אַחֲרֵי רַבִּים
 לְהַטָּה. אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטָּה - אֵין רַבִּים פְּחוֹת
 מִשְׁלֹשָׁה, וְאִם אֵין בֵּית דִּין בְּשֹׁלֶשָׁה, אֵין לְהַטָּה
 אַחַר דִּינּוֹ. בֵּית דִּין - שְׁכִינָה. בְּשֹׁלֶשָׁה - שְׁלֹשׁ חֵיוֹת
 הַמְּרַכְּבָה שְׁלֹשָׁה, וְהִיא דִּין תּוֹרָה, דִּין אֱמֶת, הַעֲמוּד

הַאֲמָצְעִי. וְכֹל דֵּינָא שְׁלֵא דֵּין אִמְתָּ לְאִמְתָּו, וְהוּ
 בְּאֵלוֹ הַשְּׁלִיט אֶת סַמְא"ל בְּעוֹלָם. (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ
 אִמְתָּ אֶרְצָה, וְהַפִּיל עָמָה אֶת הַשְּׂכִינָה, וְיָקִים אֶת
 גִּיהֶנֶם, בַּת הוּוּג שֶׁל סַמְא"ל עִם סַמְא"ל. בַּמָּקוֹם
 שֶׁל דֵּין הָאִמְתָּ יָקִים שְׁפַת שְׁקָר. דֵּין אִמְתָּ - עַמּוּד
 הַאֲמָצְעִי. שְׁפַת שְׁקָר - גִּיהֶנֶם וְסַמְא"ל.

וּמִשּׁוֹם כֹּה, בְּשִׁדְדֵינָא דֵּין דֵּין, גִּיהֶנֶם פְּתוּחָה לְפָנָיו
 מִשְׁמַאלוֹ, בַּת זוּגוֹ שֶׁל סַמְא"ל. וְחָרַב עַל
 צְוֹאֲרוֹ, מִלְּאֵךְ הַמְּוֹת. סַמְא"ל מֵאַחֲזָרָיו מֵעַל
 צְוֹאֲרוֹ, וְגַן עֶדֶן פְּתוּחַ לְיַמִּינוֹ, וְעֵץ הַחַיִּים פְּתוּחַ
 לְפָנָיו עַל רֵאשׁוֹ.

אִם דֵּין דֵּין שְׁקָר, שׁוֹלֵט עָלָיו מִלְּאֵךְ הַמְּוֹת וְשׁוֹחֵט
 אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן שׁוֹרֵף אוֹתוֹ בְּגִיהֶנֶם. וְאִם דֵּין
 דֵּין אִמְתָּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְנִיסוֹ לְגַן עֶדֶן
 וּמְטַעֵם אוֹתוֹ מֵעֵץ הַחַיִּים, שְׁפַתוֹב עָלָיו (בראשית ג)
 וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֵלָם. שְׁנַבְרָא
 בַּתוֹרָה, שְׁפָה נְאֻמָּר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים

בָּהּ. עֵץ חַיִּים - תְּפֹאֶרֶת. חַיִּים שְׁלוֹ חֲכָמָה וּבִינָה.
חַיִּי הַמֶּלֶךְ וְדָאִי.

וְלְעוֹלָם דִּין הַמְּלָכוֹת הוּא דִּין, וְהַדִּין בְּלֵב, וְנֹאמַר
בּוֹ הַלֵּב רוֹאֵה. וְלִכֵּן אֵין לוֹ לַדִּין אֶלָּא
מֵה שְׁעִינְיוֹ רוֹאֵהוּ. וְכֵאֵן אֵין דִּין אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. מֵה שְׁעִינְיוֹ רוֹאֵהוּ, כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוּטְמוֹת.
עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ.

וּבְהֵן מִשְׁנֵיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת בְּשַׁבַּעַת נִקְבֵי הָאָדָם:
בְּשֵׁתֵי עֵינַיִם, וּשְׁתֵי אָזְנוֹיִם, וּשְׁנֵי נִקְבֵי
הַחֹטֵם, וְהַפֶּה. הֵרִי שְׁבַע שָׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה. וְכֹךְ
בְּמַעֲשָׂיו הִסְתַּכֵּל בְּשַׁבַּע מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה,
בְּשֵׁתֵי יָדַיִם וְצַוָּאר - שָׁלֵשׁ, וְגוּף וּבְרִית - שְׁתַּיִם.
הֵרִי חֲמִשׁ. שְׁתֵי רַגְלָיִם - הֵרִי שְׁבַע. י"ה, יו"ד ה"א
- בְּשַׁבַּע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל בְּשַׁבַּעַת נִקְבֵי הָרֹאשׁ.
נְקָבִים, עַל שֵׁם נִקְבָּה, שְׁנִקְבִיָּה פְתוּחוֹת (דף קיז ע"ב)
לְקַבֵּל. ו"ה, וָא"ו ה"א - בְּשַׁבַּע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל
בְּשַׁבַּעַת הָאֵיבָרִים שְׁלֵמָטָה, שְׁהֵם תִּקּוּן הַגּוּף,
שְׁבָהֵם עֲשִׂית הַמְּצוּוֹת.

אֲשֶׁתוֹ דוֹמָה לְגוֹפּוֹ, וְעַל שֵׁם הַמְצוּוֹת נִקְרָאוּ
אֵיבָרִים. עַל שֵׁם הַשְּׂכִינָה - הַגּוֹף. שְׂמֵצַד
הָאֶחָד לְבוֹשׁוֹ, שָׁהֵם עוֹר וּבָשָׂר. וְהוּא שְׂכָתוֹב (אֵיבָר י)
עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישָׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשְׂכְּבֵנִי.
בְּמָקוֹם שָׂאִין שְׂכִינָה, אוֹתוֹ הַגּוֹף לֹא נִקְרָא אֵלָּא
לְבוֹשׁ שֶׁל אָדָם, שָׁהוּא תוֹרָה, (ויקרא יט) זֹאת הַתּוֹרָה
אָדָם כִּי יָמוֹת בָּאֵהָל. (ישעיה מד) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
לְשֶׁבֶת בָּיִת. וּבְמָקוֹם שֵׁשֶׁם מְצוּהָ נִקְרָא גּוֹף שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ גּוֹפֵי הַלְּכוֹת וּפְסָקֵי דִינִים.

הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט, הָעָמוּד הָאֲמֻצְעִי,
מֵצַד שֶׁל הַבֵּינָה, שָׁהוּא
יְדוּ"ד. דִּין מֵצַד הַמְּלָכוֹת. שׁוֹטֵר הוּא שְׁלִיט, (מֵצַד
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִשֵּׁם (בראשית מב)) וַיּוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט. וְכֹל
הַסְּפִירוֹת הֵיוּ שׁוֹפְטִים מֵצַד שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיזָה
(בֵּינָה), שְׂתִפְאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מֵצַד
הַמְּלָכוֹת. שְׂצַדִּיק מִשֵּׁם שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׂקָר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּתְרַג וְגו'.

מְצוּהָ לְהַשׁוּוֹת בְּעֲלֵי דִינִים וּלְהַתְרַחַק

מְדַבֵּר שָׁקֶר, שְׁלֹא יֵאמְרוּ מִשׁוּא פָּנִים (יש בְּדָבָר),
 שֶׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹאמֵר בּוֹ (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא
 פָּנִים. וְל"א יק"ח שח"ד - בְּסוֹפֵי תְבוֹת אֶחָד. תִּדְוֶן
 הַזֶּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּנִיזָן שֶׁל אֶחָד, שֶׁהוּא יְדוֹ"ד אֶחָד,
 שְׁלֹא יקח שח"ד, שֶׁהוּא יתִּיחַ בְּדִיוֹקְנוֹ. וּבְדִין
 לְהַשְׁוֹת שְׁנֵיהֶם בְּאֶחָד, וְלֹא יִשָּׂח דִּין לְזֶה יוֹתֵר
 מִזֶּה, אֲלֵא בְּמִשְׁקָלֶת אַחַת עַד שֶׁיִּקְבְּלוּ תִדְוֶן. וְאַחַר
 כֵּן כָּל אֶחָד נִדוֹן לְפִי מַעֲשָׂיו.

וּפְרָשׁוֹת בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, צְדִיק - יֵצֵר הַטּוֹב
 שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע - יֵצֵר הָרָע שׁוֹפֵטוֹ.
 בִּינּוֹנֵי - זֶה וְזֶה שׁוֹפֵטוֹ. מִי שֶׁהוּא מַעֲזֵן הַחַיִּים אֵין
 לוֹ דִּין כָּלֵל, אֵין לוֹ יֵצֵר הָרָע, וְזֶה צְדִיק נְמוּד, וְזֶה
 צְדִיק וְטוֹב לוֹ. וְאֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ.
 וְצְדִיק וְרָע לוֹ, מַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. וְלָמָּה
 נִקְרָא צְדִיק אַחַר שָׂרַע לוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרָע? אֲלֵא
 מִשׁוּם שֶׁטוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צְדִיק וְרָע לוֹ,
 שְׂאוֹתוֹ רָע הוּא תַחַת רְשׁוֹתוֹ. (בְּעֵבֶד תַּחַת רַבּוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לָמָּה נִקְרָא רָשָׁע? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
 הִתְעַלָּה לְהִיּוֹת רֹאשׁ בַּיַּצָּר הָרָע שְׁלוֹ,
 וְהַטוֹב הוּא תַּחַת רִשּׁוֹתוֹ כְּמוֹ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ. וְאִם
 עַל גַּב שְׂרָשָׁע הוּא מִכְתִּיר אֶת הַצְּדִיק, וְיִכּוֹל צְדִיק
 גָּמוּר לְהַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, גַּם עֲנוּשׁ לַצְּדִיק לֹא טוֹב.
 מִשּׁוֹם אוֹתוֹ טוֹב שֶׁהוּא תַּחַת רַגְלֵי הָרָשָׁע, אִין
 לְהַעֲנִישׁוֹ, שְׂאוּלֵי יַחֲזוּר בְּתַשׁוּבָה וְיִתְגַּבֵּר עַל יַצְרוֹ,
 וְיִהְיֶה עֶפְר תַּחַת רַגְלָיו.

שְׂמֵצֵד שֶׁל רָשָׁע וְטוֹב לוֹ (שְׂכִינָה) שׁוֹכֶכֶת, (רוֹת ג)
 וְתַגֵּל מִרְגְּלָתוֹ וְתַשְׁכָּב. זְהוֹ (מִשְׁלֵי ל)
 וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ. (וּמֵצֵד שֶׁל צְדִיק גָּמוּר) שִׁפְחָה -
 יַצָּר הָרָע נִקְבָּה. יַצָּר הָרָע - זָכָר. בְּגִלְלוֹ נֶאֱמַר (ישעיה
 מב) וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, (במדבר א) וְתוֹר הַקָּרֵב
 יוֹמֵת.

וּמֵצֵד שֶׁל צְדִיק וְרָע לוֹ, שְׂכִינָה הִיא עֲמֻרָה עַל
 רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, וְשִׁפְחָה - יַצָּר הָרָע -
 נִכְנָעַת תַּחַת גְּבֻרָתָהּ. וּמֵצֵד שֶׁל צְדִיק גָּמוּר אִין זָר
 וְאִין יַצָּר הָרָע. וּמֵצֵד שֶׁל רָשָׁע גָּמוּר אִין לוֹ חֵלֶק

בְּשִׁכְנָהּ, שְׂאִין חֶלֶק לְאָדָם בְּשִׁכְנָה אֲלֵא מִצַּד
הַטּוֹב.

וְאִין כָּל שִׁכְנָה שְׁקוּלוֹת, שְׁהָרִי שִׁכְנָה שֶׁל עֵץ
טוֹב וְרַע הִיא כִּסָּא, אֲבָל שִׁכְנָה שֶׁל עֵץ
הַחַיִּים, עָלֶיהָ נֵאמַר (תהלים ה) לֹא יִגְרֶה רָע. (אֲלֵא)
מִשׁוּם שֶׁנֵּאמַר בָּהּ וּמְלָבוֹתָיו בְּכָל מְשָׁלָה, מִי
שֶׁפּוֹגֵם אֶת מְקוֹמוֹ נֶחֱשֵׁב כְּאִלּוּ עָשָׂה קָלוֹן לַגְּבִירָה.
שְׁקָלוֹן הַגְּבִירָה הוּא מִי שֶׁמּוֹלִיל בְּמְקוֹמָהּ, וְקָלוֹן
הַגְּבִירָה הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ וְשֵׁם שֶׁפָּחָה
בְּמְקוֹמָהּ, שֶׁכָּכֵל מְקוֹם שֶׁהוּא פּוֹגֵם, הַגְּבִירָה
אֵינָה שְׂרוּיָה שָׁם, אֲלֵא שֶׁפָּחָה, שֶׁהִיא פְּגוּמָה,
שׁוֹרָה בְּמְקוֹם פְּגוּם. וּפְגָם שֶׁל אָדָם שֶׁל חֲטָאִיו
פּוֹגֵם בְּכָל אֵיבָרָיו, עַד שֶׁלֹּא מוֹצֵאת הַגְּבִירָה מְקוֹם
לְשָׂרוֹת שָׁם, וְאִין לוֹ תִּקּוּן ^(דף קיח ע"א) עַד שֶׁיִּחְזוּרְנָה לְכָל
אֵיבָרָיו.

אָמַר הַמְּנַוֵּרָה תְּקַדּוּשָׁהּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, מִשׁוּם זֶה
אֶתָּה מִתְּקַן בְּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁל רַמ"ח מַצּוּוֹת

לְהַמְלִיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל אֵיבָרֵי
הַשְּׂכִינָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְאֵינָךְ חוֹשֵׁשׁ לְכַבּוֹדְךָ.
אֲשֶׁרִי חֶלְקְךָ. שְׂכַמּוֹ שְׂאֵתָה מִמְּלִיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה, שְׂהֵם בַּעֲלֵי מִדּוֹת
שָׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, בַּעֲלֵי מִדּוֹת הֵם אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה,
כִּי עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁרֹת אֶת שְׁמוֹ
עָלֶיךָ וַיְמַלִּיךְ אוֹתְךָ עַל כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֲלִיוֹנִים
וְהַתַּחְתּוֹנִים.

קוּם רוּעָה הַנְּאֻמָּן לְסִדֵּר דֵּינִים בְּהַלְכוֹת נְזִיקִין,
בְּסִדּוּר שָׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, הַנּוֹי"ה, שְׂהוּא (תהלים סח)
רַכֵּב אֱלֹהִים רַבְתִּים אֲלֵפֵי שְׂנָאן, שְׂהֵם שׁוֹר נְשָׂר
אֲרִיָּה אָדָם, שְׂהָרֵי מִצַּד הַיָּמִין, שְׂשֵׁם יְדוֹ"ה, אֲרַבַּע
חַיּוֹת, כִּי הוּא סִדּוּרָם: אָדָם אֲרִיָּה נְשָׂר שׁוֹר. וּכְפִי
הַשְּׂנַוּוּיִים שְׂמַתְחוּיִים, כִּי הִיא תְּנוּעַת וְסִדּוּר תַּחֲיּוֹת.
וְהַתַּחֲיּוֹת שָׁל הַצַּד הָאֲחֵר, שְׂהֵם נְזִיקִין שָׁל שְׂמֵאֵל,
כִּי סִדּוּרָם: שְׂנָאן. וּמִשׁוּם זֶה תַּתְּחִלָּה שְׂלָהֶם -
הַשׁוֹר - קְשׁוֹר לְאֲרַבַּעָה אֲבוֹת נְזִיקִין - הַשׁוֹר
וְהַבּוֹר וְהַמְּבַעַה וְהַהֲבַעַר, וְהַסִּיּוּם שְׂלָהֶם אָדָם,
מוֹעֵד.

קום התעורר בְּדִינִים. פָּתַח רוּעָה הַנְּאֻמָּן וְאָמַר,
 (שם כא) אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֹתֶיךָ.
 אֲדַנִּי בְּהַפּוֹף אוֹתֵינוּ - דִּינָא, וּמִשּׁוֹם זֶה אָמְרוּ
 בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. כָּל הַדִּינִים
 בַּשֵּׁם הַזֶּה נִדּוּנוּ. (בְּה' בְּד') בְּד', בְּנ'. בְּד' - שְׂכִינָה (בֵּית
 דִּין בְּשִׁלְשָׁה, בֵּית דִּין שְׂכִינָה בְּשִׁלְשָׁה) בְּנִגְדָּה שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. עֲמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, דִּין אֱמֶת, וְהוּא דִּין לְדוֹן מִצַּד שֶׁל אֲדַנִּי,
 שְׁשֵׁם הוּא דִּין אֱמֶת. וּמִצַּד שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים, שׁוֹפֵט.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט.

וּמָהֵם הַדִּינִים? אַחַד, לְדוֹן בְּנֻקְי שׁוֹר. שְׁנֵי, לְדוֹן
 בְּנֻקְי בּוֹר. שְׁלִישִׁי, לְדוֹן בְּנֻקְי אֵשׁ. רְבִיעִי,
 לְדוֹן בְּנֻקְי אָדָם. וְאַחֲרֵיהֶם לְדוֹן בְּדִינֵי אֲרַבְעָה
 שׁוֹמְרִים: שׁוֹמֵר חֲנָם, וְשׁוֹמֵר שְׂכָר, וְהַשּׂוֹאֵל,
 וְנוֹשֵׂא שְׂכָר. (וְהַשּׂוֹכֵר) בְּנִגְדָּם אֲרַבְעָה דִינִים: דִּין
 חֲלָקַת הַשְּׁתָּפִים, דִּין חֲלָקַת קַרְקָעוֹת, דִּינֵי עֲבָדִים
 וְשִׁפְחוֹת, דִּינֵי תוֹבֵעַ וְנִתְבָּע בְּכַמָּה מִינֵי תְּבִיעוֹת
 שֶׁל חֵיֹב מְמוֹן וְגוֹל וְאַבְדָּה, אוֹ שְׁמֹיִק לְחִבְרוֹ
 וְהוֹרְגוֹ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין.

אָדוֹן הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאֲדֹנָי, לָדוֹן בְּכָל
מִיַּי דִּינִים אֶת הַשְּׁפָחָה הֶרְעָה כִּי תִירֶשׁ
וְגִבְרָתָהּ, שְׂמֹמֶנָה כָּל הַנְּזָקִים נִמְצְאִים, שָׁהֵם (כָּל)
מִלְּאֲכֵי חֶבְלָהּ, שְׂמֹמֶהֶם נִשְׁמֹת הֶרְשָׁעִים, כְּמוֹ
שְׂבָאָרוֹ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, נִשְׁמֹת הֶרְשָׁעִים הֵן הֵן
הַמִּזְיָקִים שֶׁל הָעוֹלָם. אֵל אַחֵר, מִזְיָק, גְּזוֹלֵן רָשָׁע.
וּבֵת זוּגוֹ סֵם הַמְּוֹת.

נְזָק שְׂכָת וּבִשְׂת וְרַפּוּי - לְשִׁכְיָנָה וּבְנִיָּה. שְׂכָת -
שֶׁל כְּטוֹל תוֹרָה שְׂכַבְטָלָה אֶת בְּנִיָּה. וְרַפּוּי -
שְׂגִרְמָה לָהֶם שְׂמֵת־רַפִּים מִדְּבָרֵי תוֹרָה. נְזָק - כְּכֹמָה
נְזָקִים שֶׁל מִלְּאֲכֵי חֶבְלָהּ, בְּעֵלֵי מִשְׁחִית אַף וְחִמָּה.
וּבִשְׂת - שְׁחִיו מְבוּיָם אֶת הַשְּׁכִינָה בְּכוֹכְבִים
וּמְזוֹלוֹת, הַשְּׂקָר שְׁלָהֶם, וְהִיוּ אוֹמְרִים אִיָּה אֱלֹהֵיךָ.
וּכְמָה גְּזוֹלוֹת מִהַשְּׁפָחָה הֶרְעָה, שְׂנֵאֲמַר כָּה (ישעיה ג)
גְּזוֹלַת הָעֲנִי בְּבִתְיָכֶם.

כְּמָה בְּרָכוֹת גְּזוֹלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה הַשְּׁפָחָה הֶרְעָה;
כְּכֹבֵד הַמָּס, וּכְכֹבֵד שֶׁל כְּמָה דִּינִים מְשֻׁנִּים
עַל בְּנִיָּה, וּכְמָה קְרִבְנוֹת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׂכַבְטָלָה

לְגִבְיָהּ. וּבִשֵׁת שֶׁל הַגְּבִירָה שֶׁנִּשְׂאָרָה עֲרָמָה
 מֵאַרְבָּעָה בְּגָדֵי זָהָב שֶׁמְאִירִים מֵאַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן
 בְּשֵׁתִים עֲשָׂרָה אֲבָנִים מְרֻגְלִיּוֹת. מְעִיל בְּכֶמֶה זָנִים
 וְרַמּוֹנִים. וְאַרְבָּעָה בְּגָדֵי לָבָן שֶׁפָּתָהּ הִיטָה הַגְּבִירָה
 מִתְּקַשְׁמָת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. וְהוּא שֶׁפָּתוּב (בראשית ט)
 וְרֵאִיתִיהָ לְזָכֹר בְּרִית עִוְלָם. וְגוֹזֵלֶת אֶת גְּבִרְתָּהּ
 כֶּמֶה מֵאֲכָלֵי הַקָּרְבָּנוֹת.

שׁוֹר מוֹעֵד בַּעֲלָה, נִכְנָם לְבֵית הַמֶּלֶךְ רַבּוּנוֹ
 בְּאַרְבָּעָה אַבּוֹת הַנְּזִיקִין שָׁלוֹ, (שָׁחַם (יחזקאל א)
 וּפְנֵי הַשׁוֹר מִחֲשָׁמֹאֵל לְאַרְבָּעֵתוֹ) עֶזֶן וּמִשְׁחִית אֵף וְחִמָּה,
 שֶׁכָּלֵם מוֹעֲדִים לְקַלְקֵל. בְּגוֹף שָׁלוֹ הַרְבִּיץ עַל
 הַפְּלִים, מוֹזֵבַח מְנוֹרָה שֶׁלְחָן וְשֶׁאֵר פְּלִים. רַבִּין
 עֲלֵיהֶם וְשֶׁבָרָם. וּבִשְׁנֵן שָׁלוֹ אֶכֶל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל
 מֵאֲכָלֵי הַשְּׁלֶחָן, וְאֵת הַשֶּׁאֵר רָמַם בְּרֻגְלָיו, (וּמִחֵק הַכֹּל,
 וְהַשֶּׁאֵר שָׁחַם אֲמוּרִים וּפְדָרִים, שְׂרֵי מְנַחֹת, רָמַם בְּרֻגְלָיו) וּבְקָרְנוֹ הִרְגַּ
 בְּהֵנִים וְלוֹיִם. תָּרַם הַכֹּל, חֵלֶל (דף קיח ע"ב) מִמְּלָכָה
 וְשָׂרִיָּה.

תָּבוֹר נִקְבָּה רָעָה, לִילִית, בְּבִיתָהּ, שֶׁהִיא בֵּית
הַסֵּהר, תִּפְסָה אֶת הַגְּבִירָה וּבְנִיָּהּ, הַשְּׂפָחָה
רָעָה, בַּנְּלוֹת שָׁלָה, וְשָׁמָּה אוֹתָהּ בְּכַמָּה שְׁלֹשָׁאוֹת,
וְאָסְרוּ לְבְנִיָּהּ אֶת יְדֵיהֶם מִהַדְּקִים לְאַחֹר. (איכה א)
הִיא יֹשֶׁבֶת בְּנוֹיִם לֹא מִצָּאָה מְנוּחָה. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא
(שם) כָּל מִכְבְּדֶיהָ הִזְלִוּהָ כִּי רָאוּ עֲרוֹתָהּ גַּם הִיא
נִאֲנָחָה וַתִּשָּׁב אַחֲרָהּ.

וְלֹא עוֹד, אֵלָּא זוֹנָה, שֶׁהִיא הַבְּעֵר, שֶׁהִינּוּ אִשׁ,
וַיַּצֵּת אִשׁ בְּצִיּוֹן. אַחַר כֵּן קָם אָדָם בְּלִיעַ"ל
רָשָׁע, רְבִיעֵי לְאַבוֹת הַנְּזִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם
מוֹעֵד לְעוֹלָם, בֵּין עַר בֵּין יָשָׁן, וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָהּ,
וְאָכַל וְהִשְׁמִיד וְגִדַּע בְּרָמִים וּפְרֻדִּים שָׁל יְרוּשָׁלַיִם,
וּבְלָה הַכֹּל.

רְבוֹן הָעוֹלָם, אֶתָּה אִמָּת וְתוֹרָתְךָ אִמָּת, נְתַתְּ לָנוּ
מִצְוֹת תְּפִלִּין, לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים הוּא שְׂכָר
כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, פֶּאֶר עַל רֵאשִׁים, וּמִשְׁמָשִׁים אֶת
אֲבוֹתֵיהֶם וְאִמָּם, כְּמוֹ שֶׁהִגִּיף שְׁכָל אֵיבָרָיו

מִשְׁפָּטִים אֶת הָרֹאשׁ, כִּדְ הָאִשָּׁה מִשְׁפָּטֵת אֶת
בַּעֲלָהּ.

וַיֵּשׁ מְלָאכִים הַמִּשְׁפָּטִים אֶת הַגּוֹף, וּמְלָאכִים
הַמִּשְׁפָּטִים אֶת הַנְּשָׁמָה. וּכְמוֹ שֵׁיֵשׁ הַפְּרָדָה
בֵּין גּוֹף וְנְשָׁמָה, כִּדְ יֵשׁ הַפְּרָדָה בֵּין הַמְּלָאכִים שֶׁל
הַגּוֹף לְבֵין הַמְּלָאכִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. וַיֵּשׁ נְשָׁמָה
לְנְשָׁמָה, וּמְלָאכִים לְמְלָאכִים, (קהלת ה) כִּי גִבָּה מֵעַל
גִּבָּה שְׁמֵר וּגְבָהִים עֲלֵיהֶם. וַאֲלֵה שְׁתֵּם נְשָׁמָה
לְנְשָׁמָה, בְּכֶם אַחַד. וְאַף עַל גַּב שְׁדָרָד מְשָׁל, הֵם
כְּגוֹף אֵצֶל הַנְּשָׁמָה אֵלֶּה לְאֵלֶּה, מִשּׁוּם שְׁמִקְבָּלִים
אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. כִּדְ הַשְּׂכִינָה (הַנְּשָׁמָה), אַף עַל גַּב שְׁתֵּי
כְּנִגַּד שְׂאֵר הָאִזְרוֹת שֶׁל הַפְּרִיָּאָה כְּנְשָׁמָה אֵצֶל
הַגּוֹף, כְּנִגַּד תְּקִדּוּשׁ פְּרוּדָה הוּא הוּא תְּשׁוּבָה כְּגוֹף,
אֲבָל חֶבֶל אַחַד. כָּאֵן גּוֹף וְנְשָׁמָה חֶבֶל אַחַד. מֵה
שְׂאִין כִּדְ בְּאָדָם, שְׁגוּפוֹ וְנְשָׁמָתוֹ בְּפִירוּד, זֶה חִמָּר
וְזֶה שֶׁבֶל, זֶה חַיִּים וְזֶה מוֹת. אֲבָל תְּקִדּוּשׁ פְּרוּדָה
הוּא חַיִּים וְשְׂכִינָתוֹ חַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ג) עֵץ
חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכָל אֹתָם שְׂרָשׁוּמִים בְּסִימְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְשִׁכְיֵנְתוּ, יֵם רְשׁוּמִים בְּיָמֵי הַחַל בָּאוֹת שָׁל
 הַתְּפִלִּין, בָּאוֹת שָׁל הַמִּלָּה, וְרְשׁוּמִים בְּזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר
 בְּשִׁפְתַּי. רְשׁוּמִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין,
 וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּתְּנָה מִשְּׂמָאל. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא זְכוֹר מִיָּמִין, וְשִׁמּוֹר מִשְּׂמָאל. וְהַשְּׁכִינָה זְכוֹרָה
 מִיָּמִין, וְשִׁמְרָה מִשְּׂמָאל. הֵן תְּפִלִּין שָׁל רֵאשׁ שָׁל
 הָאָדָם, וְתְּפִלִּין שָׁל יָד. וְכֵן שְׁכִינָה, תּוֹרַת ה'
 תְּמִימָה, וְהַמְצָוָה שָׁלוֹ. וְזֶה מֵהַצַּד שָׁל הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהוּא כּוֹלֵל דִּין וְרַחֲמִים. זְכוֹר וְשִׁמּוֹר.
 נִקְרָאת הִיא זְכוֹרָה וְשִׁמְרָה. וּבְכָל הַמְצָאוֹת הִיא
 שְׁקוּלָה אֵלָיו בַּמְדְּרָגָה.

אֲבָל מֵצַד הַחֶסֶד - הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא זְכוֹר,
 וְהַשְּׁכִינָה שִׁמּוֹר. כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּחַ בְּעֵלֵי
 הַמְּשָׁנָה, זְכוֹר לְזָכָר, וְשִׁמּוֹר לְכֹלָה. מִשּׁוֹם שֶׁבְּיָמִין
 וּבְשְׂמָאל הָעֵנָפִים מֵתְּפָרְדִים, כְּמוֹ כְּנִפֵי רֵאשׁ שֶׁהֵן
 פְּרוּדוֹת מְלֻמְעָלָה. כְּנֻגָדֵם חִיּוֹת, וּפְנִיָּהֵם וּכְנִפֵּיהֵם
 פְּרֻדוֹת מְלֻמְעָלָה. וּכְנֻגָד פְּתוּחוֹת שָׁל סֵפֶר תּוֹרָה.
 לְמַטָּה שְׁנִיָּהֵם בְּיַחַד אֶחָד, כְּמוֹ סְתוּמוֹת שָׁל סֵפֶר

תּוֹרָה, שְׂאִין שָׁם פֶּרוּד. וּמִשׁוֹם כֶּךָ בְּמָקוֹם שֶׁל
 יַחֲוֵד, שֶׁהוּא גּוֹף, דּוֹמָה לְשִׁדְרָה שֶׁל לוֹלֵב. אִם
 נִפְרָצוּ אוֹ נִפְרְדוּ עָלָיו - פָּסוּל.

בְּכַמָּה רִשׁוּמִים רָשָׁם תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
 יִשְׂרָאֵל לְהַנְדִיעַ לַמְּלֵאכִים. אֵלּוּ מִיָּמִין,
 שְׁתֵּלוּיִים מִתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹ אֵלּוּ מִשְּׂמָאל,
 שְׁתֵּלוּיִים מִתְּשֻׁבִינָה, אוֹ אֵלּוּ שְׁתֵּלוּיִים מִתִּקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשֻׁבִינָתוֹ בְּיַחֲוֵד אַחֵד. וַדַּאי אֵלֶּה שְׁיֵישׁ
 בָּהֶם תּוֹרָה רִשׁוּמִים בְּחֶסֶד, וְאֵלֶּה שְׁיֵישׁ בָּהֶם מִצְוָה
 רִשׁוּמִים בְּגִבּוֹרָה, וְאֵלּוּ בְּעֲלֵי הַתְּפִלִּין וְאוֹת שֶׁבֶת
 וְאוֹת בְּרִית רִשׁוּמִים בְּצִדִיק.

וְהַבְּהֵמוֹת, עֲמֵי הָאָרֶץ, הֵם רִשׁוּמִים בְּהַעֲבֵרַת
 עֲרָלָה וּפְרִיעָה. עוֹפּוֹת - בּוֹפֶק
 וּבְקַרְקָבוֹ נִקְלָה, בְּהַעֲבֵרַת הַבּוֹפֶק וְקִלְפַת הַקַּרְקָבוֹ,
 הֵם רִשׁוּמִים בְּעוֹפּוֹת לֶאֱכֹל. וּבְהֵמוֹת בְּשָׁנֵי סִימָנִים
 - מֵעֲלֵת גֵּרָה וּמִפְרָסַת פֶּרֶסָה. כֹּלֵם רִשׁוּמִים בְּשָׁנֵי
 סִימָנִים, כִּמוֹ עֲרָלָה וּפְרִיעָה, שְׂמַעְבָּרִים מִהָעֵם
 תִּקְדוּשׁ.

אָבֵל תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, כָּלֵם רְשׁוּמִים מֵהֶם בַּכֶּסֶא.
וּמֵהֶם בַּמְּלָאכִים, בְּאַרְבַּע חֵיוֹת הַכֶּסֶא. מֵהֶם

בַּבּוֹכָבִים (דף קיט ע"א) וּבַמְזוֹלוֹת, וּמֵהֶם רְשׁוּמִים בַּמְדוֹת
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם. וְאוֹתָם
שֶׁמִתְעַסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶם, אֵלֶּא כִּבֵּן
הַמְחִיב בַּכְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, זֶה וְדָאֵי נִקְשָׁר וְנִרְשָׁם
בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעֵי וְשִׁכְיִנְתּוֹ, כְּאֵלוֹ בּוֹ הֵם חֵיוֹ אֶחָד.

וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה כְּלִי מִצְוָה אוֹ מִצְוָה כְּלִי תוֹרָה,
כְּבִיכּוֹל כְּאֵלוֹ חֵיוֹ בּוֹ בְּפִרוּד. אָבֵל כְּזֶה וְזֶה,
כְּמוֹ אֵילָן שֶׁעֲנָפָיו נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, וְהָאֵילָן
חֵיחוד שֶׁל שְׁנֵיהֶם בְּאֲמֻצֵּי.

הַרְשָׁעִים רְשׁוּמִים כְּלִי סִימְנֵי מְהֵרָה, אוֹתָם שְׂאִין
לָהֶם תְּפִלִּין עַל הָרֵאשׁ וְהַזְרוּעַ, וְאוֹתָם
שְׂלֵא רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֵלֶּה שְׂלֵא שׁוֹמְרִים
זְכוּר וְשָׁמור, וְלֹא רְשׁוּמִים בְּתַבְּלוֹת וְלִבָּן שֶׁל
צִיצִית. וְאֵלֶּה שְׂלֵא רְשׁוּמִים בְּסִימְנֵים הַלָּלוֹ, שֶׁקָּיָן
הֵם לָכֶם, אֵינָם יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּא עַמֵּי הָאָרֶץ. מֶה אֵלֶּה

שָׁקֵץ וְשָׂרֵץ - אֵף הֵם (כד) שָׁקֵץ וְשָׂרֵץ. כְּמוֹ
 שְׂבִיאוֹתָהּ בְּעַלְי הַמְּשָׁנָה, עַמִּי הָאָרֶץ הֵם שָׂרֵץ,
 וְנִשְׂוֹתֵיהֶם שָׁקֵץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם נֹאמֵר, (דברים כו)
 אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיתָתָם מִיָּתָה בְּגִלוֹי, וְאִין מִיָּתָה אֶלָּא עֲנִי,
 וּמִיָּתָה הָעֲנִי שְׁלָהֶם לֹא תִהְיֶה בְּכֶסֶף,
 כְּמוֹ עוֹפּוֹת שְׂדוּמִים לְבַעְלֵי מְצוּוֹת, אֶלָּא בְּגִלוֹי,
 לְעֵינֵי הָעָם, שְׁעֲנִי חָשׁוּב בְּמֵת. וַיֵּשׁ עֲנִי בְּכֶסֶף
 מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וַיֵּשׁ עֲנִיּוֹת לְעֵינֵי כָל, בְּזִרְיָקַת דָּם
 הַבְּהֵמָה, וּזְרִיקָתָהּ לְעֵינֵי כָל, שְׂשׁוּפְכִים דָּם לְפָנֵי
 הַכֹּל. כִּי הָעֲנִיִּים שְׂדָמָם נִשְׁפָּךְ בְּפָנֵיהֶם לְעֵינֵי בְּנֵי
 אָדָם וְנִעְשִׂים לִירְקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וְאִם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה וְלֹא פוֹתְחִים פִּיהֶם לְהִטִּיחַ
 דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה, וּמִיָּתָתָם בְּסִתִּימַת פֶּה,
 כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מֵתָה וְאִין לָהּ קוֹל וְדַבּוּר. וּבְיָדוּי
 כִּי הוּא יֹאמֵר: אִין לִי פֶה לְהִשִּׁיב, וְלֹא מִצַּח
 לְהָרִים רֹאשׁ. וַיִּתְנַדָּה, וּמִנִּיחַד אֶת הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכָל יוֹם לְהִיזוֹת מִיָּתָתוֹ בְּאַחַד. כְּמוֹ שְׁחִיטַת

הַבְּהֵמָה בְּשֵׁתִים עֲשֶׂרָה בְּרִיקוֹת סְבִיב, וּבְסִבִּין
שֶׁהוּא אָח"ד.

וּמִבְּרֶךְ וּמִקֹּדֶשׁ אֵת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם
בְּבָרְכוֹ וּבְקִדְשָׁהּ, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה
שָׁלוֹ. כְּמוֹ שֶׁמִּבְּרֶךְ הַכֹּהֵן: בְּרוּךְ אַתָּה - הָרִי בְּרָכָה.
אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ - הָרִי קִדְשָׁהּ. בְּשִׁחְרוּת מְבָרְכַת אֵת
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ, וּמִקֹּדֶשׁ אוֹתוֹ
בְּקִדְשָׁתוֹ וּמִיַּחְדָּת אוֹתוֹ בְּיַחְוֹד שֶׁהִיא שְׂכִינָתוֹ,
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל אוֹתָהּ רוּחַ בְּכַמָּה
מַחְנוֹת.

אֵלֶיהוּ, וַדַּאי אָדָם שֶׁמִּבְּרֶךְ וּמִקֹּדֶשׁ וּמִיַּחְדָּת אֵת
הַגְּבִירָה, כַּמָּה מַחְנוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה עוֹלָיִם
עִמוֹ, וּמַחְנוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹרְדִים אֵלָיו. וְכֵלָם בְּרִי
לְשִׁמְרוֹ, וְלְהוֹדִיעָה לְאוֹתָהּ רוּחַ כַּמָּה חֲדוּשִׁים
וְעִתִּידוֹת בְּחִלּוּמוֹת בְּנִבּוּאָהּ, וְכַמָּה סְתָרִים, כְּמוֹ
שֶׁיַּעֲקֹב שָׁנְאָמַר בּוֹ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים
עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְעַל מַחְנוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה נֶאֱמַר

(שם לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מִתְנַיִם. אֲבָל הַמֶּלֶךְ
וְהַנְּבִירָה לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם.

אָמַר אֱלֹהֵינוּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, כִּדְּ זֶה וְדֹא, אֲבָל
מִשׁוֹם שְׂפָכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הַיְתָה
הַשְׁתַּדְּלוֹת שְׁלֹךְ לַיְחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְשְׂכִינְתּוֹ בְּכָל הַמַּחֲנוֹת שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה, כִּדְּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינְתּוֹ וְכָל מַחֲנוֹתָיו מֵעָלָה
וּמַטָּה מִתְיַחֲדִים עִם רוּחֲךָ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּבְּן
הַמֶּלֶךְ שֶׁהָאֵב וְהָאֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמְנַשְׁקִים אוֹתוֹ,
וּמַחְבִּיבֹת שְׁלוֹ אֵינָם מֵאֲמִינִים לְמַחֲנוֹתֵיהֶם, אֲלֹא
הֵם בְּנוֹפֵם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ.

מִשׁוֹם שְׂאוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁלֹךְ הִיא מִצַּד הָעֲמוּד
הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל אֵב וְאֵם, שֶׁהֵם
י"ה. הַנֶּפֶשׁ שְׁלֹךְ, בַּת יַחֲדָה, מִצַּד הָאוֹת ה',
הַשְׂכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה לֹא זֹוּה מִמֶּךָ. וְכִמוֹ שֶׁאֲבָא
וְאֲמָא שׁוֹמְרִים אֶת הַבֵּן, כִּדְּ שׁוֹמְרִים אֶת הַבַּת
בְּמַחֲנוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם מִתְנַיִם. וּבְמַחְשָׁבָה
הָעֲלִיוֹנָה עוֹלִים לְרוּחֲךָ, כִּמוֹ שֶׁבְּאֶרְוֶה, יִשְׂרָאֵל

עָלָה בְּמַחְשָׁבָה. יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. וּמְתֵי רוּחָךְ
 עָלְתָה בְּמַחְשָׁבָה? כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר כָּה (תהלים
 קג) כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה. (דף קיט ע"ב) וּבְנִפְשׁ שְׁהִיא ה'.

בְּרוּחַ ה' נֹאמַר, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי
 הָרוּחַ. וְהֵם רוּחַ ה', רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ
 עֲצָה וּגְבוּרָה וְגו'. שְׁלֵם בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, עָלָה
 בְּמַחְשָׁבָה, וְעָלַת הָעֲלוֹת מְעֻטְרוֹ בְּכֶתֶר. בְּכֹל
 הַכְּבוֹד הַזֶּה רוּחָךְ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת כָּל לַיְלָה, וְכֹל
 הַדְּבָרִים שֶׁתִּגְלוּ (לֵךְ בְּחֶסֶד, וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר וְאַתֶּם וְכו') עַל כֶּתֶר
 (דברים ה) וְאַתֶּם תְּדַבְּקוּם בָּה'. אַתֶּם, וְלֹא אֲמוֹת
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּמִשׁוֹם זֶה, (שמות כב) זָבַח
 לְאֱלֹהִים יִתְּרָם. אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם. בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוֹ.

אֲשֶׁרֵי הָעַם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָאוּ צֵאֵן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לְהַקְרִיב אֶת עֲצָמָם קָרְבָּנוֹת
 לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגַּנוּ כָּל
 הַיּוֹם נִחַשְׁבָנוּ כְּצֵאֵן טְבַחָה. וּמִקְרִיבִים אֶת עֲצָמָם
 כְּמוֹ צֵאֵן, בְּתַעֲנִית. שְׂמֵעוּט הַחֲלָב וְהַדָּם שֶׁבַתְעֵנִית
 חָשׁוּב יוֹתֵר מִקָּרְבַּן בְּהֵמוֹת, שֶׁתִּהְיֶה מִתְמַעֵט הַדָּם

וְהַחֲלֹב וְכָל אוֹתָם אִמּוּרִים וּפְדָרִים שְׁנֵאֵכָלִים כָּל
הַלֵּילָה.

אֲשֶׁר־יָחֵם (יִשְׂרָאֵל) שְׁמִקְרִיבִים אֶת רוּחָם קְרִבְנוֹת
לְפָנַי ה', וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שְׁרוּחָם
היא הָעוֹלָה אֵלָיו, אִם מֵעֹלָה אוֹתָהּ בְּתוֹרָה וּמִצְוָה,
בְּתוֹרָה שֶׁהיא עֲשֹׂר אֲמִירוֹת, שְׁנַתְּנוּ מִהָאוֹת י'
שְׁבַעֲשֹׁר וְדְבָרוֹת, מֵאוֹתֵינוֹת ה"ה. (בּוֹ, בְּשֵׁשָׁה) בְּשֵׁשׁ
חֲמִשִּׁי תוֹרָה בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. חֲמִשָּׁה הֵם שְׁנִקְרָאוּ
חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי תוֹרָה. שְׁשִׁי נִקְרָא סֵפֶר בְּרֵאשִׁית.
וּבַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁנֵאֵמַר בּוֹ
יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה. וְלֹאִיזָה מְקוֹם עוֹלָה? לְכַתֵּר
שָׁשִׁם עֲלֵת הָעֹלוֹת, מִפְּלֵא וּמִכֶּסֶה.

אֲשֶׁר־י מי שְׁמַעְלָהוּ בְּמִצְוָה, שֶׁהיא מִצְוֹת תְּפִלִּין,
שְׁבַתֵּן אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת, שְׁבַתֵּן שֵׁם יְהוָה: י'
- קִדְּשׁ לִי. ה' - וְהָיָה כִּי יִבְיָאָךְ. ו' - שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.
ה' - וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ. בְּמַחֲשָׁבָה. לְקִשֵּׁר אוֹתָהּ בְּיָד,
שֶׁהַשְּׂכִינָה היא י"ה וּכְלוּלָה מִמַּעֲשֵׂה שֶׁהיא ה'.
וְדְבֹר שֶׁהיא בִּינָה כְּלוּלָה ו' סְפִירוֹת. וּבְמַחֲשָׁבָה,

זָהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יְהוֹנָה. י"ד אֹתִיּוֹת,
בְּחֻשְׁבוֹן יָד. וְנִרְמְזוּ בְּאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת, וּבֵית הַתְּפִלִּין
א', וּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת הָרֵאשִׁי - שֶׁבַע. שְׁשָׁנִי שֵׁנִי
תִּשְׁעִי, וְקֹשֶׁר הָרְצוּעָה עֶשְׂרִי. וְאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת הַיָּד -
תְּרֵי י"ד, יָד הַשְּׂכִינָה, יָד יְהוֹנָה.

בְּשִׁבְלָה נֶאֱמַר, (שם לא) בְּיַד אֶפְקִיד רוּחִי וְגו'.
הָרוּחַ נִפְקְדָה לִיהוֹנָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יוֹרֵד אֵלָיו לְקַבְּלוֹ לְשִׁכְנָה, וְשׁוֹמְרִים אֹתוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ. וּמִי גוֹרֵם אֶת זֶה? מִי
שֶׁבָּבֵל מְצוּהָ וּמְצוּהָ מֵעֵלָה שְׂכִינָה אֵל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

וְשִׁבְעִים תִּבּוֹת שֶׁל יַעֲקֹב ה' בְּיוֹם צָרָה, וּבְמָה הִיא
צוֹנַחַת? אֵלֶּא וְדַאי בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ בַּעֲלֵי
תוֹרָה, מְלֻאכִים, מְצַד שֶׁל אֵינְתָה הַשְּׁחָר, שֶׁהִיא
שְׂכִינָה. וּשְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - בְּקָר וְשְׁחָר, וְעֲלִיָּהֵן
נֶאֱמַר (תהלים מז) נְעֻמּוֹת בְּיַמִּינְךָ נִצַּח. בְּקָר שֶׁל
אֲבֹרָתָם, שֶׁהוּא חֶסֶד, זֶה עוֹלָה יוֹתֵר בְּיוֹם הַנְּאֻלָּה,

אָבֵל הַשַּׁחַר מִקְרִים לְיוֹם הַנֶּאֱלָה, וּמִיָּהוּ? נִצַּח,
שְׁשֻׁכִּינָה מִצְדוֹ נִקְרָאת אֵילַת הַשַּׁחַר.

וּמִשׁוֹם כָּךְ, ל"מ נִצַּח, שָׁם נִצַּח, שָׁם ל"מ, שָׁהם
שְׁבָעִים הַקּוֹלוֹת שְׁצוֹנַחַת אֵילַת הַשַּׁחַר עַל
בְּנֵיהָ, שְׁהַתְחִיב עֲלֵיהֶם הַקְּרֻוֹת בְּגִלוֹת, שְׁחֲרוֹת
הַשַּׁחַר בְּשְׁבָעִים הַשָּׁנִים הָאֲחֵרוֹנוֹת. (בְּשְׁבָעִים) בְּאוֹתוֹ
זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה בו) כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב
לְלֶדֶת תְּחִיל תִּזְעַק בְּחִבְלֶיהָ בֵּן הַיֵּינוּ מִפְּנֵיךְ ה'.
וְעַל בֵּן נִקְוָה לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ:

וּבָהֶם הָאֵילַת מִכְּבִיֶּסֶה רֵאשָׁה בֵּין בְּרָכִיָּה. הָרֵאשׁ
הוּא צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּין בְּרָכִיָּה שָׁהם
נִצַּח וְהוֹד. וְנִשְׁבַּע לָהּ בּוֹ לְפָדוֹת אֶת בְּנֵיהָ בַּבֶּקֶר,
שְׁהִיא אֲרִיָּה, בְּקֶר יָמִין שָׁל אֲבָרְתָם, מְשִׁיחַ בֵּן דָּוִד
שְׁיוֹצֵא מִיְהוּדָה, שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (בראשית מט) גֹּרֵר אֲרִיָּה
יְהוּדָה. וּמִשׁוֹם זֶה (רות ג) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

וּבָהּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה זְרוּעַ תְּפֹאֲרֶתוֹ
בּוֹקֵעַ מִים וְגו'. מִשׁוֹם שְׁתִּפְּאֲרֶת הִיא דְרָגַת
מִשָּׁה, הַגּוֹף, וְחֶסֶד זְרוּעוֹ, וּמִשָּׁה נִקְשָׁר בְּע"ב

וְהָיָה חֶסֶד, וְדִנְתּוּ שָׁל אַבְרָהָם. שְׂכָר עוֹלָה
 בְּחֶשְׁבוֹן ח"י - וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי
 הָאֲבוֹת. ש, שְׂנִקְשָׁרָה בַּשׁ' שָׁל מֵשָׁה, שְׁנַאֲמַר בָּהֶם
 (יחזקאל א) וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר
 מִהַשְּׂמַאל וְגו', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. מ"ה מִן מֵשָׁה,
 וְדַמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

בְּזוֹעַ שְׂמַאל נֶאֱמַר שְׂמַאל דּוֹחָה, וַיָּמִין מְקַרְבֶּת.
 שְׂאֵף עַל גַּב (דף קב ע"א) שְׂהַקְדִּים בְּתִשְׂרֵי,
 שְׂבִאֲרוֹהָ בּוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, בְּתִשְׂרֵי עֲתִידִים לְהִנָּאֵל
 - תְּהִיָּה דּוֹחָה, בְּדֵי שְׁלֵא יָמוֹת מְשִׁיחַ בֶּן אֲפְרַיִם.
 דּוֹחָה מִתִּשְׂרֵי שְׂהִיָּא שְׂמַאל, עַד שְׂיִקְרַב יָמִין, פְּסַח
 זְרוּעַ יָמִין. לְקַיִם בָּה (מִיבֵה ז) בִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, וְזָחַו בְּנִיסָן נִנְאֵלוּ וּבְנִיסָן
 עֲתִידִין לְהִנָּאֵל, לְקַיִם בָּהֶם (ישעיה נד) וּבְחֶסֶד עוֹלָם
 רַחֲמֵתֶיךָ אָמַר גְּאֻלְךָ ה'.

וְאַחַר כֵּן בָּלָם נוֹמְלִים מִגְּבוּרָה, שְׂמִמְנָה מְשִׁיחַ
 בֶּן אֲפְרַיִם, לְטַל נִקְמָה מִשׁוֹנְאָיו. שְׂכָר
 צְרִיף לְנִקּוֹת אֶת הַתְּבוּאָה, שְׂהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּיָמִין,

ואחר כך לשרף את הקש בשמאל. וְהוּ שָׁפְתוּב
 (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית
 עֲשׂוֹ לְקֹשׁ וּדְלָקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם. וְכִנּוּם הַתְּבוּאָה
 וְהוּ הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, כּוּ (בראשית כה) וַיֵּאָסֶף (אֶל עֲשׂוֹ).
 לְאִיזָה מָקוֹם? לְבֵית, זו הַשְּׂכִינָה.

אֲבָל בְּדַרְגָּת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף הוּא רֹמְזוּ, (במדבר כה)
 עָתָה יִלְחָכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְכִיבֵתֵינוּ כְּלַחֲךְ
 הַשּׁוֹר אֶת יָרֵךְ הַשְּׂדָה. שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר (תהלים צא)
 בְּפֶרֶח רִשְׁעִים כָּמוֹ עֵשֶׂב וְגו'. מִפֶּסֶח וְעַד תִּשְׁרִי
 תִּהְיֶה הַנְּאֻלָּה, שְׁהוּא עַד. וּמִשָּׁם וְאִילָךְ תִּהְיֶה
 הַשְּׂמֻדָּתָם, לְהַשְּׂמֻדָּם (נְאֻלָּה) עַדִּי עַד. (ולא עד בְּכָלֵל, אֵלֶּא עַד
 שְׂמוּנֵי עַד. מִשָּׁם וְאִילָךְ לְהַשְּׂמֻדָּם עַדִּי עַד) כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתִשְׁרִי,
 שְׁהוּא שׁוֹר, כּוּ כְּלַחֲךְ הַשּׁוֹר.

וּסְמִיכָתָם (שָׁל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּסִיחָה שְׁלָהֶם בְּיָמָיו) שָׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּיָמָיו, שְׁהוּא אֲרִיָּה. אֲבָל הַקִּימָה
 שְׁלָהֶם בְּגוֹף הָאֵילָן. וְזֶהוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּכַרְוָה,
 צַדִּיק. שְׁנֹאמֵר כּוּ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בראשית לו) וְהִנֵּה
 תִּסְפְּינָה אֲלֵמֵתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶיִן לְאֵלֵמֵתִי. וְזֶהוּ (רות ג)

חי ה' שכבי עד הפקר. וכל הזיקה זיקה בשם -
 ברגת משה רבנו למעלה. (ובמשה) ומשה למטה, בו
 יקומו כל ישראל כמו איברים של הגוף, שבו כלם
 זקופים בעמידה. ובזה הוא כל הזיקה זיקה בשם,
 משום שעליו נאמר (שמות לג) ואדעך בשם.

יהיו משיח בן דוד, שהוא אריה, מימינו, ומשיח
 בן יוסף, שהוא שור, משמאל. מימין
 אברהם, משמאל יצחק, והוא הנשר באמצע.
 השלשלת שלהם מצד של יעקב. ש' של משה,
 קדשה לך ישלשו. מצד של אריה שלשת פני
 האבות נקראו אריות. בקר. מצד של שמאל
 נקראו פרים מננחים. ומצד האמצע נקראו
 נשרים, ועליהם נאמר (שמות יט) ואשא אתכם על
 כנפי נשרים ואבא אתכם אלי. חרי הם ט'. עשירי
 ורביעי אדם (מה שמו) של משה שרוכב על שלש
 חיות.

ונאמר בישראל, (בראשית א) וירדו ברגת תים -
 הממנים על תים בצד של הנחש, שהיה

שָׁרָה שָׁל מִצְרַיִם, שְׁהַתְּפִשֵׁט בְּגָלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה מִיָּם
 עַד יָם. וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם - עֲרַבּוּבִיהָ רָעָה. עֲמֻלָּקִים,
 נְפִילִים, תַּעֲרֹכֶת שָׁל כָּל הָאֲמוֹת בְּכָל צַד בְּגָלוֹת
 הָאֲחֵרוֹנָה, בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמָעֵאל, בֵּין בְּעֵשׂוֹ.
 וּבִבְהֵמָה - אֵלוֹ בְּנֵי עֵשׂוֹ שִׁשְׁלִטּוֹנָם בְּכָל הָאָרֶץ.

וַיִּתְקַיֵּם בְּמִשְׁיַח, (תהלים עב) וַיֵּרֶד מִיָּם עַל יָם וּמִנְהַר
 עַד אַפְסֵי אָרֶץ. וְכֹךְ בַּשָּׁנִי מְשִׁיחִים, וְכֹךְ
 בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל בְּזִכּוֹת מ"ה (שָׁמוֹ) שָׁל מִשְׁחָה. וַיִּבְיֵאוּ
 גַם שָׁל מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מִיְהוּדָה - אֲרִיָּה רָשׁוֹם עֲלָיו,
 וְגַם שָׁל מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף - שׂוֹר רָשׁוֹם עֲלָיו. וְגַם שָׁל
 שִׁילָה - אֲרִיָּה לְיָמִין, שׂוֹר לְשִׁמְאֵל, וְנֶאֱשַׁר בְּאִמְצַע,
 וְאָדָם עַל בָּלָם. וְאַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד, אֲרַבְּעָה
 שְׁבָטִים שָׁל שְׁלֹשׁ חֵיזוֹת - שְׁנַיִם עֲשָׂר. וְלְאָדָם שֶׁהוּא
 מֵה שָׁמוֹ, בְּנֵי מִשְׁחָה, שְׁבָאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּמִשְׁחָה
 (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְּדוֹל וְעֲצוֹם מִמֶּנּוּ.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, (קהלת ג) מ"ה ש"ה תִּיְהִי ה"וּא שִׁיְהִיָּה, וְאֶשַׁר
 לְהֵיזוֹת כְּכֹר הָיָה.

וְהֵאלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף - יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם
(יחזקאל לד) וְאַתָּן צִאֲנֵי צֹאן מִרְעִיתִי אֲדָם

אַתֶּם, הָיוּ נִרְדָּפִים לְפָנַי הָעָרֶב רַב, וְאַנְיִם רָעִים,
חֲרֵי בְנֵי־מִין זָאֵב יִטְרֹף אֲלֵיהֶם, שְׁטוּרָף אוֹתָם,
וַיִּתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן - בַּבֶּקֶר יֹאכֵל עֵד, שְׁחִינּוּ עַד
כִּי יָבֹא שְׂוִילָה, וְזֶה בֶּקֶר שֶׁל אֲבָרָהֶם. (בראשית מט)
וְלָעָרֶב יִחְלַק שָׁלָל - זֶה עָרֶב שֶׁל יִצְחָק, שֵׁשֶׁם שְׁנֵי
מְשִׁיחִים. בְּאַחַד יֹאכֵל (הַמִּמּוֹן) הַמְּמַנָּה שֶׁל אֲמוֹת
הָעוֹלָם, וּבְאַחַד יִחְלַק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

יִשְׂרָאֵל, שָׁהֶם אֵילָת, נִרְדָּפִים לְפָנַי הָרָשָׁעִים
אֲרִיּוֹת, וַיִּתְעוּרֶר נִפְתָּלִי, שְׁהוּא אֵילָה

שְׁלַחַה חֲנַתָּן אֲמָרֵי שֶׁפֶר. יִתְעוּרֶר בְּיָמָיו, (דף קב ע"ב)
שְׁהוּא אֲרִיָּה, מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גּוֹר אֲרִיָּה
יִחוּדָה מִטְרֹף בְּנֵי עֲלִיָּת. וַיִּיחֹזֵק (וַיִּסְיֶד) עַל אֲמוֹת
הָעוֹלָם, כְּרַע שָׁכַב עֲלֵיהֶם לְטְרֹף אוֹתָם, מִי יִקְיָמְנוּ.
בְּאוֹתוֹ זְמַן נִרְאָה מִי הוּא אֵלּוּת אַחַר שְׂיָקִים אוֹתוֹ
מִלְטְרֹף עֲלֵיהֶם אוֹ אִמָּה וְלָשׁוֹן.

וַיִּשְׁרָאֵל שָׁהוּ כִּי־זָנָה, נִרְדָּפִים לְפָנַי נָשָׂר מֵצַד שֶׁל
הָעוֹפּוֹת שֶׁל אַמּוֹת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן
יִתְעוֹרֵר נָשָׂר וַיִּפְרֹשׂ כְּנָפָיו עַל עַרְבוּבֵי הָאֲמּוֹת,
וַעֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, שָׁהֵם עֲמֻלְקִים, וְעַרְבוּבֵיהָ רָעָה
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְטוֹרַף אוֹתָם שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר אֶחָד מֵהֶם,
לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) ה' בָּרַד יִנְחֲנוּ
וַאֲיֵן עִמּוֹ אֵל נֹכַר.

מִשָּׁם וַאֲיֵלֶךְ אֵינן מְקַבְּלִים גְּרִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵינן מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת
הַמִּשְׁחִית. וְאֲמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
שֶׁיִּשְׂאֲרוּ, יִעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲזָה שֶׁל אָדָם
לְשֹׁלֵט עֲלֵיהֶם, לְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיהו ט) כִּי חֲגוּי
וְחַמְמֵלְכָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּךָ יֵאָבְדוּ. לְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל,
(בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. (שם ט) וּמִוֵּרְאֶכֶם
וְחַתְּכֶם וְגו'.

וּמֵצַד שֶׁל תְּבוֹאוֹת חַמְשָׁה מִיְּנֵי לְחָם, שְׂבוּרִים
מִכָּלֵם, וְהֵם: חֲטָה, וּשְׁעוּרָה, וְכֶסֶם, וְכֶסֶם,
וְשִׁבְלַת שׁוּעַל, וְשִׁיפּוֹן. הַמִּשְׁיֵל אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ

שָׁפְתוֹב (ירמיה ב) קָדַשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ,
 בָּה'. כְּשֵׁי־צֵאוּ מִהַגְּלוֹת, כֶּךָ יִהְיוּ שְׂבוּרִים, עַד
 שְׁיִתְּבַרְר אֶכֶל מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת, שְׁחִינּוּ קֶשׁ, עָרַב רַב,
 עַד שְׁיִתְּבַרְרוּ וַיִּוָּדְעוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ פֶר
 שֶׁנִּבְרַר מִתּוֹךְ מוֹץ וְתִבְּן.

וְעַד שְׁיִתְּבַרְרוּ מֵהֶם, י', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, לֹא שׁוֹרָה
 עַל ה', שֶׁהִיא לֶחֶם שֶׁל חַמְשָׁה מִיָּנִים, לְבָנִים
 אֶת הַשְּׂבוּעָה (שמות יז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה. וּמִשׁוּם כֶּךָ
 מוֹץ וְתִבְּן אֵינוֹ מְחִיב בְּמַעֲשֵׂר עַד שְׁיִתְּבַרְר. אַחַר
 שְׁיִתְּבַרְר, מִתְּכַנְסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
 יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁאֵת הַחֲטָא, אַחַר שֶׁנִּבְרַר קֶשׁ
 וְתִבְּן, מִכְּנִיסִים אוֹתָהּ לְאוֹצָר. כֶּךָ יִתְּכַנְסוּ יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהֵם פֶּר, לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל הַר ה',
 שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיָמִי יִקּוּם
 בְּמִקּוֹם קָדְשׁוֹ נָקִי בַפִּים וְיָבֵר לֵבָב. נָקִי כְּמוֹ פֶר,
 שֶׁהִיא תְבוּאָה כְּשֶׁנִּבְרַרְתָּ מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת. בְּאוֹתוֹ זְמַן
 - נִשְׁקוּ בַר, כְּבִתְחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שיר א) יִשְׁקֵנִי
 מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. פֶּר תִּרְגְּמוּ בֵּן. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיְהִיוּ

נְקִיִּים כְּמוֹ כֹּהֵן מִתּוֹךְ קָשׁ וְתִבְנֶה, שׁוֹרֵה שְׂמוֹ עֲלֵיהֶם,
וְקוֹרֵא לָהֶם בְּנֵי כְּבֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכֹה מִכָּל הָאֵילָנוֹת אֵין שָׁבוֹר כְּגֹפֶן. בְּנִטְיַעְתּוֹ
שָׁבוֹר, בְּעֲנָבָיו שָׁבוֹר, שָׁהֵם כְּתוּשִׁים בֵּין
הַרְגָּלִים. וְכֹה זֵית, הַזֵּיתִים שְׁלָה כְּתוּשִׁים. בְּגִלוֹת
נִמְשָׁלוּ יִשְׂרָאֵל לָהֶם, וְהוּא שְׁכַתּוֹב (תהלים פ) גֹּפֶן
מִמְצָרִים תִּסְיַע. וְכֵן בְּגִלוֹת הַרְבִּיעִית, (ישעיה ה) כִּי
כָּרַם ה' צִבְאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְכֵמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל
מִשׁוּלִים לְזֵית, (ירמיה יא) זֵית רַעֲנָן יִפֶּה פְּרֵי תֵּאֵר.
וּמִשׁוּם כֹּה (תהלים קכח) אֲשַׁתֶּךָ כְּגֹפֶן פִּרְיָה בְּיַרְכְּתֵי
בֵּיתֶךָ בְּנִיךָ בְּשַׁתְּלֵי זֵיתִים. סָמוּךְ זֶה לְזֶה, מִשׁוּם
שָׁהֵם שָׁבוֹרִים בְּגִלוֹת.

וְאַחַר שִׁיחֵיו נְקִיִּים מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת, יתְקַדְּשׁוּ לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ בֵּינָם לְנִסְךְ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְזֵיתִים
לְהַדְּלִיק מְאֹד גֵּרוֹת לְמִנּוֹרָה. וּמִי זֹכֵה לְזֶה? יֵין
שְׁלֵא הִתְנַסֵּף לְכוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. שְׁעָרַב רַב הֵם יֵין
שֶׁהִתְנַסֵּף לְכוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, וּמָהֶם מְשֻׁמְדִים,

מינים, אפיקורסים, משמדים לעברות שכל
התורה בלה.

וישראל שנאמר בהם, ויתעברו בגוים וילמדו
מעשיהם. עד שיהיו דרוכים בין
רגליהם, בגלות הם לא נבררו מהם. ובשבילם
אמר דוד, עליו השלום, (שם מט) למה אירא בימי
רע עון עקבי יסבני. ועליהם אמר שלמה (שיר השירים
א) צאי לך בעקבי הצאן. ביעק"ב. שעליו נאמר
אל הנחש הקדמוני שפתח את תנה, (בראשית ג) הוא
ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. אחר שיצאו מן
הגלות נמשלים לתפוחים ולכל הריחות הטובים,
כמו שביציאת מצרים, שכתוב בה (שיר השירים ח)
תחת התפוח עוררתיך.

המצוה שאחר זו - להביא פבורים, ואחריה -
להתודות על הפבורים, ואחריה -
להתודות על המעשר. ובעלי המשנה מקשים על
המעשר, שאם יהיה קדם לקיטתו, או אחר
לקיטתו עשורו, כמו אתרוג, שנאמר בו באילן,

הַלֵךְ אַחֲרֵי חֲנֻטָה. יֵשׁ מִי שֶׁאָמַר אַחֲרַי בְּשׁוּל
הַפְרוֹת. וְאַתְרוּג מִקְצָתוֹ דוֹמָה לְאֵילָן וּמִקְצָתוֹ
לְתַבּוּאָה, שֶׁהֵם יְרָעִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁלֹאֲחֵר
לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ. שְׁאֵילָן אֵינוֹ אֵלֶּא עַד אַחֲרַי נִמְר
בְּשׁוּלוֹ.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ תִּקְנוּ הַמוֹצִיא ^(דף קכא ע"א) מִמָּקוֹם שֶׁבְּשׁוּלוֹ
יָפֵה, לְהוֹצִיא פֶת שְׂרוּתָה, אֵלֶּא מִמָּקוֹם
שֶׁהוּא מִטְעָם. וְכֶךָ תַּבּוּאָה, אַחֲרַי לְקִיטָתוֹ הוּא
בְּשׁוּל פְרוֹת. וַיִּשְׁרָאֵל מְשׁוּלִים לְאֵילָן וּלְתַבּוּאָה,
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת כג) רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא
בֵּית ה' אֶלְהֵיךָ. וְכֶךָ (דְּבָרִים יח) רֵאשִׁית גֵּזוֹ צִאנְךָ תִּתֵּן
לוֹ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן
צֹאנֵי. וְכֶךָ יִשְׂרָאֵל, קִדְשׁ (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל) יִשְׂרָאֵל לְה'
רֵאשִׁית תַּבּוּאָתָה, לְאַחֲרַי לְקִיטָתוֹ מִן הַגְּלוּת -
עֲשׂוּר. וְנִקְרָאוּ קִדְשׁ לְה'.

וַיִּשְׁרָאֵל נִקְרָאוּ אֵילָן גְּדוֹל וְתַקִּיף וְבוֹ מְזוּזָה לְכָל
בוֹ תוֹרָה, שֶׁהִיא מְזוּזָה לְמַעְלָה. בוֹ
תַּפְּלָה, שֶׁהִיא מְזוּזָה לְמַטָּה. וְאַפְלוֹ לְמִלְאָכִים אֵין

מִזֶּזֶן אֶלֶּא בְּיִשְׂרָאֵל. שָׂאֵם יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְעַסְקוּ
 בַּתּוֹרָה, לֹא הָיָה יוֹרֵד לָהֶם מִזֶּזֶן מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה
 שֶׁנִּמְשָׁלָה לְעֵץ. וְהוּא שֶׁכֶּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא
 לַמַּחְיִימִים בָּהּ. וְלִפְרִי, שֶׁהוּא מִצְוָה.

וְכֹךְ הַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְמִים, וְאֵלֶּה לְאֵשׁ, וְלֹא הָיוּ
 יוֹרְדִים מִים מִלְּמַעְלָה, וְחִמָּה שֶׁהִיא אֵשׁ, לֹא
 הִיָּתְתָה יוֹרְדָתָה (מִלְּמַעְלָה) לְבַשֵּׁל אֶת פְּרוֹת הָאֵילָן, אֶלֶּא
 בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוֹם זֶה נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (שיר ג)
 הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פִּנְיָהּ. אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִצְוֹת. וְהַגִּפְנִים
 סְמִדָּר נָתְנוּ רִיחַ, כְּשֶׁפּוֹתְחִים בַּתְּשׁוּבָה, וּמִיָּד נֶאֱמַר
 בְּיִשְׂרָאֵל, קוֹמֵי לָךְ רַעֲיִתִי יָפְתִי וְלִכִּי לָךְ, מִן
 הַגְּלוּת.

וּמִשּׁוֹם זֶה בְּאֵילָן, שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים, בַּתּוֹרָה,
 בְּאֵלּוּ שְׂמֵשֶׁת־דָּלִים בָּהּ הוֹלְכִים אַחַר
 חֲנֻטָּה וּמַעֲשָׂרִים אוֹתוֹ, שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם יו"ד, שֶׁהִיא
 חֲכָמָ"ה, א' מִי, וּבָהּ מִתְּכַנְּסִים ה"ה, שֶׁהֵם פְּרוֹת
 הָאֵילָן. וּמָהוּ הָאֵילָן? ו'. אֲבָל שָׂאֵר הָעָם, אַחַר
 לְקִיּוּטוֹ מִן הַגְּלוּת - עֲשׂוּרוֹ, אוֹתָם צְדִיקִים

שָׁנְאֵמֶר בָּהֶם (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם פִּיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן
פְּרִי עֵץ הָדָר. הָדָר בְּמַעֲשֵׂיהֶם, שְׂאֵחֻזִּים בְּבַעֲלֵי
תוֹרָה וּמְצוּוֹת, וְאַחַר לְקִיּוּטָה הוֹלְכִים לְגַבִּיהֶם (וּלְגַבֵּי
דָרְעִים שֶׁל רֹבְאוֹת. וְאַחַר חֲנֻטָה הוֹלְכִים אֲלֵיהֶם) פְּאִילָן.

וּמִשּׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּמִסְכַּת קְדוּשֵׁינוּ, בְּאֵ
לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאֵתְרוֹג בְּיָרֵק. מֵה יָרֵק
דְּרָכּוֹ לְגִדְלָל עַל כָּל מַיִם וּבְשַׁעַת לְקִיּוּטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ,
אִם אֶתְרוֹג גַּם דְּרָכּוֹ לְגִדְלָל וְכוּ' וּמֵצֵד שֶׁל הַחֲכָמָה,
אֵין מַיִם אֵלָּא תוֹרָה. וּבְמָקוֹם אַחֵר לְמַעְלָה, וְזֶה
שְׂשַׁנִּינוּ, אֶתְרוֹג שְׁוֹה לְאִילָן בְּשַׁלְשָׁה דְרָכִים; הֵרִי
אֶתְרוֹג אוֹחִזוּ שְׁנֵי צְדָדִים, וְאֶתְרוֹג הוּא דִּיּוֹקֵן הַלֵּב
שְׂאֵחֻזוֹ לְמַעְלָה וְאֵחֻזוֹ לְמַטָּה. אֵחֻזוֹ לְמַעְלָה - הַלֵּב
רוֹאֶה. אֵחֻזוֹ לְמַטָּה - בְּדַעַת, כְּמוֹ שְׂבָאוֹת, הַלֵּב
יודֵעַ. דַּעַת הִיא אִילָן, הַתוֹרָה הַפְּרִי שָׁלוֹ. הָעֵינַיִם
שֶׁהֵן הַמְצוּוֹת שְׂבָהֵן - הַלֵּב רוֹאֶה. (ע"כ רע"א מהימנא)

וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וְגו'. רַבִּי יְהוֹדָה פָּתַח, (אויב
כח) וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאִי זֶה מְקוֹם
בִּינָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה

לְכַבְּדָם יוֹתֵר (בַּכְּבוֹד שְׁלָהֶם) מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.
 בַּתְּחִלָּה אָמַר לָהֶם, (שְׁמוֹת י"ט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֻכַת
 בְּחַנִּים. לֹא זֹוּה הָאֱהָבָה הַרְבֵּה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא
 לָהֶם וְגוֹי קְדוֹשׁ, שֶׁהוּא יוֹתֵר. לֹא זֹוּה הָאֱהָבָה מֵהֶם
 עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (דְּבָרִים י"ד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה. לֹא זֹוּה
 הָאֱהָבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (שְׁמוֹת כ"ב) וְאַנְשֵׁי קְדוֹשׁ
 תִּהְיוּ לִי, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

כְּתוּב וְהִחַכְמָה מֵאִין תִּמְצֵא. הַתּוֹרָה יִצְאָה
 מִחַכְמָה, מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְדוֹשׁ, וְהִחַכְמָה
 יִצְאָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְדוֹשׁ הַקְּדוֹשִׁים. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, וְכֵן יוֹבֵל נִקְרָא קְדוֹשׁ, שְׁכֵתוֹב (וַיִּקְרָא ב"ה) יוֹבֵל
 הִיא קְדוֹשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וַיִּשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מֵהֶם. זֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב וְאַנְשֵׁי קְדוֹשׁ תִּהְיוּ לִי.

בַּתְּחִלָּה קְדוֹשׁ, וְעַכְשָׁו קְדוֹשׁ. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה.
 וְזֶה לֹא כָּהֵן, שְׁכֵתוֹב (יִשְׁעִיָּה ד') וְהִיא הַנְּשֵׂאֵר בְּצִיּוֹן
 וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. בְּמָקוֹם זֶה נִקְרָא
 קְדוֹשׁ, וְלְמַעְלָה לְמַעְלָה קְדוֹשׁ. (דף קכא ע"ב)

רַבִּי אֲבָא הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲנִיָּא. אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא, וְאַנְשֵׁי קַדְשׁ תִּהְיוּן לִי, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי רַבִּי יוֹסִי וְכָל הַחֲבֵרִים יָפָה אָמְרוּ, וְכָךְ זֶה. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) קַדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאֲתָהּ. רֵאשִׁית, וְדַאי חֲכָמָה נִקְרְאת רֵאשִׁית, שְׁפָתוֹב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'.

וּמִשּׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קַדְשׁ (יִשְׂרָאֵל) בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, כְּתוּב (שמות כב) וּכְשֶׁר בַּשְּׂדֵה מְרִפָּה לֹא תֹאכְלוּ, שְׁחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם שְׁלָמִים עַל הַכֹּל, לֹא יוֹנְקִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה. לְכָלֵּב תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ, לְכָלֵּב וְדַאי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף הַחֲזוֹק עַל הַכֹּל. בֵּינָן שְׁחֲדִין הַקָּשָׁה שְׂרׁוּי עָלָיו וְהַטִּיל בּוֹ וְהִמָּה, אָסוּר לָהֶם לְאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּם קַדְשׁ. אֵלֶּא לְכָלֵּב תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ וְדַאי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף, דִּין הַקָּשָׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שְׁפָתוֹב (ישעיה כו) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹכְרָה נִבְלָה בַּתּוֹרָה, כְּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ, וְלֹא קַדְשׁ. כֵּאֵן כְּתוּב

וְאֲנִשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבֶשֶׂר בְּשָׂדֶה טָרְפָה לֹא
 תֹאכְלוּ. וְשֵׁם בְּנִבְלָה פְּתוּב (דברים יד) לֹא תֹאכְלוּ כָּל
 נִבְלָה לִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ תִּתְּנֶנָּה וְגו', כִּי עִם קֹדֶשׁ
 אֶתָּה. קֹדֶשׁ וְלֹא קֹדֶשׁ, שְׁתֵּרֵי נִבְלָה מֵצֵד שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂתָה, שְׁלֹא פוֹסֵל אֶת זֶה אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל.
 וְרַבִּים הַגּוֹנִים יֵשׁ בָּהּ בְּנִבְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פְּתוּב כָּאֵן וְאֲנִשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן
 לִי, וְכֵתוּב שָׁם, כִּי עִם קֹדֶשׁ אֶתָּה לַה'
 אֶלְהִיךָ. לַה' אֶלְהִיךָ? לִי הִיא צָרִיךְ לְהִיוֹת! אֵלֶּא
 שָׁם (בָּאֵן) לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְכֵאֵן (וְשָׁם) הַשְׂכִּינָה.
 וְכֵתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַם קֹדֶשׁ יֹאמַר לוֹ, וְלֹא קֹדֶשׁ. בְּכֵאֵן קֹדֶשׁ
 וְלְמַעַלָּה קֹדֶשׁ. פְּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָה, בְּה"א, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל כֵּן אֲנִשֵׁי קֹדֶשׁ
 תִּהְיוּן לִי וְדַאי.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
 תֵּרֵי פְּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. בְּסוּף הַפְּסוּק
 פְּתוּב כָּל אֲכָלְיוֹ יִאֲשָׁמוּ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר לוֹ

רַבִּי שְׂמַעוֹן, יָפֵחַ אֹמֶר, כָּל אֹכְלֵי יַאֲשֵׁמוּ - הֵינּוּ
 שְׂפָתוֹב וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁנָּה וְכוּ'. וְכֵתוֹב
 וְכֹל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וּמִשׁוֹם שִׂישְׁרָאֵל נִקְרָאוּ
 קֹדֶשׁ, כֵּתוֹב כָּל אֹכְלֵי יַאֲשֵׁמוּ. בָּא רַבִּי יַצְחָק
 וְנָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִם לֹא בָאתִי לְכָאן אֵלֶּה לְשִׁמְעַ
 וְדָבַר זֶה - מִמְּפִיק.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הֲרֵי שְׂנִינּוּ שְׂקֹדֶשׁ יוֹתֵר לְמַעְלָה
 מִקְדוֹשׁ. אִם כֵּן, הֲרֵי כֵתוֹב (ישעיה ו) קֹדֶשׁ
 קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ ה' צְבָאוֹת, וְזוֹ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל? אָמַר
 לוֹ, בָּא וּרְאֵה, כְּשִׁמְתְּחִפְרִים כְּאַחֵר, כָּלָם נִעְשִׂים
 בֵּית אַחֵר, וְהַבֵּית הַזֶּה נִקְרָא קֹדֶשׁ. הַכֹּלֶל שֶׁל הַכֹּל
 קֹדֶשׁ, וּמִשׁוֹם כֵּן קֹדֶשׁ. הוּא כֹּלֶל שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ.
 וּכְשִׁנְכֻלְתָּ בְּיִשְׂרָאֵל הָאִמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, הֵם
 נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, הַכֹּלֶל שֶׁל הַכֹּל, שְׂפָתוֹב קֹדֶשׁ
 יִשְׂרָאֵל לְה'. וּמִשׁוֹם כֵּן, וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי.

לְגִיּוֹן אַחֵר שָׂאֵל אֶת רַבִּי אֲבָא וְאָמַר לוֹ, לֹא
 כֵּתוֹב וּכְשֶׁר בְּשִׁדָּה מְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ?!
 אִם כֵּן, מַחֲוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים קיא) מְרַפָּה נִתֵּן לִירְאָיו?

מָרָף נָתַן לַפְּלָגִים הָיָה צָרִיךְ לְהִיזֹת! לָמָּה נָתַן
 לִירָאִיו? אָמַר לוֹ, רִיקָא, הָאִם פְּתוּב מְרַפָּה נָתַן
 לִירָאִיו?! מָרָף פְּתוּב! וְאִם הֵאמַר, מָרָף כְּמוֹ
 מְרַפָּה, נָתַן לִירָאִיו וַדַּאי, שְׁדָבָר זֶה לֹא נָתַנוּ
 לְהִזְזִיר בּוֹ אֶלָּא לְאוֹתָם יְרָאִי שְׂמוֹ וִירָאִים מִמֶּנּוּ.
 מִשּׁוּם זֶה דְּבָר זֶה לֹא נָתַן לָכֶם, שְׁחֲרֵי יָדַע שְׂאִינְכֶם
 יְרָאִים מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹמְרִים מְצוּזְתֵינוּ, וּמִשּׁוּם דְּבָר
 זֶה חֲמָרָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְהִזְזִיר בָּהּ. נָתַן
 לִירָאִיו, נָתַן לִירָאִיו וַדַּאי, וְלֹא לְאַחֲרִים. וְכָל
 חֲמָרוֹת הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָם תְּקוּדָשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶלָּא
 לְאוֹתָם יְרָאִי חֲטָא, לְאוֹתָם יְרָאִי מְצוּזְתֵינוּ וְלֹא
 לָכֶם.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּתוּב (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל, וּכְתוּב וְאֲנֹשִׁי וְכוּ)
 וְאֲנֹשִׁי קִדְשׁ תְּהִיּוֹן לִי. מַה זֶה וְאֲנֹשִׁי,
 וְאַחֲרָיו קִדְשׁ? אֶלָּא וְאֲנֹשִׁי קִדְשׁ וַדַּאי. שְׂשֻׁנֵינוּ, לֹא
 יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְאַחֲרוֹת אֶלָּא מִצַּד הַיּוֹזֵבֵל. אַחַר
 שְׂשֻׁנֵינוּ לְאַחֲרוֹת, לָקַח אוֹתָם הַיּוֹזֵבֵל הָיָה בְּכַנְפָיו,
 וְנִקְרְאוּ אֲנָשִׁים שָׁלוֹ, בָּנִים שָׁלוֹ. וְכְתוּב בּוֹ בַּיּוֹזֵבֵל,
 (וַיִּקְרָא בָהּ) יוֹזֵבֵל הִיא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, קִדְשׁ וַדַּאי,

לְכֶם וַדַּאי. וּמִשּׁוֹם כֶּה, וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי,
אֲנִישֵׁי קִדְשׁ וַדַּאי, אֲנָשִׁים שְׁלוֹ מִמֶּשׁ.

וְהַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה, ^(דף קכב ע"א) וְעַל זֶה
זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהִקְרָא אֲחִים לְקְדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא, שְׁפָתוֹב (תהלים קכב) לְמַעַן אֲחֵי וַרְעֵי וְגו'. אַחַר
כֵּן נִקְרְאוּ קִדְשׁ מִמֶּשׁ, שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל
לִה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאֶתָהּ. קִדְשׁ וְלֹא אֲנִישֵׁי קִדְשׁ. מִשּׁוֹם
כֵּן כָּל אֲכֻלְיוֹ יֵאָשְׁמוּ, וְכָתוּב (ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא
יֹאכַל קִדְשׁ. (שם) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קִדְשׁ בְּשִׁנְגָה.

שְׁנֵינּוּ, יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קִדְשׁ, וּמִשּׁוֹם שֶׁהֵם קִדְשׁ
אֲסוּר לְאָדָם לְקָרָא לְחִבְרוֹ בְּשֵׁם גְּנָאֵי וְלֹא
לְכַנּוֹת שֵׁם לְחִבְרוֹ, וְעֲנִשׁוֹ גְדוֹל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּדַבָּרִים
אַחֲרֵיכֵן. שְׁנֵינּוּ, כָּתוּב (תהלים לד) נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מִרַע וְגו'.
מִהוּ מִרַע? שְׁבַגְלָל לְשׁוֹן הָרַע מִחִלּוֹת יוֹרְדוֹת
לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מִי שֶׁקוֹרָא לְחִבְרוֹ בְּשֵׁם שְׂאִין
בוֹ וּמִנְגֵּה אֹתוֹ, נִתְפָּס בְּמַה שְׂאִין בוֹ.
שְׂאִי מִרַע רַבִּי חֵיָא אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כָּל מִי שֶׁקוֹרָא

לְחַבְרוּ רָשָׁע, מוֹרִידִים אוֹתוֹ לְגִיהֶנָם, וַיּוֹרְדִים לוֹ
 לְלַחֲתָיו, פָּרַט לְאוֹתָם חֲצוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמִּתָּר
 לְאָדָם לְקַרְא לָהֶם רָשָׁע.

אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁקָּלַל אֶת חֲבֵרוֹ, עֶבֶר רַבִּי יִיסָא, אָמַר
 לוֹ, כִּמּוֹ רָשָׁע עָשִׂיתָ. כָּא לְפָנֵי רַבִּי יְהוּדָה.
 אָמַר לוֹ, רָשָׁע לֹא אָמַרְתִּי לוֹ, אֲלֵא כְּרָשָׁע,
 שֶׁמֵּרְאָה דְּבָרָיו כְּרָשָׁע, וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁהוּא רָשָׁע.
 כָּא רַבִּי יְהוּדָה וְשֶׁאֵל לְמַעֲשֵׂה לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר.
 אָמַר לוֹ, וַדַּאי שְׂלֵא הַתְּחִיב. מַנִּין לָנוּ? שְׂכַתוּב
 (איכה ב) הִיָּה ה' כְּאוֹיֵב, וְלֹא אוֹיֵב. שְׂאֵם לֹא כָּה, לֹא
 נִשְׂאָר מִיִּשְׂרָאֵל גּוֹעִים בְּעוֹלָם. כִּמּוֹ זֶה, (שם א) הִיָּתָה
 כְּאֶלְמָנָה, וְלֹא אֶלְמָנָה. כְּאֶלְמָנָה שֶׁחֲלָדָה בְּעֵלָה
 לְעֶבֶר תַּיִם וּמְחַכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, וּמַכָּאן מִשְׁמָע? מִשָּׁם מִשְׁמָע,
 שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל, שְׂכַתוּב (יחזקאל א) וְעַל
 דְּמוֹת הַכִּפָּא דְּמוֹת כְּמֵרְאָה אָדָם. כְּמֵרְאָה אָדָם,
 וְלֹא מֵרְאָה אָדָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב כְּתַפּוּחַ
 בְּעֵצֵי תִיעֵר וְגו'. כְּתַפּוּחַ, וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ,

שְׁנֵינֵנוּ, בְּגִנּוּנֵינוּ, וּבְגִנּוּנֵים אַחוּזֵי הַדָּבָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ לֹא בָאתָ לְכַאֵן אֵלָּא לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים הַלְלוּ - רַי.

שְׁנֵינֵנוּ, פְּתוּב (זכריה יב) וְהָיָה הַנִּבְשָׁל פֶּהם בַּיּוֹם הַהוּא בְּדוּד. בְּדוּד, וְלֹא דוּד. בְּדוּד שְׁאָמַר וְהִנֵּה בְּעֵינַי הַכִּינּוּתִי לְבֵית ה'. וְכַתוּב (תהלים פו) כִּי עֵינִי וְאֶבְיוֹן אֲנִי. וְהוּא הָיָה מִלֶּךְ עַל מְלָכִים וְהָיָה קוֹרָא לְעֵצְמוֹ כֶּה. אָמַר רַבִּי אַבְא, אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לָהֶם בְּקִדְשׁ, אֵלָּא קִדְשׁ מִמֶּשׁ, שְׁכַתוּב קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לְה', וּמִשׁוּם כֶּה כָּל אֲכָלְיוֹ יִאֲשָׁמוּ וְגו'.

שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה רָאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתֵת דִּינִים לְיִשְׂרָאֵל אַחַר עֲשׂר הָאֲמִירוֹת? אֵלָּא כֶּה שְׁנֵינֵנוּ, מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם כֶּה צָרִיךְ לְתֵת שְׁלוֹם בִּינֵיהֶם בְּרַי שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה שְׁמוּרָה מִכָּל צַדֻּדֶיהָ. שְׁאָמַר רַבִּי אַבְא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֵלָּא עַל

דין, שאִלְמָלֵא הַדִּין לֹא יַעֲמֵד, וּמִשּׁוּם כִּךָ הָעוֹלָם
נִבְרָא בְּדִין וְהַתְּקִיִּים.

שְׁנֵינוּ, רַבֵּי אַבְא, פָּתוּב (ירמיה כא) דִּינוּ לַבְּקָר
מִשְׁפֵּט. וְכִי לַבְּקָר וְלֹא כָּכָל הַיּוֹם? אֵלֵּא
לַבְּקָר, מָרָם שְׂיֵאכְלוּ הַדְּיָנִים וְלֹא יִשְׁתּוּ, שְׂכָל מִי
שְׂדָן דִּין אַחַר שְׂאֵכֵל וְשִׁתָּה, אֵינּוּ דִּין אֱמֵת,
שְׂכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מַה זֶה עַל
הַדָּם? אֲזַתְרָה לְדִיָּנִים שְׂלֵא יֹאכְלוּ עַד שְׂדָנִים דִּין.
שְׂכָל מִי שְׂדָן דִּין אַחַר שְׂאֵכֵל וְשִׁתָּה, כְּאֵלּוּ חֵיב
אֵת דָּם חֲבֵרוֹ לְאַחַר, שְׁחֵרֵי דָמוֹ מִמַּשׁ נָתַן לְאַחַר.
זֶה בְּמִמוֹן, כָּל שְׂכָן בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת שְׂצָרִיכִים הַדְּיָנִים
לְהַשְׁמֵר שְׂלֵא לְדוֹן דִּין אֵלֵּא קָדָם שְׂאֵכְלוּ וְשִׁתּוּ,
וְעַל זֶה כָּתוּב דִּינוּ לַבְּקָר מִשְׁפֵּט, וְכָתוּב (ירמיה ט)
אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה כְּאֶרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה
חֲפָצְתִּי נֶאֱמַר ה'.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מִי שְׂמַשְׁקֵר בְּדִין, מְשַׁקֵּר
בְּתַקוּנֵי הַמִּלָּה. מַהֵם תַּקוּנֵי הַמִּלָּה? אֹתָם
שְׁנַאֲמַר, שְׂכָתוּב עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה כְּאֶרֶץ.

וְכַתוּב כִּי בְּאֵלֶּה חִפְצֹתַי נֶאֱמַר ה'. וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה
 בְּזֶה (וְהֵלֵא בְּזֶה תְּלוּי). רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אֵלֶּה הֵם תְּקוּנֵי
 הַכִּסֵּא, שְׁכַת־תוֹב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כִּסֵּאֶךָ.
 וְכַתוּב (ישעיה טז) וְהוֹכֵן בַּחֲסֵד (דף קכב ע"ב) כִּסֵּא.

וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו'. מַה זֶה
 תִּשְׁמְרוּ? תִּשְׁמְרוּ הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא
 תִּשְׁמְרוּ וְדַאי. מַה זֶה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם? כְּלוּמַר
 שְׁהוֹתְהֵרְתִּיכֶם עַל מֵאֲמַר עֲבוּדְתִּי. תִּשְׁמְרוּ, שְׁלֵא
 יִגִּיעַ אֵלֵיכֶם שׁוֹם רַע. תִּשְׁמְרוּ מֵאוֹתָהּ שְׁמִירָה
 וּנְטִיָּה שְׁלִי בְלִבֵּד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְכְּרוּ
 - לֹא תִזְכְּרוּ כִּמּוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ. דְּבַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים
 לֹא תִזְכְּרוּ - כְּלוּמַר לֹא תִסְכְּבוּ, שְׁתַּפְּלוּ בֵּין
 הָעַמִּים בְּאֶרֶץ אַחֲרֵת, וַיִּקְרְבוּ בְּכֶם מֵה שְׁכַת־תוֹב (דברים
 כח) וְעַבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים וְגו'.

דְּבַר אַחַר וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ -
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאַעֲיֵדָה
 בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְגו'. אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
 חֲמַעְלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הַפְּסוּקִים הִלְלוּ אֲמַרְם

דוד ברוח הקדוש, ויש להתבונן בהם. שמע עמי -
בכמה מקומות הזהירה התורה את האדם, בכמה
מקומות מזהיר הקדוש ברוך הוא את האדם,
והכל לתועלת האדם כדי שישמר את מצוות
התורה. שכל מי ^(דף קכד ע"א) שישמר את מצוות התורה
ומשתדל בה, כמי שמשתדל בשם הקדוש.

ששנינו, כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך
הוא, ומי שמשתדל בה כמי שמשתדל
בשם הקדוש, משום שכל התורה היא שם קדוש
אחר, שם עליון, שם שכולל את כל השמות, ומי
שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם
הקדוש. שנינו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו -
לא תוסיף על התורה ולא תגרע ממנה. רבי חייא
אמר, ושם אלהים אחרים - זה מי שמתעסק
בספרים אחרים שאינם מצד התורה. לא ישמע
על פיך - שאסור אפלו להזכירם וללמד מהם
טעם, כל שכן על התורה.

רַבִּי יְהוּדָה שׁוֹנֶה כָּהֵן, מָה הַטַּעַם כָּתוּב וְשֵׁם
 אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם, וְסוּמְךָ לֹא אֵת חַג הַמִּצּוֹת
 תִּשְׁמַר? אֵלֶּא מִי שְׁמִי שְׁלֵא שׁוּמַר אֵת זֶה, כְּמִי
 שְׁלֵא שׁוּמַר אֵת אֲמוּנַת הַקְּדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁבוּ תִדְבַר אֲחוּזוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 וְכֵן בְּכָל שְׂאֵר תַּחֲנִיּוֹת וְהוֹמָנִים, שְׁחֲרִי כָּלֶם אֲחוּזִים
 בַּשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, מָה שְׁכַתּוּב
 שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, מִשּׁוּם שְׁכַתּוּב תְּלוּיָהּ הָאֲמוּנָה.
 יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה, לָמָּה כָּל זְכוּרָה? אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּל זְכוּרָה מִמַּשׁ, מִשּׁוּם שְׁנוּטָלִים
 בְּרָכָה מִהַמַּעֲיָן שֶׁל הַנַּחֲל. מִכַּאֲן שְׁנִינּוּ, כָּל בֶּן
 יִשְׂרָאֵל שְׁנַמּוּל, צָרִיךְ לְהִתְרַאוֹת לְפָנַי הַמְּלֶךְ הַקְּדוּשׁ,
 מִשּׁוּם שְׁנוּטָל בְּרָכָה מִמַּבּוּעַ הַנַּחֲל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 כְּבָרַכְתָּ ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְכַתּוּב אֵל פְּנֵי
 הָאָדָם ה', כְּמוֹ שְׁבֵאֲרֵנוּ, שְׁמִשָּׁם מְרִיקִים בְּרָכוֹת
 וְנוּטָלִים בְּרָכָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל
 שְׂאֵר הָעַמִּים.

פַּעַם אֶחָת עָלוּ יִשְׂרָאֵל לָחֹג אֶת הַחֹג, וְהִתְעַרְבוּ
 עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת עִמָּם, וְאוֹתָהּ
 שָׁנָה לֹא נִמְצְאוּ בְּרָכָה בְּעוֹלָם. כָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת
 רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם בְּתַחֲלָה סִימָן
 לְזוֹה? אָמְרוּ לוֹ, רְאִינוּ סִימָן, שְׂפָשְׁשָׁנוּ מִשָּׁם כָּל
 הַדְּרָכִים הָיוּ סְתוּמִים מִמֵּימַי, וְעַנְנוּ וַחֲשָׁכָה נִמְצְאוּ,
 שְׂלֵא יָכֻלוּ לְלַקֵּת כָּל אוֹתָם שְׁעָלוּ לְשָׁם. וְעוֹד,
 בְּשַׁעָה שְׂנַכְנַנְנוּ לְהִתְרַאוֹת, פְּנֵי הַשָּׁמַיִם נִחְשָׁנוּ
 וְרָגְזוּ. (בְּחֵרֵד וְרָגָה) אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אוּ שְׂיִישׁ בְּכֶם
 אֲנָשִׁים לֹא נִמְוָלִים, אוּ עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
 וּמִזְלוֹת עָלוּ עִמָּכֶם, שְׁחֵרֵי לֹא הִתְפָּרְכוּ בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה, פָּרַט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵלִים שְׂנִמְוָלוּ, וּבְאוֹת
 הַקְּדוּשָׁה הָיוּ מִסְתַּכְּלֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ
 אוֹתָם.

לְשָׁנָה הָאֲחֵרֶת עָלוּ, וְעָלוּ אוֹתָם עֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, שְׁהִתְעַרְבוּ עִמָּם כְּשֶׁהָיוּ
 אוֹכְלִים קְרַבְנוֹת וְהָיוּ שְׂמֵחִים. וְרָאוּ אֶת אוֹתָם
 עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת שְׂדַפּוּסִים בְּקִשְׁרֵיהֶם
 לְקִשֵּׁר הַכֶּתֶל. הַשְּׁגִיחוּ בָּהֶם שְׂכַלְם מְבָרְכִים וְהֵם

לֹא בָּרְכוּ. בָּאוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדָּבָר לְבֵית הַדִּין. בָּאוּ
 וְשָׁאֲלוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, זֶה שְׂאֵב־לֶפֶתָם, תִּחְלַק שְׁלָכֶם
 אֵיזָה קָרְבֵּן תְּהִי? לֹא תְהִי בְיָדָם. בָּדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁהֵם
 עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְהָרְגוּ אוֹתָם. אָמְרוּ,
 בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהֲצִיל אֶת עַמּוֹ, שְׂוֹדָאֵי אֵין בְּרָכָה
 שְׂרוּיָה אֵלָּא בַּק בְּיִשְׂרָאֵל, תִּדְרַע תְּקַדּוּשׁ, בְּנֵי
 הָאֱמוּנָה, בְּנֵי הָאֱמֶת. וְאוֹתָהּ הַשְּׁנָה נִמְצְאָה בְּרָכָה
 בְּעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת. פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קט) אֲדָּ
 צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, בְּזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל מְהוֹלִים, נִכְנָעִים
 שׂוֹנְאֵיהֶם תַּחֲתֵיהֶם וְיֹרְשִׁים נִחְלָתָם. בֹּא
 וּרְאֵה מַה כְּתוּב, יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ. וְכַתוּב אַחֲרָיו,
 כִּי אֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלְךָ.
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹזְקֵר דְּיָרִים מִמְּקוֹמָם וּמוֹשִׁיב
 דְּיָרִים לְמְקוֹמָם, וּמְשׁוּם כְּךָ, (שמות לד) יִרְאֶה כָּל
 זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֲדוֹן,
 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה י) תִּנְּחַ הָאֲדוֹן ה' צְבָאוֹת מִסְּעֵף
 פְּאֶרֶה וְגו', וַיֵּצֵא חֲטָר וְגו'. וְהַכֹּל אַחַד, מְעַקֵּר

דְּבָרִים וּמוֹשֵׁב דְּבָרִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יֵשׁ אֶדוֹן
וְיֵשׁ אֶדוֹן, וְהַכֹּל בְּאֶחָד תְּלוּי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲדָנִי - אֵלֶּיךָ דְּלִי"ת נוּ"ן יו"ד,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא, (דף קבר ע"ב) וְאוֹתוֹ
שֶׁנִּקְרָא בְּמוֹ שֶׁהוּא כְּתוּב, וּמִיְהוּ? רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
מֵרֵאֵת אֱלֹהִים. מֵרֵאֵת כְּתוּב. וּמִתּוֹ מֵרֵאֵת?
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל - יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א. (מֵרֵאֵת הוּא א' כו')
מֵרֵאֵת לְמַה הוּא אֵלֶּיךָ דְּלִי"ת נוּ"ן יו"ד? זֶה נִקְרָא
בְּכַתְּבוֹ, וְזֶה לֹא נִקְרָא בְּכַתְּבוֹ, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ בְּזֶה
נִקְרָא, וְעַל כֵּךְ מֵרֵאֵת אֱלֹהִים כְּתוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְפַעֲמִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּקְרָאוּ בְּשֵׁם
תַּחְתּוֹנִים, וְלְפַעֲמִים תַּחְתּוֹנִים נִקְרָאוּ בְּשֵׁם
הָעֲלִיּוֹנִים. הָאֶדוֹן ה' - בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן הוּא אֲדָנִי, וְהָרִי
בְּאֶרְצוֹ הַדְּבָרִים. וּבְגוֹנִים רַבִּים נִתְּפָרְשׁוּ הַדְּבָרִים,
וְהַכֹּל אֶחָד. בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

תֵּינָה אֲנִכִּי שְׁלַח מִלְּאָךְ לְפָנֶיךָ וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח, (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוֹ וְגו'.

אמרה בנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. מה הטעם ישקני? יאהבני היה צריך להיות! למה ישקני? אלא כף שנינו, מה נשיקות של דבקות של רוח ברוח, שפגלל כף נשיקה בפה, שהרי הפה הוא המוציא והמקור של הרוח, ולכן נשיקות בפה פתכיבות, ודבקים רוח ברוח, שלא נפרדים זה מזה.

ולכן מי שמוציא נשמתו בנשיקה, נדבק ברוח אחרת, ברוח שלא נפרדת מפנו. והינו נקרא נשיקה. ועל זה אמרה בנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו, להדביק רוח ברוח, שלא יפרד זה מזה.

כי טובים הדין מיין. מה עושה פאן יין? והרי פתוב (ישעיה כח) וגם אלה ביין שגו וגו', וכתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת אפה ובניך. מה הטעם פאן יין? רבי חייא אמר, מיינה של תורה. רבי חזקיה אמר, זה שפתוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב

אָנוּשׁ. וְעַל זֶה פָּתוּב בִּי מַזְבִּים דְּדִיךְ מִיָּיִן, לְחֻדוֹת
הַלֵּב. מִיָּיִן - שְׁמִשְׁמִיחֵנִי יוֹתֵר מִחֶבְל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב
לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיִּבְכֶּה. לָמָּה בָּכָה? אֵלֶּא
בְּדַבְּקוֹת הָרוּחַ בָּהּ לֹא יָכֹל הַלֵּב לְסַבֵּל, וּבָכָה. וְאִם
הִנֵּאמַר, הֲרֵי פָתוּב וַיִּשָּׂקֶהוּ וַיִּבְכּוּ? שְׁנִינּוּ, לָמָּה
נִקְוֶה עַל וַיִּשָּׂקֶהוּ? אֵלֶּא שְׁלֹא נְדַבְּקָהּ בּוֹ רוּחַ כָּלֵל,
וְעַל זֶה פָּתוּב וְנִעְתְּרוֹת נְשִׂיקוֹת שׁוֹנֵא. מַה זֶה (משלי
כז) וְנִעְתְּרוֹת נְשִׂיקוֹת שׁוֹנֵא? אֵלֶּא מִי שְׁנוּשָׂק
בְּחֻבִּיבוֹת, מְדַבֵּק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ בְּדַבְּקוֹת הַחֻבִּיבוֹת,
וּמִי שְׁלֹא נוֹשֵׂק בְּחֻבִּיבוֹת, זֶה לֹא בְּדַבְּקוֹת, אֵלֶּא
וְנִעְתְּרוֹת. מַה זֶה נִעְתְּרוֹת? גַּסּוֹת, שְׁלֹא דַבְּקָה
רוּחוֹ בְּאוֹתָהּ נְשִׂיקָה וְלֹא נְדַבֵּק בּוֹ כָּלֵל. וּמִשׁוּם
כֵּן פָּתוּב, יִשָּׂקֶהוּ מִנְשִׂיקוֹת פִּיחוֹ, שְׁחֵיֵא דַבְּקוֹת
רוּחַ בְּרוּחַ.

שְׁנִינּוּ, כָּל זְמַן שְׁחַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִם
יִשְׂרָאֵל, כְּכִיכּוֹל נְדַבְּקַת רוּחַ בְּרוּחַ, וְעַל זֶה פָּתוּב
(דברים ז) וְאַתֶּם תְּדַבְּקִים בָּהּ, בְּכֹל אוֹתָם גּוֹנֵי

הַדְּבָקוֹת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה
אָנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ, יָדַע מִשָּׁה שׁוֹן פְּרִישָׁה.
אָמַר, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אֵל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה מִזֶּה? (שם לד)
רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ
לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ. מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלֹא
שָׁלֵא לְעָרֵב דְּבָר תַּחֲתוֹן בְּעֵלְיוֹן, שָׁלֵא יִנַּק הַצַּד
הַחִיצוֹן מִהַצַּד הַפְּנִימִי. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? זֶה שֶׁבַחֲוִין
מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְזֶה שֶׁלְּפָנִים בְּצַד הַקְּדוּשָׁה. מִי הוּא
אִמּוֹ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאת אִם. בַּחֲלָב אִמּוֹ
- שָׁלֵא יוֹנֵק מִצַּד זֶה מִי שָׁלֵא צָרִיךְ. וְכֵאן כְּתוּב,
הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ. אָמַר מִשָּׁה, הֲרִי
קַבְּלָתִי בַּטְּחֹן מִמֶּךָ שָׁלֵא תִפְרַד מֵעַמָּנוּ, וְדַאי אִם
אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אֵל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבִמָּה יוֹדַע אִפּוֹא
וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּבָר זֶה לֹא אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵלֹא בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּלְהַתְּפִיִּים עַמָּם.
לְמַלְךְ שֶׁתִּהְיֶה רוּצָה לְלָבֵת עִם בְּנוֹ, וְלֹא רָצָה לְעֹזֵב

אותו. בא בנו (דף קכה ע"א) ופחד לבקש מהמלך שילך עמו. הקדים המלך ואמר, הרי לגיונר פלוני ילך עמך לשמרך בדרך. לאחר מכן אמר, השמר לך ממנו (בדרך), שחרי אינו נכר שלם. אמר בנו, אם כך, או שאני אשב כאן, או שאתה תלך עמי ולא אפרד ממך. כך הקדוש ברוך הוא, בתחלה אמר, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך. ואחר כך אמר, השמר מפניו וגו'. באותה שעה אמר משה, אם אין לפניך הלכים וגו'.

בא רבי שמעון, מצא אותם בזה. אמר, אלעזר בני, יפה אמרת, אבל בא וראה, במקום הזה לא אמר משה דבר ולא השיב דבר פנגדו, מה הטעם? משום שכאן לא נמצאת פרישה ממנו, וחרו בארנו דבר זה לחברים. ויש שונים להפך, ולא כך פרושה הראשונים. וכשיסתכלו הדברים, הכל יפה, וכלם אמרו הטעמים שלהם בדבר אחר.

מַתִּי הַשִּׁיב מִשָּׂה? בְּזִמְנֵי שֶׁאָמַר וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ
 מִלְּאָדָּה. וְכַתּוּב, כִּי יֵלֶךְ מִלְּאָכִי לְפָנֶיךָ. סִתָּם
 וְלֹא פִרַשׁ אֶת הַדְּבָר. וְעַל כֵּן פָּתוּב כָּאן, כִּי אִם
 שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקִלּוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. אֲשֶׁר
 אֲדַבֵּר בְּיֻקָּא. וְכַתּוּב, וְאֵיבַתִּי אֶת אֲנִיָּךְ וְצַרְתִּי אֶת
 צַרְרֶיךָ, וְהִכַּל תִּלּוּי בּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִם תֵּאמַר שֶׁשְּׁנִיחָם מִמֶּשׁ מִלְּאָדָּה
 - מִשָּׂה לֹא הַשִּׁיב עֲלֵיהֶם, שְׁלֹא רָאָה מְקוֹם.
 וּמַתִּי הַשִּׁיב? בְּזִמְנֵי שֶׁפָּתוּב אִם אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים
 אֶל תַּעֲלֵנוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּלֵל שָׁל הַכֹּל -
 מִשָּׂה לֹא רָצָה מִלְּאָדָּה. שְׁחַרֵי פָתוּב, (שמות לד) וַיֹּאמֶר
 אִם נָא מַצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדַנִּי יֵלֶךְ נָא אֲדַנִּי
 בְּקַרְבָּנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֲבָא, שֶׁפָּתוּב
 לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, בַּחֲלֵב הָאִם הָיָה
 צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אִמּוֹ? וְאִם תֵּאמַר, כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל אִמּוֹ שֶׁמִּצַּד הַטְּמֵאָה - לֹא כֵּף! שְׁחַרֵי
 שְׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָאִם

הַקְדוּשָׁה נֶאֱחָזָה בַּחֶלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב (דברים)
לג) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָפָה אִמְרַת, וְזֶה שֶׁל רַבִּי אֲבָא
יָפָה, וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בְּזֶה. בֵּא וּרְאֵה, הָאִם
נֶאֱחָזָה לָהֶם לְמַעְלָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וְשִׁנִּים הֵם
- אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל. וּמִשּׁוּם כֵּן, מִהֵם
לְיָמִין וּמִהֵם לְשְׂמָאל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּאִם הַזֹּאת,
הָאִם הַקְדוּשָׁה, וְנֶאֱחָזִים בָּהּ.

מִתִּי הֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ? בְּשָׁעָה שֶׁהָאִם הִזוּ יוֹנְקֵת
מִן הַצַּד הָאֶחָד וְהַמְקַדֵּשׁ נִמְכָּר, וְהַתְּנַחֵשׁ
הַחֲזוֹק מִתְחִיל לְהַתְּגַלּוֹת, וְאִזּוּ הַגְּדִי יוֹנֵק מִחֶלֶב
אִמּוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל מְקַדְּיָמִים
וּמְבִיאִים בְּבוֹרִים. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵם מְבִיאִים אוֹתָם,
צְרִיכִים לוֹמַר וּלְפַתַּח בְּלִבְךָ, שְׂרָצָה בְּכַשְׁפִּי אֵלֹהִים
לְשֹׁלֵט בְּיַעֲקֹב וּבְיֹרֵעַ הַקְּדֹשׁ, וְלֹא נִתְּנוּ בְּיָדוֹ וְלֹא
נִמְסְרוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד זֶה. וְעַל זֶה פָּתוּב, רֵאשִׁית
בְּבוֹרֵי אֲדָמָתְךָ וְגו', לֹא תִבְשֹׁל גְּדִי בְּחֶלֶב אִמּוֹ. וְלֹא

יוֹנֵק אוֹתוֹ תֵּצֵד מִחֶלֶב אִמּוֹ, שְׁחֵרִי לֹא נִטְמָא
הַמְּקֻדָּשׁ, וְהַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים.

מִשּׁוּם כֶּךָ לֹא יֵאָכֵל בְּשָׂר בְּחֶלֶב כָּל יִרְעֵה הַקֻּדָּשׁ,
וְכֹל מִי שֶׁבָּא מִהֵצֵד הַזֶּה, שְׁלֹא יִתֵּן מְקוֹם
לְמִי שְׁלֹא צָרִיךְ, שְׁחֵרִי בְּמַעֲשֵׂה תְלוּי הַדָּבָר,
בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה לְעוֹרֵר לְמַעֲלָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת,
שְׂרַבּוֹנִים קוֹרְא עֲלֵיהֶם, (שם יד) וְכֶךָ בְּחַר ה' לְהִיּוֹת
לוֹ לְעַם סִגְלָה. וְכַתוּב (שם) כִּי עַם קְדוֹשׁ אַתָּה לַה'
אֱלֹהֶיךָ. וְכַתוּב (שם) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל לֹא הִכְשָׁרוּ מַעֲשֵׂיהֶם,
מַה כְּתוּב? (ישעיה ג) עַמִּי נִגְשָׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים
מְשֻׁלוֹ בּוֹ. הַיְקָא מְשֻׁלוֹ בּוֹ, וְחֵרִי בְּאַרְנוֹ הַדְּבָרִים
בְּסוּד סְפָרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶה, וְכֶךָ מְצִאֵנוּ בּוֹ. וְעוֹד
מְצִאֵנוּ, שְׁכָל מִי שֶׁאוֹכֵל מֵאֵכֵל זֶה שֶׁהִתְחַבֵּר
בְּאַחֵר, (א) בְּשַׁעַת אַחַת אוֹ בְּסַעוּדָה אַחַת, אַרְבָּעִים
יוֹם נִרְאָה גְדֵי מְקַלָּם בְּקִלְפָתוֹ אֶל אוֹתָם שְׁלִמְעָלָה,

וְסִיעָה טְמֵאָה (דף קכה ע"ב) מִתְקַרְבִּים עִמוֹ, וְגוֹרֵם לְעוֹרֵר
דִּינִים בְּעוֹלָם, דִּינִים שְׂאֵינָם קְדוֹשִׁים.

וְאִם מוֹלִיד בֵּין פְּאוֹתָם יָמִים, מִלּוּיִם לוֹ נִשְׁמָה
מֵהַצַּד הָאֲחֵר, שְׁלֹא צָרִיךְ אוֹתוֹ. וְכַתוּב (ויקרא
יא) וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. פֶּאֶה לְהַטְמֵא -
מִטְמָאִים אוֹתוֹ וְדֹאֵי, שְׂכַתוּב (שם) וְנִטְמַתֶּם בָּם.
חֶסֶר א'. טְמֵאָה אֲטוּמָה יוֹתֵר מִכָּל, שְׂאֵינן רְשׁוֹת
לְהַטְהֵר כֶּךָ כְּמוֹ שְׂאֵר מִיַּי הַטְמָאוֹת שְׁנִטְהָרוֹת.
וְעוֹד, שְׁפוּחַד מַחִיּוֹת רְעוּת, שְׁחֵרֵי בְּעֵינֵיהֶם נִמְצָא
גְּדִי וְיִכּוֹל לְהַנְזֹק, שְׁחֵרֵי צֶלֶם אָדָם הָעֶבֶר מִפְּנֵי.

רַבִּי יִיסָא הַתִּיר לְאָכַל תְּרַנְגוּל בְּגִבְיָהּ אוֹ פְּחָלָב.
אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אָסוּר לָהּ, שְׁלֹא יִתֵּן אִישׁ
פֶּתַח לַמִּינִים הָרָעִים. לָךְ לָךְ אוֹמְרִים לְנִזְוֵר, סָבִיב
סָבִיב לְפָרֶם לֹא תִקְרַב. וְדֹאֵי אָסוּר לָךְ הוּא,
שְׁחִמְרָה יֵשׁ בּוֹ בְּבַהֲמָה לְשְׁחִיטָה, וְכִי שְׁמַתִּיר אֶת
זֶה מָה כָּתוּב? (עמוס ב) וַתִּשְׁקוּ אֶת הַנְּזוּרִים יַיִן. מִי
שְׁמַתִּיר אֶת זֶה, כְּכִי שְׁמַתִּיר אֶת זֶה. וְכַתוּב (דברים
יד) לֹא תֹאכַל כָּל תוֹעֵבָה. כָּל - לְהַכְלִיל הַכָּל.

וְשִׁנְיָנוּ, בְּמָה זָכוּ דְנִיָּאל, חֲנֻנָּה, מִיִּשְׂאֵל וְעֲזָרְיָה
 שֶׁנִּצְלוּ מֵאוֹתָם נִסְיוֹנוֹת? אֵלֶּא מִשׁוּם
 שְׂלֵא נִטְמְאוּ בְּמֵאֲכִלְיָהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב
 (דְּנִיָּאל א) וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְנַאֵל בְּפֶת
 בֶּן הַמְּלֶךְ וְגו'. וְשִׁנְיָנוּ בְּסֵתֵר הַמְּשֻׁנָּה, מֵאֲכֹל אוֹתוֹ
 הַרְשָׁע, בְּשֶׁר בְּחֶלֶב הָיָה וְנִבְיָנָה עִם בְּשֶׁר, פָּרַט
 לְמֵאֲכֹלִים אַחֲרֵיהֶם, וְזֶה עָלָה לוֹ עַל שֶׁלְּחָנוּ בְּכָל
 יוֹם.

וְדְנִיָּאל שֶׁנִּשְׁמַר מִזֶּה, כְּשֶׁזָּרְקוּהוּ לְגַב הָאֲרִיֹּת,
 הַשְּׂתֵלִים בְּצֵלִים רַבּוֹנוּ, וְלֹא שָׁנָה צֵלְמוֹ
 לְצֵלִים אַחֵר, וְלִכֵּן פָּתְחוּ מִמֶּנּוּ הָאֲרִיֹּת וְלֹא חָבְלוּ
 בוֹ. וְאוֹתוֹ רְשָׁע, בְּשָׁעָה שֶׁהָעֶבְרָה מִמֶּנּוּ מְלָכוֹתָיו
 וּמְדוּרוֹ הָיָה עִם חֵיוֹת הַשָּׂדֶה, הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ צֵלִים
 פָּנְיוֹ, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא נִרְאָה צֵלְמוֹ צֵלִים שֶׁל אָדָם,
 וְכָל בְּחֵמָה שֶׁבָּאָה, נִרְאָה לָהּ בְּצֵלִים שֶׁל מִינָהּ
 וְנִקְבְּתָהּ, וְכֵלָם הָיוּ בָּאִים עֲלָיו, וּבְכַמָּה פְּעָמִים הָיוּ
 אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ חֵיוֹת הַשָּׂדֶה זוֹלָת נִגְזֵר עֲלָיו הָעֵנֶשׁ
 הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁכָּתוּב (חֲבִקוּק א) וְהוּא בְּמִלְכִים יִתְקַלֵּם,
 מִשׁוּם כִּדְ בָּלָם תִּתְקַלְּסוּ בוֹ כָּל אוֹתוֹ זְמַן.

בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וּמְקַצֵּת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה
 מִרְאִיהֶם טוֹב (וְגו') מִן כָּל הַיְלָדִים הָאֲכִלִּים אֶת
 פֶּת פֶּגַּת הַמְּלָךְ. נִרְאָה מִרְאִיהֶם טוֹב - שְׂעָלָם רַבּוֹנָם
 לֹא זָו מֵהֶם, וּמֵאַחֲרֵים זָו. מִי נָרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם
 שְׂלֹא נִגְעָלוּ בְּנִעּוּלֵי מֵאֲכִלְיָהֶם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שָׁל
 יִשְׂרָאֵל שְׂכֵתוֹב בָּהֶם, וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תַּהֲיוּן לִי.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עָלֶיהָ אֵל ה' וְגו'. וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר
 - מִי אָמַר? זֶה שְׂכִינָה. עָלֶיהָ אֶת ה', כִּפְתוֹב
 (שְׁמוֹת יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. (וַיִּקְרָא אֵלָיו ה')

לָמָּה כָּל זֶה? לְקַיֵּם עִמָּם בְּרִית, כִּי חָרִי נִפְרָעוּ, מַה
 שְׂלֹא יֵצְאוּ כָּף מִמְצָרֵיכֶם, שְׁנִמּוּלוּ וְלֹא נִפְרָעוּ, וְכֹאן
 חָרִי נִפְרָעוּ וְנִכְנְסוּ בְּבְרִית הַקִּדְשׁ, שְׂכֵתוֹב שָׁם שָׁם
 לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט. וְשָׁם נִסְחָו - בָּאוֹת הַקִּדְשׁ הַזֶּה
 שְׁנִנְגְלָתָה בָּהֶם, וְכֹאן הִתְקַיְּמָה בָּהֶם עַל יְדֵי מֹשֶׁה
 מִיֵּלֶת הַבְּרִית, שְׂכֵתוֹב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרַק
 עַל הָעֵם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה שְׂכֵתוֹב וְחֲצֵי הַדָּם זָרַק עַל
 הַמְּזִיבָת, בְּמִזְבְּחַ לֹא כָתוּב, אֲלֹא דוֹקָא עַל

הַמְזֻבָּת. וְהַשְׁתַּחֲוִייתָם מִרְחֹק, מֵהוּ מִרְחֹק? כִּמּוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכַתּוּב (שמות
 ב) וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מִרְחֹק. שָׁנָה רַבִּי אַבְא, שֶׁעֲמָדָה
 הִלְבְּנָה בַּפְּנִימָתָהּ, וְכֵן בְּשַׁעַר זָכוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר
 בְּחֵלֶק קְדוּשָׁה, וְנִזְרוּ בְּרִית קִדְּשׁ עִם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
 הוּא.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶיהָ אֵל ה'. מָה הַטַּעַם? אָמְרָה
 לוֹ שְׂכִינָה, עֲלֶיהָ לְמַעְלָה, שְׁחֵרֵי אֲנִי וְיִשְׂרָאֵל
 נִשְׁתַּתַּף בְּאַחַד בְּשָׁלְמוֹת עַל יְדֵי, מֵה שְׁלֵא תִּהְיֶה
 עַד כָּאֵן. מֵה כְּתוּב? וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וְגו'.
 חֲלָקוּ לְשֵׁנִים, חֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעַם, וְחֲצִי הַדָּם
 זָרַק (דף קכו ע"א) עַל הַמְזֻבָּת, כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. וְכַתּוּב, וְהִנֵּה
 דָּם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם. וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת,
 כְּתוּב בְּאַגָּנֹת, חֶסֶד וָאֱמוּנָה, כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב (שיר השירים ז)
 שָׂרְרֵךְ אֲנִי חֶסֶד הַמְּזֻבָּת.

וְנִגְשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֵל ה'. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שָׁל מֹשֶׁה
 שֶׁהוּא לְבַדּוֹ זָכָה לְמָה שְׁלֵא זָכָה אָדָם אַחֵר.
 יִשְׂרָאֵל זָכוּ עֲבָשׁוּ מֵה שְׁלֵא זָכוּ עַד לְאוֹתָהּ שַׁעַר,

ואתה שעשה התקומו בקיום עליון קדוש, ובאותה
שעה התבשרו להיות המקדש ביניהם, כמו
שנאמר (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה
לבנת הספיר וגו'. רבי יהודה פתח, (שיר

השירים ז) זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. כמה חביבה
בנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שלא
נפרדת ממנו בתמר הזה שלא נפרד הזכר
מהנקבה לעולמים, ולא עולה זה פלי זה. כך
בנסת ישראל לא נפרדת מהקדוש ברוך הוא.

בא וראה, בשעה שגדב ואביתוהא ראו, ושבעים
זקנים, מה פתוב בהם? ויראו את אלהי
ישראל. שהתגלתה עליהם שכנתה. רבי יהודה
ורבי יוסי אומרים, את דוקא, וזה את הוא
מרחוק. את - להכליל את מה שבתוכו.

רבי יצחק אומר, ותרתי פתוב (יחזקאל י) היא תחיה
אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר פבר.
מי תחיה הווי? אומר רבי יוסי אומר רבי חנינא, תחיה

קִטְנָה. וְכִי יֵשׁ חֵיהָ קִטְנָה? כֵּן. חֵיהָ קִטְנָה, וְחֵיהָ
עֲלִיוֹנָה, וְחֵיהָ קִטְנָה שֶׁבְּקִטְנֹת.

וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְדִקְאוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ.
וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר,
כְּמַרְאֵה אֶבֶן מִזְבֵּחַ שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
לְבָנֹת הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכָתוֹב (ישעיה נד) וַיִּסְדְּתִיד
בַּסְּפִירִים.

וְאֵל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - זֶה נֶדֶב וְאֲבִיהוּא. לֹא
שָׁלַח יְדוֹ - שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם לְאַחַר זְמַן, וְכֵאֵן
לֹא נֶעְנְשׂוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר דָּבָר זֶה לְשִׁכְחָם, שְׁכָתוֹב
וַיֵּאבְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, שָׁזְנוּ עֵינֵיהֶם מִהָאֹר הַזֶּה. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, אֲכִילָה וְדֵאִית אֲכָלוּ וְזָנוּ עֲצָמָם, וְכֵאֵן
נִקְשְׂרוּ לְמַעְלָה אִם לֹא שִׁסְטוּ דְרִכֵּיהֶם אַחַר כֶּה,
כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרָנוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפֵלוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
הַכְּשָׁרוּ וְנִקְשְׂרָה בָּהֶם שְׁכִינָה, וְהַפְרִית הוּוּ
וְכָל הַתּוֹרָה בְּזְמַן אֶחָד זֶה הָיָה, וַיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה לֹא רָאוּ לְעוֹלָמִים. וְלָעֵתִיד לָבֵא עֲתִיד

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת עַל בְּנָיו וּלְהֵרָאוֹת אֶת
כָּל כְּבוֹדוֹ עֵין בְּעֵין, שְׂכָתוֹב (שם נב) כִּי עֵין בְּעֵין
יֵרָאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן. וְכָתוֹב (שם ט) וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'
כָּל בְּשָׂר יִתְדוּ וְגו'.